

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısını daha sizlere sunarken, geride bıraktığımız dönemde bir çok önemli dış gelişmelere şahit olduğumuzu ifade edelim.

Suudi Arabistan, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Yemen, Bahreyn, Madivler ve Libya'daki Tabruk yönetiminin, terörizmi desteklediği ve İran'la yakın tutum sergilediği gerekçesiyle Katar'la tüm diplomatik ilişkileri kesmesinin yankıları sürüyor. Ablukanın ardından, Türkiye'nin de dahil olduğu arabuluculuk girişimleri devam ederken, TBMM, TSK'nın Katar'da kurulacak üste konuşlanmasını ve Katar Jandarmasının eğitimini içeren anlaşmayı gündemine alarak yasallaştırdı.

- *Irak Kürt Bölgesel Yönetimi lideri Mesut Barzani'nin bağımsızlık referandumunu 25 Eylül'de yapma kararına Ankara'dan sert tepki geldi. Dışişleri Bakanlığı kararın vahim bir hata teşkil edeceğini ifade ederken, Başbakan Yıldırım da kararın sorumsuzca verildiğini açıkladı.*
- *Cumhurbaşkanı Erdoğan, AB ile ilişkilerde referandum sürecinde yaşananların geride bırakılması gerektiğini belirterek 12 aylık bir takvim üzerinde tarafların çalışacağını söyledi.*
- *A.B.D. Başkanı Trump, köhne olarak nitelediği NATO'dan ilk buluşmasında istediğini aldığı açıklandı. NATO, DEAŞ ile mücadele için oluşturulan uluslar arası koalisyona katılma kararı verdi ve üyeler NATO'da külfet paylaşımına ilişkin planlı adımlar atma konusunda anlaşta, Ayrıca, Trump, kömür endüstrisinde istihdamı arttırmak için ülkesinin imzasını çekme vaadinde bulunduğu 2015 tarihli Paris İklim Anlaşması'ndan ayrıldıklarını açıkladı. A.B.D. ile ilgili bu gelişmeler yaşanırken, iki eyalet başsavcısının, Amerikan Başkanı Donald Turmp'a şirketleriyle ilişkisini kesmediği ve haksız kazanç elde ettiği gerekçesiyle yolsuzluk iddianamesi hazırladığı açıklandı.*
- *Terör saldırılarının dehşeti ve AB'den ayrılık sürecinin (Brexit) baskısı altında erken genel seçim için sandığa giden Birleşik Krallık'ta muhafazakar Başbakan Theresa May, umduğu desteği bulamadı ve İşçi Partisi beklenenden daha fazla oy aldı.*
- *Geçtiğimiz dönemde terör tekrar yüzünü gösterdi ve İngiltere ile İran'ın başkenti Tahrandaki saldırılarda onlarca kişi hayatını kaybederken, bir çok kişi yaralandı. **Her zaman olduğu gibi, terör nereden gelirse gelsin, bir kere daha şiddetle kınıyoruz.***

Sevgili okuyucularımız, ekonomi alanında da önemli gördüğümüz hususları sizlerle paylaşmak isteriz.

- *Beklentiler %4 seviyesinde bir büyümeye işaret ederken, ekonomi sürpriz yaparak %5 büyümeyi başardı.*
- *İhracat, Mayıs ayında geçen yıla göre %15,8 artışla 12,4 milyar dolara ulaşırken, Tüketici Fiyat artışının (TÜFE) %0,45, yıllık oranın da %11,72 olduğu açıklandı.*

Ramazan bayramınızı en içten duygularla kutlar, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Belediye Şirketlerinin Personeline Yemek, Nakit ve Erzak Vermesinin Vergisel Boyutu	Altar Ömer ARPACI	Maliye Bakanlığı Vergi Başmüfettişi	3
İnşaat Durdurma Ve Yıkım İşlemlerinde Muhtemel Hukuka Aykırılık Nedenleri-2	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Maliye Uzmanı	9
Büyükşehir Belediyelerine Ait Taşınmazların Belediye Şirketlerine İhalesiz Olarak Kiraya Verilebilmesi	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanı	15
Belediyelerin Mülkiyetinde Olmayan Taşınmazlara Yönelik Yaptığı Harcamaların Muhasebeleştirilmesi	Ali AYYILDIZ	Mali Hizmetler Uzmanı	21
Askerlik Dönüşü İşe Alınmayan Belediye İşçisi İşe İade Davası Açılabilir mi?	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Başmüfettişi	25
Belediyeler Tarafından Projeler Kapsamında Üretilen İhtiyaç Fazlası Elektrik Perakendeci Kurumlara Satılması	Ufuk ÜNLÜ	Başbakanlık Müfettişi	30
Beraat Kararının Disiplin Soruşturmasına Etkisi	M. Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	35
Mahalli İdarelerde Sürekli Ve Geçici İşçilerin İzin Türleri	Mahmut ÇOLAK	SGK Başmüfettişi	41
Belediye Başkanları Tarafından Her Yıl Hazırlanan Faaliyet Raporları	Tolga AKBULUT	Ordu Büyükşehir Belediyesi Meclis Şefi	50
Belediye Atıkları ve Tehlikesiz Atık Düzenli Depolama Tesisleri Tasarımı Ve İşletimi Açıklama Kılavuzu	Salim DEMİRHAN	E. Devlet Bütçe Uzmanı	57
Personel Çalıştırılmasına Dayalı Olmayan Hizmet Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Tespiti Ve Sınır Değer Hesaplaması	Mustafa SÖKMEN	İstanbul Büyükşehir Belediyesi İhale İşleri Müdür Yardımcısı	64
Kamu İhale Tebliğindeki Son Değişikliklerin Değerlendirilmesi	Av. Necati TORUN	İhale ve İş Hukuku Uzmanı	73
Belediyeler İle Su Ve Kanalizasyon İdareleri Denetim Komisyonlarının Meclise Sunduğu Raporlar Oylanmalı Mıdır? Bu Konuda Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	İç Denetçi, Anadolu Üniversitesi & İç Denetçi, CGAP Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü	77
Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Dönem	Hakan YILDIZ & Hakan ÖZDEMİR	Mersin Büyükşehir Belediye Müfettişi Etik Eğitici ve Mersin Büyükşehir Belediye Müfettişi Avukat	80
Kamu İdarelerinde Performans Denetim Unsurları	Şadi ÜSTÜN	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi((A-3) sertifikalı)	87
İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Gider Bütçesinin Hazırlanması Ve Uygulanması Çerçevesinde: 2010-2014 Bütçesinin Değerlendirilmesi	Yusuf MERDOĞLU	İstanbul Büyükşehir Belediyesi-İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Müfettişi	97
İdare Hukukunda Hak İktisabına İyiniyetin Etkisi	Dr. Selman ÖZDEMİR	Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı	109
Mevzuat Fihristi			125
Yargı Kararları			136
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			151
Soru - Cevap			164

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	166	394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNU GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	167	6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	181
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	167	TAMİSİLLERİN ÜZERİNDE TUTULACAKLARI PARA LİMİTİ	181
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	168	YURTÇI HARCIRAHLAR	182
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	168	3194 SAYILI İMAR KANUNUNDA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	184
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	169	2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	187
İL ENCÜMEN BRÖT ÖDENEKLERİ	169	BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	188
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	169	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	189
ASGARİ ÖCRETİN NET HESABI VE İSVEREN MALİYETİ	170	4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	190
2017 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ	170	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDE GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	192
5238 SAYILI KABANATLAR KANUNUNDA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	171	GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	194
1408 SAYILI KANUNUNDA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	173	HİZMET ERBABA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	194
MEMUR ÖDEMLERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	174	BAŞIT USUL'E TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDA OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	194
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	175	ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	194
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENEK ÖCRET	176	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	194
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÖCRET	176	PARASAL SINIRLAR	195
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENEK ÖCRET	177	EMEKLİ SANDIĞI İSTİRAKÇİLİĞİ BULUNAN BELEDİYE BAŞKANLARININ 01.07.2017-31.12.2017 TARİHLERİ ARASINDAKİ EMEKLİ AYLIK VE İKRAMIYELERİ	198
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÖCRET	178	İLK DEFA 4/1-C SİGORTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI (01.01.2017-30.06.2017)	199
ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	178	KİK EKİNE ÖDEĞER VE PARASAL LİMİTLER	204
İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	178		
5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI	179		

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN PERSONELİNE YEMEK, NAKİT VE ERZAK VERMESİNİN VERGİSEL BOYUTU

Altar Ömer ARPACI

Maliye Bakanlığı
Vergi Başmüfettişi

1. GİRİŞ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2. maddesinde, tüzel kişiliklerinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, kurumlar vergisine tabi olan mükelleflerin nitelikleri açıklanmaktadır.¹

Günümüzde devletin iktisadi işletme meydana getirerek iktisadi faaliyet yürütmesi azalan bir eğilim olsa da devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan iktisadi kamu kuruluşları bulunmaktadır. Devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan, sermaye şirketi ve kooperatif dışındaki ticari, sınıî ve zirai işletmeler de vergilemede eşitlik prensibi uyarınca iktisadi kamu kuruluşu olarak, kurumlar vergisi mükellefi olmaları sağlanmış ve rekabet eşitsizliği önlenmiştir. Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluş-

larına ait veya bağlı olup, Kurumlar Vergisi Kanununun 2. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ve devamlılık unsuru taşıyan ticari, sınıî ve zirai işletmeler de aynı şekilde kurumlar vergisinin kapsamına alınmıştır.

İktisadi kamu kuruluşlarının vergilendirilmesi, bir bakıma «kendi kendini vergilendirme» gibi düşünülebilecekse de kamu idarelerine vergi ayrıcalığı tanınması piyasadaki serbest rekabet koşullarını olumsuz yönde etkileyecek ve özel sektörün gelişme imkanı ile mal ve hizmet kalitesinin artmasını engelleyecektir. Özelleştirme uygulamalarının yoğunlaştığı günümüzde piyasa ekonomisinin işleyişinin en etkin şekilde sağlanması ve rekabetin korunması açısından iktisadi kamu kuruluşlarının vergilendirilmesinin gereği açıktır.

İktisadi kamu kuruluşları, kamu hukuku tüzel kişilerine bağlı iktisadi işletmelerdir. Kamu hukuku tüzel kişileri; kamu idareleri ve kamu kuruluşları olmak üzere iki grupta toplanır. Kamu idareleri, muayyen bir bölgede yaşayanların tamamı ile ilgili genel hizmetleri yapan, başta devlet olmak üzere il özel idaresi, belediye ve köylerden ibaret tüzel kişilerdir. Kamu kuruluşları ise belirli bir veya birden çok kamu hizmetini görmek üzere, genellikle özel bir kanunla kurulan devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağlı kuruluşlardır. Üniversiteler, Devlet Demir Yolları, Maden Tetkik Arama

¹ Kurumlar Vergisi Kanununun 2. maddesinde sayılan kurumlar, yine aynı Kanunun 3. maddesi uyarınca kanuni ve iş merkezlerinin Türkiye'de bulunup bulunmadığı hususuna göre tam mükellefiyet veya dar mükellefiyet esasında vergilendirilecektir. Kanuni merkezden kasıt, vergiye tabi kurumların kuruluş kanunlarında, tüzüklerinde, ana statülerinde veya sözleşmelerinde gösterilen merkezdir. İş merkezi olarak ise iş bakımından işlemlerin bilfiil toplandığı ve yönetildiği merkez dikkate alınacaktır. Kurumlardan; kanuni veya iş merkezleri Türkiye'de bulunanlar, tam mükellefiyet esasında gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden, kanuni ve iş merkezlerinin her ikisi de Türkiye'de bulunmayanlar, dar mükellefiyet esasında sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançları üzerinden vergilendirileceklerdir.

Enstitüsü, Posta Hizmetleri İşletmesi kamu kuruluşlarına örnek olarak gösterilebilir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6. maddesine göre kurumlar vergisi, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır. Genel olarak safi kurum kazancı ise Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hükümlerine göre tespit olunur. Yani kurumların elde ettikleri kazanç ve iratlar nereden kaynaklanırsa kaynaklansın (ticari-zirai-serbest meslek kazançları, ücret, gayrimenkul-menkul sermaye iratları veya diğer kazanç ve iratlar) her gelir unsuru ayrı ayrı değil hepsi bir bütün olarak dikkate alınır ve kazanç tutarının hesabında Kurumlar Vergisi Kanunu ile Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır.

Belediye şirketleri Kamu İhale Kanununa tabi olan ancak resmi daire olmayan ve kamu tüzel kişiliği taşımayan özel hukuk tüzel kişisidir.

Kurumlar vergisi mükelleflerinden olan belediye şirketlerinin (iktisadi teşekküllerinin) hizmet erbabına yemek verilmesinin vergisel boyutu makalemizin konusunu teşkil etmektedir.

2. PERSONELE YEMEK VERİLMESİ SURETİYLE SAĞLANAN MENFAAT

Gelir Vergisi Kanununun 4108 sayılı kanunla değişik 23 maddesinin 8. bendi şu şekildedir.

“Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin (296 seri nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile belirlenen tutar) (1.1.2017 tarihinden geçerli olmak üzere) 14.-TL’yi aşmaması ve buna ilişkin ödemenin yemek verme hizmetini sağlayan mükelleflere yapılması şarttır. Ödemenin bu tutarı aşması halinde, aşan kısım ile hizmet erbabına yemek bedeli olarak nakden yapılan ödemeler ve bu

amaçla sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir.”

2.1. Personele İşyerinde veya İşyerinin Müştemilatında Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatler

Belediye şirketlerince hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler, herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın vergiden müstesna tutulacaktır.

Söz konusu istisnanın uygulanmasında, şirketin işyerinde yemek hazırlatması şart olmayıp, yemeğin dışardan temin edilmesi ve işyerinde ayın olarak yemek verilmesi suretiyle sağlanan menfaat niteliğinde olması da yeterli bulunmaktadır.

Diğer taraftan, hizmet erbabı tarafından yemek ücreti vs. adlarla yemek bedeline yapılan katkının, yemeğin işverene maliyetini etkilemesi dışında istisna uygulaması açısından bir önemi bulunmamaktadır.

Şirketler tarafından; işyerinde veya işyerinin müştemilatında, hizmet erbabına yemek vermek suretiyle sağlanan menfaatler, kazancın gerçek usulde tespitinde, hasıllattan gider olarak indirilebilecektir.

Bu uygulamada sözü edilen giderlerin, Vergi Usul Kanunu ve bu Kanunla ilgili olarak yayımlanan Genel Tebliğlerde belirtilen esaslara göre tevsik edileceği tabiidir. Ancak, ücret sayılarak vergiden istisna edilen bu menfaat için işverenlerce ayrıca ücret bordrosu düzenlenmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Şirketlerin işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına yemek vermek suretiyle sağladığı menfaatler nedeniyle katma değer vergisi hesaplanmayacaktır. Ayrıca, anılan menfaati sağlamak için satın alınan mal ve hizmetler nedeniyle yüklenen katma değer vergileri de indirim konusu yapılacaktır.

Örnek 1:

Şirket, çalıştırdığı işçilere işyerinde bulu-

nan mutfağını ve yemekhanesini kullanmak suretiyle yemek vermekte olup, yemeğin işçi başına bir günlük bedeli de 11.- TL dir.

Bu şirketin, yukarıda açıklanan şekilde işçilerine yemek vermek suretiyle sağladığı menfaat, herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın işçiler yönünden vergiden müstesna tutulacağından dolayı bedelin bir önemi yoktur. Örneğin, yemeğin işçi başına bir günlük bedeli 15.- TL'de olsa bu tutar vergiden istisnadır.

Örnek 2:

Şirket, işyerinde hazırlatarak işyerinin yemekhanesinde personeline yemek vermektedir. Yemek bedelinin bir günlük maliyet tutarı KDV hariç 11.- TL olup, bunun 10.- TL'sini kendisi karşılamakta, 1.-TL'lik kısmını KDV'sini ilave ederek personelin maaşından kesmek suretiyle tahsil etmektedir.

Şirketin, personele yemek vermek suretiyle sağladığı 10.-TL'lik menfaat, personel açısından vergiden istisna edilecektir. Şirket ise 10.-TL'yi ücret gideri olarak kazancının tespitinde dikkate alacaktır.

Örnek 3:

Şirketin işyerinde mutfak tertibatı olmayıp, sadece yemekhanesi bulunmaktadır. Bu şirket hazır yemek servisi veren bir firma ile anlaşmıştır. Yemek servisi veren firma, kendi mutfağında hazırlattığı yemeği, Şirketin yemekhanesinde, personeline servis yapmakta ve işverenden kişi başına yemek bedeli olarak günlük 11,50TL ücret almaktadır.

Şirketin civar lokanta veya yemek verme hizmeti veren firmadan temin ettiği yemeği, kendi işyerinde personeline sunmak suretiyle sağladığından tutarına bakılmaksızın vergiden istisna edilecektir.

2.2. Şirketlerce İşyeri Veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Personele Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatler

Şirketler civar lokantalardan veya yemek verme hizmeti sağlayan diğer kuruluşlardan hizmet erbabına yemek vermek suretiyle sağladıkları menfaatlerin Gelir Vergisi Kanunu 23. maddesinin 8. bendi uyarınca istisna edilecek kısmı (2017 yılı için 14.00TL) ile vergiye tabi olacak kısmını belirlemeleri bakımından ücret bordrosunda bu hususu göstermek zorundadırlar.

Buna göre, söz konusu istisna hükmünün uygulanmasında;

Şirketlerce yemek bedeli, doğrudan yemek verme hizmetini sağlayan veya bu işe aracılık eden kuruluşa ödenecek (hizmet erbabına ödenmeyecek),

Yemek bedelinin fiilen çalışılan günlere ait bir günlük tutarı 14,00TL'yi aşmayacak veya aşması halinde 14,00TL'lik kısmı istisnaya konu edilecektir (fiilen çalışılmayan günler için de yemek bedeli ödenmesi halinde, bu ödeme istisna kapsamının dışında kalacaktır),

Yemek bedeli faturası, işveren adına düzenlenecektir. Ancak, faturaya yemek yiyen hizmet erbabının adı ve soyadı ile yemek yediği gün sayısı bir liste halinde eklenecektir.

Bu şartlar çerçevesinde şirketlerce; hizmet erbabına civar lokantalar veya yemek verme hizmeti sağlayan kuruluşlar vasıtasıyla temin edilen menfaatler vergiden istisna edilecektir.

Vergi Usul Kanununun 238. maddesinin birinci fıkrasında, işverenlerin her ay ödedikleri ücretler için "ücret bordrosu" tanzim etmeye mecbur oldukları, Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle götürü ücret üzerinden vergiye tabi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tanzim edilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlere göre işverenler, civar lokantalardan veya yemek verme hizmeti sağlayan diğer kuruluşlardan hizmet erbabına yemek vermek suretiyle sağladıkları

menfaatlerin vergiden istisna edilecek kısmı ile vergiye tabi olacak kısmını belirlemeleri bakımından, ücret bordrosunda bu hususu göstermek zorundadırlar. Şirketler yaptıkları bu ücret ödemelerini ücret bordrosuna dayandırarak, genel hükümlere göre gider yazacaklardır. Lokantalar veya yemek verme hizmetini sağlayanlardan alınan faturalar, bu bordronun eki niteliğinde gider belgesi kabul edilecektir.

2.3. Geçici Görevde Yemek Bedeli

Geçici görevle görev mahalli dışına gönderilen personele harcırah ödenmesi halinde bu ödeme, Gelir Vergisi Kanununun 24. maddesinin 1 veya 2 numaralı bendinde yer alan esaslara göre gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır. Şirketlerce, personelin harcırah ödenmesini gerektiren bir görevle, görev mahalli dışına gönderilmeleri halinde, bu personele ayrıca yemek bedeli adı altında bir ödeme yapılması durumunda, bu ödemenin de tutarına bakılmaksızın tamamı gelir vergisine tabi tutulacaktır. Zira, hizmet erbabına verilen harcırah tutarları, yemek ve yatmak giderlerini de içermekte ve harcırahla ilgili bu ödemeler zaten gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır.²

2.4. Yemek Çeki (Ticket) Uygulaması

Yemek çeki kullanılması karşılığında sunulan yemek hizmetlerinde, diğer ödeme unsurları kullanılması karşılığında sunulan yemek hizmetlerinden farklı olarak üç ayrı muhatap ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki yemek çekini kullanan müşteri, ikincisi yemek çekini düzenleyen firma ve üçüncüsü yemek hizmetini sunan firma (lokanta)'dır.

Görüldüğü üzere, yemek çeklerini kullananlar yönünden genel görüntüsü itibarıyla yemek çeki uygulamaları bir nevi ödeme sistemi olarak kendini göstermektedir. Normal ödeme sistemlerine göre yemek çeki uygulamalarının yegane farkı, yemek çeki uygu-

lamalarıyla bir anlamda dolaylı bir ödeme sisteminin öngörülmekte olmasıdır.

Yemek çeklerinin, yemek kartlarının kullanımı, belgeleme düzeni hakkında 382 no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde açıklamalar yapılmıştır

Uygulamada bazı firmalar tarafından çeşitli adlarla çıkarılan özel kartlar, anlaşma yapılan lokanta veya restoran gibi hizmet işletmelerinde (anlaşmalı hizmet işletmeleri) sunulan hizmetin ödeme aracı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bazı lokanta, restoran vb. yemek verme hizmeti sunan işletmelerde sunulan hizmetin ödeme aracı olarak; gerek bu işletmelerce, gerekse bu hizmet işletmeleri ile anlaşma yapan firmalarca satışa sunulan yemek çeklerinin kullanıldığına da sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu itibarla, söz konusu kartların veya yemek çeklerinin kullanımıyla ilgili olarak uyulması gereken belge düzeninin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri doğrultusunda açıklığa kavuşturulması 382 no.lu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

Özel kartların, anlaşmalı hizmet işletmelerinde verilen yemek hizmetine ilişkin bedellerin ödenmesinde aşağıda belirtilen şekilde kullanılması kaydıyla, 382 no.lu Tebliğin 1.3. bölümünde yer alan açıklamalar çerçevesinde belgelendirilmesi uygun görülmüştür.

- Söz konusu kartlar, personeline yemek hizmeti temin etmek isteyen işletmeler tarafından bu kartları satışa sunan firmalardan satın alınarak personele verilecektir.
- Kartlar, bunları satışa sunan firmalarca anlaşmalı hizmet işletmelerine verilen satış noktası terminallerinden geçirilmek suretiyle, hizmet bedelinin ödenmesinde kullanılacaktır.
- Belirtilen satış noktası terminaleri, işlemin yapıldığı yer, tarih, saat, hizmet bedeli ile kalan tutarı gösterecek şekilde iki adet bilgi fişi verecek ve

2 Bilgi için bkz. 138 seri no'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği(6 Şubat 1983 tarih ve 17951 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.)

istenildiğinde günlük veya haftalık olarak tahsil edilen bedelleri gösterecektir.

Yemek çeklerinin, anlaşmalı hizmet işletmelerinde verilen yemek hizmetine ilişkin bedellerin ödenmesinde aşağıda belirtilen şekilde kullanılması kaydıyla, 382 no.lu Tebliğin 1.3. bölümünde yer alan açıklamalar çerçevesinde belgelendirilmesi uygun görülmüştür.

- Yemek çekleri, işverenlerce istihdam edilen personelin yemek ihtiyacının karşılanması amacıyla kullanılacaktır.
- Bu çekler dip koçanlı olarak ve dip koçanı ile çekin üzerine müteselsil sıra numarası yer verilmek suretiyle bastırılacaktır.
- Söz konusu çekler, gerek bunları kendi adına bastırarak satışa sunan hizmet işletmelerinde, gerekse bunları satışa sunan firmalarla anlaşmalı hizmet işletmelerinde münhasıran yemek bedellerinin ödenmesinde kullanılacaktır.

Özel kartları ve yemek çeklerini çıkaran firmalar tarafından, hizmet alımında kullanılacak bedellerin karta yüklendiği veya çeklerin satıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde, bu kartları veya çekleri personeline vermek üzere alan işletmeler adına fatura düzenlenecektir.

Yemek bedellerinin;

- Özel kartlar kullanılarak ödenmesi durumunda satış noktası terminalinden alınan iki adet bilgi fişinden birinin kart sahibine verilmesi, diğerinin ise hizmet işletmesinde kalması,
- Yemek çekleri kullanılarak ödenmesi halinde yemek çekinin dip koçanının hizmet alan personelde, diğerinin ise hizmet işletmesinde kalması, *şartlarıyla, hizmetten yararlanan perso-*

nele ayrıca Vergi Usul Kanununda belirtilen belgelerden herhangi birinin (ödeme kaydedici cihaz fişi, perakende satış fişi veya fatura) verilmesine gerek bulunmamaktadır.

Anlaşmalı hizmet işletmelerinin, bedeli özel kartlar veya yemek çekleri kullanılarak ödenen hizmetler için, özel kartları veya yemek çeklerini satışa sunan firmalar adına hizmetin tamamlandığı tarihten itibaren yedi gün içinde fatura düzenlemeleri gerekmektedir.

Ancak, ödemenin söz konusu özel kartlar veya yemek çekleri ile yapılması sırasında bu belgelerden birinin sehven düzenlenmesi halinde mükerrerliğin önlenmesi bakımından düzenlenen belgenin iptali gerekecektir. İptal işlemi, anlaşmalı hizmet işletmelerince söz konusu özel kartları veya yemek çeklerini satışa sunan firmalara düzenlenecek faturalarla, doğrudan özel kartları veya kendi bastırıldığı yemek çeklerini satan hizmet işletmelerince ise bunların satışı sırasında düzenlenmiş olan faturalarla bağlantı kurulum suretiyle gerçekleştirilecektir.

Diğer taraftan, söz konusu organizasyon dolayısıyla özel kartları ve yemek çeklerini çıkaran firmalar veya anlaşmalı hizmet işletmelerinin birbirlerinden komisyon vb. hizmet bedelleri almaları halinde ayrıca bu bedeller için fatura düzenleneceği tabiidir.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde, yemek çeki uygulamalarında belge düzeni yönünden birbirinden farklı sonuçları olan iki ayrı durum ortaya çıkmaktadır. Yemek çeki satışlarında, çeki düzenleyen ile satın alan arasındaki ticari ilişki normal bir belge düzeni uygulamasını gerektirmektedir. Ancak, üye işyeri ile yemek çeki düzenleyen firma arasındaki ticari ilişkinin genel yapısı normal belge sisteminin dışına çıkılması gereğini doğurmaktadır. Zira, yemek çekini fiilen kullananlar (müşteriler) ile hizmetin sunulduğu kişiler (yemek çekini düzenleyen firmalar) birbirlerinden farklı kişilerdir.

Bu itibarla, üye işyerleri (lokantalar) yemek hizmetinden fiilen yararlanana (müşteriye) fatura veya benzeri belge vermeyecek, satış belgesini yemek çekini düzenleyen firma adına düzenleyecektir.

Personeline yemek fişi temin eden firma personelinin anlaşmalı lokantalarda yemek kuponu karşılığında yemek yenmesinde, lokantalarca verilen hizmet karşılığında yemek fişi satışı faaliyetinde bulunan firmaya fatura düzenleneceğinden mükerrer kaydın önlenmesi için, hizmetten faydalanan personele ödeme kaydedici cihaz fişi düzenlenmeyecek, bunun yerine dip kaçınlı ve her iki tarafına müteselsil sıra numarası verilerek bastırılacak kuponlar denetimler sırasında ispat arası olarak kullanılabilir, bu suretle lokanta içinde veya dışında yapılacak bir denetim esnasında, müşteri elinde bulunan kupon dip kaçınlıdaki numara ile lokanta kasasına verilen kupondaki numara karşılaştırılmak, lokanta ile yemek fişi satışı yapan firma arasında yapılan sözleşmeye ve lokantanın daha önce yemek fişi satışı yapan firmaya düzenlediği faturalara bakılmak suretiyle belge düzenine uyulup uyulmadığı kontrol edilecektir.³

2.5. Personele Nakit veya Erzak Verilmesi Suretiyle Sağlanan Menfaatler

Yemek çeklerinin marketlerde kullanılması oldukça sık rastlanan bir durumdur. Yemek çekiyle marketlerde alışveriş yapılması durumunda Gelir Vergisi Kanununun 23. maddesinin 8. bendi ile 186 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde belirtildiği şekilde işverenlerce yemek bedelinin, doğrudan yemek verme hizmetini sağlayan veya bu işe aracılık eden kuruluşa ödenmesi şartı gerçekleşmemektedir. Çünkü marketler hizmet işletmeleri değil mal teslimi yapan iş-

³ Burada önem arz eden diğer bir konu da, üye işyerlerinin yemek çekini düzenleyen firmalar adına düzenleyecekleri satış belgelerinin "fatura" olması gerektiridir. Vergi Usul Kanununun 232. maddesi uyarınca, bahsi geçen işlemler için "perakende satış fişi" veya "ödemeye kaydedici cihaz fişi"nin düzenlenmesi mümkün değildir.

letmelerdir. Dolayısıyla, tüketime hazır gıda maddesi satışlarını genişletici yorumla istisna kapsamına almak mümkündür ancak, gözlemlerimiz marketlerde bu konuya pek dikkat edilmediği yönündedir. Bu konu şu açıdan önemlidir. Uygulamada bazı işverenlerin çeşitli vesilelerle (ramazan ayı, bayram, yılbaşı vs.) hizmet erbabına evine götürmesi ve ailesi ile birlikte tüketmesi gayesiyle erzak verdiği bazen de erzak bedeli veya yemek bedeli olarak nakdi ödeme yapıldığı görülmektedir. Sözkonusu ayın şeklinde ödemeler Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesi uyarınca ücret ödemesi olarak kabul edilecektir.⁴ Bu durum yukarıda açıklanan istisna kapsamı dışında kaldığından, hizmet erbabına bu şekilde sağlanan menfaatlerin ücret olarak gelir vergisine tabi tutulması gerekir.

Gelir Vergisi Kanununun 96 ncı maddesinde; "... vergi tevkifatı, ücretler dışında kalan ödemelerde gayrisafi tutarlar üzerinden yapılır. Kesilmesi gereken verginin ödemeyi yapan tarafından üstlenilmesi halinde bu vergi, bilfiil ödenen miktar ile ödemeyi yapanın yüklendiği verginin toplamı üzerinden hesaplanır." hükmü yer almıştır. Sözkonusu hükme göre, her ne sebeple olursa olsun yemek verilmeyerek, evlerinde tüketmek üzere yiyecek verilmesi veya erzak bedeli veya yemek bedeli olarak nakdi ödeme yapılması halinde, bu şekilde sağlanan menfaatlerin brütü bulunacak ve brüt üzerinden hesaplanan verginin işverence yüklenilmesi suretiyle net ödeme yapılması mümkün olacaktır.

Belli dönemlerde sosyal amaçlarla erzak verilmesi vergiye tabi iken yemek çeki (ticket) yoluyla erzak verilmesi uygulamada vergiye tabi olmamaktadır ki, bu bir çelişkidir.

⁴ Ücret işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir. Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.(GVK md. 61)

İNŞAAT DURDURMA VE YIKIM İŞLEMLERİNDE MUHTEMEL HUKUKA AYKIRILIK NEDENLERİ-2

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü
Maliye Uzmanı

1. GİRİŞ

Çalışmamızın birinci kısmında inşaat durdurma ve yıkım işlemlerinde muhtemel hukuka aykırılık nedenlerine değinilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak durdurma ve yıkım işlemlerinin yetkisiz kamu idaresi tarafından yapılması açıklanmıştır.

Çalışmamızın ikinci kısmında, işlemin kamu idaresinin yetkisiz organı tarafından yapılması, yapı durdurma tutanağının yetkili personel tarafından düzenlenmemesi, ruhsat alınması gerekmeyen parseller hakkında ruhsatsız olduğu gerekçesiyle durdurma ve yıkım kararı alınması gibi hukuka aykırılık nedenleri incelenecektir.

2. İŞLEMİN KAMU İDARESİNİN YETKİSİZ ORGANI TARAFINDAN YAPILMASI

32. maddede bu yönde açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, Danıştay içtihatlarında, yıkım kararının belediyede belediye encümeni, özel idarelerde il encümeni tarafından alınması gerektiği kabul edilmektedir. Yıkım kararı, bir yargı kararının yerine getirilmesi amacı ile alınacak olsa bile yetki encümenindedir¹.

Bunun dışındaki organların yıkım kararı alma yetkisi bulunmamaktadır. **Örneğin Danıştay 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesine göre yıkma kararlarının be-**

diye encümenince alınması gerektiğinden, bu konuda belediye başkanı tarafından alınan yıkma kararının yetkisizlik nedeniyle iptali gerektiğine karar vermiştir².

Aynı şekilde yıkım kararı almaya ve para cezası vermeye yetkili olmayan Yapı Kontrol ve İskan Müdürlüğünce tesis edilen dava konusu işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmamaktadır³.

3. YAPI DURDURMA TUTANAĞININ YETKİLİ PERSONEL TARAFINDAN DÜZENLENMEMESİ

Yapı durdurma tutanağının belediye konusunda görevli ilgili mühendisler veya fen elemanları tarafından düzenlenmesi gerekir.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde fen adamlarını “*yapı, elektrik tesisatı, sıhhi tesisat ve ısıtma, makina, harita kadastro ve benzeri alanlarda mesleki ve teknik öğrenim veren, en az lise dengi okullardan mezun olmuş veya lise mezunu olup, bir öğretim yılı süreyle bakanlıkların açmış olduğu kursları başarıyla tamamlamış olanlar ile 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitimi Kanununa göre ustalık belgesine sahip olan elemanlar*” şeklinde tanımlamıştır.

Yetkili olmayan elemanların düzenledikleri tutanaklara dayanılarak yıkım kararı verilmemesi gerekir. **Danıştay 6. Daire-**

² Danıştay 6. Dairesi, 08.10.1987, E: 1987/74, K: 1987/874

³ Danıştay 14. Dairesi, 10.10.2012, E: 2012/4962, K: 2012/6897

¹ Danıştay 6. Dairesi, 19.03.2001, E: 2000/799, K: 2001/1320

si, 25.04.1973 tarihli ve E: 1972/2522, K: 1973/1704 sayılı kararı ile zabıta memurları tarafından düzenlenen yapı durdurma tutanağını, bu kişilerin fen elemanı niteliğinde olmaması nedeni ile hukuka aykırı bularak iptal etmiştir.

Bununla birlikte Belediye Zabıta Yönetmeliğinin belediye zabıtasının görevlerini düzenleyen 10 uncu maddesi, ruhsatsız yapılan inşaatları tespit etmek ve derhal inşaatı durdurarak belediyenin fen kuruluşlarının yetkili elemanlarıyla birlikte tutanak düzenlemek ve haklarında kanuni işlem yapmak, belediye zabıtasının görevleri arasında sayılmıştır.

4. RUHSAT ALINMASI GEREKMEYEN PARSELLER HAKKINDA RUHSATSIZ OLDUĞU GEREKÇESİYLE DURDURMA VE YIKIM KARARI ALINMASI

İmar Kanununun 32 nci maddesine göre ruhsat alınmadan veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapılar hakkında durdurma ve yıkım kararı alınabilir.

Sadece ruhsatsız binalar hakkında değil, kullanma izni alınmış binalar için bile yıkım kararı alınabilir. 3194 sayılı İmar Kanununun yapı kullanma izni verilmesi başlıklı 30 uncu maddesinde, “*Bu maddeye göre verilen iznin, yapı sahibini kanuna, ruhsat ve eklerine riayetsizlikten doğacak mesuliyetten kurtarmayacağı gibi her türlü vergi resim ve harç ödeme mükellefiyetinden de kurtarmaz.*” hükmü yer almıştır. Bu nedenle, yapı kullanma izni verilmiş olması ruhsata aykırılıktan doğacak olan sorumluluğu kaldırmayacağından yapı kullanma izni verilmiş taşınmazlar hakkında da yıkım kararı alınabilir⁴.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 03.12.2001 gün, E: 2001/3718, K: 2001/5575 sayılı kararında da belirtildiği üzere, imar düzenlemelerine ve yapı ruhsatına aykırı bir yapının ekonomik değerinden söz edilemez. Bu yapılar hakkında da yıkım kararı alınabilir.

4 Danıştay 6. Dairesi, 12.04.2006, E: 2004/1650, K: 2006/1921

Gerek İmar Kanunu ve gerekse diğer mevzuatımız, bazı inşaatları, inşaat ruhsatından muaf tutmuştur. Ruhsat alınması gerekmeyen bu tür durumlarda, inşaatın ruhsatsız olduğundan bahisle durdurulması ve sonrasında yıktırılması mevzuata aykırılık teşkil eder.

İmar Kanununun 29 uncu maddesine göre, ruhsat tarihinden itibaren iki yıl içinde yapıya başlanmadığı veya yapıya başlanıp da her ne sebeple olursa olsun, başlama müddetiyle birlikte beş yıl içinde bitirilmediği takdirde verilen ruhsat hükümsüz sayılır. Başlanmış inşaatlarda müktesep haklar saklıdır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 54 üncü maddesinde ruhsat süresi içinde tamamlanması mümkün olamayacağı için beşinci yıl içinde ruhsat yenilemek üzere ilgili idareye başvurarak ruhsat yenilemesi yapılan yapılar hakkında, ruhsat alma tarihindeki yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerinin uygulanacağı, inşasına 2 yıl içinde başlanılmayan veya ruhsat süresi içinde tamamlanmayan ve süresi içinde ruhsat yenilemesi yapılmayan yapıların ruhsatsız yapı olarak değerlendirileceği, bu yapılar hakkında yeniden ruhsat alma tarihinde yürürlükte bulunan plan ve mevzuat hükümlerinin uygulanacağı kuralları yer almıştır.

Hükümsüz duruma düşen ruhsatların yenilenmesi gerekir.

Ruhsat alınarak başlanmasına rağmen süresi içinde tamamlanmayan veya ruhsat yenilemesi yapılamayan yapılar ruhsatsız yapı haline gelir. Bu taşınmazlarda inşaat devam edilmesi durumunda İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerine göre işlem yapılması gerekir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 16.04.1990 tarihli ve 7737 sayılı Genelgesine göre, ruhsat yenilemesi yapılmaksızın, yapıya ruhsat alındıktan iki yıl sonra başlanması veya iki yıl içinde başlanmasına rağmen beş yıldan sonra da inşasına devam edilmesi halinde, yapının inşaat ruhsatı alınmadan başlanan veya ruhsatsız yapılmakta

olan yapı olarak değerlendirilmesi ve imar mevzuatına aykırı yapı olarak Kanunun ilgili maddeleri (32 ve 42 nci madde) hükümlerine tabi olması gerekir.

Ruhsat süresi sona eren inşaatlarda, inşaat fiilen devam edilmediği sürece sırf ruhsat süresinin sona ermesi, yıkım - para cezası uygulamasını gerektirmez⁵. Ancak, inşaatın ruhsat müddeti içinde yapılan kısımları kazanılmış hak teşkil edeceğinden, bu kısımlar için ne yıkım kararı alınabilir ne de para cezası uygulanabilir. 32 nci ve 42 nci maddelerin uygulanabileceği kısımlar ruhsat müddeti dolduktan sonra yapılan kısımlardır.

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre; bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için (26. maddede belirtilen istisna dışında) belediye veya il özel idarelerinden yapı ruhsatı alınması mecburidir. Ancak gerek 3194 sayılı İmar Kanunu ve gerekse bu konudaki özel mevzuat, bazı durumlarda ruhsat alınmamasına (bir başka ifadeyle ruhsat alınmadan inşaat yapılmasına) cevaz vermektedir.

Ruhsat alınmasını gerektirmeyen durumlar şunlardır.

5. YAPI KAVRAMINA DAHİL OLMAYAN İNŞAATLAR

3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesine göre yapı; karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir.

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre konusu “*yapı*” olan inşaatlar, ruhsata tabidir. Dolayısıyla, yapı kavramına dahil olmayan inşaatlar için ruhsat alınması gerekmez. Örneğin, çanak antenlerin montajı için kullanılan taban betonları İmar Kanununun 5 inci maddesinde tanımı yapılan “*yapı*” kavramı içerisinde değildir. Bu nedenle, bunlar için de inşaat ruhsatı alınması gerekir⁶.

5 Danıştay 6. Dairesi, 16.06.2004, E: 2003/281, K: 2004/3882
6 Suat Şimşek, İmar Hukuku, s: 609

Beton santrali inşaatı “*yapı*” kapsamındadır, bu nedenle ruhsata tabidir⁷. Taşınmaz zemininin tesviye edilmesi, etrafının duvarla çevrilmesi ve tekerlekli yazıhane konulması “*yapı*” tabiri içine girmektedir ve ruhsata tabidir⁸. Prefabrik yapılar, yapı tanımına girmektedirler. İmar mevzuatında prefabrik yapılar için ayrıca bir istisna getirilmediği için, prefabrik yapılar için de ruhsat alınması gerekir⁹.

Tel örgü, yapı kapsamına girmemektedir, bu nedenle ruhsata tabi değildir¹⁰.

Kuranglez (binaların zemin altı katlarında doğal ışık ve havalandırma sağlamak için yapılan bölüm) ruhsata tabidir¹¹.

6. KAMU KURULUŞLARINCA YAPTIRILACAK ENERJİ, ULAŞIM VE BENZERİ TESİSLER

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 37 nci maddesine göre kamu kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma ve benzeri hizmetler ile ilgili tesisler ve bunların müstemilatı için ruhsat alınmasına gerek yoktur.

Söz konusu tesislerin planlı alanlarda yapılmak istenmesi durumunda Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 56 ncı maddesi uygulanır. Madde hükmüne göre Kamuya ait alanlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan; karayolu, demiryolu, liman, yat limanı ve benzeri ulaşım tesisleri, bunların tamamlayıcı niteliğindeki trafik ve seyir kuleleri, çekek yeri, iskele, açık ve kapalı barınak, tersane, tamir ve bakım istasyonları, tünel, köprü, menfez, baraj, hidroelektrik santrali, rüzgâr ve güneş enerji santrali, sulama ve su taşıma hatları, su dolum tesisleri,

7 Danıştay 6. Dairesi, 17.12.1991, E: 1989/2722, K: 1991/3123

8 Danıştay 6. Dairesi, 25.05.1993, E: 1992/4210, K: 1993/2148

9 Sözbir, Özgül (2008) “Prefabrik Yapılar”, s: 27

10 Danıştay 6. Dairesi, 21.12.2004, E: 2004/2700, K: 2004/6769

11 Danıştay 6. Dairesi, 11.06.1993, E: 1993/1750, K: 1993/2320

arıtma tesisleri, katı atık depolama ve transfer tesisleri ile atık ayrıştırma tesisleri, her tür ve nitelikteki enerji, haberleşme ve iletişim istasyonları ve nakil hatları, doğal gaz ve benzeri boru hatları, silo, dolum istasyonları, rafineri gibi enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma, iletişim ve diğer altyapı hizmetleri ile ilgili tesisler ve bunların müştemilatı niteliğinde olan kontrol ve güvenlik üniteleri, trafo, eşanjör, elavatör, konveyör gibi yapılar, bu işleri yapmak üzere geçici olarak kurulan beton ve asfalt santralleri, yapı ruhsatına tabi değildir.

Bu tesislerin müştemilatı da ruhsata tabi değildir. Örneğin, enerji tesislerinin müştemilatı olan trafo inşaatları için ruhsat alınmasına gerek yoktur¹².

Ambar binası, fabrika müştemilatı niteliğinde olduğu için inşaat ruhsatına tabi değildir¹³.

Buna karşılık lojmanlar, müştemilat niteliğinde olmadığı için ruhsat alınması gerekir¹⁴.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma yapıları dışındaki yapılar, 3194 sayılı Kanununun 26 ncı maddesine göre ruhsata tabidir. İmar Kanununun 26 ncı maddesine göre kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak yapılara, imar planlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimari, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla avan projeye göre ruhsat verilir. Devletin güvenlik ve emniyeti ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket ve savunması bakımından gizlilik arz eden yapılara; belediyeden alınan imar durumuna, kata nizamı, cephe hattı, inşaat derinliği ve

toplam inşaat metrekaresine uyularak projelerinin kurumlarınca tasdik edildiği, statik ve tesisat sorumluluğunun kurumlarına ait olduğunun ilgili belediyesine veya valiliklere yazı ile bildirdiği takdirde, 22 nci maddede sayılan belgeler aranmadan yapı ruhsatı verilir.

7. ERİŞME KONTROLÜ UYGULANAN KARAYOLU SINIRLARI İÇİNDE KURULACAK TESİSLER

6001 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin 2 ncı fıkrasına göre, erişme kontrolü uygulanan karayolu sınırları içinde Karayolları Genel Müdürlüğünün izniyle kurulacak tesisler ve eklentileri mimarî, statik, tesisat ve her türlü fenni mesuliyeti bu Genel Müdürlükte olmak kaydıyla 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen yapı ruhsatıyesine tâbi değildir.

Bu tesislerin plan ve projesi ile mülkiyet bilgileri inşaat başlamadan önce ilgili idarelere bildirilir. Bu tesisler erişme kontrolü uygulanan karayolunun müştemilatından sayılır. Bu tesislerin işletilmesi ile ilgili resmi makamlarca verilecek izin, ruhsat ve lisanslar bakımından, ilgili tesislerin kesinleşmiş karayolu güzergâh planlarına işlenmesi yeterli olup, ayrıca imar planına işlenme şartı aranmaz.

8. BASİT TAMİRAT

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı, kiremit aktarılması, mahallin özelliklerine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsur etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.

Benzer bir hüküm olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 63 üncü maddesine göre basit tamir ve tadiller, balkonlarda yapılan açılır kapanır katlanır cam panel uygu-

12 Danıştay 6. Dairesi, 14.01.2000, E: 2000/6064, K: 2002/274

13 Danıştay 6. Dairesi, 21.06.2004, E: 2003/6061, K: 2004/3996

14 Danıştay 6. Dairesi, 10.11.1992, E: 1991/2063, K: 1992/4063

lamaları, korkuluk, pergola, çardak/kameriye ve benzerlerinin yapımı ile bölme duvar, bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı ve benzeri elemanların tamiri ve pencere değişimi ruhsata tabi değildir.

Taşıyıcı sistemi etkilememek ve 634 sayılı Kanun uyarınca muvafakat alınmak kaydıyla; binalarda enerji kimlik belgesi sınıfı en az "C" olacak şekilde mesleki yeterlilik sertifikalı uygulayıcılar tarafından yapılacak ısı yalıtımı uygulamaları ile binanın kendi ihtiyacı için yapılacak güneş kaynaklı yenilenebilir enerji sistemleri ruhsata tabi değildir. Bunlara ait uygulama projelerinin hazırlanması ve fenni mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname ile birlikte ilgili idareye sunulması, binanın projesindeki mimari görünümlere bağlı kalınması ve idaresinden izin alınması zorunludur. Yapı ruhsatı başvurusu yapılan bir parselde, mimari projenin ilgili idaresince onaylanmasını müteakip, fenni mesul ve iş güvenliği sorumluluğunun üstlenilmesi, uygulamaların şantiye şefi tarafından yürütülmesi, yapı sahibi ve müteahhidi tarafından yapı ruhsatı alınmadan yapının inşasına başlamayacağına dair noter taahhütname verilmesi kaydıyla, ruhsatı veren idarenin uygun görüşü ile kazı izni verilebilir. Bu izin verilebilmesi için sorumluluğun üstlenildiğine dair hususun da fenni mesul ve şantiye şefi taahhütname ve sözleşmelerinde yer alması zorunludur. Ancak, kazı sahasında kazık, palplanş, istinat duvarı ve benzeri uygulamaların olması durumunda, bu yapıların projelerinin onaylanması ve ruhsatlandırılması zorunludur.

Esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 58 inci maddesine göre mevcut yapının esaslı tamir ve tadili, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı olmaması şartı ile imar planı, bu Yönetmelik hükümleri ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılabilir. Ancak, ilave esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur. Yapı ruhsatı alınmış

olan yeni inşaat, ilave ve esaslı tadillerde, sonradan değişiklik yapılması istendiğinde mimari projenin yeniden tanzim edilmesi gereklidir. Bu değişiklik yapının statik ve tesisat esaslarında da değişiklik yapılmasını gerektirdiği takdirde istenen belgelerde de gerekli değişiklik yapılır. Yapı ruhsatına da bu projelerin tarihleri ve müelliflerin bilgileri yazılır.

Mevzuata ve Danıştay içtihatlarına göre bir tamiratın ruhsat gerektirip gerektirmemesi bazı kriterlere bağlıdır. Bu kriterler aşağıda açıklanmıştır.

9. TAŞIYICI SİSTEMİ ETKİLEME-MEK

İlk kriter, yapılacak inşaatın, binanın statik sisteminde değişiklik meydana getirip getirmediğidir. Eğer yapılan tadilat, yapının taşıyıcı sisteminde değişiklik meydana getiriyor ise niteliği ne olursa olsun ruhsata tabidir. Taşıyıcı sistemi etkilememek şartı, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 59 üncü maddesinde açıkça zikredilmiştir.

Örneğin, eskimiş bir binanın taşıyıcı unsurlarını ve statik sistemini etkilemeyen cephe giydirme sistemi ruhsata tabi işler kapsamında değildir¹⁵. Bir yapının bağımsız bölümleri arasındaki duvarın kaldırılması inşaat ruhsatına tabi değildir. Keza, bir apartmanın aynı kişiye ait olan iki dairesinin birleştirilmesi amacı ile ortak duvarda kapı açılması, taşıyıcı unsuru etkilememesi nedeni ile ruhsata tabi değildir¹⁶. Çatının sökülerek yerine eternit örtülü çelik konstrüksiyon yapılması, binanın taşıyıcı sistemini etkilemediği için ruhsata tabi değildir¹⁷. Buna karşılık bina görünümüne etki eden ve esaslı tamir ve tadilat sayılması gereken ahşap pergole ruhsata tabidir¹⁸.

15 Danıştay 6. Dairesi, 03.04.2006, E: 2004/1971, E: 2006/1502

16 Danıştay 6. Dairesi, 06.03.1991, E: 1989/996, K: 1991/363

17 Danıştay 6. Dairesi, 28.03.1989, E: 1988/858, K: 1989/659

18 Danıştay 6. Dairesi, 14.05.1990, E: 1988/2941, K: 1990/893

10. KAPALI ALAN OLUŞTURMAK

İkinci kriter, taban alanı dışında yeni bir kapalı alan kazanılıp kazanılmadığıdır. Açık balkonun kapatılmasında olduğu üzere, yapılan tadilat taban alanında bir artış sağlıyor ise yapılan tadilat ruhsata tabidir. Örneğin, gömme balkonun duvarlarının kaldırılarak bağımsız bölümlerdeki oda ile birleştirilmesi ruhsata tabi değil iken, açık (çıkma) balkonun duvarlarının kapatılması ruhsata tabi işlerdendir.

Gömme balkonun alüminyum çerçeve ve cam ile kapatılması ruhsata tabi değildir¹⁹. Çünkü gömme balkonun kapatılması suretiyle taban alanı dışında yeni ve fazladan bir alan kazanılmamaktadır. Bu şekilde yapılan tadilatla, çekme mesafesinin ihlal edilmesi söz konusu olmadığı gibi, tadilatın taşıyıcı unsurları etkilemesi de söz konusu değildir.

Buna karşılık, açık balkonun kapatılması, taban alanı dışında yeni bir kapalı alan kazanılmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, açık balkonun kapatılması için tadilat ruhsatı alınması gerekir²⁰. Üstelik açık balkonun kapatılması için kullanılan malzemenin PVC panjur olması ya da sökülüp takılabilir nitelikte olması, durumu değiştirmez²¹.

11. BELEDİYE İMAR YÖNETMELİKLERİNE UYGUN OLMAK

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı, kiremit aktarılması, mahallin özelliklerine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir. Bu nedenle belediyelerin imar yönetmeliklerinde getirilen kısıtlamalara da dikkat edilmesi gerekir.

19 Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 15.03.2007, E: 2004/2182, K: 2007/353

20 Danıştay 6. Dairesi, 16.02.1993, E: 1992/482, K: 1993/509

21 Danıştay 6. Dairesi, 08.05.2006, E: 2005/98, K: 2006/2497

12. KAT MÜLKİYETİ KANUNUNA UYGUNLUK

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 19 uncu maddesine göre kat maliklerinden biri, bütün kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızası olmadıkça ana gayrimenkulün ortak yerlerinde inşaat, onarım ve tesisler, değişik renkte dış badana veya boya yaptıramaz. Ancak, ortak yer ve tesislerdeki bir bozukluğun ana yapıya veya bağımsız bir bölüme veya bölümlere zarar verdiğinin ve acilen onarılması gerektiğinin veya ana yapının güçlendirilmesinin zorunlu olduğunun mahkemece tespit edilmiş olması halinde, bu onarım ve güçlendirmenin projesine ve tekniğine uygun biçimde yapılması konusunda kat maliklerinin rızası aranmaz.

Kat maliki kendi bağımsız bölümünde ana yapıya zarar verecek nitelikte onarım, tesis ve değişiklik yapamaz. Tavan, taban veya duvar ile birbirine bağlantılı bulunan bağımsız bölümlerin bağlantılı yerlerinde, bu bölüm maliklerinin ortak rızası ile ana yapıya zarar vermeyecek onarım, tesis ve değişiklik yapılabilir.

Aynı şart Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 59 uncu maddesinde açıkça belirtilmiştir.

Devamı

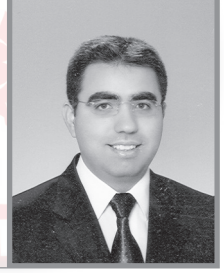
Çalışmamızın gelecek sayısında, ruhsat alınması gerekmeyen parseller hakkında ruhsatsız olduğu gerekçesiyle durdurma ve yıkım kararı alınması ve ruhsat ve eklerine aykırılık olmadığı halde durdurma ve yıkım kararı alınmasını açıklayacağız.

KAYNAKÇA

Sözbir, Ö (2008) Prefabrik Yapılar, Bayırlık ve İskan Bakanlığı İle Belediyeler Dergisi Ocak 2008, Sayı: 37

Şimşek, S. (2010) İmar Hukuku, Milli Emlak Kontrolörleri Derneği Yayınları, Ankara, 2010

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNE AİT TAŞINMAZLARIN BELEDİYE ŞİRKETLERİNE İHALESİZ OLARAK KİRAYA VERİLEBİLMESİ

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanı

1. GİRİŞ

Büyükşehir belediyeleri, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketi kurabilmektedir. Belediye şirketleri, doğrudan belediyeler tarafından kurulan ya da belediyelerce ortak olunan bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişileridir. Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şirket kurulmasının en temel amacı, mahalli hizmetlerin daha etkili, verimli ve ekonomik şartlarda sunulması ve kaynak oluşturulmasına yardımcı olunmasıdır.

Büyükşehir belediyelerinin mülkiyeti ve tasarrufunda bulunan taşınır ve taşınmazlara ilişkin kira işlemleri, kural olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu¹ hükümlerine tabidir. Ancak, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda², büyükşehir belediyelerine ait belli taşınmaz ve hizmetlerin işletiminin, Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere devredilebilme-

1 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 10.09.1983 tarihli ve 18161 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

sine imkan sağlanmıştır. Bir başka deyişle, büyükşehir belediye meclisince alınacak bir kararla, mezkûr Kanunda sayılan yerlerin işletme hakkının belediye şirketlerine devir işlemi, 2886 sayılı Kanunun rekabeti ve açıklığı temin eden kurallarından muaf tutulmuştur.

İşte bu çalışmada, büyükşehir belediyelerine ait taşınmazların, bu belediyelerin şirketlerine ihalesiz olarak kiraya verilmesi hususu, Sayıştay kararları ışığında detaylı bir şekilde ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN MÜLKİYETİ VEYA TASARRUFUNDAKİ BAZI YERLERİN İŞLETİLME HAKKI- NIN BELEDİYE ŞİRKETLERİNE DEVİRİ

2.1. Genel Olarak

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun "Şirket kurulması" başlıklı 26 ncı maddesinde; "Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetleri-

ni³, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.⁴ hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu hüküm ile; **büyükşehir belediyelerinin** mülkiyeti veya tasarrufunda bulunan ilgili yerleri kendisinin veya bağlı kuruluşlarının ortağı olduğu şirketlere ihalesiz olarak kiraya verebilmesi mümkün hale gelmiştir. Bahsi geçen sisteme ilişkin usul ve esaslar, aşağıda etraflıca değerlendirilmiştir.

2.2. Bazı Taşınmaz ve Hizmetlerini İhalesiz Olarak Kiraya Verebilecek Belediyeler

Belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belli hizmet ve alanların işletilmesinin devrini öngören 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi, **sadece büyükşehir belediyelerine münhasır** bir düzenlemedir. Bu konuda 5393 sayılı Belediye Kanunu⁵ ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda özel bir hükme yer verilmemiş ve ayrıca 5216 sayılı Kanunun ilgili maddesi-

3 5216 sayılı Kanunun kabul edildiği ilk halinde, Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın ihalesiz kiraya verilebilecek alanlar, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçeleri olarak belirlenmişken; 29.03.2011 tarihli ve 6215 sayılı Kanunla, hükmün kapsamına hafriyat sahaları ve toplu ulaşım hizmetleri de dâhil edilmiştir.

4 Hükmün sonundaki "Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir." şeklindeki cümle, 12.11.2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanunla metne eklenmiştir.

5 5393 sayılı Belediye Kanunu, 13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

ne herhangi bir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla, büyükşehir belediyesi konumunda bulunmayan **il belediyeleri, ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri ve il özel idareleri**, kendi mülkiyeti ve tasarrufunda bulunan hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini, ortağı oldukları şirketlere ihale yapmaksızın devredemez ve kiralayamaz. Bu kuralı ihlal eden mahalli idare yetkilileri ise kamu zararıyla karşı karşıya kalabilir. Sayıştayın görüşü de bu yöndedir.⁶ O halde, 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesindeki düzenlemeden yalnızca hali hazırda ülkemizde kurulu bulunan 30 büyükşehir belediyesinin faydalanabilmesi mümkündür.

2.3. Belediye Taşınmazlarını İhalesiz Olarak Alabilecek Şirketler

5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde, büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini "belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere (...)" ihalesiz olarak işletilmesinin devredilebileceği öngörülmüştür. Bu noktada, büyükşehir belediyeleri, belli taşınmazlarını ve hizmetlerini ihalesiz olarak sadece sermayesinin % 50'sinden fazlasına sahip olduğu şirketlere kiraya verebilir. **Büyükşehir belediyesinin ortaklık payının %50'den az olduğu veya hiçbir ortaklığının bulunmadığı sermaye şirketlerine ise Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye taşınmazlarının işletilmesi devredilemez.**

Öte yandan, hükümdede görüldüğü üzere, düzenlemenin kapsamına, büyükşehir belediyelerinin ortağı olduğu şirketler ya-

6 Sayıştay 7. Dairesinin 14.01.2016 tarihli ve 107 İlam No.lu kararı.

nında, bu belediyelerin bağlı kuruluşlarının (ASKİ, İSKİ, EGO, İETT gibi) % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler de dâhildir. Bu durumda, ortaklık payının tespitinde, hem büyükşehir belediyesinin hem de bağlı kuruluşlarının şirket payları birlikte değerlendirilmelidir. Örneğin, bir şirketin sermayesinin % 40'ına büyükşehir belediyesi, % 15'ine de aynı belediyenin bağlı kuruluşu sahipse, bu durumda, “*şirketin % 50'sinden fazlasına ortak olunduğunu*” kabul etmek gerekir.

2.4. Kiralamaya Konu Olabilen Taşınmaz ve Hizmetler

Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye şirketlerine devredilebilecek olan taşınmaz ve hizmetler, 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde tek tek sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre, ihale yapılmaksızın kiralamaya konu olabilecek taşınmaz ve hizmetler; büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufundaki “hafriyat sahaları”, “toplu ulaşım hizmetleri”, “sosyal tesisler”, “büfe”, “otopark” ve “çay bahçeleri”dir. hükümde, “*gibi*”, “*ve benzeri*” şeklinde bir ifade kullanılmadığından, bu sayılanlar dışında kalan veya bunlara benzeyen taşınmaz ve hizmetler, ihalesiz olarak belediye şirketlerine hiçbir şekilde kiraya verilemez. Aksine davranış ise belediye yetkililerinin sorumluluğunu gerektirir.

Belediyenin özel mülkiyetinde bulunan ve dolayısıyla sahibi olduğu taşınmazlar; satın alma, trampa, bağış, kamulaştırma, Hazine bedelli veya bedelsiz olarak alma gibi yollarla edinilmiş olabilir. Belediye tasarrufundaki yerler ise 5216 sayılı Kanunun 28 nci maddesinde yapılan atıf dolayısıyla büyükşehir belediyeleri hakkında da geçerli olan 5393 sayılı Belediye Kanununun 79 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Mezkûr maddede, diğer kanunlarla getirilen hükümler saklı kalmak üzere, mezarlıklar ile beledi-

ye sınırları içinde bulunan ve sahipsiz arazi niteliğinde olan seyrangâh, harman yeri, koruluk, dinlenme yerleri, meydanlar, bataklık, çöp döküm sahaları, yıkılmış kale ve kulelerin arsaları ve enkazı ve benzeri yerlerin belediyenin tasarrufunda olduğu belirtilmiş, ayrıca belediye tarafından deniz, akarsu ve gölden doldurma suretiyle kazanılan alanların, Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuata uygun olarak kullanılmak şartıyla Maliye Bakanlığı tarafından belediyelerin, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerinin tasarrufuna bırakılacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, büyükşehir belediyesinin mülkiyetinde olmamakla beraber tasarrufunda bulunan hafriyat sahaları, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçeleri, belediye şirketlerine ihalesiz kiralamaya konu olabilecektir.

2.5. Kira Bedeli ve Süresinin Belediye Meclisince Kararlaştırılması

Büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufunda bulunan hafriyat sahalarının, toplu ulaşım hizmetlerinin, sosyal tesislerin, büfe, otopark ve çay bahçelerinin işletilmesinin, kendisinin veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın devrine karar verme yetkisi **büyükşehir belediyesi meclisine** aittir. *Bu yetki, büyükşehir belediye meclisi dışında, büyükşehir belediye encümeni veya büyükşehir belediye başkanı tarafından kullanılamaz.* Belediye meclisince, devir konusu taşınmaz veya hizmetlerin, kiraya verilme süresinin ve kira bedelinin belirlenmesi zorunludur. Hükümde, sadece ilgili yerlerin “*belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devrinden*” bahsedilmiş, bunun dışında süre ve bedelin ne şekilde tespit olunacağına ilişkin bir kıstasa yer verilmemiştir. Bununla beraber, büyükşehir belediye meclisi, süre ve bedel dışında başka parametreler de belirleyebilir. Bu doğrultuda, belediye meclisince

süre ve bedel de dâhil olmak üzere kararlaştırılan esaslar çerçevesinde, büyükşehir belediyesi ile belediye şirketi arasında sözleşme akdedilir.

Bilindiği üzere, 2886 sayılı Kanun uyarınca, kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, kural olarak 10 yıldan çok olamamaktadır. Tahmini kira bedelinin tespitinde ise rayiç bedel esas alınmaktadır. Ancak, 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde, belediye şirketlerine tahsis işleminde devir bedelinin rayiç bedele göre belirlenmesi şart koşulmamıştır. Aksine, bu işlemde, bedelin Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Konuya ilişkin olarak; kiraya verilen yerlerin emsal kira bedellerinin düşük belirlenmesi ile ilgili olarak Sayıştayın bir kararında; bir büyükşehir belediyesinin tasarrufunda bulunan plajın işletme hakkının, belediye meclisinin kararıyla %99'u belediyeye ait olan limited şirkete devredildiği, bir kafenin ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 45 inci maddesi uyarınca yapılan ihale sonucunda bir şirkete aylık kira ile ihale edildiği, bu bağlamda, plajın 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile belediye şirketine devredilmesi, kafenin kiralama işlemlerinin ise 2886 sayılı Kanunun 45 inci maddesi gereğince gerçekleştirilmesi nedeniyle, konu hakkında yapılacak bir hususun bulunmadığına karar vermiştir.⁷ Görüldüğü üzere Sayıştay, usulleri farklı olması sebebiyle iki ayrı alanın devir/kira tutarlarının karşılaştırılmayacağını zımni olarak kabul etmiştir.

Sayıştay yine başka bir kararında, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilen bir işte, yüklenici şirket ile büyükşehir belediyesi arasında imzalanan sözleşmenin belediye meclis kararı ile sonlandırılarak, işe konu hizmetlerin işletim hakkının büyükşehir

belediye meclisinin kararı ile 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesine göre belediye şirketine devredildiği, bunun sonucunda denetçi tarafından yükleniciden işletme gelir payı olarak alınan net satış hasılatının % 91'den % 3'e düşürülmesi sonucu gelir kaybı olduğu tespiti yapılmışsa da, idarece ilgili mevzuat hükümleri gereğince işlem tesis edilmesi nedeniyle yapılacak bir hususun bulunmadığına karar vermiştir.⁸ Son olarak belirtelim ki, belediye meclisince tespit olunan sürenin dolması sonrasında aynı usulle bu sürenin uzatılması mümkündür. Süre uzatımı kapsamında, bedel artırımına da gidilebilir. Ancak, belediye meclisi tarafından belirlenen süre dolmakla beraber süre uzatımının yapılmaması halinde belediye şirketinin ilgili işletmeyi tahliye etmesi gerekir.

2.6. Belediye Şirketine Devredilen Yerlerin Bu Şirketler Tarafından Üçüncü Kişilere Devlet İhale Kanunu Kapsamında Kiraya Verilebilmesi

5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde yer alan "*Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.*" hükmü gereğince, belediye şirketinin işletim hakkını devraldığı büyükşehir belediyesinin mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin, yine bu şirketler tarafından üçüncü kişilere kiraya verilebilmesi mümkündür. Ancak, bu devir işleminin Devlet İhale Kanunu hükümleri uyarınca yapılması gerekmektedir. Bir başka anlatımla, *büyükşehir belediyesinin şirketlerine kiraladığı gayrimenkuller, bu şirketler tarafından ihale mevzuatı uygulanmadan gerçek ya da tüzel kişilere kiralanamaz.*

Bu durumda, belediye şirketinin işletim hakkını **devraldığı bir tesisi daha yüksek fiyata üçüncü kişiye kiraya verip vereme-**

7 Sayıştay 6. Dairesinin 04.12.2012 tarihli ve 9 İlam No.lu kararı.

8 Sayıştay 6. Dairesinin 19.03.2014 tarihli ve 230 İlam No.lu kararı.

yeceği ve bu durumda büyükşehir belediyesinin zarara uğramış olup olmayacağı akla gelmektedir. Konuya ilişkin Sayıştay bir kararında, “denetçinin büyükşehir belediyesine ait olan bazı yerlerin meclis kararıyla belediye şirketine devredilmesi ve bu şirket tarafından da bahse konu yerlerin üçüncü kişilere daha yüksek bir bedelle kiraya verilmesi sonucu kamu zararına neden olduğu iddiasına ilişkin olarak; 5216 sayılı Kanunda yapılan düzenleme ile belediye şirketlerinin meclis tarafından kendilerine devredilen yerleri üçüncü kişilere devredebilmesinin öngörüldüğü, dolayısıyla belediye şirketlerinin meclis kararı ile devredilen yerleri üçüncü kişilere kiraya verebileceği, **bu itibarla belediye şirketine meclis kararı ile devredilen yerlerin üçüncü kişilere daha yüksek bir bedelle devredilmesi sonucunda uğranıldığı iddia edilen gelir kaybı için ilişilecek husus bulunmadığı**” ifade edilmiştir.⁹ Bahsi geçen karar bağlamında, belediye şirketlerinin, işletim hakkını devraldığı tesisleri daha yüksek fiyatla üçüncü kişilere kiralaması mümkün olmaktadır.

Yeri gelmişken belirtelim ki, bir taşınmazın işletim hakkının belediye şirketine devrini öngören belediye meclisi kararında, söz konusu yerin doğrudan belediye şirketi tarafından işletilmesi ve üçüncü bir kişiye devredilmemesi hususunun belirtilmesi halinde, kanaatimizce bu işletme belediye şirketince üçüncü kişilere kiralanamaz. İhale mevzuatının uygulanacak olması da durumu değiştirmez. **Zira, büyükşehir belediyesi, şartlı olarak işletme hakkını belediye şirketine devretmiş olmaktadır.**

3. ANAYASA MAHKEMESİNİN İLGİLİ HÜKME İLİŞKİN KARARI

Büyükşehir belediyelerinin şirket kurmasına ve belli yerlerin ihalesiz olarak işletim hakkının devrini öngören 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi, 6215 sayılı Kanun-

⁹ Sayıştay 6. Dairesinin 10.01.2013 tarihli ve 73 İlam No.lu kararı.

la yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün, belli yerlerin işletmesinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre açık, saydam ve rekabetçi koşullarda ihale edilmek yerine, büyükşehir belediyelerinin şirketlerine doğrudan verilmesi işleminde kamu yararı olmadığı, piyasada rekabetçi şartlarda faaliyet yürüten binlerce şirket aleyhine ve belediye şirketleri lehine hukukun kabul edemeyeceği eşitsizlik oluşturulduğu, işletme haklarının devrine ilişkin olarak belediye meclisince belirlenecek süre ve bedel dışında hiçbir koşula yer verilmediği gerekçeleriyle ilgili hükmün iptali amacıyla Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

Anayasa Mahkemesi ise 14.02.2013 tarihli ve E.2011/63, K.2013/28 sayılı Kararında özetle;

- Hükümde sayılan yerlerin bu alanda temel kanun olan 2886 sayılı Kanuna istisna oluşturacak bir şekilde belediye meclislerince alınacak kararlar doğrultusunda belediye şirketlerince işletilebilmesinin öngörülmesinin kanun koyucunun takdir yetkisi çerçevesinde olduğu,
- Belediye ve ihale mevzuatı ile çok ayrıntılı olarak düzenlenmiş bir konuda, işletme hakkının devredileceği şirketlerin, belediyelerin bu şirketlerde sahip oldukları sermaye paylarından kaynaklanan özel durumları göz önünde bulundurularak istisna kapsamına alınmasının ve belediyelerin kendilerinin tasarrufunda bulunan maddede sayma yoluyla belirtilen yerler üzerindeki işletme hakkının kamu yararı ve hizmetin gereklerini dikkate alarak devri konusunda büyükşehir belediye meclislerine süre ve bedel konusunda karar alma yetkisinin verilmesinin, genel ilkeleri ve çerçevesi belirsiz bir alanda düzenleme yapma yetkisinin devri anlamına gelmediği,

- Belediye veya bağlı kuruluşlarının ortağı olduğu şirketlere, maddede sayılan yerlerin işletmesinin 2886 sayılı Kanuna tabi olmaksızın devredilebilmesi imkânının verilmesinin, işletmenin devredildiği şirketlerin “belediye şirketi” olmaları ve diğer özel şirketlerden farklı bir hukuki niteliğe sahip bulunmaları nedeniyle eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmadığı,

gerekçeleriyle iptal istemini reddetmiştir.¹⁰ Dolayısıyla, büyükşehir belediyelerinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini, kendilerinin veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devretmesi, Anayasaya aykırılık oluşturmamaktadır.

4. SONUÇ

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca, büyükşehir belediyeleri kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilmektedir. Büyükşehir belediyeleri, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini kendileri işletebileceği gibi bu yerleri kendilerinin veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin

belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabidir.

Söz konusu devir işleminin belediye meclisince karara bağlanması ve bu kararda en azından kiralama süresinin ve bedelinin gösterilmesi zorunludur. Büyükşehir belediyesi encümeni veya büyükşehir belediye başkanı, bu hususta karar almaya yetkili değildir.

Kanun koyucu, yukarıda belirtildiği şekilde ihalesiz olarak bazı yerlerin işletim hakkının belediye şirketlerine devredilebilmesi uygulamasını **sadece büyükşehir belediyeleri için öngörmüştür.** Büyükşehir belediyeleri dışında, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri içinde yer alan ilçe belediyeleri, mülkiyetleri veya tasarruflarında bulunan hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini, ortağı oldukları şirketlere ihale yapmaksızın devreder ve kiralayamazlar. Aksine davranış ise hukuki ve mali sorumluluk gerektirir.

KAYNAKÇA

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu(10.09.1983 tarihli ve 18161 sayılı R.G.)

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu(23.07.2004 tarihli ve 25531 sayılı R.G.).

5393 sayılı Belediye Kanunu (13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı R.G.).

Anayasa Mahkemesinin 14.02.2013 tarihli ve E.2011/63, K.2013/28 sayılı kararı (31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı R.G.).

Sayıştay 6. Dairesinin 04.12.2012 tarihli ve 9 İlam No.lu kararı.

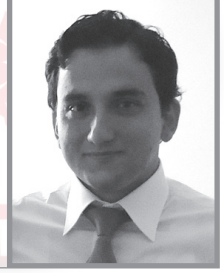
Sayıştay 6. Dairesinin 10.01.2013 tarihli ve 73 İlam No.lu kararı.

Sayıştay 6. Dairesinin 19.03.2014 tarihli ve 230 İlam No.lu kararı.

Sayıştay 7. Dairesinin 14.01.2016 tarihli ve 107 İlam No.lu kararı.

¹⁰ Anayasa Mahkemesinin 14.02.2013 tarihli ve E.2011/63, K.2013/28 sayılı kararı,31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

BELEDİYELERİN MÜLKİYETİNDE OLMAYAN TAŞINMAZLARA YÖNELİK YAPTIĞI HARCAMALARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Ali AYILDIZ

ÇSGB, İş Müfettişi
Elektrik ve Elektronik Müh.

1. GİRİŞ

Yerel yönetim birimleri arasında yer alan belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları, 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmektedir. Toplam nüfusu 750.000'in üzerinde olan il belediyelerinin kanunla dönüştürülen ve sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan kuruluş olan büyükşehir belediyelerinin temel yasal düzenlemesi ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunudur. Gerek belediyeler gerekse de büyükşehir belediyeleri kanunla verilen yetki ve sorumluluk kapsamında, mahalli nitelikteki ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan idari ve mali özerkliğe haiz yerel yönetim birimleridir.

Büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan ilçe belediyelerinin görevleri öncelikli olarak, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinde sıralanmış, mezkûr Kanunun 28 inci maddesinde yer alan "Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır." hükmü gereği de 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilmiştir. Büyükşehir belediyeleri içinde bahsedilen durum geçerlidir.

Bu minvalde belediyelere, 5393 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin linci fıkrasının 'b' bendi ile birtakım isteğe bağlı görevler

verilmiştir. Bunlar arasında Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımı yer almaktadır. Belediyeler, kendi bütçelerinden Devlete ait okul binalarının inşaat ile bakım ve onarımını mali durumunu göz önünde bulundurarak yapabilmektedir. Makalemizde, yapılan bu harcamaların nasıl muhasebeleştirileceği hakkında bilgi verilecektir.

2. BELEDİYELERİN İSTEĞE BAĞLI GÖREVLERİ ARASINDA YER ALAN OKUL BİNA İNŞAATI İLE BAKIM VE ONARIMI İÇİN YAPILAN HARCAMALARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Giriş kısmında mevzuatına yer verdiğimiz düzenleme ile belediyeler isteğe bağlı olarak Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir. Belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği de dikkate alınarak ve meclis kararına istinaden belediyeler, sorumluluk alanlarında yer alan okul binalarının inşaatını, bakım, onarım ve tadilatını üstlenebilecektir. Nitekim, 5393 sayılı Kanunun 'Belediyenin Giderleri' başlıklı 60 ıncı maddesinin p) bendinde 'Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler' yukarıda zikredilen inşaat, bakım ve onarım işlerinin yapılması durumunda ortaya çıkan harcamanın ya da sarfiyatın belediye gideri olduğu vurgulanmaktadır.

Örneğin, (A) belediyesi tarafından ilçe sınırları içerisinde yer alan 100 okulun tadilat işinin, 15 tane okulun küçük bakım ve onarım işinin meclis kararına istinaden ve belediyenin mali durumu göz önünde bulundurularak yapılabilmesi mümkündür. İşin yapılabilmesi için mahalli müşterek nitelikte olması, Devlete ait her derecede okul binası olması (özel mülkiyete konu olanlar için yapılamayacaktır) ve sorumluluk alanı dışında (başka bir belediyenin sınırları içinde bulunması) olmaması hususlarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Kanuna dayanılarak belediyeler tarafından gerçekleştirilen okul binalarının inşaat, tadilat, bakım ve onarım işlerine yönelik yapılan harcamaların muhasebeleştirilmesi de önem arz etmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre, kamu idarelerinin bütün mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve her kaydın belgelere dayandırılması gerekmektedir. Belediyeler de 5018 sayılı Kanuna tabi olduklarından bu kapsamda yapılan harcamaların da muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Muhasebeleştirme iş ve işlemlerinin çerçevesi, 27.05.2016 tarih ve mükerrer 29724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” nde çizilmiştir. Tüm belediyeler, bütçe ve muhasebe kayıt ve işlemlerini mezkûr Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde yerine getirmek durumundadır.

Uygulamada belediyeler tarafından gerçekleştirilen harcama kayıtlarının, Yönetmelik hükümlerine aykırı bir şekilde muhasebeleştirilerek, hataya sebebiyet verilmesi sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Özel-

likle dış denetim organı olan Sayıştay tarafından yapılan denetimler sonucu bu husustaki hatalı uygulamalar kamu idare raporlarında bulgu konusu edilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 186 ncı maddesi, maddi duran varlıkların içinde yer alan arsa, arazi, yeraltı ve yerüstü düzenleri, binalar gibi varlıklara ilişkin yapılan işlemlerin (edinim, tahsis, amortisman uygulanması, satış, hibe vs) ilgili maddi duran varlık hesaplarında izlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. “Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planları” na göre de, idarenin mülkiyetinde bulunan ya da tahsise konu edilen maddi duran varlıkların ve bunlara yönelik kayıtların, hesap planında yer alan maddi duran varlık hesap grubu içinde izlenmesi ve takip edilmesini vurgulamaktadır. İdarenin mülkiyetinde ya da tahsise konu olmayan bir maddi duran varlık harcaması kaydının, 25-Maddi Duran Varlık hesap grubunda değil, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 372 nci maddesine göre 630 Giderler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Sıklıkla yapılan hata, bu harcamaların idarenin maddi duran varlığı gibi düşünülerek maddi duran varlıklar hesap grubu içerisinde değerlendirilmesidir.

Örneğin, (X) Belediyesi tarafından ilçe sınırlarında bulunan muhtelif 25 okulun inşaat ve onarım işleri meclis kararı ile kabul edilmiştir. Bu kapsamda, 2017 yılında yapılan toplam harcama 150.000,00 TL’dir. (KDV ihmal edilmiştir.)

Yanlış olan kayıt:

252	Binalar Hesabı	150.000,00	
102	Banka Hesabı		150.000,00
830	Bütçe Giderleri Hesabı	150.000,00	
835	Gider Yansıtma Hesabı		150.000,00

Yukarda gösterilen kayıt, hem idarenin mülkiyetinden olmayan bir bina için harcama yapılarak maddi duran varlık hesabına ilişkin yanlış bilgi verilmesine ve amortisman uygulanmasında hatalı işlemler yapılmasına yol açacak hem de mali tabloların doğru, güvenilir ve şeffaf olmasına engel teşkil edecektir. Ayrıca, 5018 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinde yer alan "... Kamu he-

Doğru olan kayıt

630	Giderler Hesabı	150.000,00	
102	Banka Hesabı		150.000,00
830	Bütçe Giderleri Hesabı	150.000,00	
835	Gider Yansıtma Hesabı		150.000,00

İdarenin mülkiyetinden olmayan bir maddi duran varlık için yapılan harcamanın 630-Giderler Hesabında izlenmesi ile mali tabloların güvenilirliği ve doğruluğu, idarenin de yasal düzenlemelere uygun hareket ederek muhasebe işlemlerini gerçekleştirme- si sağlanmış olacaktır.

Diğer bir husus da, Analitik Bütçe Sınıflandırma Rehberi ve Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına göre, yapılan bu harcamaların hangi detay kod itibarıyla kaydedileceğidir. Başka bir ifadeyle, 630 Giderler Hesabı ile 830 Bütçe Giderler Hesabının ilişkisinin nasıl kurulacağıdır?

24.12.2016 tarih ve mükerrer 29928 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun ekli E cetvelinin 37 nci maddesi, her türlü alıma ilişkin ve yapılacak ihale usulüne bakılmaksızın hangi bütçe tertibinden harcama yapılacağını yani analitik bütçe sınıflandırması gereği hangi düzey kodların kullanılacağını göstermektedir.

"Aşağıda yer alan her bir alım için ihtiyacın nereden ve hangi usulle temin edileceğine bakılmaksızın vergiler dahil olmak üzere;

sapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile mali sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur." şeklindeki düzenlemeye de muhalefet edilmiş olunacaktır.

a) Menkul mal alımlarında 25.000 Türk Lirasını,

b) Gayrimaddi hak alımlarında 20.000 Türk Lirasını,

c) Menkul malların bakım ve onarımında 25.000 Türk Lirasını,

d) Gayrimenkullerin bakım ve onarımında 55.000 Türk Lirasını, aşan tutarlar "(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertiplerinden ödenemez. "(06) Sermaye Giderleri"ne ilişkin olarak yukarıdaki limitlerin uygulanmasında toplam proje ödeneği esas alınır. Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının "(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertiplerine analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak tahsis edilen ödeneklerle yapılacak askeri amaçlı alımlarda yukarıda belirtilen limitler uygulanmaz"

Buna göre, gayrimenkul bakım ve onarım giderlerinin 55.000,00 TL 'yi aşması halinde "(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri" düzey kodundan değil, "(06) Sermaye Giderleri" düzey kodundan ödeme yapılması diğer bir ifade ile limitin üzerinde kalan sermaye har-

camalarının ekonomik sınıflandırma itibarıyla 830.06. Sermaye Giderleri düzey koduna kaydedilmesi gerekmektedir. 830.03. Mal ve Hizmet Alım Giderleri bütçe tertibinin karşılığında, 630.03. Mal ve Hizmet Alım Gi-

derleri detay kodu; 830.06. Sermaye Giderleri bütçe tertibinin karşılığında ise, 630.06. Sermaye Giderleri olmadığı için, 630.30. Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler detay kodunun kullanılması uygun olacaktır.

Örnek; (X) Belediyesi, meclis kararı ile belediye sınırları içinde bulunan (Y) ortaokulunun çatı onarımını gerçekleştirmiş ve 40.000,00 TL'lik harcama yapmıştır. (Basit bir kurguda, vergiler ihmal edilmiştir.)

630	Giderler Hesabı 03.Mal ve Hizmet Alım Giderleri	40.000,00	
102	Banka Hesabı		40.000,00
830	Bütçe Giderleri Hesabı 03.Mal ve Hizmet Alım Giderleri	40.000,00	
835	Gider Yansıtma Hesabı		40.000,00

Örnekte görüldüğü üzere, Bütçe Kanununa ekli E cetveline göre limitin altında kalan harcamanın ödemesi 03.Mal ve Hizmet Alım Giderleri bütçe tertibinden yapılmış, belediyenin kendi mülkiyetinde olmayan bir taşınmaz olduğu içinde 630.03 düzey kodunda muhasebeleştirilmiştir.

Aynı örnekte harcama tutarının 100.000,00 TL olduğunu varsayarsak;

630	Giderler Hesabı 30.Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	100.000,00	
102	Banka Hesabı		100.000,00
830	Bütçe Giderleri Hesabı 06.Sermaye Giderleri	100.000,00	
835	Gider Yansıtma Hesabı		100.000,00

630.06 düzey kodu bulunmadığından, 830-630 hesapları arası ilişki kurulabilmesi için en uygun ekonomik detay kod olan 630.30.Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler ekonomik kodu kullanılmıştır.

3. SONUÇ

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu doğrultusunda Devlete ait her derecedeki okul binasının inşaatı ile bakım ve onarımını

yapabilir veya yaptırabilir. Yapılan bu harcamaları, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine göre maddi duran varlık hesaplarında izlemeleri hatalı olduğu gibi mali tabloların doğruluğu ve şeffaflığı noktasında da yanıltıcı bilgi sunacaktır. Bu kapsamdaki tüm harcamaların veya giderlerin, mevzuat hükümlerine uygun şekilde kayıt altına alınması ve mali tablolara yansıtılması gerekmektedir.

ASKERLİK DÖNÜŞÜ İŞE ALINMAYAN BELEDİYE İŞÇİSİ İŞE İADE DAVASI AÇABİLİRMI?

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

Muvazzaf askerlik, 1111 sayılı Askerlik Kanununda da belirtildiği şekilde, her erkek vatandaşının belli yaşa geldiğinde yapmak zorunda olduğu hizmettir. Askerlik çağı her erkeğin nüfus kayıtlarında yazılı olan yaşına göredir ve yirmi yaşına girdiği yılın ocak ayının birinci gününden başlayarak kırk bir yaşına girdiği yılın ocak ayının birinci gününde bitmek üzere en çok yirmi bir yıl sürer. Türk vatandaşlığına sonradan alınanlar askerliklerini, vatandaşlığa alındıkları tarihteki yaş ve öğrenim durumlarına göre o yaştaki Türk vatandaşı yükümlüler gibi yaparlar. Bunlardan gelmiş oldukları ülkelerde askerlik yaptıklarını veya askerlik hizmetini yerine getirmiş sayıldıklarını belgeleyenler ile vatandaşlığa alındıkları yıl yirmi iki yaşında olanlar askerlik yapmış sayılırlar. Bunların askerlikleri, istekleri hâlinde vatandaşlığa alındıkları tarihten itibaren iki yıl süreyle ertelenir.

2. ASKERLİK NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

Kişilerin askerlik görevini yerine getirmek için işlerinden ayrılmaları sonucu, işverenle olan iş ilişkileri hukukumuzda özel olarak korunmuştur. Muvazzaf askerlik görevi nedeni ile iş sözleşmesi sona eren ve işyerinden ayrılan işçiler için 4857 sayılı İş Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda asker

dönüşü çalıştıkları işyerinde tekrar çalışabilmelerinin ve bir anlamda iş güvencelerinin sağlanması amacıyla düzenlemeler getirilmiştir.

2.1. İş Kanunu Yönünden

4857 sayılı İş Kanununun 31inci maddesi “Askerlik ve Kanundan Doğan Çalışma” başlığı adı altında düzenlenmiştir. Kanun hükmüne göre; Muvazzaf askerlik ödevi dışında manevra veya herhangi bir sebeple silah altına alınan veyahut herhangi bir kanundan doğan çalışma ödevi yüzünden işinden ayrılan işçinin iş sözleşmesi işinden ayrıldığı günden başlayarak iki ay sonra işverence feshedilmiş sayılır. İşçinin bu haktan faydalanabilmesi için o işte en az bir yıl çalışmış olması şarttır. Bir yıldan çok çalışmaya karşılık her fazla yıl için, ayrıca iki gün eklenir. Şu kadar ki bu sürenin tamamı doksan günü geçemez. İş sözleşmesinin feshedilmiş sayılabilmesi için beklenilmesi gereken süre içinde işçinin ücreti işlemez. Ancak, özel kanunların bu husustaki hükümleri saklıdır. Bu süre içinde iş sözleşmesinin Kanundan doğan başka bir sebebe dayanılarak işveren veya işçi tarafından feshedildiği öteki tarafta bildirilmiş olsa bile, fesih için Kanunun gösterdiği süre bu sürenin bitiminden sonra işlemeye başlar. Ancak, iş sözleşmesi belirli süreli olarak yapılmış ve sözleşme yukarıda yazılı süre içinde kendiliğinden sona eriyor-

sa bu madde hükümleri uygulanmaz. **Herhangi bir askeri ve Kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır.** Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmeyse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder.

Kanun hükmü gereği, işçinin askeri ve kanuni görevi sona ermesinden başlayarak; iki ay içinde eski işyerine başvuruda bulunması gerekir. İki aylık süre hak düşürücü süredir. İşçinin başvuruda bulunduğunu ispatlaması için iş talebini noter aracılığıyla işverenliğe iletmesi gerekir. Başvuru olmazsa ya da geç başvuru olursa işverenin işe alma yükümlülüğü doğmayacaktır. İşçiye askere giderken kıdem tazminatının ödenmiş olması, eski işine girme hakkına engel teşkil etmez. Diğer bir ifadeyle, **kıdem tazminatı alınsın ya da alınmasın, asgari bir yıl çalışılsın ya da çalışılmasın iş akdi askerlik nedeniyle sona eren işçinin tekrar eski işine girme hakkı bulunmaktadır.** Askerlik görevi nedeniyle işinden ayrılan işçiler, bu görevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır.

Askerlik görevi döneminde iş sözleşmesinin askıda olduğu ya da işçinin ücretsiz izinli sayılacağı yönünde bir husus İş Kanununda yer almamaktadır. **Söz konusu dönemde iş akdinin askıda olabilmesi için, tarafların karşılıklı olarak bu konuda anlaşmış olması gerekir.** Toplu iş sözleşmeleri veya bireysel iş sözleşmelerinde iş akdinin askıda kalacağı

konusunda hükümlere yer verilebilir. Örneğin, işçi askere giderken, **“Askerlik nedeniyle işimden ayrılıyorum. Hakettğim kıdem tazminatının ödenmeyip, iş sözleşmemim askıda kabul edilmesini talep ediyorum”** şeklinde bir dilekçe yazar ve işverenlikte bu teklifi kabul ederse, iş sözleşmesi askıda kalır. Karşılıklı anlaşma ile iş sözleşmesi askıda kalır ve askı sonucunda işçi tekrar işe alınmaz ise bu iş sözleşmesinin feshi anlamına gelir ki, şayet koşulları varsa bu fesih bildiriminden itibaren **bir ay içinde işe iade davası açılabilir.** Kıdem tazminatı fesihle ödenen bir tazminat olduğu için askere giderken kıdem tazminatını almış olan işçinin iş sözleşmesi askıda olamaz.

Askere giderken kıdem tazminatı talep etmeyen, askerlik görevi bitip aynı işveren yanında çalışmaya başlayan işçinin iş sözleşmesi kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona erdiğinde askerlik öncesi ve sonrası süreleri birleştirilmek suretiyle kıdem tazminatı hesaplanmalıdır. İşçinin iş sözleşmesinin, askerlik sonrasında kıdem tazminatına hak kazandırmayacak şekilde sona ermesi, işveren tarafından haklı nedenle feshedilmesi halinde; Yargıtay kararları doğrultusunda askerlik öncesi döneme ilişkin işçiye kıdem tazminatının ödenmesi gerekir.

2.2. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Yönünden

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 409 uncu maddesi **“İşçinin Çalışmayı Durdurması”** başlığı altında düzenlenmiştir. Kanun hükmüne göre; uzun süreli bir hizmet ilişkisinde işçi, hastalık, askerlik veya kanundan doğan çalışma ve benzeri sebeplerle kusuru olmaksızın, iş gördüğü süreye oranla kısa bir süre için işgörmeye edimini ifa edemezse işveren, başka bir yolla karşılanmadığı takdirde, o süre için işçiye hakkaniyete uygun bir ücret ödemekle yükümlüdür.

2.3. Askerlik Görevi Nedeniyle İşten Ayrılma Zamanı

Erkek çalışanlar açısından zorunlu bir hizmet olan muvazzaf askerlik görevi aynı zamanda kıdem tazminatına da hak kazandıran bir işten ayrılma sebebidir. Kıdem tazminatına hak kazanabilmek bakımından askerlik hizmetinin kısa ya da uzun dönemli, er veya yedek subay olarak yapılmasının bir önemi yoktur. Kıdem tazminatı bakımından gerekli olan bir yıllık çalışma süresi dolan ve kıdem tazminatına hak kazanan işçi işten ayrılmak istediğinde ayrılma süresi açısından ortaya çeşitli sorunlar çıkmaktadır. Askere gidecek olan işçinin işyerinden ne zaman ayrılacağına yönelik İş Kanununda özel bir düzenleme yoktur. Uygulamada görüldüğü üzere bazı işverenler askerlik görevi nedeni ile ayrılacak olan işçiye bu konuda toleranslı davranmamakta ve birliğine teslim olacağı son birkaç güne kadar çalışmasını talep etmektedirler. 1475 sayılı mülga İş Kanununun, yürürlükte olan 14 üncü maddesi kıdem tazminatına hak kazandıran halleri sıralarken sadece işçinin muvazzaf askerlik hizmeti sebebiyle işten ayrılmasını bu haller arasında saymıştır. Aynı şekilde işçiye haklı nedenle derhal işten ayrılma hakkı sağlayan 4857 sayılı İş Kanununun 24 üncü maddesinde de konuya yer verilmemiştir. İşçinin muvazzaf askerlik sebebiyle işten ayrılması koşulunda bildirim öneline uyulmasına gerek olmadığı konusunda kanun hükümleri açık olup, doktrin ve yargıtay kararları da bu yöndedir. İşçinin de askere gideceği konusunda makul bir süre önceden işvereniğe bildirimde bulunması gerekir ki, işveren de yerine bir başka işçi bulma konusunda zaman kazansın. Kanaatimce burada ölçü alınması gereken süre, diğer bir ifadeyle işçinin işten ayrıldığı tarih ile birliğine katıldığı tarih arasındaki süre en az on gün olmalıdır.

2.4. Askerlik Görevinde Geçen Sürenin Yıllık Ücretli İzne Etkisi

4857 sayılı İş Kanununun, 53-60 ıncı maddelerinde yıllık ücretli izin hakkı ile ilgili usul ve esasları düzenlenmiştir. İş Kanununun 53 üncü maddesine göre, “Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinde çalışan işçilerden işyerine girdiği günden başlayarak, deneme süresi de içinde olmak üzere en az bir yıl çalışmış olanlara... Süreler kadar yıllık ücretli izin verilir.” Kanunun 55 inci maddesinde de yıllık ücretli izin hakkının hesabında çalışılmış gibi sayılan haller düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin (c) bendinde “*işçinin muvazzaf askerlik hizmeti dışında manevra veya herhangi bir kanundan dolayı ödevlendirilmesi sırasında işine gidemediği günler (Bu sürenin yılda 90 günden fazlası sayılmaz.)*” hüküm bulunmaktadır. Maddenin bu bendi 31 inci maddenin I ve II. fıkralarıyla paralellik göstererek işçinin işyerinde en az bir yıl çalışma koşuluyla, muvazzaf askerlik hizmeti dışında manevra veya herhangi bir kanundan dolayı ödevlendirilmesi halinde, iş akdinin 60-90 günlük bir süre için askıda kalacağı ve bu zamanın da yıllık ücretli izin açısından çalışılmış gibi sayılacağı sonucu çıkmaktadır. 4857 sayılı İş Kanununun 55 inci maddesinin (c) bendinde açıkça belirtildiği üzere muvazzaf askerlik halinde bu sürenin çalışılmış gibi sayılması söz konusu değildir. *Diğer bir ifadeyle, askerlik görevinde geçen süre yıllık ücretli izin hesabında dikkate alınmaz.*

3. ASKERLİK DÖNÜŞÜ İŞE ALINMAYAN İŞÇİ VE İŞE İADE DAVASI

4857 sayılı İş Kanununun 31 inci maddesi “Herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih

ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder” şeklinde düzenlenmiştir. Askerlik sebebi ile iş sözleşmesini kıdem tazminatını da almak suretiyle sona erdiren işçinin askerlik dönüşü işverence işe alınıp alınmaması yeni bir iş sözleşmesinin kurulması ile ilgilidir. İşçinin işe iade isteğinde bulunması yasal olarak mümkün değildir. Ancak, işçi kıdem tazminatını almadan karşılıklı anlaşma ile askere giderse iş sözleşmesi askıda kalır. Askı sonucunda yani askerlik görevi bitince işçi tekrar işe alınmaz ise bu iş sözleşmesinin feshi anlamına gelir ki, şayet koşulları varsa bu fesih bildiriminden itibaren bir ay içinde işe iade davası açılabilir. Nitekim, Yargıtayın¹ konuya ilişkin kararın da “...davacı, işveren ...bağlı olarak 2010 yılının Mart ayından itibaren 2012 Temmuz ayına kadar fiili olarak çalıştığını, 2012 Ağustos ayından itibaren askerlik görevini yerine getirmek için işyerinden ayrıldığını, altı aylık askerlik görevini 2013 Şubat ayında tamamladığını, işveren ... tekrar işe iadesini istediğini, boş kadro olmadığı için işe alamayacaklarını sözlü olarak belirttiklerini, davalı işyerinde iki yıl beş aylık çalışması olduğunu ve davalı bünyesinde kadrolu yani belirsiz süreli çalıştığını, askerlik görevini tamamlandıktan sonra ... işe iadesi istemini kabul etmemesi dolayısıyla mağdur duruma düştüğünü, işe iadesine karar verilmesini talep etmiştir. Davalı vekili, davacı ile ... arasında 01.11.2011 tarihinde belirsiz süreli iş sözleşmesi imzalandığını, davacının muvazaf askerlik hizmetini yerine getirmek üzere davalı şirketten 31.07.2012 tarihinde istifa ederek ayrıldığını, davacı muvazaf askerlik hizmetini 2013 Şubat ayında tamamladığını, tekrar işe iadesini istediğini, ancak

davacının işe iade davası açma hakkı bulunmadığından işbu davanın reddini talep etmiştir. Mahkemece davacının askerlik dönüşü işe başlatılmamasının hukuka aykırı olduğunun tespitine karar verilmiştir. Karar, davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 31/4 maddesi “Herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmezse, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder.” şeklinde düzenlenmiştir. Dosya içeriğine göre, davacının 09.03.2010-31.07.2012 tarihleri arasında davalı işyerinde tekniker olarak çalıştığı, davacı işçinin askerlik sebebi ile iş sözleşmesini kıdem tazminatını da almak suretiyle feshettiği anlaşılmaktadır. Davacının askerlik dönüşü işverence işe alınıp alınmaması yeni bir iş sözleşmesinin kurulması ile ilgilidir. Bu sebeple davacının işe iade isteğinde bulunması mümkün değildir. Yukarıda belirtilen 4857 sayılı İş Kanunu'nun 31/4. maddesi, işverene askerlik sonrası işçiyi işe alma konusunda bir yükümlülük getirmiş ve başlatılmaması halinde cezai yaptırım olarak tazminat ödenmesini öngörmüştür. Mahkemece davacının talebinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 31/4 maddesi kapsamında askerlik dönüşü işe başlatılmama olarak değerlendirildiği buna göre davanın reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...” belirtilen üzere askerlik sebebi ile iş sözleşmesini kıdem tazminatını da almak suretiyle sona erdiren işçinin askerlik dönüşü işverence işe alınıp alınmaması yeni bir iş sözleşmesinin kurulması ile ilgilidir. İşçinin işe iade isteğinde bulunması yasal olarak mümkün değildir.

1 Yargıtay 22.HD-E:2014/11565-K:2014/11387-T:05.05.2014

4. SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının askerlik ödevini yerine getirmesi kanunen zorunludur. Bu durumdaki işçinin iş sözleşmesi feshini 4857 sayılı İş Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında değerlendirmek ve aynı hukuki sonuçları meydana getireceğini kabul etmek yerinde olacaktır. **İş sözleşmesinin sona eren işçinin bir yıllık hizmet süresini doldurması koşuluyla yasal kıdem tazminatı hakkı bulunmaktadır.** 4857 sayılı İş Kanununun 120 nci maddesi gereğince halen yürürlükte bulunan mülga 1475 sayılı İş Kanununun 4 üncü maddesi de bu durumu açıkça düzenlemiş ve işçinin yasal kıdem tazminatı hakkının bulunduğunu hüküm altına almıştır.

4857 sayılı İş Kanununun 31 inci maddesi uygulamasında işçinin ve işverenin yükümlülüklerinin olduğu görülmektedir. **Buna göre, işçinin askerlik görevinin sona ermesinden başlayarak; iki ay içinde eski işyerine başvuruda bulunması gerekir. İki aylık süre hak düşürücü süredir. İşçinin başvuruda bulunduğunu ispatlaması için iş talebini noter aracılığıyla işverenliğe iletmesi gerekir.** Başvuru olmazsa ya da geç başvuru olursa işverenin işe alma yükümlülüğü doğmayacaktır. İşçiye askere giderken kıdem tazminatının ödenmiş olması, eski işine girme hakkına engel teşkil etmez.

İşverenler, askerlik görevinin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek isteyen işçileri, eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranan şart-

lar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır. Kanun hükmünde ücret tutarının brüt veya net olacağı konusunda bir açıklık yoktur. Uygulamada ve yargı kararlarında brüt tutarlar dikkate alındığından cezai yaptırımın brüt ücret üzerinden hesaplanacağı sonucuna varmak mümkündür. **Cezai yaptırım dışında 4857 sayılı İş Kanununda ayrıca idari para cezası uygulamasına yönelik bir düzenlemeye yer verilmemiştir.**

KAYNAKÇA

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Kanunu Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Karar İçtihatlı ve Açıklamalı İş Kanunu, Ankara, Maliye Postası Yayınları, 2012

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Açıklamalı ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, 2011

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Kanunu İşveren ve İşçi Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Yargıtay Kararları ile Açıklamalı Güncellenmiş İş Kanunu, Ankara, Yaklaşım Yayınları, 2009

BELEDİYELER TARAFINDAN PROJELER KAPSAMINDA ÜRETİLEN İHTİYAÇ FAZLASI ELEKTRİĞİN PERAKENDECI KURUMLARA SATILMASI

Ufuk ÜNLÜ

Başbakanlık Müfettişi

1. GİRİŞ

Elektrik abonesi olan herkes (her gerçek veya tüzel kişi) lisanssız elektrik üretim tesisi kurabilir. Bu kişilerin kendi uhdelerinde en az bir tüketim tesisi, yani aboneliği bulunması gerekir. Aboneliği olmayan kişiler, lisanssız elektrik üretim tesisi kuramaz. Ayrıca yenilenebilir enerji kaynaklarına (Hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biokütle, biokütleden elde edilen gaz, dalga, akıntı enerjisi vs.) dayalı olarak lisanssız elektrik üretim tesisleri de kurulabilir.

Günümüz belediyeleri de söz konusu elektrik üretim imkânından faydalanarak, özellikle belirli program ve projeler kapsamında elektrik üretim sistemi kurmaktadır. Bu makalemizde söz konusu üretimlerde ihtiyaç fazlası elektrik potansiyeli meydana geldiğinde, belediyelerin elektrik giderlerinin azalmasına katkı sağlayan ve belediyelerin bütçe gelirlerine dâhil edilebilecek bu fazlalığın perakendeci kurumlara satışı konusuna değinilecektir.

2. İHTİYAÇ FAZLASI ELEKTRİK

21.07.2011 tarih ve 28001 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin amacı, elektrik piyasasında; 14.03.2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü

maddesi kapsamında, tüketicilerin elektrik ihtiyaçlarının tüketim noktasına en yakın üretim tesislerinden karşılanması, arz güvenliğinin sağlanmasında küçük ölçekli üretim tesislerinin ülke ekonomisine kazandırılması ve etkin kullanımının sağlanması, elektrik şebekesinde meydana gelen kayıp miktarlarının düşürülmesi amacıyla lisans alma ile şirket kurma yükümlülüğü olmaksızın, elektrik enerjisi üretebilecek gerçek veya tüzel kişilere uygulanacak usul ve esasların belirlenmesidir.

Söz konusu yönetmeliğe göre önlisans ve lisans alma ile şirket kurma yükümlülüğünden muaf olarak kurulabilecek üretim tesisleri şunlardır:

a) İmdat grupları,

b) İletim ya da dağıtım sistemiyle bağlantı tesis etmeden izole çalışan üretim tesisleri,

c) Kurulu gücü bir megavat veya Kanunun 14 üncü maddesi çerçevesinde Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenmiş kurulu güç üst sınırına kadar olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri,

ç) Ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri,

d) Bakanlıkça belirlenecek verimlilik değerini sağlayan kategorideki kojenerasyon tesisleri,

e) Mikrokojenerasyon tesisleri,

f) Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan üretim tesisleri,

g) Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan veya dolaylı olarak belediyeye ait olan tüzel kişilerce, belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması halinde kurulan üretim tesisleri,

Kural olarak, lisanssız üretim yapan gerçek ve tüzel kişilerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak için üretim yapmaları esastır. Ancak, bazı üretim tesislerinde üretilen elektrik enerjisinin, üretim tesisi ile aynı yerde kurulu tüketim tesisi ya da tesislerinde tüketilemeyen miktarı, aynı dağıtım bölgesinde olması şartıyla aynı kişinin uhdesindeki başka bir tüketim tesisinde ya da tesislerinde tüketilebilir. İlgili şebeke işletmecisi, anılan yönetmelik kapsamında üretim yapan gerçek ve tüzel kişilerin üreterek Şebekeye verdikleri ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi miktarını;

a) Üretim tesisi ile tüketim tesisinin aynı yerde olması halinde bağlantı anlaşmasında belirlenen yere takılan sayaç verilerinden saatlik bazda ve/veya,

b) Üretim tesisi ile tüketim tesisinin aynı yerde olmaması halinde üretim sayacından elde edilen saatlik verilerden, tüketim tesisine ilişkin saatlik sayaç verilerinin veya tüketim sayaçlarından saatlik bazda veri alınmayan tüketim tesisleri için dengeleme ve uzlaştırma işlemlerini düzenleyen ilgili mevzuat hükümleri uyarınca onaylanan profil uygulaması yapılarak elde edilen saatlik tüketim verilerinin mahsuplaştırılması suretiyle saatlik bazda,

Tespit eder.

Ayrıca ilgili şebeke işletmecisi, her bir üretici için elde edilen saatlik verileri kaynak bazında bir araya getirerek fatura dönemi bazında şebekeye verilen ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi miktarını belirler ve her ayın ikisine kadar ilgili görevli tedarik şirketine bildirir.

Bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan ve işletilen;

a) Tüketim tesisi ile aynı yerde kurulu üretim tesisinde ya da tesislerinde üretilerek her fatura döneminde şebekeye verilen net elektrik enerjisi ile,

b) Tüketim tesisi ile aynı yerde kurulu olmayan üretim tesisinde ya da tesislerinde üretilerek Şebekeye verilen elektrik enerjisinden ilgili tüketim tesisinde, her fatura dönemi için tüketilemeyen net elektrik enerjisi miktarı,

İhtiyaç fazlası elektrik enerjisi olarak görevli tedarik şirketi tarafından 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna ekli I sayılı Cetvelde kaynak bazında belirlenen fiyattan, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesine ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin bizzat ve bu Yönetmelik kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapan kişilerin bölgelerinde buldukları görevli tedarik şirketleri aracılığıyla faydalanabileceği fiyatlar, süreler ve bunlara yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları içeren destekleme mekanizması (YEKDEM) kapsamında değerlendirilmek üzere, on yıl süreyle satın alınır.

Yenilenebilir enerji kaynakları dışında diğer kaynaklardan, gerçek veya tüzel kişilerce kurulan üretim tesislerinde üretilerek sisteme verilen net enerji miktarı, görevli tedarik şirketi tarafından 5346 sayılı Kanu-

na ekli I sayılı Cetvelde belirlenen en düşük fiyattan, tesisin şebekeye enerji vermeye başladığı tarihten itibaren on yıl süreyle satın alınır. Üretim tesislerinden şebekeye enerji verilmesi halinde, söz konusu enerji miktarı ilgili mevzuat uyarınca, YEKDEM kapsamında değerlendirilir. Ancak, bu enerjinin görevli tedarik şirketi tarafından üretilerek sisteme verilmiş olduğu kabul edilir ve bu enerji ile ilgili olarak piyasa işletmecisi ve görevli tedarik şirketi tarafından herhangi bir ödeme yapılmaz.

Diğer yandan görevli tedarik şirketi, YEKDEM kapsamında satın almakla yükümlü olduğu enerji miktarı için her bir üreticiye her bir fatura dönemi için yapacağı ödeme tutarını hesaplamak için sırasıyla aşağıdaki işlemleri yapar:

a) Satın almakla yükümlü olduğu enerji miktarı için yapılacak ödemeyi; her bir üretici için belirlenerek kendisine bildirilen ihtiyaç fazlası üretim miktarını 5346 sayılı Kanuna ekli I sayılı Cetvelde kaynak bazında belirlenen fiyatla; çarparak belirler.

b) Her bir üretici için bulduğu bedelleri kaynak bazında toplayarak kaynak bazında yapılacak ödemeyi belirler.

c) Satın almakla yükümlü olduğu enerji miktarı için yapılacak ödemeyi; her bir üretici için belirlenerek kendisine bildirilen ihtiyaç fazlası üretim miktarını 5346 sayılı Kanuna eki I sayılı Cetvelde bu üretim tesislerinde kullanılan yenilenebilir enerji kaynakları için yer alan fiyatlardan en düşük olan kaynak fiyatıyla çarparak belirler.

ç) Kaynak bazında belirlediği bedellerin toplamı ile önceden belirlenen bedeli toplayarak ilgili fatura dönemi için piyasa işletmecisine bildireceği lisanssız üreticilere ödenecek toplam bedeli belirler.

d) Bulduğu miktarı piyasa işletmecisine piyasa yönetim sistemi üzerinden her ayın ilk altı iş günü içerisinde bildirir.

e) Piyasa işletmecisi tarafından kendisine yapılan ödemeyi ilgili üreticilere öder.

3. BELEDİYE TARAFINDAN İHTİYAÇ FAZLASI ELEKTRİĞİN PERAKENDECİ KURUMA SATIŞI

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasını (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşları kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmış olup, aynı Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticarî, sınai ve zirai işletmelerin iktisadî kamu kuruluşu olduğu; altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliğinin “2.3.1. Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olan ticarî, sınai ve zirai işletmeler” başlıklı bölümünde, iktisadi kamu kuruluşunun ticarî, sınai veya zirai bir işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu Tebliğin “2.4. Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler” başlıklı bölümünde ise; iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticarî, sı-

nai veya zirai faaliyetten söz edilebilmesi için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilmeyeceği ifade edilmiştir.

İktisadi işletmelerin belirgin özellikleri bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Belediyeler, tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, devamlılık arz eden ticari, sınai ve zirai faaliyetleri nedeniyle belediyelerin tüzel kişiliklerine bağlı oluşan iktisadi kamu kuruluşlarının kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir. İktisadi kamu kuruluşlarının kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerini etkilemeyeceği gibi, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesi bunların iktisadi niteliğini de değiştirmeyecektir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre; belediyeler tarafından program ve projeler dahilinde üretilen ihtiyaç fazlası elektriğin Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde

perakendeci kurumlara bedel karşılığı teslim edilmesi dolayısıyla belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 3065 sayılı KDV Kanununun 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasında, Türkiye’de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin, 1/3-g maddesinde de genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV’ye tabi olduğu, ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre tayin ve tespit olunacağı hükme bağlanmıştır.

Konuyla ilgili olarak 26.04.2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren KDV Genel Uygulama Tebliğinin 1/B.2. “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi” başlıklı bölümünde, KDV Kanununun (1/3-g) maddesinde sayılanların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetlerinin vergiye tabi olmadığı belirtilerek devamında;

“Öte yandan yukarıda sayılan kuruluşlara ait veya tabi olan veya bunlar tarafından kurulan ve işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşlar, iktisadi işletme olarak mütalaa edilir. Bunların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetleri vergiye tabi tutulur. Bu çerçevede belediyelere bağlı otobüs, havagazı, su, elektrik, mezbaha, soğuk hava deposu

vb. işletmeler ile döner sermayeli kuruluşlar, istisna kapsamına girmeyen faaliyetleri dolayısıyla vergiye tabi olurlar.”

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre, *belediyelerce Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik kapsamında ihtiyaç fazlası elektriğin perakendeci kurumlara bedel karşılığı teslim edilmesi dolayısıyla oluşacak iktisadi kamu kuruluşu nezdinde katma değer vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.*

4. SONUÇ

Yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla; kojenerasyon tesisi, mikro kojenerasyon tesisi ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kurulu gücü azami 500 kw olan üretim tesisi kuran gerçek ve tüzel kişiler şirket kurma ve lisans alma yükümlüğünden muaftır. Elektrik aboneliği olan herkes (her gerçek veya tüzel kişi) lisanssız elektrik üretim tesisi kurabilir. Bu kişilerin kendi adlarına en az bir tüketim tesisi, yani aboneliği bulunması gerekir. **Aboneliği olmayan kişiler, lisanssız elektrik üretim tesisi kuramaz. Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulacak elektrik üretim tesislerinden üretilen elektriğin ihtiyaç fazlası kısmı tesisin kurulduğu bölgede görevli**

perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketi aracılığıyla YEKDEM kapsamında değerlendirilmektedir.

Söz konusu elektrik üretim imkânından faydalanan belediyelerin ihtiyaç fazlası elektriği Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde perakendeci kurumlara bedel karşılığı teslim etmeleri dolayısıyla belediyeler bünyesinde oluşacak iktisadi kamu kuruluşu nezdinde kurumlar vergisi ve yine katma değer vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesine ve Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik

KDV Genel Uygulama Tebliği

BERAAT KARARININ DİSİPLİN SORUŞTURMASINA ETKİSİ

M. Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

Memurlar tarafından işlenen bazı fiiller, disiplin suçu teşkil edebilecekleri gibi aynı zamanda ceza mahkemesince kovuşturulması gereken suçlar kapsamına da girebilmektedir. Bu durumda, disiplin soruşturması ile ceza yargılaması aynı anda görülerek iki farklı karar ortaya çıkabilmektedir. Başta hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları ile delil yetersizliği nedeniyle verilen beraat kararlarının disiplin hukukuna olan etkisi ele alınacaktır.

a-Disiplin Soruşturmasının Adli Soruşturmadan Bağımsız Olarak Yapılması Zorunluluğu

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “ceza kovuşturma ile disiplin kovuşturmasının bir arada yürütülmesi” başlıklı 131 inci maddesinin 1 ve 2 nci fıkralarında; “*Aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktiremez. Memurun ceza kanununa göre mahkum olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz.*” hükümlerine yer verilmiştir.

Bu durumda;

-Devlet memuru bakımından yürütülen disiplin soruşturmasının sonuçlandırılması için, o memur hakkındaki adli soruşturma sonucu beklenmez.

- Devlet memurunun ceza mevzuatına göre mahkûm olması veya olmaması (Mahkûmiyet, beraat, takipsizlik vb.) disiplin cezasının uygulanmasına engel teşkil etmez. (657 sayılı Kanun md. 131)¹
- Disiplin soruşturması kapsamında müşteki ve tüm tanık beyanlarının ayrıca alınması gerekir. Adli soruşturma kapsamında alınan beyanların dosyaya eklenmesi yeterli değildir. Aksi hâlde verilecek disiplin cezaları idarî yargı tarafından iptal sebebi sayılmaktadır.
- Buna göre, kamu görevlilerinin fiillerinin, disiplin suçunun yanında ceza hukuku bakımından da suç teşkil etmesi durumunda, ceza yargılaması ile disiplin soruşturması birbirinden bağımsız yürütülecek ve kamu görevlisinin üzerine atılı fiili işlemediğine dair hükümleri dı-

1 ... Ceza soruşturması ve kovuşturması sırasında kullanılan veya kullanılmayan bir kısım delillerin disiplin soruşturması ve yargılaması sırasında kullanılmasında hukuka aykırı bir durum değildir...” (Danıştay 12.D. T. 04/02/2011 ve E.2010/64 , K. 2011/474) ; “... Disiplin cezaları ve ceza verilmesine neden olan eylemler, memurların çalıştıkları kurumun düzenine aykırı fiilleri nedeniyle kendilerine uygulanan zorlayıcı önlemler niteliğinde olduğundan, disiplin cezasını gerektiren fiilin niteliğine göre ceza yargılamasında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olması disiplin hukuku yönünden ortada bir ceza mahkûmiyeti bulunmadığından bahisle disiplin cezası uygulanmaması sunucunu doğurmayaçağ...” (Danıştay 12. D. T.25.05.2012 ve E. 2011/9670 K. 2012/3553)

şında, ceza mahkemesi kararlarının disiplin hukuku açısından doğrudan bağlayıcılığı söz konusu olmayacaktır.

b-Delil Yetersizliği Nedeniyle Verilen Beraat Kararı

HÂKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU HUKUKİ MÜZAKERE TOP-LANTILARI (14-17 KASIM 2013 / ADA-NA) sonucunda alınan kararda; “Disiplin cezalarına ilişkin uyuşmazlıkların aynı konuda yapılan ceza yargılamasından bağımsız olduğu, prensip olarak ceza yargılamasında verilen kararların disiplin hukuku yönünden bağlayıcılığının bulunmadığı, özellikle takip-sizlik ve delil yetersizliği gerekçesiyle verilen beraat kararlarının bağlayıcı görülmediği, buna karşılık suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle verilen beraat kararlarının ve mahkumiyet kararlarının bağlayıcı olduğuna dair Danıştay kararları bulunduğu gibi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 131inci maddesine istinaden verilen aksi yönde kararların da bulunduğu hususları da ifade edildi. (Ör. Dan. 12. D. E: 2003/4922, E:2007/528, D.İ.D.D.K. E:2010/622).

Bu bağlamda, bazı katılımcılar tarafından Anayasanın 142 nci maddesi gereği, açık bir kanun hükmü bulunmadıkça Ceza Yargısı kararlarının İdari Yargı açısından “bağlayıcılığından” söz edilemeyeceği, bu yönde bir kanun hükmü olmadığı gibi tam aksi yönde bir kanun hükmü bulunduğu (657 sayılı Kanununun 131 inci maddesi) bu nedenle “bağlayıcılık” yani “hiç bir şekilde aksi yönde karar verilememesi” esasının kabul edilemeyeceği, buna karşılık ceza mahkemesi kararlarının disiplin dosyası yanında delil olarak dikkate alınması gerektiği, özellikle mahkumiyet ve suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle verilen beraat kararlarının ciddi şekilde ele alınması gerektiği görüşü dile getirildi.

Disiplin cezalarına karşı açılan davalarda aynı fiil nedeniyle yürütülen ceza yargılamasının sonucunun beklenmesinin zorunlu olmadığı (Dan. 12. D. E:2004/4824), buna karşılık ceza yargılamasında elde edilen delillerden ve verilen kararlardan yararlanılmasının uygun olacağı belirtildi.

4483 sayılı Kanun uygulamasında verilen kararların, Memur Disiplin Hukuku bakımından herhangi bir “bağlayıcı” etkisinin bulunmadığı, söz konusu kararlar ile yapılan incelemede elde edilen bulguların disiplin cezalarına ilişkin uyuşmazlığın esasını incele-nirken delil olarak göz önüne alınabilecekle-ri açıklandı.”

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) da bir kararında, “... kişi hakkında delil yetersizliğine dayalı dahi olsa, üzerine atılı suç nedeniyle beraat veya henüz yargılamaya başlanılmadan kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi durumunda, ceza yargılamasına konu eylemin gerçekleştirildiğinden hareketle tesis edilen idari işlemlerin yargısal denetiminde, ceza yargılamasına konu olan eylemin sübut bulunduğu yönünde ya da bu eylemin “kasıtlı” gerçekleştirdiği şeklinde bir kanaatten hareket edilerek karar verilmesi masumiyet karinesi ile bağdaşmayacak ve hukuken yerinde olmayacaktır. Zira, ceza yargılaması sonucunda kişinin “kastının bulunmadığı”nın belirtildiği bir eylemde, İdare Mahkemesi’nin “kastının bulunduğu” karar verebilmesi hukuken mümkün değildir. Sonuç olarak, ceza davası dışında fakat ceza davasına konu olan eylemler nedeniyle devam eden idari uyuşmazlıklarda, kişi hakkında beraat kararı verilmiş olmasına rağmen, beraat kararının sorgulanması masumiyet karinesi ile çelişir.” gerekçesine yer vererek aksi yöndeki Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.²

² Danıştay İDDK’nın 5.2.2015 tarih ve E:2013/4988, K:2015/242 sayılı kararı

Danıştay dava dairelerinin aksi yönde kararlarının mevcut olduğu da görülmektedir. Danıştay 12. Dairesi, hakkında açılan ceza davasından delil yetersizliği sebebiyle beraat eden davacının ceza davasına konu fiillerinden dolayı meslekten çıkarılmasına ilişkin disiplin cezasına dair uyumsuzlukta, “dosyadaki bilgi ve belgelere göre olayın gerçekleşme şekli, bu kişilerin anlatımlarında düştükleri ciddi çelişkiler ve müştekilerin olay gerçekleştiğinde verdikleri birbirini teyit eden ifadeleri birlikte değerlendirildiğinde, davacının da aralarında bulunduğu bu kişilerin kendilerine isnat edilen fiilleri gerçekleştirdikleri sonuç ve kanaatine ulaşıldığı” gerekçesiyle davacıya verilen disiplin cezasının hukuka uygun olduğuna karar vermiştir.³

Danıştaya göre; “bir kamu görevlisinin, üzerine atılı disiplin suçu aynı zamanda ceza yasasına göre de suç niteliğinde ise ve ceza yargılaması sonucunda suçun unsurlarının oluşmaması ya da suçun o kişi tarafından işlenmediğinin saptanması gerekçesiyle ilgili beraat etmiş ise, bu beraat kararının disiplin cezası verilmesindeki bağlayıcılığı tartışmasızdır”⁴

Buna göre; ceza mahkemesince suçun sanık tarafından işlenmediği, suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle beraat kararı verilmiş ise, ilgili hakkında disiplin cezası verilemeyecektir. Doktrinde, hukuka uygunluk nedenlerinin (meşru müdafaa, zorda kalma, kanun hükmünün yerine getirilmesi vs.) bulunmasından dolayı verilen beraat kararlarının da disiplin cezasının verilmesinde bağlayıcı olduğu kabul edilmektedir. Çünkü, hukuka uygunluk nedenleri tüm hukuk düzeni bakımından fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldırır.

3 Danıştay 12. D. T. 27.12.2013 ve E:2013/902, K:2013/12974
4 Danıştay 10. D, 27.10.1987, E:1987/2015, K. 1987/1721, DD, sayı. 70-71, s. 550, Aynı yönde Danıştay 10. D, 30.5.1990, E. 1990/1731, K. 1990/1248, DD, sayı. 81, s. 349

c-Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararı

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu, öncesinde kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış ya da mahkûm olmuş olsa bile, işlemiş olduğu suçlar dolayısıyla adli sicil kaydının silinmesi koşullarına sahip kişilerin, suçtan doğrudan doğruya zarar görenin maddi zararını karşılamaları ve mahkemede bir daha suç işlemeyecekleri konusunda kanaat uyandırmaları kaydıyla uygulanan, kanunda öngörülen denetim süresinin kasıtlı bir suç işlenmeden geçirilmiş olması ve denetim süresi içerisinde öngörülecek yükümlülükler uygun davranılması halinde kamu davasının düşürülmesi sonucunu doğuran, kişilere hiç suç işlememiş sayılma imkânını sağlayan, “cezanın ertelenmesine” benzer sui generis nitelikte bir kurumdur⁵.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiğinde ortada iki karar vardır. İlk karar, sanığın suçlu olduğunu tespit eden mahkûmiyet kararıdır. İkinci karar ise, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıdır⁶. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu, cezalara son çare olarak başvurma amacının ortaya çıkardığı alternatif ıslah yöntemlerinden biridir. Bunun bir sonucu olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının dayandığı esaslardan biri, sanığın belli bir süre denetim altında tutulmasıdır.⁷

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi, erteleme müessesesine göre sanığın daha lehinedir⁸. Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesinin 5 inci

5 İPEK, Ali İhsan, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Ankara, 2010, s.1.

6 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, T.7.4.2009, E.2009/3-64, K.2009/83.

7 ÖZBEK Veli Özer, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2006, s.881

8 Danıştay 5.D, E: 2009/2547, K: 2012/4980, T: 02.07.2012, Danıştay Dergisi, S. 131/ 2012, s. 158-160.

fikrasında, “hükümün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükümün sanık hakkında bir sonuç doğurmamasını ifade eder” denilmiştir. Kanunun açık ifadesi dolayısıyla hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği hallerde, kurulan mahkûmiyet hükmü sonuçlarını göstermez.⁹ Dolayısıyla, sanık hakkında kesinleşen bir hüküm olmadığından sanık hükümlü olmayacaktır. Danıştaya göre de; “sanık hakkındaki hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına hükmedilmesi karşısında, hükümün sanık hakkında hukuki sonuç doğurmayacağına da anılan maddede açıkça belirtilmiş olması nedeniyle davacının memuriyetine engel bir mahkûmiyet hükmünün bulunduğundan söz etme olanağı kalmamıştır”¹⁰ Sanık açısından öngörülen tek sonuç ise, sanığın denetim süresine tabi kılınması ve bu denetim süresi içinde, mahkemece belirlenmişse yükümlülüklerine uygun davranması olacaktır. Denetim süresinin sona ermesine kadar ceza dosyası derdest kalmaya devam eder. Bu durumun bir sonucu olarak, “sanık” sıfatı devam eder.¹¹

Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu da; “başvurucu hakkında üzerine atılı suçlar nedeniyle hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararının verildiği ve bu nedenle de başvurunun anılan suçları işlediğinin tespit edildiğinin belirtildiği, diğer yandan yalnızca bu karar yeterli görülmemekle birlikte değerlendirilmek suretiyle başvurunun aşırı borçlanmayı alışkanlık haline getirmesi nedeniyle sözleşmenin feshi işleminin hukuka uygun olduğu yönünde hüküm kurulduğu görülmekle, bireysel başvuruya konu edilen AYİM kararında masumiyet karinesinin ihlal edilmediği ve kişi yararı ile kamu yararı

arasındaki dengenin gözetildiği anlaşılmaktadır.” ifadelerine yer vererek başvurunun masumiyet karinesi hakkının ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.¹²

Danıştay 16 ncı Dairesi, nitelikli dolandırıcılıktan aldığı ceza hükmünün açıklanması geri bırakılan davacının yine aynı eylemlerine bağlı olarak dolandırıcılık disiplin suçunu işlediğinden bahisle verilen meslekten çıkarma cezasının iptaline ilişkin uyuşmazlıkta; “Mahkûmiyet kararının hükümün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle hukuki sonuç doğurmayıp infaza ilişkin hükümlerin beş yıl süre ile askıda bırakılması nedeniyle, disiplin hukuku açısından dolandırıcılık fiilinin sanık tarafından gerçekleştirilmemiş sayılması veya sübute ermemiş sayılması şeklinde değerlendirilemeyeceğinden, suçun işlenip işlenmediğinin ortaya çıkarılması için yapılacak olan disiplin soruşturmasını bağlamayacağı ve disiplin soruşturması kapsamında yapılacak inceleme ve araştırma ile elde edilecek delillerle karar verilmesi gerektiği, gerekçesiyle davacıya isnat edilen fiilin, mahkeme kararlarıyla ve soruşturma raporu ile sübute edildiği anlaşıldığından davanın reddine karar veren mahkeme kararını belirtilen gerekçe eklemek suretiyle onamıştır.¹³

HÂKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU HUKUKİ MÜZAKERE TOPlantıları (14-17 KASIM 2013 / ADANA) sonucunda alınan kararda; “Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararının bir Ceza Muhakemesi Hukuku müessesesi olduğu, C.M.K. nun 231. maddesinde “Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükümün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.” kuralına yer verildiği, bu nedenle söz konusu kararın kişinin suçlu veya suçsuz olduğu konusunda bağlayıcı bir metin olarak değerlendirileme-

9 ÖZGENÇ, “Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması”, s.54
10 Danıştay 12. D.,T. 9.7.2008, E.2007/2534, K.2008/4502,
11 KARAASLAN, Mehmet, “Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi”, Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi, C.58,S.1, Ankara, 2009, s.108.

12 Anayasa Mahkemesinin 12.11.2014 tarih ve 2013/1728 numaralı bireysel başvuru kararı.

13 Danıştay 16. D. T. 19.3.2015 E:2015/243, K:2015/859 .

yeceği, disiplin cezalarına karşı açılan davalarda karar içeriğinin disiplin dosyası yanında delil olarak ele alınabileceği, herhangi bir bağlayıcılığının olmadığı, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının disiplin cezası verilmesine engel oluşturmadığı (Dan. 12. D. E:2009/8837) değerlendirmesi yapıldı. “

d- Beraat kararı nedeniyle daha önce verilen Disiplin cezasının idare mahkemesince iptal edilmesi

Mahkeme kararları ile iptal edilen disiplin cezalarının özlük dosyasından nasıl silineceği konusuna açıklık getirelim. Bilindiği üzere, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Memur bilgi sistemi, özlük dosyası” başlıklı 109 uncu maddesinde; “Özlük dosyalarının tutulma esasları ile özlük dosyalarında yer alacak belgelere ilişkin usul ve esaslar Devlet Personel Başkanlığınca belirlenir.” hükmüne yer verilmiştir. Diğer yandan, 15 Nisan 2011 tarihli ve 27906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2 Seri No’lu Kamu Personeli Genel Tebliğinin “Özlük Dosyası Tutulmasına İlişkin Usul ve Esaslar” başlıklı (D) bölümünün 5 numaralı bendinin dördüncü alt bendinde; “Dördüncü bölümde; memur hakkında yapılan disiplin soruşturmalarına ilişkin evraklar ile verilen disiplin cezaları, yargı organlarınca memur hakkında verilmiş karar örnekleri, görevden uzaklaştırmaya ilişkin belgeler ile varsa inceleme, soruşturma ve denetim raporları saklanır.” hükmü yer almaktadır. Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklama çerçevesinde;

-Disiplin cezasına karşı iptal istemiyle açılan davada, verilen cezanın mahkeme tarafından iptal edilmiş olmasının söz konusu disiplin cezasını hükümsüz kılacağı açık olmakla birlikte, soruşturma sürecindeki işlemler ile verilen disiplin cezasının ve yargı organlarınca verilmiş karar örneklerinin özlük dosyasında bulundurulması gerektiği,

- Mahkeme kararı ile iptal edilen, dolayısıyla yok hükmünde bulunan disiplin cezasına memurun hizmet belgesinde yer verilmemesi gerektiği, mütalaa edilmektedir. (Devlet personel Başkanlığı görüşü -31.10.2016 - 6351).

2. SONUÇ

Konuya ilişkin yargı kararları ışığında varılan sonuçları özetlemek gerekirse;

1. Aynı olaydan dolayı hakkında disiplin soruşturması yapılan memurun ceza mahkemesince yapılan yargılamasında fiilin işlenmediği veya fiilin memur tarafından işlenmediği gerekçesiyle beraat etmesi halinde disiplin cezası uygulanmaması gerekir.

2. Genellikle, “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi uyarınca verilen delil yetersizliğinden dolayı beraat kararlarının disiplin makamlarını bağlamayacağı kabul edilmektedir. Nitekim, Danıştaya göre; “delil yetersizliği nedeniyle verilen bir beraat kararı disiplin cezası verilmesi konusunda mutlak anlamda bağlayıcı nitelikte değildir. Esasen ceza hukuku açısından da delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı da tam aklanma niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle, davacının delil yetersizliğinden beraat etmesi karşısında olayın, disiplin soruşturması sırasında toplanan deliller ve tanık ifadeleriyle irdelenmesi gerekmektedir.”¹⁴

3. Aynı olaydan dolayı hakkında disiplin soruşturması yapılan memurun ceza mahkemesince yapılan yargılamasında, cezalandırma için gerekli suç unsurlarının bir kısmının oluşmadığı gerekçesiyle beraat etmesi halinde, eylemi dikkate alınarak disiplin cezasının uygulanması gerekir.

4. Ceza mahkemesince suç konusu fiilin niteliği dolayısıyla suç türünün değişmesi

¹⁴ Danıştay 10. D, 27.10.1987, E. 1987/2015, K. 1987/1721, DD, sayı. 70-71, s. 550

halinde ceza mahkemesi kararında geçen suç türü esas alınarak disiplin cezasının verilmesi gerekir.

5.Söz konusu fiilin Türk Ceza kanununa göre suç teşkil etmediği gerekçesiyle beraat kararı verilmiş ise bu fiilin disiplin hukuku açısından disiplin suçu olduğu belirlendiği takdirde disiplin cezasının verilmesi gerekir.

6.Ceza kovuşturmasının zamanaşımına uğraması, disiplin soruşturması yapılmasına ve disiplin cezası verilmesine engel değildir. Bunun yanında, Danıştay; kamu davasının düşmesine karar verilmesi, ceza yargılaması sonunda verilen mahkumiyet hükmünün ertelenmiş (tecil) olması, hükmün açıklanmasının geri bırakılmış olması, ilgili hakkında soruşturma izni verilmemiş olması nedeniyle ceza yargılaması yapılamaması durumlarını, disiplin cezası vermeye engel bir sebep olarak görmemektedir. Bu gibi durumlarda, disiplin soruşturması kapsamında toplanan deliller değerlendirilerek disiplin cezası verilip verilmemesi konusunda bir karar verilecektir.

KAYNAKÇA

GÜÇLÜ, Yaşar (2009), Devlet Memurunun El Kitabı, Seçkin yayınevi, Ankara.

İPEK, Ali İhsan (2010), Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınevi, Ankara.

KARAASLAN, Mehmet. (2009), Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.58, S.1.

KILDAN Turgut İsmail, “Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kurumunun Yargıtay Kararları Işığında İncelenmesi”, Adalet Dergisi, S.35, s.6, (www.yayin.adalet.gov.tr/dergi/35sayi.pdf)

ÖZBEK Veli Özer – Kanbur Mehmet Nihat – Doğan Koray – Bacaksız Pınar – Tepe İlker; (2012)Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.

ÖZGENÇİ İzzet (2013) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 8. Bası, Ankara

PINAR, İbrahim. (2009), Açıklamalı-İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu Şerhi ve İlgili Mevzuat, Seçkin yayıncılık, Ankara.

PINAR, İbrahim, Öner, Çalışkan (2013), Açıklamalı - İçtihatlı Disiplin Suç ve Cezaları Disiplin Soruşturması, Seçkin yayıncılık, Ankara

SÖKMEN, Uğur. (2009), “Kamu İdaresinde Soruşturma Kovuşturma”, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2009/400, Ankara,

MAHALLİ İDARELERDE SÜREKLİ VE GEÇİCİ İŞÇİLERİN İZİN TÜRLERİ

Mahmut ÇOLAK

SGK Başmüfettişi

1. GİRİŞ

4857 sayılı İş Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca, işverenlerce işçilere verilecek yıllık ücretli izinlerin usul ve esasları belirlenmiştir. Yıllık ücretli izin hakkı, işçilerin dinlenmelerini sağlama amacına yönelik olarak, Anayasa ile (Madde:50) kabul edilen ve düzenlenmesi kanuna bırakılan bir temel haktır.¹

Ücretli yıllık izin, işçiye güç kazanması ve böylelikle dinlenerek, işgücünü koruyabilmesi amacıyla verilir. Yıllık izin, her şeyden önce, bir dinlenme iznidir. ***İşçiyi dinlendirme amacının sağlanabilmesi için de, izin süresi boyunca işçinin, hiçbir ücret kaybına uğramamasının sağlanması zorunludur.*** Bu bakımdan, yıllık iznin özünde, işçinin ücretinin ödenmesine devam edilebilmesi düşüncesi, yani sosyal düşünce egemendir.²

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlığını düzenleyen 50 nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu, ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartlarının kanunla düzenleneceği anayasal güvence altına alınmıştır.

1 SÜMER Haluk Nadi, İş Hukuku, Mimoza Yayınları, 7. Baskı, Konya 2000

2 DEMİRCİOĞLU Murat-CENTEL Tankut, İş Hukuku, Beta Yayınları, 7. Baskı, İstanbul 1999

4857 sayılı Kanunda yıllık ücretli izin dışında diğer izin türleri de düzenlenmiştir. Bu çalışmamızda, yıllık ücretli izin ve diğer izin türleri 10.09.2014 tarih ve 6552 sayılı Kanunla, 04.04.2015 tarihli 6645 sayılı Kanunla, 29.01.2016 tarih ve 6663 sayılı Kanunla ve 14.04.2016 tarihli 6704 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler çerçevesinde irdelenmeye çalışılacaktır.

2. YILLIK ÜCRETLİ İZİN

İşyerinde işe başladığı günden itibaren, **deneme süresi de** içinde olmak üzere, en az 1 yıl çalışmış olan işçilere **yıllık ücretli izin verilir.**

Yıllık ücretli izin hakkında vazgeçilemez.

İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

- 1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) olanlara 14 günden,
- 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 20 günden,
- 15 yıl (dâhil) ve daha fazla olanlara 26 günden, az olamaz.

Yer altı işlerinde çalışan işçilere yukarıda yer alan sürelerle 4'er gün ilave edilir. Buna göre, izin süresi; hizmet süresi 1 yıldan 5 yıla

kadar (5 yıl dâhil) olanlara 18 günden; 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 24 günden; 15 yıl (dâhil) ve daha fazla olanlara 30 günden, az olamaz.

Yıllık ücretli izin; işçinin yıllık izne hak kazanması için geçmesi gereken 1 yıl dolduktan sonraki yılda kullanılmaktadır. Buna göre, 1 inci yıl izni 2 nci yılda kullanılacağından; 20 gün izne 6 ncı yıl izninin kullanılacağı 7 nci yılda, 26 gün izne 15 inci yıl izninin kullanılacağı 16 ncı yılda hak kazanılmaktadır. Bir başka deyişle; her yılın izni gelecek yıl kullanılacağı için 20 gün izin hak kazanabilmek için izin hakkını doğuran 6 ncı yılın dolmuş olması gerekir. Uygulamada, doktrinde ve yargı kararlarında bu görüş kesinlik kazanmıştır.

50 ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi 20 günden az olamaz.

Yıllık izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir.

İşçi hesaplanacak her hizmet yılına karşılık, yıllık iznini gelecek hizmet yılı içinde kullanır.

İşçinin yıllık izni uzun süreden beri kullanılmıyorsa işçi tarafından bu durum “çalışma koşullarındaki değişiklik” olarak nitelendirilip, iş sözleşmesini tek taraflı olarak fesih edebilir. Bu tür fesihler de işçi kıdem tazminatına hak kazanır.

Yıllık izin bakımından çalışılmış gibi sayılan haller şunlardır:

- İşçinin uğradığı kaza veya tutulduğu hastalıktan ötürü işine gidemediği günler (Ancak, 4857 sayılı Kanunun 25 inci maddenin (I) numaralı bendinin (b) alt bendinde öngörülen süreden fazlası sayılmaz: “İşçinin

tutulduğu hastalığın tedavi edilemeyecek nitelikte olduğu ve işyerinde çalışmasında sakınca bulunduğuunun Sağlık Kurulunca saptanması durumunda”).

- Kadın işçilerin 4857 sayılı Kanununun 74 üncü maddesi gereğince doğumdan önce ve sonra çalıştırılmadıkları günler (Kadın işçilerin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir.).
- İşçinin muvazzaf askerlik hizmeti dışında manevra veya herhangi bir kanundan dolayı ödevlendirilmesi sırasında işine gidemediği günler (Bu sürenin yılda 90 günden fazlası sayılmaz.).
- Çalışmakta olduğu işyerinde zorlayıcı sebepler yüzünden işin aralıksız 1 haftadan çok tatil edilmesi sonucu olarak işçinin çalışmadan geçirdiği zamanın 15 günü (işçinin yeniden işe başlaması şartıyla).
- 4857 sayılı Kanununun 66 ncı maddesinde sözü geçen zamanlar (Çalışma süresinden sayılan haller madenlerde, taşocaklarında yahut her ne şekilde olursa olsun yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde işçilerin kuyulara, dehlizlere veya asıl çalışma yerlerine inmeleri veya girmeleri ve bu yerlerden çıkmaları için gereken süreler; işçilerin işveren tarafından işyerlerinden başka bir yerde çalıştırılmak üzere gönderilmeleri halinde yolda geçen süreler; işçinin işinde ve her an iş görmeye hazır bir halde

bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekleyerek boş geçirdiği süreler; işçinin işveren tarafından başka bir yere gönderilmesi veya işveren evinde veya bürosunda yahut işverenle ilgili herhangi bir yerde meşgul edilmesi suretiyle asıl işini yapmaksızın geçirdiği süreler; çocuk emziren kadın işçilerin çocuklarına süt vermeleri için belirtilecek süreler; demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler:).

- Hafta tatili, ulusal bayram, genel tatil günleri.
- 19.04.1937 tarihli 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanuna dayanılarak çıkarılan Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamnameye göre röntgen muayenehanelerinde çalışanlara pazardan başka verilmesi gereken yarım günlük izinler.
- İşçilerin arabuluculuk toplantılarına katılmaları, hakem kurullarında bulunmaları, bu kurullarda işçi temsilciliği görevlerini yapmaları, çalışma hayatı ile ilgili mevzuata göre kurulan meclis, kurul, komisyon ve toplantılara yahut işçilik konuları ile ilgili uluslararası kuruluşların konferans, kongre veya kurullarına işçi veya sendika temsilcisi olarak katıl-

ması sebebiyle işlerine devam edemedikleri günler.

- 4857 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinde sayılan izin süreleri (*evlilik, doğum, ölüm, çocuğunun hastalığına bağlı verilen izinler*),
- İşveren tarafından verilen diğer izinler.
- 4857 sayılı Kanunun uygulanması sonucu olarak işçiye verilmiş bulunan yıllık ücretli izin süresi.

Yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez. Bu iznin işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesi zorunludur. Ancak, izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü 10 günden aşağı olmamak üzere BÖLÜMLER HALİNDE kullanılabilir.

Yıllık ücretli izin sürelerinin, tarafların anlaşması halinde, bir bölümü 10 günden aşağı olmamak üzere istenildiği kadar bölünebilmesi mümkün bulunmaktadır. Kanun koyucunun bu düzenlemedeki amacı 1 tam yıl çalışmış olan işçinin bedensel ve ruhsal sağlığı için en az 10 günlük izin kullanması gerekliliğidir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin E. No: 2013/17206; K. No: 2014/692; Tarih: 21.01.2014 tarih sayılı kararında; davacının 1 yıl 1 ay 22 gün çalıştığı bilirkişi tarafından kıdem tazminatı hesabında başlangıç ve bitiş tarihlerine uygun olarak gösterildiği halde, yıllık izin hesabında maddi hata yapılarak davacının 2 yıl 1 ay 22 gün hizmeti bulunmuş gibi hesaplama yapılması sonucu verilen hüküm isabetsizdir. Yıllık izin sürelerinin 10 günden aşağı bölünememesine rağmen, davacı tarafından 10 günden az sürelerle yıllık izin kullanma talep edilmiş olup, herkes haklarını kullanırken dürüstlük kurallarına uymak zorunda olduğundan ve bir hakkın

kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaya çalıştığından, süreler 10 günden az da olsa yıllık izinden mahsup edilmelidir.

İşçilerin birkaç yıla ait izinlerinin birleştirilerek kullanılması iş mevzuatına aykırıdır.

İş Kanununa göre izin hakkından vazgeçilemez. Aksi halde bu durum iş verimini düşürdüğü gibi iş kazalarına da sebebiyet verir. Çünkü dinlenmeyen işçinin verimli olmayacağı gibi dikkat süresinin de düşeceği bilimsel bir gerçektir.

İşveren veya işveren vekilleri, işyerinde yürütülen işlerin nitelik ve özelliklerine göre, yıllık ücretli izinlerin, her yılın belli bir döneminde veya dönemlerinde verileceğini tayin edebilir. Bunu işyerinde ilan eder.

İşçi hak ettiği yıllık ücretli iznini, kullanmak istediği zamandan en az 1 ay önce işverene yazılı olarak bildirir.

İşçi yıllık izin isteminde, adını soyadını, varsa sicil numarasını, iznini hangi tarihler arasında kullanmak istediğini ve ücretsiz yol izni isteyip istemediğini yazar. İşveren, işçinin istediği izin kullanma tarihi ile bağlı değildir. Aynı tarihe rastlayan izin isteklerinde; işyerindeki kıdem ve bir önceki yıl iznini kullandığı tarih dikkate alınarak öncelikler belirlenir. Yol izni alanlar bu süreyi kullanmadan işe dönerlerse, işveren bunları anılan sürenin bitiminden önce işe başlatmayabilir.

İşveren veya işveren vekili Nisan ayı başı ile Ekim ayı sonu arasındaki süre içinde, işçilerin tümünü veya bir kısmını kapsayan toplu izin uygulayabilir.

Toplu izin uygulanması halinde işveren veya işveren vekili, işyerinin korunması, işyerindeki araç, gereç, donatım veya makinelerin bakımı, hazırlanması, temizlenmesi

veya güvenliğinin sağlanması gibi zorunlu durumlar için yeter sayıda işçiyi toplu izin dışında tutabilir. Bu durumda olanların yıllık izinleri toplu izin döneminden önce veya sonra diledikleri tarihte verilir.

Nitelikleri yönünden 1 yıldan az süren mevsim veya kampanya işlerinin yürütüldüğü işyerlerinde **devamlı olarak çalışan işçilerin** yıllık ücretli izinleri hakkında hizmet süresine göre hesaplanır ve kullanılır.

Kısmi süreli ya da çağrı üzerine iş sözleşmesi ile çalışanlar yıllık ücretli izin hakkından tam süreli çalışanlar gibi yararlanır ve farklı işleme tabi tutulamaz. Kısmi süreli ya da çağrı üzerine iş sözleşmesi ile çalışanlar iş sözleşmeleri devam ettiği sürece her yıl için hak ettikleri izinleri, bir sonraki yıl izin süresi içine isabet eden kısmi süreli iş günlerinde çalışmayarak kullanır.

Geçici iş ilişkisi ile çalışan işçilerin yıllık ücretli izinleri hakkında, geçici iş sözleşmesinde aksi belirtilmediği takdirde, yıllık ücretli izin hükümleri uygulanır.

İşçi sayısı 100'den fazla olan işyerlerinde işveren veya işveren vekilini temsilen 1, işçileri temsilen 2 kişi olmak üzere toplam 3 kişiden oluşan izin kurulu kurulur. Kurula işveren temsilcisi başkanlık eder. Kurulun başkanı dışında kalan işçi üyeleri ve yedekleri işyerinde varsa, işyeri sendika temsilcileri tarafından seçilir. Sendika temsilcileri seçilmemiş işyerinde izin kurulunun işçi üyeleri ve yedekleri, o işyerindeki işçilerin yarısından bir fazlasının katılacağı bir toplantıda açık oyla seçilir. İzin kurulu başkanı ile üye ve yedekleri işyerinde işveren tarafından ilan edilir.

İzin Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- İşçiler tarafından verilip işveren veya işveren vekili tarafından izin kurulu-

- na iletilen izin isteklerine göre hazırlayacağı izin çizelgelerini işverenin onayına sunmak,
- İzin çizelgelerini; işçilerin kıdemlerini, izni belirli bir dönemde kullanmak bakımından içinde buldukları zorunluluk veya engellerini, işin aksamadan yürütülmesini ve işçi sayısını göz önünde bulundurarak hazırlamak,
- İşçilerin yıllık izin hakları ile ilgili dilek ve şikâyetlerini inceleyerek sonucunu işverene ve ilgili işçiye bildirmek,
- Her yıl ücretli izinlerin daha yararlı geçirilebilmesi için kamplar ve geziler düzenlemek, bu konuda alınması mümkün olan tedbirleri araştırmak ve işverene tekliflerde bulunmak.

İzin kurulunun çalışmaları için gerekli yer, eleman, araç ve gereçler işveren tarafından sağlanır.

İzin kurulu kendisine yüklenen görevleri yerine getirmek üzere yıllık izin çizelgelerinin hazırlanması sırasında ve gerektiğinde başkanın çağrısı ile iş saatleri içerisinde toplanır. Toplantılarda alınan kararlar ve yapılan işler izin kurulu karar defterine yazılarak imzalanır.

İşçi sayısı 100'den az olan işyerlerinde; izin kurulunun görevleri, işveren veya işveren vekili veya bunların görevlendireceği bir kişi ile işçilerin kendi aralarında seçecekleri bir temsilci tarafından yerine getirilir.

İzin kurulunca hazırlanıp ilan edilecek çizelgede işçinin;

- Adı soyadı,
- Sicil numarası,

- İşe giriş tarihi,
- Yıllık izne hak kazandığı tarih,
- İşyerindeki çalışma süresi,
- İzin günleri sayısı,
- Yol izni günleri sayısı,
- İznin başlama tarihi,
- İznin sona ereceği tarih,

belirtilir.

İşveren tarafından yıl içinde verilmiş bulunan diğer ücretli ve ücretsiz izinler veya dinlenme ve hastalık izinleri yıllık izne mahsup edilemez.

Yıllık ücretli izin günlerinin hesabında izin süresine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İşveren, işyerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerini gösterir izin kayıt belgesi tutmak zorundadır. İşveren, her işçinin yıllık izin durumunu aynı esaslara göre düzenleyeceği izin defteri veya kartoteks sistemiyle de takip edebilir.

İşveren veya işveren vekili, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye izin dönemine ilişkin ücreti ile ödenmesi bu döneme rastlayan diğer ücret ve ücret niteliğindeki haklarını izine başlamadan önce peşin olarak vermek veya avans olarak ödemek zorundadır. Bu ücretin hesabında 4857 sayılı Kanununun 50 nci maddesi hükmü uygulanır. İzin ücretinin belirlenmesinde; fazla çalışma karşılığı alınacak ücretler, primler, sosyal yardımlar ve işyerinin devamlı işçisi olup, normal saatler dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler hesaba katılmaz.

Yüzde usulünün uygulandığı yerlerde izin ücreti yüzdelerden toplanan para dışında işveren tarafından ödenir.

Yıllık ücretli izin süresine rastlayan hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücretleri ayrıca ödenir.

Kısmi süreli ve çağrı üzerine çalışanlara; izin dönemine rastlayan çalışması gereken sürelerle ilişkin ücretleri, yıllık izin ücreti olarak ödenir.

Günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmayıp da akort, komisyon ücreti, kâra katılma ve yüzde usulü ücret gibi belirli olmayan süre ve tutar üzerinden ücret alan işçinin izin süresi için verilecek ücret, son 1 yıllık süre içinde kazandığı ücretin fiili olarak çalıştığı günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama üzerinden hesaplanır.

Ancak, son 1 yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, izin ücreti işçinin izine çıktığı ayın başı ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

Yüzde usulünün uygulandığı yerlerde bu ücret, yüzdelerden toplanan para dışında işveren tarafından ödenir.

Yıllık ücretli izin süresine rastlayan hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücretleri ayrıca ödenir.

Yıllık ücretli iznini kullanmakta olan işçinin izin süresi içinde ücret karşılığı bir işte çalıştığı anlaşılırsa, bu izin süresi içinde kendisine ödenen ücret işveren tarafından geri alınabilir.

İş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine

ödenir. *Bu ücrete ilişkin zamanaşımı iş sözleşmesinin sona erdiği tarihten itibaren başlar.*

Sigortalılara yıllık ücretli izin süresi için ödenecek ücretler üzerinden 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamındaki sigorta primleri ile 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu kapsamındaki işsizlik sigortası priminin işçi ve işverenler yönünden ödenmesine devam olunur.

Her türlü işte uygulanmakta olan çalışma sürelerinin yasal olarak daha aşağı sınırlara indirilmesi veya işverene düşen yasal bir yükümlülüğün yerine getirilmesi nedeniyle ya da 4857 sayılı Kanun hükümlerinden herhangi birinin uygulanması sonucuna dayanılarak işçi ücretlerinden her ne şekilde olursa olsun eksiltme yapılamaz.

Yıllık İzne Bağlı Ücretsiz Yol İzni: Yıllık ücretli izinleri işyerinin kurulu bulunduğu yerden başka bir yerde geçirecek olanlara istemde bulunmaları ve bu hususu belgelemeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işveren toplam 4 güne kadar ücretsiz izin vermek zorundadır.

Kamuda Geçen Hizmetlerin Yıllık İzin Hesabında Dikkate Alınması: Kamu sektöründe çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin hesabında ise, bir kamu işverene bağlı olarak geçen sürenin 4857 sayılı İş Kanununun 54 üncü maddesinin son fıkrasında (*aynı bakanlığa bağlı işyerleri ile aynı bakanlığa bağlı tüzel kişilerin işyerlerinde geçen süreler ve kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlar veya bunlara bağlı işyerlerinde geçen süreler, işçinin yıllık ücretli izin hakkının hesaplanmasında göz önünde bulundurulur.*) sayılan bir başka kamu işverene bağlı olarak

geçen süreyle birleştirilebileceği, görüşüne varılmıştır. Yani kamu tek bir işveren olarak sayılıp farklı kurumlarda çalışılan sürelerin yıllık izinlerin hesabında birleştirilebileceği görüşü bulunmaktadır.

İşyerinden Ayrılıp Yeniden Aynı İşyerinde İşe Başlama Durumunda Yıllık İzin Hesabı: 4857 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; yıllık ücretli izine hak kazanmak için gerekli sürenin hesabında işçilerin, aynı işverenin bir veya çeşitli işyerlerinde çalıştıkları süreler birleştirilerek göz önüne alınır. Buna göre, Kanunda aynı işyerinde çalışılan süreler denildiği için süreklilik kavramı ortaya çıkmamaktadır. Yani bir işyerinden ayrılan ve daha sonra aynı işyerinde çalışmasını sürdüren işçilerin yıllık ücretli izin haklarının hesabında, aynı işverenin bir veya çeşitli işyerlerinde geçen tüm hizmet sürelerinin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

3. YILLIK İZİN DIŞINDAKİ DİĞER İZİNLER

Hamilelik ve Doğuma Bağlı İzin:

Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için **ücretli izin** verilir.

Kadın işçilerin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir. Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanmadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullanılır. Doğumda

veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası kullanılmayan süreler babaya kullanılır.

3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinene çocuğun aileye fiilen teslim edildiği tarihten itibaren 8 hafta **analık hâli izni kullanılır.**

Doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde 1. doğumda **60 gün**, 2. doğumda **120 gün**, sonraki doğumlarda ise **180 gün** süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar **ücretsiz izin** verilir. Çoğul doğum hâlinde bu süreler 30'ar gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre 360 gün olarak uygulanır. Bu öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir.

İsteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar **ücretsiz izin** verilir. Bu izin, 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz.

Kadın işçilere 1 yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam 1,5 saat **süt izni** verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır. Süt izninin toplu bir biçimde kullanılmasının mevzuata uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

İş Arama İzni: Bildirim süreleri içinde işveren, işçiye yeni bir iş bulması için gerekli

olan iş arama iznini iş saatleri içinde ve ücret kesintisi yapmadan vermeye mecburdur. İş arama izninin süresi **günde 2 saatten az olamaz** ve işçi isterse iş arama izin saatlerini birleştirerek toplu kullanabilir. Ancak, iş arama iznini toplu kullanmak isteyen işçi, bunu işten ayrılacağı günden evvelki günlere rastlatmak ve bu durumu işverene bildirmek zorundadır. İşveren yeni iş arama iznini vermez veya eksik kullandırırsa o süreye ilişkin ücret işçiye ödenir. İşveren, iş arama izni esnasında işçiye çalıştırır ise işçinin izin kullanarak bir çalışma karşılığı olmaksızın alacağı ücrete ilaveten, çalıştırdığı sürenin ücretini %100 zamlı öder.

Kısaca, yeni iş arama izninin **iş saatleri içinde** verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, iş arama izni; hafta tatili, genel tatil gibi günlerde verilmeyeceği gibi çalışma saatleri dışındaki saatlerde de verilemez.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin E. No: 2014/4476; K. No: 2014/4818; Tarih: 04.03.2014 tarih sayılı kararlarında; yeni iş arama izni, bildirim süresi tanınarak yapılan fesihlerde mümkündür. İşverence 4857 sayılı Kanunun 25'inci maddesine dayanılarak yapılan fesihlerde böyle bir yükümlülük olmadığı gibi, belirsiz süreli iş sözleşmesinin bildirim süresi tanınmaksızın derhal feshinde ya da bildirim sürelerine ait ücretin veya ihbar tazminatının peşin ödendiği hallerde yeni iş arama izni verilmesi gerekmez.

Evlenme İzni: İşçiye evlenmesi hâlinde 3 gün **ücretli izin** verilir.

Evlad Edinme İzni: İşçiye evlat edinmesi hâlinde ise 3 gün **ücretli izin** verilir.

Ölüm İzni: İşçiye ana veya babasının, eşinin, kardeşinin, çocuğunun ölümü hâlinde 3 gün **ücretli izin** verilir.

Babalık İzni: İşçiye eşinin doğum yap-

ması hâlinde ise 5 gün **ücretli izin** verilir.

Yukarıda yer alan mazeret izinleri iş günü değil gün olarak hesap edilecektir. DOĞUM HALİNDE; çalışan eşe (baba) izin verilecek olup, doğumun gerçekleşmesini takip eden günden sonra makul bir süre içerisinde kullanılmalıdır. EVLAT EDİNİLMESİ HALİNDE; bu izin hem anneye hem de babaya verilmelidir.

Refakatçi İzni:

- İşçilerin en az %70 oranında engelli veya süregen hastalığı olan çocuğunun tedavisinde, hastalık raporuna dayalı olarak ve çalışan ebeveyninden sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla, 1 yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde 10 güne kadar **ücretli izin** verilir.
- 5620 sayılı Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesine göre; mahalli idarelerde sürekli işçi kadrosunda çalışan işçilere; bakmaya mecbur olduğu veya işçi refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine en çok 6 ay kadar **ücretsiz izin verilebilir**. Aynı şartlarla bu süre 1 katına kadar uzatılabilir.

10 Hizmet Yılına Bağlı İzni: İşçilere, 10 hizmet yılını tamamlamış olmaları ve istek-

leri halinde işçilik süreleri boyunca ve 1 defada kullanılmak üzere 6 aya kadar **ücretsiz izin** verilebilir.

Eşi Memur Olan İşçilere Göreve Bağlı İzin: Yurt içine ve yurt dışına sürekli görevle atanan memurların işçi olan eşlerine işçilik süresince her defasında 1 yıldan az olmamak üzere en çok 8 yıla kadar **ücretsiz izin** verilebilir. Ücretsiz izin süresinin bitiminden önce mazeretini gerektiren sebebin kalkması halinde, işçi derhal görevine dönmek zorundadır. Mazeret sebebinin kalkması halinde veya ücretsiz izin süresinin bitiminden itibaren 10 gün içinde görevine dönmeyenler, işçilikten istifa etmiş sayılır.

Yukarıda sayılan izinler; işverenin yönetim yetkisi kapsamında verilebilir izinler olarak değil, işçinin bir hak olarak talep edebileceği işverene bir ödev yükleyen emredici hükümler olarak düzenlenmiştir.³

İşveren Takdirine Bağlı İzin: İşçiye, mazereti nedeniyle izin verilip verilemeyeceği hususu, iş sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde bu konuda herhangi bir hüküm bulunmaması halinde işverenlerin takdirinde bulunmaktadır.

İşverenin İşçisine Ücretsiz İzin Teklifi: Yrg. 9. HD., 18.01.2010 T., 2009/25659 E., 2010/36 K. Tarih sayılı kararında; işçiye birer hafta ile ücretsiz izin teklifi İŞ ŞARTLARINDA ESASLI DEĞİŞİKLİK MAHİYETİNDEDİR. Davalı işverence 4857 sayılı Kanuna uygun bir uygulama yapılmamışsa da, iş şartları uygulanmayan işçinin iş sözleşmesini haklı bir nedenle feshedebileceği 24/II-f maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Bu nedenle davacının işyerini terk etmek suretiyle eylemli olarak gerçekleştirdiği fesih haklı nedene dayanmaktadır. Davacı, kıdem

3 BAYINDIR Burçin, 4857 sayılı İş Kanununa Göre Ücretsiz İzin Uygulaması, İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü, İstanbul 2013

tazminatına hak kazanabilirse de, sözleşmeyi fesheden taraf olması nedeniyle ihbar tazminatına hak kazanması mümkün değildir.

4. SONUÇ

Görüleceği üzere, 4857 sayılı İş Kanununun 53 üncü maddesi ve bu madde çerçevesinde hazırlanarak yürürlüğe konan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği⁴ hükümleri çerçevesinde işçilere verilecek izin süreleri düzenlenmiştir. Kanunun ek 2 nci maddesinde mazeret izinlerine, 5620 sayılı Kanunla ücretsiz izinlere yer verilmiştir. Söz konusu izinlerde işverenlerine takdirine bırakılan izinler olduğu gibi işverenlerin takdirine bırakılan izinler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Haluk Nadi Sümer, İş Hukuku, Konya, Mimoza Yayınları, 2000

Murat Demircioğlu ve Murat Tankut Centel, İş Hukuku, İstanbul, Beta Yayınları, 1999

Burçin Bayındır, 4857 sayılı İş Kanunu'na Göre Ücretsiz İzin Uygulaması, İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü, İstanbul 2013

T.C. Anayasası

4857 sayılı İş Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu

5620 sayılı Kanun

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği

Yargı Kararları

4 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Tolga AKBULUT

Ordu Büyükşehir Belediyesi
Meclis Şefi

BELEDİYE BAŞKANLARI TARAFINDAN HER YIL HAZIRLANAN FAALİYET RAPORLARI

ÖZET

Bu çalışmada, öncelikle belediyelerce hazırlanması zorunlu olan yıllık faaliyet raporlarının mevzuat çerçevesinde hazırlanma usulü, içeriği ve süreci genel hatlarıyla incelenmiş, devamında faaliyet raporlarının belediye meclisinde görüşülmesi, onaylanması ve yetersizlik kararı üzerine belediye başkanının başkanlığının yargı kararıyla düşürülmesi (düşmesi) konularının usul ve süreci açıklanmıştır.

1. GİRİŞ

Belediye idarelerince stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetler hakkında her yıl faaliyet raporu hazırlanması zorunludur. Konu 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Üst yöneticiler ve bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama yetkililerince, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, her yıl faaliyet raporu hazırlanır. Üst yönetici, harcama yetkilileri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını esas alarak, idaresinin faaliyet sonuçlarını gösteren idare faaliyet raporunu düzenleyerek kamuoyuna açıklar. **Mahallî idarelerce hazırlanan idare faaliyet raporlarının birer örneği Sayıştay ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, bu raporları esas alarak kendi değerlendirmelerini de içeren mahallî idareler genel faaliyet raporunu hazırlar ve kamuoyuna açıklar. Raporun birer örneği Sayıştaya ve Maliye Bakanlığına gönderilir.**”

Yıllık **faaliyet raporunun** amacı kısaca: “mali saydamlık, kamu kaynağının elde edilmesi ve bu kaynağın kullanılması noktasında hesap verme sorumluluğunda denetimin sağlanmasıdır.”

2. FAALİYET RAPORUNUN HAZIRLANMA İLKELERİ

Belediyelerde yıllık faaliyet raporu belediye başkanı tarafından mevzuatta belirtilen usule uygun olarak hazırlanır. Faaliyet raporunun içeriği ve hazırlama usulü 5393 sayılı Belediye Kanununun “Faaliyet raporu” başlıklı 56 ncı maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir. “Belediye Başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve

değerlendirmelere de yer verilir. Faaliyet raporu nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur.”

Faaliyet raporu, stratejik plan, performans programı ve bütçede yer alan faaliyet, proje ve performans hedeflerinin ne ölçüde

gerçekleştirilip gerçekleştirilemediğini raporlamak amacıyla hazırlanmaktadır. Faaliyet raporları, bu yönüyle performans denetimi ve değerlendirilmesiyle meclislerde hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesini sağlamaktadır.

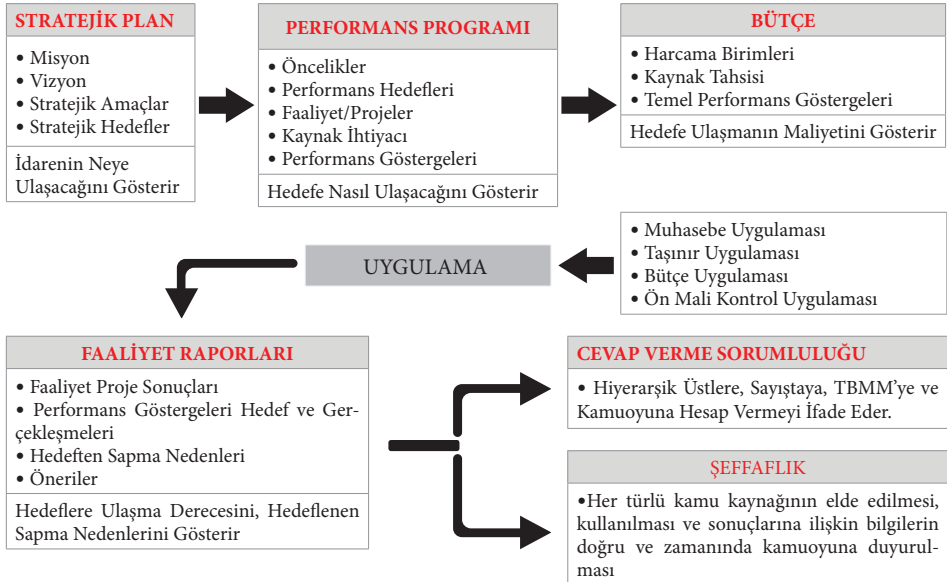
Tablo: Faaliyet raporlarının düzenlenmesi, ilgili idarelere verilmesi ve bu işlemlere ilişkin süreler

RAPORUN ADI	HAZIRLAYAN	SUNULAN YER	SÜRESİ
Birim faaliyet raporu	Harcama Yetkilisi	Üst Yönetici	Şubat Ayı Sonuna Kadar
İdare faaliyet raporu	Belediye Başkanı	Belediye Meclisi	Meclisin Nisan Ayı Toplantısından Önce
İdare faaliyet raporu	Üst Yönetici	Sayıştay İçişleri Bakanlığı	Nisan Ayı Sonuna Kadar
İdare faaliyet raporu	Üst Yönetici	Kamuoyu	Nisan Ayı Sonuna Kadar
Mahalli idareler genel faaliyet raporu	İçişleri Bakanlığı	Sayıştay Maliye Bakanlığı Kamuoyu	Haziran Ayının 15'ine Kadar
Sayıştay değerlendirmesi	Sayıştay	TBMM	Ağustos

Erhan KARAARSLAN, *Faaliyet Raporu*, Ankara 2010, s. 6 <http://www.sayder.org.tr/Icerik/Sayder/faaliyet-raporu.pdf>

Belediyelerde hazırlanan faaliyet raporunun meclise sunulan diğer çalışmalarından farkı ve önemi, mevzuatta belirtilen tarihte, yani belediye meclisinin nisan ayı toplantısında belediye meclisine sunulmak zorunda olmasıdır*.

Tablo: 5018 sayılı Kanuna göre stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu bağlantısı

Erhan KARAARSLAN, *Faaliyet Raporu*, Ankara 2010, s. 6 <http://www.sayder.org.tr/Icerik/Sayder/faaliyet-raporu.pdf>

* Hatice KÖSE, *Belediyelerde Faaliyet Raporu Haz. Süreci ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, s. 52 <http://abmyod.aydin.edu.tr/makaleler/sayi37383940>

Belediyeler faaliyet raporlarını 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun tespit ettiği usul ve “**Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik**” in İkinci bölümünde yer alan ve aşağıda sıralanan “Raporlama İlkeleri” doğrultusunda hazırlayacaklardır.

Sorumluluk: Faaliyet raporları mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğunu sağlayacak şekilde hazırlanır. (Madde-4)

Doğruluk ve Tarafsızlık: Faaliyet raporlarında yer alan bilgilerin doğru, güvenilir, önyargısız ve tarafsız olması zorunludur. (Madde-5)

Açıklık: Faaliyet raporları, ilgili tarafların ve kamuoyunun bilgi sahibi olmasını sağlamak üzere açık, anlaşılır ve sade bir dil kullanılarak hazırlanır. Raporlarda teknik terim ve kısaltmaların kullanılması durumunda bunlar ayrıca tanımlanır. (Madde-6)

Tam Açıklama: Faaliyet raporlarında yer alan bilgilerin eksiksiz olması, faaliyet sonuçlarını tüm yönleriyle açıklaması gerekir. İdarenin faaliyetleriyle ilgisi olmayan hususlara faaliyet raporlarında yer verilmez. (Madde-7)

Tutarlılık: Faaliyet sonuçlarının gösterilmesi ve değerlendirilmesinde aynı yöntemler kullanılır. Yöntem değişiklikleri olması durumunda, bu değişiklikler raporda açıklanır. Faaliyet raporları yıllar itibarıyla karşılaştırmaya imkân verecek biçimde hazırlanır. (Madde-8)

Yıllık Olma: Faaliyet raporları, bir mali yılın faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde hazırlanır. (Madde-9)

3. FAALİYET RAPORLARININ KAPSAMI

İdarelerce hazırlanacak faaliyet raporla-

rında yer alacak bilgiler Yönetmeliğin 18 inci maddesinde şu şekilde açıklanmıştır.

“*Birim ve idare faaliyet raporları, aşağıda yer alan bölümleri ve bilgileri içerecek şekilde hazırlanır.*

a) Genel bilgiler: Bu bölümde, idarenin misyon ve vizyonuna, teşkilat yapısına ve mevzuatına ilişkin bilgilere, sunulan hizmetlere, insan kaynakları ve fiziki kaynakları ile ilgili bilgilere, iç ve dış denetim raporlarında yer alan tespit ve değerlendirmelere kısaca yer verilir.

b) Amaç ve hedefler: Bu bölümde, idarenin stratejik amaç ve hedeflerine, faaliyet yılı önceliklerine ve izlenen temel ilke ve politikalarına yer verilir.

c) Faaliyetlere ilişkin bilgi ve değerlendirmeler: Bu bölümde, mali bilgiler ile performans bilgilerine detaylı olarak yer verilir.

1) Mali bilgiler başlığı altında, kullanılan kaynaklara, bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri ile meydana gelen sapmaların nedenlerine, varlık ve yükümlülükler ile yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgilere, temel mali tablolara ve bu tablolara ilişkin açıklamalara yer verilir. Ayrıca, iç ve dış mali denetim sonuçları hakkındaki özet bilgiler de bu başlık altında yer alır.

2) Performans bilgileri başlığı altında, idarenin stratejik plan ve performans programı uyarınca yürütülen faaliyet ve projelerine, performans programında yer alan performans hedef ve göstergelerinin gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerine, diğer performans bilgilerine ve bunlara ilişkin değerlendirmelere yer verilir.

ç) Kurumsal kabiliyet ve kapasitenin değerlendirilmesi: Bu bölümde, orta ve uzun vadeli hedeflere ulaşılabilmesi sürecinde teşkilat yapısı, organizasyon yeteneği,

teknolojik kapasite gibi unsurlar açısından içsel bir durum değerlendirmesi yapılarak idarenin üstün ve zayıf yanlarına yer verilir.

d) Öneri ve tedbirler: Faaliyet yılı sonuçları ile genel ekonomik koşullar, bütçe imkânları ve beklentiler göz önüne alınarak, idarenin gelecek yıllarda faaliyetlerinde yapmayı planladığı değişiklik önerilerine, hedeflerinde meydana gelecek değişiklikler ile karşılaşabileceği risklere ve bunlara yönelik alınması gereken tedbirlere bu bölümde yer verilir.²

Faaliyet raporunda; önceden belirlenmiş stratejik planlara ve performans programlarına göre faaliyet yapılıp-yapılmadığı, nedenleri ile birlikte, belediyenin borçlanma durumu ile bütçe gerçekleşme durumu ile bağlı kuruluş ve işletmelerle ilgili temel bilgiler gösterilir. Ancak, Faaliyet raporlarında milli güvenlik, savunma ve istihbarat hizmetlerine ilişkin gizlilik gerektiren bilgiler ile devlet sırrı ve ticari sır niteliğindeki bilgilere ve ülkenin ekonomik çıkarları açısından gizli kalması gereken bilgilere yer verilmez. (Yönetmelik Madde-21)

4. FAALİYET RAPORUNUN BELEDİYE MECLİSİNDE GÖRÜŞÜLMESİ

Yıllık faaliyet raporunun meclis gündemine alınması mutlak usule tabidir, diğer maddeler gibi gündeme alınır. Ancak, yıllık faaliyet raporunun belediye meclisinde görüşülmesi diğer görüşmelerden biraz farklı bir prosedüre tabidir. Faaliyet Raporunun görüşüldüğü belediye meclisi toplantısına Belediye Başkanının veya vekilinin başkanlık etmesi, çalışmalarının objektif ve tarafsız olarak değerlendirilmesini zedeleyeceği gerekçesiyle yasa koyucu tarafından sakıncalı görülmüştür. Bu durum belediye başkanının toplantıya katılamayacağı anlamına gelmez. Başkan bu toplantıya katılabilir ve oy

kullanabilir.¹ Başkanın oturuma başkanlık edememesindeki temel amaç belediye başkanlarının kürsü hâkimiyetini kullanması sonucunda meclis iradesinde bir sakatlığın ortaya çıkmasını önlemektir. Bu sebeple, belediye başkanı yıllık faaliyet raporunu bizzat kendisi okumak isterse, bunu başkanlık kürsüsünden değil, diğer meclis üyelerinin de meclise hitap ettikleri bir yerden yapması gerekir.²

5. MECLİS BAŞKANVEKİLİNİN OTURUMU YÖNETMESİ

Faaliyet raporunun objektif ve tarafsız şekilde müzakere edilebilmesi için 5393 sayılı Belediye Kanununun 19 uncu maddesinin 3 üncü bendinde: “*yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısına meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılacağı*” açıkça belirtilmiş, aynı hüküm Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinde tekrarlanmıştır. Belediye başkanının meclise başkanlık edememesi halinin o ayki meclis toplantı günlerinin tamamıyla değil, faaliyet raporunun görüşülüp oylanması gündemiyle sınırlıdır.³ Nitekim, uygulama bu şekilde devam etmektedir.

Belediye başkanı o yılın faaliyet raporunda yer alan çalışmaları içeren bilgileri görselleri de kullanarak sunum yapabilir. Muhalefetin söz alması ve eleştirileri doğrultusunda, üst yönetici tekrar söz alarak gelen eleştirileri ve soruları cevaplar.⁴

6. FAALİYET RAPORUNUN YETERLİ GÖRÜLMESİNİN DOĞURACAĞI SONUÇ VE YAPILACAK İŞLEMLER

1 Mehmet Dönmez, Açıklamalı-İçtihatlı Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Ankara 2013, s. 841.

2 Hayrettin GÜNGÖR, Belediye Organları Meclis Encümen Başkan. Ankara 2013, s.43.

3 Güngör, aynı sayfa.

4 Hatice KÖSE, *Belediyelerde Faaliyet Raporu Hazırlama Süreci ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, s. 53 http://abmyod.aydin.edu.tr/makaleler/say137_38_39_40

5393 sayılı Belediye Kanununun 26 ncı maddesinde “Belediye başkanınca meclise sunulan bir önceki yıla ait faaliyet raporundaki açıklamalar, meclis üye tam sayısının **dörtte üç çoğunluğuyla** yeterli görülmezse, yetersizlik kararıyla görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkan vekili tarafından mahallin mülki idare amirine gönderilir. Vali, dosyayı gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştaya gönderir. Yetersizlik kararı, Danıştayca uygun görüldüğü takdirde belediye başkanı, başkanlıktan düşer.” denilmektedir.

Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ile organlık sıfatını kaybetmeleri konusundaki denetimin yargı yoluyla olacağı 1982 Anayasasının 127 nci maddesiyle hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinde; “Danıştay, belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki istemleri inceler ve karara bağlar” hükmü yer almaktadır.

Madde hükmü incelediğinde sürecin üç aşamalı işlemlerden meydana geldiği görülür.

a) Faaliyet raporunun belediye meclisi kararıyla **yetersiz görülmesi sonucu** belediye başkanının başkanlıktan düşürülebilmesi için mecliste nitelikli çoğunluk şartı aranır. Belediye meclisinin, belediye başkanının faaliyet raporunu üye tam sayısının 3/4 çoğunluğu ile yeterli görmemesi durumunda, yetersizlik kararı ile birlikte görüşme mahallin mülki idare amirine (Vali-Kaymakam) gönderilecektir.

b) Dosya, vali tarafından incelendikten ve kendi görüşü de eklendikten sonra karara bağlanmak üzere Danıştaya gönderilecektir. Yıllık faaliyet raporunun Danıştaya

gönderilmesinin bir diğer yasal dayanağı 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinin 2 nci fıkrasındaki: “Danıştay, belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki istemleri inceler ve karara bağlar.” hükmüdür.

c) Yetersizlik kararı, Danıştay tarafından uygun görülürse belediye başkanı başkanlıktan düşer.

Meclis üye tam sayısına belediye başkanının kendisi de dâhildir. **3/4 oranı** hesap edilirken **kesirler tam rakam olarak değerlendirilir**. Örneğin, 74 üyeli bir belediye meclisinde belediye başkanı ile birlikte meclis üye tam sayısı 75 kişi olmaktadır. Başkanın faaliyet raporunun yetersizliğine ilişkin oylama neticesinde düşürülebilmesi için 5393 sayılı Belediye Kanununa göre bu oran 3/4 olduğuna göre, başkanla birlikte 75 kişiden oluşan belediye meclisinde başkanın düşürülebilmesi için 57 kişinin yetersizlik oyu kullanması gerekmektedir. Başkanla birlikte üye tam sayısı 16 olan bir belediye meclisi, yıllık faaliyet raporunu görüşmek üzere 12 üye ile toplandığında, üyelerden sadece belediye başkanının kabul, geriye kalan 11 üyenin ise ret oy kullanması durumunda, verilen 11 oyu, toplam üye sayısının dörtte üçünden, yani 12 den az olduğu için faaliyet raporu yetersiz görülmüş kabul edilemez.

Faaliyet raporunun yetersiz bulunması nedeniyle belediye başkanının düşürülebilmesi için, hizmetleri kasıtlı olarak aksattığı, kişisel yararlar sağladığı, yöre halkının yararına olmayan işlemler yaptığı gibi önemli belirtilerin bulunması zorunludur.⁵

Yetersizliğe ilişkin iddia ve görüşlerin

⁵ Hikmet Kavruk-Turgut TATAR, Belediye Başkanlarının Görevden Uzaklaştırılmaları ve Başkanlıklarının Yargı Kararı ile Sona Erdirilmesi, s. 662 <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1528/16788.pdf>

ciddi, tutarlı, somut ve belgeye dayalı olması gerekmektedir.” Nitekim, Danıştayın buna ilişkin kararında; “belediye başkanının görevini gereği gibi yerine getirmediği, kötüye kullandığı veya kamu yararı gözetmediğine ilişkin hiçbir ciddi kanıt bulunamadığından, belediye başkanının, belediye başkanlığından düşürülmesine ilişkin kararın kaldırılması”⁶ yönünde karar vermiştir.

Ayrıca, faaliyet raporunun yetersiz olduğuna dair meclis kararı üzerine Danıştay da yargılanmasına başlanılan belediye başkanı ile ilgili olarak belediyenin mali kaynaklarının ve olanaklarının da göz önünde bulundurulduğu Danıştay 8. Dairesinin “Belediye hizmetlerinin yürütülmesi sırasında oluşan eksiklik ve aksaklıkların, sınırlı kaynaklarla hizmet vermek zorunda kalınmasından ortaya çıktığı, belediye başkanının görevini ihmal ederek belediye hizmetlerini aksattığı veya kişisel menfaat sağladığına ilişkin bir mahkeme kararının bulunmadığı, bu nedenle de düşürülmesi isteminin reddi gerektiği” kararından anlaşılmaktadır.⁷

Ancak, hiç rapor hazırlamayan ve meclisin dönem başı toplantısında raporunu meclise sunmayan belediye başkanı için öncelikle düşürme nedeni ortaya çıkmış olmaktadır.

7. FAALİYET RAPORLARININ KAMUOYUNA AÇIKLANMASI

5393 sayılı Belediye Kanununun 56 ncı maddesinin son fıkrası gereğince Nisan ayında meclise sunulan faaliyet raporunun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faali-

6 Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun E. 1990/768, K.1991/1 sayılı kararı

7 Danıştay 8. Dairesinin E:2001/2566, K: 2001/3944 sayılı kararı.

yet Raporları Hakkında Yönetmeliğin 20 ncı maddesinde: “Genel faaliyet raporu, mahalli idareler genel faaliyet raporu ve idare faaliyet raporları Yönetmeliğin ilgili maddelerinde belirlenmiş olan sürelerle uyularak basın açıklaması yapılmak suretiyle kamuoyuna duyurulur ve ilgili idarenin internet sayfasında yayımlanır. İnternet sayfası bulunmayan idareler, faaliyet raporlarına kamuoyunun erişimini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alırlar.” denilmektedir. Ayrıca, her yıl çıkarılan faaliyet raporları eklenirken, geçmiş yıl faaliyet raporlarının da internet sayfasında bulunması zorunludur. Yine aynı yönetmeliğin 11 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında: “belediyelerin faaliyet raporları Nisan ayı sonuna kadar üst yöneticileri tarafından kamuoyuna açıklanır. Bu raporların birer örneği aynı süreler içinde Sayıştay’a ve İçişleri Bakanlığına gönderilir.” hükmü yer almakta olup, aynı maddenin 6 ncı fıkrasında ise: Sayıştay, Maliye Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığınca istenilmesi halinde faaliyet raporları ayrıca elektronik ortamda da gönderilir.” denilmektedir. **Böylece hem kamuoyu hem de merkezi idare ve Sayıştay, belediyeyi faaliyet raporları vesilesiyle her yıl denetlemiş olacaktır.**

Faaliyet raporları sayesinde tıpkı TBMM’nin hükümet programı için güvenoyu verme ya da hükümeti denetleme yollarında olduğu gibi, belediye meclisi de belediye başkanının bir yıllık icraatını faaliyet raporları sayesinde denetleyebilme imkânına sahip olmaktadır.⁸

8. SONUÇ

Bu çalışmada, faaliyet raporu ile ilgili mevzuatlar incelenerek bilgiler bir araya getirilmiştir. Özellikle Belediyelerce hazırlanan

8 Hikmet Kavruk-Turgut TATAR, Belediye Başkanlarının Görevden Uzaklaştırılmaları ve Başkanlıklarının Yargı Kararı ile Sona Erdirilmesi, s. 650 <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1528/16788.pdf>

yıllık faaliyet raporlarının Meclisteki süreci- ne değinilmiş, bu kapsamda yapılan çalışma neticesinde önemli noktalar aşağıda sıralan- mıştır;

a) *Belediyelerde hazırlanan yıllık faa- liyet raporu Belediye Meclisinin Nisan ayı toplantısında belediye meclisine sunulmak zorundadır. (5393/madde-56)b*

b) *Yıllık Faaliyet Raporunun görüşüldü- ğü meclis toplantısı, meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılacağı açıkça Kanunda belirtilmiş olup, belediye başkanının veya başkan vekilinin başkanlık etmesi, çalışma- larının objektif ve tarafsız olarak değeren- dirilmesini zedeleyeceği gerekçesiyle yasa koyucu tarafından sakıncalı görülmüştür⁹. (5393/madde-19)*

c) *Yıllık faaliyet raporları, belediye mec- lisi üye tam sayısının 3/4 çoğunluğu ile ye- terli görülmemesi durumunda, yetersizlik kararıyla görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkan vekili tarafından mahallin mülki idare amirine gönderilir. Vali, dos- yayı gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştaya gönderir. Belediye Başkanının Başkanlık- tan düşürülmesine ilişkin nihai kararı Da- niştay verir.(5393/madde-26)*

d) *Belediyelerde hazırlanan yıllık fa- aliyet raporları Nisan ayı sonuna kadar üst yöneticiler tarafından kamuoyuna açıklanır. Bu raporların birer örneği aynı süreler içinde Sayıştaya ve İçişleri Bakan- lığına gönderilir. Ayrıca, basın açıklaması yapılmak suretiyle kamuoyuna duyurulur ve ilgili idarenin internet sayfasında da yayımlanır. (Kamu İdarelerince Hazırlana- cak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik/ madde-11,20)*

9 Hikmet Kavruk-Turgut TATAR, Belediye Başkanlarının Görevden Uzaklaştırılmaları ve Başkanlıklarının Yargı Kararı ile Sona Erdirilmesi, s.657<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergi- ler/38/1528/16788.pdf>

KAYNAKÇA

1- WEB 1: 5018 Sayılı Kamu Mali Yöneti- mi ve Kontrol Kanunu,

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>

2- WEB 2: 5393 Belediye Kanunu,

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>

3- WEB 3: 2575 sayılı Danıştay Kanunu,

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>

4- WEB 4: Kamu İdarelerince Hazırlana- cak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik,

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/>

5- WEB 5: Belediye Başkanlarının Gö- revden Uzaklaştırılmaları ve Başkanlıkların- ın Yargı Kararı İle Sona Erdirilmesi/Hik- met KAVRUK* Turgut TATAR*

<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergi- ler/38/1528/16788.pdf>

6- WEB6:Belediyelerde-faaliyet-rapo- ru-hazirlama-sureci-ve-ortaya-cikan-sorun- lar.“Hatice KÖSE”

http://abmyod.aydin.edu.tr/makaleler/ sayi37_38_39_40

7- WEB 7: Faaliyet Raporu

<http://www.sayder.org.tr/Icerik/Sayder/ faaliyet-raporu.pdf>

8- Mehmet Dönmez, Açıklamalı-İçtihatlı Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Ankara 2013.

9- Hayrettin GÜNGÖR, Belediye Organ- ları Meclis Encümen Başkan. Ankara 2013.

BELEDİYE ATIKLARI VE TEHLİKESİZ ATIK DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSLERİ TASARIMI VE İŞLETİMİ AÇIKLAMA KILAVUZU

Mahmut ÇOLAK
SGK Başmüfettişi

1. REHBERİN AMACI VE İÇERİĞİ

Düzenli depolama tesisi, katı atıkların çevreye zarar vermeden belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahalar olarak tanımlanmaktadır. Atık geri dönüşüm ve geri kazanım ile sağlanacak atık azaltım oranı ne olursa olsun kentsel katı atıkların bir kısmı atık depolama tesislerinde depolanmak zorundadır.

Atık Yönetimi Yönetmeliği uyarınca, atıkların; oluşumundan bertarafına kadar geçen süreçte çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetilmesini sağlamak amacıyla belediyeler tarafından katı atık düzenli depolama tesislerinin tasarımı ve işletimine ilişkin yapılacak işlemlere katkı sağlamak amacı ile hazırlanmıştır.

1.1. DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSİNİN TASARIMI VE İŞLETİMİNEDEN ÖNEMLİ

Ülkemizde çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi, atıkların toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertarafına ilişkin yetki ve sorumluluk, 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında belediyelere ve 5216 Sayılı Kanun kapsamında ise büyükşehir belediyelerine verilmiştir.

Düzenli depolama tesisi, katı atıkların çevreye zarar vermeden belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahalar olarak

tanımlanmaktadır. Katı atıkların depolama nedeniyle sızıntı suyu, gaz ve dış görünüş kirliliğinin çevreye yayılmasını engellendiği, toplanıp değerlendirildiği ve arıtıldığı işletmelerdir.

Açıklama kılavuzunda, belediyelere, sorumluluklarının açıklayıcı bir şekilde sunulması ve yol gösterilmesi hedeflenmektedir. Kılavuzun 1. bölümü, kentsel katı atıklar ile tehlikesiz atıkların depolanması amacıyla kurulan 2.sınıf düzenli depolama tesislerinin tasarımı ve işletimine ilişkin bilgileri içermektedir. 2.bölümde, düzenli depolama tesisine yönelik inşaatların yapımı ve sorumluluklar detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. 3.bölümde, belediyelerin toplama ve bertaraf sorumluluğundaki atıkların yönetilmesi hususlarını içermektedir. Son bölümde ise faydalı bilgiler üzerine destekleyici bilgilendirme yapılmaktadır.

1.2.YASAL DAYANAK

29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna göre hazırlanmış tüzük, yönetmelik ve tebliğler,

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu,

5393 sayılı Belediye Kanunu,

İş sağlığı ve Güvenliği Kanunu,

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği,

05/07/2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Genel Esaslarına ilişkin yönetmelik,

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik,

29.04.2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik,

Atık Ara Depolama Tesisleri Tebliği,

Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ,

1.3. UYGULAMA ESASLARI

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği uyarınca, atıkların; oluşumundan bertarafına kadar geçen süreçte çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetilmesi amaçlanmaktadır.

Anılan Yönetmeliğe göre, atıkların izin verilen tesisler dışında geri kazanılması, bertaraf edilmesi, alıcı ortamlara dökülmesi, dolgu yapılması ve depolanması yasaktır. Yönetmelikte; genel ilkeler, sorumluluklar, atık bertaraf maliyetinin karşılanması, atık listesi ve atığın bahse konu listede tanımlanması gibi hususlar yer almaktadır.

26/03/2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik ile düzenli depolama tesislerinin kurulması, planlanması ve işletimi hakkındaki esaslar belirlenmiştir.

Buna göre; düzenli depolama tesislerine ilişkin sınıflandırma şu şekildedir.

2.sınıf düzenli depolama tesisi; belediye atıkları ile tehlikesiz atıkların depolanması için gereken altyapıya sahip tesistir.

Düzenli depolama tesislerine atık kabulünde, atığın hangi sınıf depolama tesisinde bertaraf edileceğine dair kriterler belirlenmiştir.

Bu kapsamda Yönetmelik Ek-1'inde listelenen kriterler, numune alma ve analiz yöntemleri kullanılır.

2.sınıf düzenli depolama tesislerine; belediye atığı, Yönetmelik Ek-2'deki kriterlere uyan tehlikesiz atıklar, Ek-2'de 2.sınıf düzenli depolama tesisleri için verilen kriterlere uyan katılaştırılmış veya camlaştırılmış atıklar gibi reaktif olmayan ve kararlı tehlikeli atıklar kabul edilir.

Ancak, işlenmeleri sonucu pratik bir fayda sağlanmayan atıklar ile teknik olarak işlenmeleri ve değerlendirilmeleri mümkün olmayan inert atıklar hariç olmak üzere atıklar ön işleme tabi tutulmadan düzenli depolama tesislerine kabul edilmez.

Açıklama kılavuzunda, Anılan Yönetmelikte belirtilen belediye atıkları ve tehlikesiz atıkların depolanması amacıyla kurulan 2.sınıf düzenli depolama tesislerinin tasarımı ve işletimine ilişkin esaslar açıklanacaktır.

1.4. DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSLERİ ANA BİLEŞENLERİ NELER OLMALIDIR

- Taban geçirimsizliği,
- Sızıntı suyu yönetimi,
- Depo gazı yönetimi,
- Üst örtü,
- İzleme sistemi,

Olmak üzere 5 ana bileşeni bulunmaktadı. Bunların dışında yardımcı unsurlarında tasarıma eklenmesi gerekmektedir.

-Giriş; güvenlik ve kontrolün sağlandığı, giriş ve çıkış yapan araçların kayıt altına alındığı, katı atıkların kontrol edildiği yapılar,

-Laboratuvar

-Yönetim ve sosyal ihtiyaçlara ayrılan yapılar,

-Yol, köprü ve menfezler,

-Araçların teknik ve onarım servisleri,

-İzleme sistemleri,

-Altyapı tesisleri,

-Çevre güvenlik çitleri,

-Otopark,

-Akaryakıt depoları,

-Günlük örtü depo alanı,

-Yangın ve ilk yardım seti,

-Trafik işaretleri,

-Araç donanımları,

yer almalıdır.

1.5.DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSLERİ TASARIMINDA DİKKATE ALINMASI GEREKEN UNSURLAR NELER OLMALIDIR

1.5.1-Atık Yönetim Planı

Atık miktarı ve özelliklerinin yer aldığı mevcut durum,

-Geleceğe ilişkin nüfus ve atık miktarı ve özellikleri,

-Seçilen bertaraf usulü,

-Alternatif bertaraf usulü,

-Depolanmaya gidecek atık miktarı,

-Sızıntı suyu deşarj yeri,

-Gazla ilgili hususlar,

-Ön işlem yapılıp yapılmayacağı,

Hususları bulunmalıdır.

1.5.2-Yer seçimi

-Topografik yapı,

-Jeolojik yapı,

Dikkate alınmalıdır.

1.5.3-Yerleşim planı

-Sızıntı suyunun cazibe ile uzaklaşması,

-Yağmur suyu kontrolü,

-Sedde oluşumundan kaçınılmalı,

Hususları bulunmalıdır.

1.5.4-tesis içi ulaşım

Tesis içi yollar ve yaklaşım yollarının, her türlü hava koşullarının sağlandığı, güvenli bir araç girişi ve çıkışının planlandığı, yol yapımı standartlarına uyulduğu bir ulaşım planına sahip olmalıdır.

1.5.6- Giriş ve bağlantı yolları

Karayolu standartlarının sağlandığı yollardır.

1.5.7-Ana ulaşım yolları

Tesis girişinden itibaren atık depolama alanına kadar olan tesis içi yollardır.

1.5.8-Tali ulaşım yolları

Depolama alanından atık döküm alanına kadar olan yollardır.

1.5.9-Taban geçirimsizliği

Düzenli depolama tesislerinin taban ve yan yüzeylerinde sızıntı suyunun yer altı suyuna karışmasını önlemek üzere bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmalıdır. Geçirimsizlik standartlarına uygun bir usulle yapılmalıdır.

1.5.10-Sızıntı suyu sistemi tasarımı

Toprak ve yer altı sularının sızıntı suyundan etkilenmemesi için sızıntı suyu toplama ve drenaj sistemi oluşturulmalıdır.

1.5.11-Depo gazı toplama sistemi tasarımı

Katı atık depo gazının oluştuğu anda toplanıp çıkartılması ve diğer sahalarla olan gaz kaçaklarını asgari düzeyde tutan bir anlayışla tasarlanmalıdır.

1.5.12-Yatırım ve işletme maliyetleri

Mühendislik çalışmaları, çevresel etki değerlendirme süreci, alan seçimi gibi ön maliyetler, alan içi yapım maliyetleri, taban sızdırmazlığı harcamaları, sızıntı suyu yönetim harcamaları, depo gazı toplama sistemi maliyeti, depolama sahası kapatma maliyeti ve araç ve teçhizat alımı ve tesisin işletme maliyetlerinden oluşur.

1.6. ANAHTAR KELİMELER

a) *Bakanlık:* Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,

b) *Atık Yönetimi:* Atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında azaltılması, yeniden kullanılması, özelliğine ve türüne göre ayrılması, biriktirilmesi, toplanması, geçici depolanması, taşınması, ara depolanması, geri dönüşümü, enerji geri kazanımı dahil geri kazanılması, bertarafı, bertaraf işlemleri sonrası kontrolü ve izlenmesi faaliyetleri,

c) *Atık işleme:* Ön işlemler ve ara depolama dahil olmak üzere geri kazanımı yada bertaraf işlemlerini,

d) *Atık işleme tesisi:* Ön işlem ve ara depolama dahil aktarım istasyonları hariç olmak üzere, atıkları geri kazanan ve/veya bertaraf eden tesisleri,

e) *Ön işlem:* Ayırma işlemi dahil olmak üzere atıkların hacmini veya tehlikelilik özelliklerini azaltmak, yönetimini kolaylaş-

tırmak veya geri kazanımını artırmak amacıyla atığa uygulanan fiziksel, ısıl, kimyasal veya biyolojik işlemlerden bir veya birkaçını,

f) *Atık önleme:* Ürünlerin yeniden kullanılması veya kullanım ömürlerinin uzatılması ile atık miktarının azaltılması, ürün üretiminde zararlı maddelerin azaltımı ve üretilen atığın çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi-ne ilişkin her hangi bir madde ya da malzeme atık hale gelmeden önce alınacak tedbirleri,

g) *Atık azaltım:* Tasarım ve üretimde daha az hammadde kullanımı ve gereksiz tüketimin azaltılmasını,

h) *Yeniden kullanım:* Ürünlerin ya da atık olmayan bileşenlerin tasarlandığı şekilde aynı amaçla kullanıldığı herhangi bir işlemi,

ı) *Geri dönüşüm:* Enerji geri kazanımı ve yakıt olarak ya da dolgu yapmak üzere atıkların tekrar işlenmesi hariç olmak üzere, organik maddelerin tekrar işlenmesi dahil atıkların işlenerek asıl kullanım amacı ya da diğer amaçlar doğrultusunda ürünlere, malzemelere maddelere dönüştürüldüğü herhangi bir geri kazanım işlemi,

i) *Geri kazanım:* Piyasada veya bir tesiste kullanılan maddelerin yerine ikame edilmek üzere atıkların faydalı bir amaç için kullanıma hazır hale getirilmesi,

j) *Enerji geri kazanım:* Oksijensiz çürütme ve termal yöntemlerle yakıt, ısı ve elektrik geri kazanımı,

k) *Atık:* Herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan EK-1'de yer alan sınıflardaki herhangi bir maddeyi,

l) *Üretici:* Faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe neden olacak ön işleme, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,

m) Atık listesi: 05/07/2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Atık Yönetimi Genel Esaslarına ilişkin Yönetmeliğin kapsamında yer alan EK-IV'de listesi,

İfade eder.

2.DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSİ İNŞAATI

2.1 Jeolojik Etüd Çalışması:

Düzenli depolama alanının alt yapısına ilişkin depo tabanı yer altı suyunun maksimum seviyesine en az 1 metre yükseklikte olmalıdır. Yer altı suyunun kontrolü kapsamında, yer altı suyunun saha dışına çıkarılması gereklidir.

2.2 Hafriyat İşlemleri:

Düzenli depolama tesisinin hafriyat çalışması proje kapsamında yaptırılır.

2.3 Depo Taban ve Yan Yüzeylerinin Geçirimsizlik Tabakası Yapımı:

Düzenli depolama tesisinin yan yüzeyleri ve tabanı, sızıntı suyunun yer altı suyuna karışmasını engelleyecek şekilde bir geçirimsizlik tabakası oluşturulması gerekmektedir. Söz konusu tabakanın kil veya eşdeğer malzemenin oluşturulması esastır. Geçirimsiz tabakanın standartlara uygun yapılması gerekmektedir. 2.sınıf düzenli depolama tesisinin geçirimsizlik tabakası 25 cm. kalınlığında birinci kademe ve 25 cm. kalınlığında ikinci kademe olmak üzere, toplamda 50 cm. olmak üzere sıkıştırılır.

Jeolojik geçirimsizlik tabakasının yeterli koşulları sağlamaması durumunda, bahse konu tabaka yapay olarak oluşturulur. Bunun için yüksek yoğunluklu polietilen malzemenin üretilen jeomembran kullanılır. Aynı şekilde, yapay tabakayı korumak amacıyla da koruyucu örtü malzemesi gerekmektedir. 2. sınıf düzenli depolama tesisinde jeomembranların üzerine koruyucu örtü malzemesi

olarak jeotekstiller kullanılmaktadır.

2.4 Düzenli Depolama Alanı Drenaj Sistemi:

Sızdırmazlık tabakasını yağmur erozyonu ve güneş ışınlarına karşı korumasını sağlayan kalker oranı %/20 den küçük, çakıl filtreden oluşan alanı drenaj sistemi yapılması sağlanmalıdır.

2.5 Depo Gazı Toplama Sistemi:

Depo kitlesinde havasız kalan organik maddenin, mikrobiyolojik olarak ayrışması sonucu başta metan gazı olmak üzere karbondioksit, hidrojen sülfür, amonyak ve azot bileşikleri yatay ve düşey gaz toplama sistemi ile elde edilmektedir.

3. DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSİNE GELEN ATIKLARIN KONTROLÜ VE SORUMLULUKLAR

Üretici, faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe neden olacak ön işleme, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek veya tüzel kişiyi,

Atık, herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan EK-1'de yer alan sınıflardaki herhangi bir maddedi,

Atık listesi ise, 05/07/2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Genel Esaslarına ilişkin Yönetmeliğin kapsamında yer alan Ek-IV'de listesini ifade eder. Bahse konu Yönetmeliğin, altı haneli atık kodlarıyla ve ilgili iki haneli ve dört haneli bölüm başlıkları ile tanımlanır.

Atık ile yapılacak tüm işlemlerde, atığın tanımına karşılık gelen altı haneli atık kodlarının tam olarak kullanılması gerekmektedir.

Düzenli Depolama Tesisine Girişe İzin Verilmeyecek Atıklar:

- Sıvı atıklar,
 - Patlayıcı, aşındırıcı, oksitleyici, yüksek tutuşma ve yanma özelliği gösteren atıklar,
 - Ön işlem yapılmamış tıp ve veterinerlik kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıklar,
 - İnsan veya çevre üzerindeki etkileri bilinmeyen, araştırma ve geliştirme ya da eğitim faaliyetlerinden kaynaklanan tanımlanmamış veya yeni kimyasal maddeler,
 - Kullanılmış lastikler,
 - Atık kabul kriterlerini sağlamayan diğer atıklar,
 - Ambalaj atıkları,
 - Tıbbi atıkların sterilize edilmeden düzenli depolanması,
- yasaktır.

3.1 Atık Kayıtlarının Tutulması

Depolanan atığın özelliğine ve miktarına ilişkin kayıt tutulur. Atığı kabul eden belediyeye ilişkin bilgilerinde yer alması gerekmektedir. (Atık alım raporu)

-Taşıma lisansı bulunmayan araçlar tesise alınmaz. Durum, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine bildirilir.

3.2.Düzenli Depolama Alanlarında Sızıntı Suyu Ve Depo Gazının Yönetimi:

Düzenli depolama alanlarında sızıntı suyu, depolanan atığın niteliği, iklim şartları, hidrojeolojik özellikler, depolama yönetimi ve zamana bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Ancak düzenli depolama alanlarının tasarımı ve işletilmesinde, geçirimsizlik tabakası uygulaması, ulaşım yolları atıkların doldurulmasında kullanılan yöntemler ve günlük örtü çalışmaları oluşabilecek olumsuzlukları azaltabilir.

Düzenli depolama alanlarında depo gazının kontrolü amacıyla aktif depolama

alanının minimum tutulması önlem olarak düşünülebilir. Ayrıca depolama süreci tamamlanmış olan atık sahasının örtülmesi gaz emisyonlarını önleyebilir. Aynı şekilde koku potansiyeli olan atıkların tesise alınması önenebilir.

3.4 Yağmur Suyu Yönetimi:

Sızıntı suyunun miktarını etkileyen önemli bileşendir. Yağmur suyu drenajı için beton kanallar, kanaletler yapılır.

3.5 Koku Yönetimi: Koku kaynakları, atıkların biyolojik olarak parçalanmasından, çalışma alanından ve sızıntı suyu veya depo gazından oluşabilir.Düzenli depolama alanlarının yeri ve tampon bölge mesafesi önemli bir etkidir.

3.6 Yangın Yönetimi: Yangın, düzenli depolama alanlarına büyük zarar verecek nitelik taşımaktadır. Bunun için plan belirlenmeli ve izlenmelidir.

3.7 Kuş Yönetimi: Kuşların düzenli depolama alanlarının yerine geliş nedenleri belirlenerek stratejiler belirlenmelidir.

3.8 İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetimi: Uygun stratejiler belirlenerek tesis güvenliği sağlanmalıdır.

3.9 Düzenli Depolama Tesisinin Kapatılması Ve Üst Örtü Oluşumu:

Atık depolama işlemi tamamlandıktan sonra, üst örtü oluşturulmadan önce depo alanı kazı toprağı örtüsü ile tesviye edilmiştir. Gaz oluşumu beklenen alanlarda gaz drenaj katmanı yaptırılır.

4. BİLİYOR MUSUNUZ

4.1. Düzenli depolama tesisi işletmecisi, tesisin işletme aşamasındaki kontrol ve izleme işlemlerine ait genel hükümler, yer altı sularının korunmasına yönelik kontrol ve izleme işlemleri, sızıntı suyu ve gaz kontrolü için uygulanacak kontrol ve izleme

işlemlerine uygun kontrol ve izleme planı hazırlaması gerektiğini, işletme aşamasında çevreyi olumsuz etkileyecek bir durum tespiti halinde ,durumu 24 saat içinde il çevre ve şehircilik müdürlüğüne bildirmek ve oluşacak olumsuz etkilerin giderilmesine yönelik kararlara uymakla yükümlü olduğunu,

4.2. Düzenli depolama tesisine gelen atıkların depolama sahasına boşaltılmasından sonra aracın boş ağırlığı kayıt altına alınmalı ve tesise kabul edilen atıklar için yazılı bir alındı makbuzu düzenlenerek atığın yapısını ve özelliklerini gösteren bilgilerin kayıtlarını beş yıl boyunca saklamakla yükümlü olduğunu,

4.3. Düzenli depolama tesisine gelen atıklar tesise alınmadığı takdirde durum işletmeci tarafından il çevre ve şehircilik müdürlüğüne bildirmekle yükümlü olduğunu, bahse konu atıkların bertarafının yapıldığına ilişkin takipten il çevre ve şehircilik müdürlüğünün sorumlu olduğunu,

4.4. Düzenli depolama sahasının işletilmesi sırasında ölçüm, gözlem veya modelleme yoluyla belirlenen miktarı dikkate alınarak gerekliliği ortaya çıktığında sızıntı suyu. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği

doğrultusunda deşarj standartlarına uygun hale getirmek için arıtılması gerektiğini,

4.5. Yapay geçirimsizlik tabakasının sadece 1.sınıf düzenli depolama tesislerinde uygulanmasının zorunlu olduğunu,

Biliyor muydunuz.

5. SONUÇ

Düzenli depolama tesisi, katı atıkların çevreye zarar vermeden belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahalara olarak tanımlanmaktadır. Katı atıkların depolama nedeniyle sızıntı suyu, gaz ve dış görünüş kirliliğinin çevreye yayılmasını engellendiği, toplanıp değerlendirildiği ve arıtıldığı işletmelerdir.

Günümüzde hızlı şehirleşmenin getirdiği kalabalık nüfuslar atık oluşumunu artırmaktadır. Bu nedenle de süreç içerisine bölgesel anlamda düzenli depolama tesislerinin yapımına yönelik yeni stratejilerin belirlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Düzenli Depolama Tesisleri Saha Yönetimi ve İşletme Kılavuzu (2015)

Mustafa SÖKMEN

İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İhale İşleri Müdür Yardımcısı

PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI OLMAYAN HİZMET ALIMI İHALELERİNDE AŞIRI DÜŞÜK TESPİTİ VE SINIR DEĞER HESAPLAMASI

ÖZET

Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde sınır değer hesaplanması yeniden düzenlenmiş ve yaklaşık maliyetin 1,30 sayısına bölünmesi uygulamasından yaklaşık maliyetle birlikte isteklilerin tekliflerinin de hesaplama dahil edildiği bir formülasyonla belirlenmesi uygulamasına geçilmiştir. Bu makalede söz konusu değişiklikten önceki ve sonraki düzenlemeler karşılaştırılmıştır.

1. GİRİŞ

25/1/2017 tarihli ve 29959 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde sınır değer hesaplaması yeniden düzenlenmiştir. Yaklaşık maliyetin 1,30 sayısına bölünmesinden elde edilen tutarın **sınır değer olarak kabul edilmesi uygulamasından vazgeçilerek yerine yaklaşık maliyetle birlikte isteklilerin (İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin) tekliflerinin de hesaplama dahil edildiği bir formülasyona göre belirlenmesi uygulamasına geçilmiştir.** 29/06/2016 tarihli ve 30109 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile de teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60'ından düşük ve yaklaşık maliyetten yüksek olanların tekliflerinin sınır değer hesaplamasına dahil edilmemesiyle ilgili değişiklik yapılmıştır. Bu makalede söz konusu değişiklikten önceki ve sonraki düzenlemeler

karşılaştırılmıştır.

2. AŞIRI DÜŞÜK TEKLİF TESPİTİ VE SORGULANMASI

Kamu kaynaklarının optimum kullanılması ve paranın karşılığının alınması anlayışı içerisinde tüm ihale kanunlarında en düşük fiyatın değil, işin yapılabilirlik değerine karşılık gelen fiyatın kabul edilmesi ilkesi benimsenmiştir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda “uygun bedel” kavramıyla teklif edilen bedellerin tercihe layık görülmesi şeklinde ifade edilen bu ilke, 4734 sayılı Kanunda “ekonomik açıdan en avantajlı teklif” kavramıyla açıklanmıştır. Ekonomik açıdan en avantajlı teklife Kanunun 38 inci maddesinde hüküm altına alınan aşırı düşük tekliflerin tespit edilmesi ve sorgulanması işleminin sonuna ulaşılmakta, bir başka ifadeyle ekonomik açıdan en avantajlı teklif, verilen en düşük fiyat teklifini değil, aşırı düşük tekliflerden arındırılmış bir teklif kompozisyonu içerisinde en düşük fiyat teklifini ifade etmektedir.¹

¹ Bk. Yaşar Gök, Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, İhsan Matbaası, 5. Baskı, Ankara, 2012, s. 1054.

Kamu İhale Kanununun “Aşırı düşük teklifler” başlıklı 38 inci maddesinde “İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

Kurum, ihale konusu işin türü, niteliği ve yaklaşık maliyeti ile ihale edilme usulüne göre aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi amacıyla sınır değerler ve sorgulama kriterleri belirlemeye, ihalenin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin sonuçlandırılabilmesine, ayrıca yaklaşık maliyeti 8 inci maddede öngörülen eşik değerlerin yarısına kadar olan hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinde sınır değerinin altında olan tekliflerin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin reddedilmesine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir. İhale komisyonu bu maddenin uygulanmasında Kurum tara-

findan yapılan düzenlemeleri esas alır.” hükümü yer almaktadır.

Kanunun aşırı düşük teklif tespit ve sorgulamasını düzenleyen maddesinde geçen “bu teklifleri reddetmeden önce...” ifadesi kanun koyucunun aşırı düşük tekliflere yaklaşımını ortaya koyar niteliktedir. Hükümden çıkan sonuca göre, esas itibarıyla aşırı düşük teklifler reddedilmesi gereken tekliflerdir. Sorgulama süreci, istekliye teklifinin aşırı düşük olmadığını ispat fırsatı verilmesine yönelik bir mekanizmayı ifade etmektedir. Bu süreç sonunda ihale komisyonu yapılan açıklamaları teknik ve bilimsel açıdan tatmin edici bulmuşsa, verilen teklifin, istekli tarafından dile getirilen avantajlı koşullarla birlikte, aşırı düşük olmadığı sonucuna vararak ihaleyi sonuçlandırabilecektir.²

3. HİZMET ALIMI İHALELERİNDE AŞIRI DÜŞÜK TEKLİFLERİN TESPİTİ

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “Sınır değer ve aşırı düşük teklifler” başlıklı 59 uncu maddesinde;

“(1) İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra Kurum tarafından belirlenen yönteme göre sınır değeri hesaplar.

(2) Aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemlerine ilişkin olarak, ihale ilanı ve dokümanında belirtmek kaydıyla, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralardaki koşullar çerçevesinde aşağıdaki seçeneklerden bir tanesi kullanılır.

a) Sınır değerinin altında olan teklifler ihale komisyonunca aşırı düşük teklif olarak tespit edilir ve bu teklif sahiplerinden Kurum tarafından belirlenen kriterlere göre teklifte önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili ayrıntılar yazılı olarak istenir. İhale komisyonu;

² Bk. Yaşar Gök, Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, İksan Matbaası, 5. Baskı, Ankara, 2012, s. 1056.

1) Verilen hizmetin ekonomik olması,
2) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,

3) Teklif edilen hizmetin özgünlüğü,
gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

b) İhale, aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmaksızın sonuçlandırılır.

c) Aşırı düşük teklif sınır değerinin altında teklif sunan isteklilerin teklifi açıklama istenmeksizin reddedilir.

(3) Yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına eşit veya bu değer üzerinde olan ihalelerde, ikinci fıkranın (a) bendinin kullanılması zorunludur.

(4) Yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına kadar olan, açık ihale, belli istekliler arasında ihale veya Kanununun 21 nci maddesinin (b), (c) ve (f) bentleri gereğince pazarlık usulü ile yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde, ikinci fıkranın (a), (b) veya (c) bendindeki seçeneklerden birinin kullanılması zorunludur.

(5) Aşağıdaki işlerin ihalelerinde ikinci fıkranın (b) bendinin kullanılması zorunludur.

a) Yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına kadar olan ve Kanununun 21 nci maddesinin (a), (d) ve (e) bentleri gereğince pazarlık usulü ile yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihaleleri.

b) Yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına kadar olan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihaleleri.

c) Kurum tarafından yayımlanan aşırı düşük teklif sorgulaması yapılamayacak alımlar listesinde yer alan işlerin ihaleleri.” hükmü yer almaktadır.

Anılan hüküm çerçevesinde hizmet alımları ihalelerinde;

1- Yaklaşık maliyeti, eşik değerinin yarısına (894.606,50 TL) eşit ve büyük olan ihalelerde, sınır değer altındaki tekliflerden açıklama istenilmesi zorunludur.

2- Yaklaşık maliyeti, eşik değerinin yarısına (894.606,50 TL) kadar olan ve açık ihale, belli istekliler arası ihale usulü veya 21 inci maddenin (b), (c) ve (f) bendine göre pazarlık usulü ile yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan ihalelerde, sınır değer altındaki teklifler için aşağıda yer alan üç seçenekten biri idare tarafından tercih edilir.

- Sınır değer altındaki teklif sunan isteklilerden açıklama istenilecektir.
- Sınır değer altındaki teklif sunan isteklilerin teklifleri aşırı düşük açıklama istenilmeksizin değerlendirme dışı bırakılacaktır.
- Sınır değer tespiti yapılmaksızın ihale sonuçlandırılacaktır.

3- Aşağıdaki işler ise, sınır değer teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmaksızın sonuçlandırılır.

a) Yaklaşık maliyeti, eşik değerinin yarısına (894.606,50 TL) kadar olan ve 21 inci maddenin (a), (d) ve (e) bendine göre pazarlık usulü ile yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan ihaleler.

b) Yaklaşık maliyeti, eşik değerinin yarısına (894.606,50 TL) kadar olan personel çalıştırılmasına dayalı ihaleler.

c) Kurum tarafından yayımlanan aşırı düşük teklif sorgulaması yapılamayacak alımlar listesinde yer alan işlerin ihaleleri.³

4. 25/1/2017 TARİHLİ VE 29959 SAYILI KAMU İHALE GENEL TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK ÖNCESİ SINIR DEĞER HESAPLAMA

Kamu İhale Genel Tebliğinin 79.1. maddesinde “*Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde kar hariç yaklaşık maliyet tutarı; personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde ise yaklaşık maliyetin 1,30 sayısına bölünmesinden elde edilen tutar sınır değer olarak kabul edilir.*” hükmü yer almaktaydı. Bu düzenleme uyarınca yapılan sınır değer hesaplamaları, uygulamada bazı sorunların ve aksaklıkların çıkmasına neden olmuş, sınır değer hesabının sadece tek bir değışkene (yaklaşık maliyete) bağlanarak hesap edilmesi, yaklaşık maliyetin doğru hesaplanmasını çok daha önemli hale getirmişti. Yaklaşık maliyetin düşük hesaplandığı durumlarda; doğru yaklaşık maliyete göre sınır değer altında kalması gereken isteklinin teklifi, sınır değer üzerinde kalmakta, yaklaşık maliyetin yüksek hesaplandığı durumlarda ise; doğru yaklaşık maliyete göre sınır değer üzerinde kalması gereken isteklinin teklifinin ise sınır değer altında kalması söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, yaklaşık maliyetin gizliliğinin sağlanması hususu da ihale sonucuna doğru etki eder hale gelmiştir. Gizli kalması gereken yaklaşık maliyet bilgisine bir şekilde ulaşan istekliler, idari şartnamede aşırı düşük sorgulama yapılacağı belirtilen ihalelerde sınır değer hemen üzerinde teklif vererek aşırı düşük sorgulamasından kurtulmakta, yine idari şartnamede aşırı düşük sorgulama yapılmadan sınır değer altında teklif

³ Kullanılan parasal değerler 01.02.2017- 01.02.2018 tarihleri arasındaki eşik değerlere göre hesaplanmıştır.

veren isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılacağı belirtiltiği ihalelerde ise sınır değer hemen üzerinde teklif vererek ihaleyi kazanabilmekte ve haksız kazanç/avantaj elde edebilmekteydiler. Bu durum ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun temel ilkelerinden rekabet, eşit muamele, güvenilirlik ve gizlilik ilkelerinin ihlal edilmesine neden olmaktadır.

İdareler, yaklaşık maliyetin yanlış hesaplandığı veya yaklaşık maliyetin gizliliğini ihlal edildiğinin farkına vardığı durumlarda ihalelerini iptal edebilmekte bu ise yine ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ile kaynakların verimli kullanılması ilkelerini olumsuz etkilemekteydi.

Yukarıda açıklanan nedenlerle sınır değer hesabının tek bir değışkene (yaklaşık maliyete) bağlı olarak hesaplanması uygulaması yerine yapım işleri ihalelerinde olduğu gibi yaklaşık maliyetle birlikte istekliler tarafından verilen tekliflerin de dikkate alınarak hesaplama yapılan bir uygulamaya geçilmesi kaçınılmaz hale gelmişti.

5. 25/1/2017 TARİHLİ VE 29959 SAYILI KAMU İHALE GENEL TEBLİĞİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİK SONRASI SINIR DEĞER HESAPLAMA

Yaklaşık maliyetin 1,30 sayısına bölünmesinden elde edilen tutarın sınır değer olarak kabul edilmesi uygulamasından vazgeçilerek yerine yaklaşık maliyetle birlikte isteklilerin (İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin) tekliflerinin de hesaplama dahil edildiği bir formülasyona göre belirlenmesi uygulamasına geçilmiştir.

Bu çerçevede; Kamu İhale Genel Tebliğinde değışikliğe gidilmiş ve 79.1.2 ve 79.1.3 maddeleri;

“79.1.2. *Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde sınır değer;*

SD: Sınır değeri,

YM: Yaklaşık maliyeti,

n : İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif sayısını,

$T_1, T_2, T_3, \dots, T_n$: İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif bedellerini,

R: Sınır Değer Tespit Katsayısını

ifade etmek üzere;

$$SD = \left(\frac{YM + \sum_{k=1}^n T_n}{n+1} \right) \times R$$

formülüyle hesaplanır.

79.1.3. 79.1.2 nci maddede yer alan R değeri her yıl 1 Şubat tarihinden geçerli olmak üzere Kurum tarafından belirlenir ve ilan edilir. İhalenin konusu veya işin niteliğine göre Kurum tarafından farklı R değerleri belirlenebilir.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Yine sınır değer tespit katsayısı (R)'nin belirlenmesiyle ilgili 26/1/2017 tarihli 2017/DK.D-13 karar nolu düzenleyici kurul kararı yayınlamış ve “Maddede düzenlenen formül incelendiğinde R katsayısının, yaklaşık maliyet ve teklifler veri kabul edildiğinde, sınır değer bu verilerin aritmetik ortalamasından sapmayı ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede 4734 sayılı Kanununun 38 inci maddesinin sağlıklı uygulanmasını sağlamak üzere, kamu alımları istatistikleri kullanılarak geçmiş yıllarda gerçekleşen personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarındaki yaklaşık maliyet, ihaleye sunulan fiyat teklifleri ve sözleşme bedelleri kullanılarak aşağıdaki hizmet grupları için ortalama sapma değerleri hesaplanmış ve gerekli görülen diğer veriler de kullanılarak R katsayıları tespit edilmiştir.” gerekçesiyle R katsayıları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

İhale Konusu	Kullanılacak Katsayı
Araç Kiralama	0,86
Bilgisayar Sistemlerine Yönelik Hizmetler	0,87
Çöp Toplama	0,85
Malzemeli Yemek	0,88
Mühendislik Hizmetleri	0,78
Sigorta Hizmetleri	0,77
Diğer Hizmetler	0,83

Getirilen yeni düzenleme incelendiğinde;

Sınır değeri; Yaklaşık maliyet ile ihale nin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif bedellerinin toplanması sunucu elde edilen sayının, teklifleri toplanan istekli sayısına 1 eklenerek elde edilen sayıya bölünmesi ve çıkan sonucun da sınır değeri

tespit katsayısı (R) ile çarpılmasıyla elde edilmektedir.

Bu yeni düzenleme, eski düzenlemenin yukarıda da belirttiğimiz 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun temel ilkelerinden; rekabet, eşit muamele, güvenilirlik, gizlilik, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ilkelerinin ihlal edilen yönünü düzeltmiş gö-

rünmekle birlikte, sınır değer hesaplamasına dahil edilecek isteklilerin belirlenmesinde, İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif tutarlarının hesaplamaya dahil edilmesi, uygulamanın eleştirel bir yanını oluşturmaktadır. Aslında düzenlemenin tekliflerin değerlendirmesi tamamlandıktan sonra yeterli olan isteklilerin teklifleri baz alınarak yapılmasının daha uygun olacağı düşünülebilir. Ancak, bu durumda da idarelerin, teklifi değerlendirme dışı bırakılması gereken isteklileri tespit edip, özellikle yoruma açık hususlarda bu isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılıp bırakılmaması durumuna göre sınır değerini değiştirip değişmediğini kontrol edebilecekleri bir ortamın oluşmasına imkan verebilmekte, bu durum ise Kanunun temel ilkelerinden güvenilirliği etkileyebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, ihalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif tutarlarının hesaplamaya dahil edilmesi düzenlemenin Kanunun temel ilkelerine daha uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Örnekle açıklamak gerekirse;

Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan, 4 isteklinin teklif verdiği ve teklif mektupları ile geçici teminatlarının usulüne uygun olduğu bir ihalede;

Örnek 1:

Yaklaşık Maliyet = 1.000.000 TL

1. İstekli = 900.000 TL
2. İstekli = 800.000 TL
3. İstekli = 700.000 TL
4. İstekli = 3.000.000 TL teklif vermiş olsun. (R=Diğer Hizmetler=0,83 olsun)

$$SD = (1.000.000 + 900.000 + 800.000 + 700.000 + 3.000.000) \times 0,83 = 6.400.000 \times 0,83$$

(4+1)

5

$$SD = 1.280.000 \times 0,83 = 1.062.400 \text{ TL}$$

Aslında 27/01/2017 tarihli bu düzenlemenin eleştirilmesi gereken yönü, ihalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif tutarlarının herhangi bir sınır belirlenmeden hesaplamaya dahil edilmesiydi.

Yapım işleri ihaleleri için, Kamu İhale Genel Tebliğinin 45.1.1 inci maddesinde “Yaklaşık maliyetin % 120’sinin üzerindeki ve % 40’ının altındaki teklifler dikkate alınmazsınız, geçerli tekliflerin aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanır.” düzenlemesi yer almakta ve sınır değeri etkileyeceği düşünülen yaklaşık maliyetin % 120’sinin üzerindeki ve % 40’ının altındaki teklifler sınır değerini hesaplanmasına dahil edilmemektedir.

Hizmet alımlarında, yapım işlerindeki gibi yaklaşık maliyetin belirli bir tutarının üzerindeki veya altındaki tutarların ortalamaya dahil edilmemesi şeklinde bir düzenleme yapılmamış olması uygulamayı, isteklilerin manipülasyonuna açık hale getirmişti.

Görüldüğü gibi sınır değer (1.062.400 TL) yaklaşık maliyet tutarının (1.000.000 TL) üzerinde oluşabilmektedir.

Örnek 2:

Yaklaşık Maliyet = 1.000.000 TL

1. İstekli = 900.000 TL
2. İstekli = 800.000 TL
3. İstekli = 700.000 TL
4. İstekli = 100.000 TL teklif vermiş olsun. (R=Diğer Hizmetler=0,83 olsun)

$$SD = \frac{(1.000.000 + 900.000 + 800.000 + 700.000 + 100.000) \times 0,83}{5} = \frac{3.500.000 \times 0,83}{5}$$

$$SD = 700.000 \times 0,83 = 581.000 \text{ TL}$$

Görüldüğü gibi sınır değer (581.000 TL) yaklaşık maliyet tutarının (1.000.000 TL) oldukça altında oluşabilmektedir.

Yukarıdaki örnekler incelendiğinde;

Örnek 1'de yaklaşık maliyetin 3 katı oranında teklif veren ancak yaklaşık maliyetin belirli bir yüzdesi fazlası tekliflerin ortalama dahil edilmeyeceği şeklinde bir düzenleme olmadığından dolayı ortalama dahil edilen 4 üncü teklif sahibi isteklinin teklifi nedeniyle ortalama yükselmekte ve yaklaşık maliyetin de üzerinde bir tutar (1.062.400 TL) sınır değer olarak karşımıza çıkmakta ve 1, 2 nci ve 3 üncü teklif sahibi isteklilerin teklifleri sınır değerinin altında kalmaktadır.

Örnek 2'de yaklaşık maliyetin 1/10 oranında teklif veren ancak yaklaşık maliyetin belirli bir yüzdesinin altındaki tekliflerin ortalama dahil edilmeyeceği şeklinde bir düzenleme olmadığından dolayı ortalama dahil edilen 4 üncü teklif sahibi isteklinin teklifi nedeniyle ortalama azalmakta ve yaklaşık maliyetin yarısına yakın bir tutar (581.000 TL) sınır değer olarak karşımıza çıkmakta ve sadece bu 4 üncü isteklinin teklifi sınır değerinin altında kalmaktadır.

Yine; sınır değerinin yaklaşık maliyetin üzerinde çıkması durumuna ilişkin olarak

(örnek 1) Kamu İhale Kurulu tarafından alınmış olan iki adet uyuşmazlık kararı bulunmakta ve bu kararlara göre bir teklifin aşırı düşük olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle söz konusu teklifin yaklaşık maliyetin altında olması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Örnek Kararlar:

2017/UH.II-1607

"Bu çerçevede, Kamu İhale Genel Tebliği'nin 79.1.2'ncimaddesine göre sınır değerinin 12.154.012,59 TL olduğu, sınır değerinin idarece hesaplanan yaklaşık maliyet tutarının üzerinde olduğu, ihale üzerinde bırakılan istekliye ait teklifin yaklaşık maliyetin üzerinde olmakla birlikte sınır değerinin altında kaldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yurukarında aktarılan 38'inci maddesinden de anlaşılacağı üzere sunulan bir teklifin aşırı düşük olarak değerlendirilebilmesi, teklifin idarece hesaplanan yaklaşık maliyet tutarından ve diğer tekliflerden düşük olmasına bağlı olmaktadır.

Bu durumda Kamu İhale Genel Tebliği'nin 79.1.2'nci maddesinde yer alan sınır değer tespitine ilişkin hesaplama yöntemi kullanılarak bulunan sınır değer, idarece hesaplanan yaklaşık maliyetin üzerinde olması halinde sınır değer altında teklif sunan tüm isteklilere ait tekliflerin aşırı düşük teklif olarak değerlendirilmesinin anılan Kanun hükmü ile getirilen kurala uygun olmayacağı, bir teklifin aşırı düşük olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle söz konusu teklifin yaklaşık maliyetin altında olması gerektiği anlaşılmıştır.”

2017/UH.III-1126

“Yapılan incelemede idare tarafından Kamu İhale Genel Tebliği'nin 79.1.2'nci maddesine göre sınır değer tespit edildiği, tespit edilen sınır değer idarece hesaplanan yaklaşık maliyet tutarı üzerinde olduğu, ihale üzerinde bırakılan istekliye ait teklifin yaklaşık maliyetin altında olduğu, başvuru sahibi dahil olmak üzere 7 isteklinin teklifinin yaklaşık maliyetin üzerinde olmakla birlikte sınır değer altında kaldığı görülmektedir.

İhalede sunulan bir teklifin aşırı düşük olması yukarıda yer verilen Kanun hükmünde yer verildiği üzere teklifin idarece hesaplanan yaklaşık maliyet tutarından ve sunulan diğer tekliflerden düşük olması koşuluna bağitlanmıştır.

Son değişiklik çerçevesinde sınır değer hesaplaması örneği;

Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan, 5 isteklinin teklif verdiği ve teklif mektupları ile geçici teminatlarının usulüne uygun olduğu bir ihalede;

Yaklaşık Maliyet = 1.000.000 TL

1. İstekli = 900.000 TL
2. İstekli = 800.000 TL
3. İstekli = 700.000 TL
4. İstekli = 3.000.000 TL
5. İstekli = 100.000 TL teklif vermiş olsun. (R=Diğer Hizmetler=0,83 olsun)

Somut durumda anılan Tebliğ düzenlemesi ile personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarında sınır değer tespitine ilişkin hesaplama yöntemi kullanılarak bulunan sınır değer idarece hesaplanan yaklaşık maliyetin üzerinde bulunması halinde sınır değer altında teklif sunan tüm isteklilere ait tekliflerin aşırı düşük olarak değerlendirilmesinin ilgili Kanun hükmü ile getirilen kurala uygun olmayacağı, nitekim bir teklifin aşırı düşük olarak değerlendirilmesinde öncelikle söz konusu teklifin yaklaşık maliyetin altında olması gerektiği anlaşılmıştır.”

6.29/06/2017 tarihli ve 30109 sayılı Kamu İhale Genel Tebliği'nde yapılan değişiklik sonrası sınır değer hesaplama

29/06/2017 tarihli ve 30109 sayılı Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ değişikliğinin 2 inci maddesi ile sınır değer hesaplaması yapılırken, teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60'ından küçük teklifler ile yaklaşık maliyetten yüksek olan tekliflerin bu hesaplama dahil edilmemesiyle ilgili düzenleme yapılmıştır.

İlgili düzenleme aşağıdaki gibidir:

“MADDE 2 – Aynı Tebliğin 79.1.2 nci maddesinde yer alan “anlaşılan” ibarelerinden sonra gelmek üzere ve teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60'ından düşük ve yaklaşık maliyetten yüksek olanlar dışındaki” ibaresi eklenmiştir.”

Yaklaşık maliyetin yüzde 60'ı olan (1.000.000 TL x 0,60) 600.000 TL'den düşük teklif (100.000 TL) ile yaklaşık maliyet olan 1.000.000 TL'nin üzerindeki teklif (3.000.000 TL) ortalamaya dahil edilmemiştir.

$$SD = \frac{(1.000.000 + 900.000 + 800.000 + 700.000)}{(3+1)} \times 0,83 = \frac{3.400.000}{4} \times 0,83$$

$$SD = 850.000 \times 0,83 = 705.500 \text{ TL}$$

Görüldüğü gibi sınır değer (705.500 TL) yaklaşık maliyet tutarına ve diğer tekliflere göre makul bir seviyede gerçekleştiği görülmektedir.

7. SONUÇ

Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde sınır değer hesaplaması yaklaşık maliyetin 1,30 sayısına bölünmesinden elde edilen tutarın sınır değer olarak kabul edilmesi uygulamasından vazgeçilerek yerine yaklaşık maliyetle birlikte isteklilerin (İhalenin ilk oturumunda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin) tekliflerinin de hesaplamaya dahil edildiği bir formülasyona göre belirlenmesi uygulamasına geçilmesi 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun temel ilkelerinden; rekabet, eşit muamele, güvenirlilik, gizlilik, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ilkelerinin ihlal edilen yönünü düzeltilmiş görünmekle birlikte, sınır değer hesaplamasına dahil edilecek isteklilerin belirlenmesinde, ihalenin ilk oturumun-

da teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olduğu anlaşılan isteklilerin teklif tutarlarının herhangi bir sınır belirlenmeden hesaplamaya dahil edilmesi uygulamayı manipülasyona açık hale getirdiğinden, teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60'ından düşük ve yaklaşık maliyetten yüksek olanların tekliflerinin sınır değer hesabına dahil edilmemesi yönünde mevzuatta değişiklik yapılarak süreç daha sağlıklı ve sürdürülebilir hale getirilmiştir.

KAYNAKÇA

Gök Yaşar, Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, İlksan Matbaası, 5. Baskı, Ankara, 2012.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

Kamu İhale Genel Tebliği

KAMU İHALE TEBLİĞİNDEKİ SON DEĞİŞİKLİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Av. Necati TORUN

İhale ve İş Hukuku Uzmanı

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 120 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alanın düzenlendiği ana mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunudur. Ayrıca, bu Kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması veyahut ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. Bu değişikliklerin sonucusu geçtiğimiz günlerde 29 Haziran tarihinde gerçekleşmiştir.

29.06.2017 tarihli ve 30109 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İhale Mevzuatındaki son değişiklikler makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. HİZMET ALIM İHALELERİNDE SİNIR DEĞER HESABI DEĞİŞİKLİĞİ

Aşırı düşük teklif sorgulamasının objektif yapılması ve ihale sürecinde kolaylık sağlanması amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa hükümler konuldu ve bağlı olarak ikincil mevzuatta değişiklikler yapıldı.

Hatırlanacağı üzere, hizmet alımlarında sınır değer uygulamasında değişikliğe gidilmiş, geçerli tekliflerin ve yaklaşık maliyetin aritmetik ortalaması ile R katsayısı üzerinden sınır değer hesabı yapılarak teklifler değerlendirilmiştir. Son olarak 29 Haziran 2017 tarihinde yapılan değişiklikle sınır değer tespitinde dikkate alınacak geçerli teklifler yeniden değiştirilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliğinin 79.1.2 nci maddesinde değişiklik yapılmıştır:

“Aynı Tebliğin 79.1.2 nci maddesinde yer alan “anlaşılan” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60'ından düşük ve yaklaşık maliyetten yüksek olanlar dışındaki” ibaresi eklenmiştir.”

Söz konusu değişiklik personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde sınır değer hesabında yapılmıştır.

Sınır değer tespitine yönelik olarak teklif sayısı ve teklif bedelleri dikkate alınacak firmaların belirlenmesi noktasında, önceki düzenlemeden farklı olarak sınırlama getirilmiştir.

Bundan önceki düzenlemede, yaklaşık maliyetin üzerinde sınır değer çıkması mümkündü. İhalelere katılan firmalar yan firmalarla sınır değeri çok rahat etkileyebiliyordu. Ayrıca, önceki düzenleme ihalelere yan firmalarla katılmayı da artırmıştı.

Yeni yapılan düzenlemede geçerli tekliflerin belirlenmesi noktasında, sadece teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun olan teklifler değil, aynı zamanda teklif bedelleri de dikkate alınarak geçerli teklifler tespit edilecektir.

Yaklaşık maliyetin üzerinde olan teklifler ile yaklaşık maliyetin % 60'ının altında olan teklifler geçerli teklif olarak kabul edilmeyecektir. Buna göre 1.000.000,00 TL yaklaşık maliyetin belirlendiği bir ihalede, 600.000,00 TL ile 1.000.000,00 TL arasındaki teklifler geçerli teklif olarak kabul edilecektir.

Yapılan düzenlemede yaklaşık maliyetin üzerindeki teklifler ile yaklaşık maliyetin % 60'ının altında olan teklifler geçersiz olarak ele alınacaktır. Ancak, söz konusu geçersizlik hali sadece sınır değer hesabı için getirilmiş bir husustur. Yani, sadece sınır değer hesabında, bu aralıkta olmayan teklifler dikkate alınmayacaktır. Yapılan düzenleme, yaklaşık maliyet üzerindeki tekliflerin geçersiz sayılması anlamına gelmemektedir.

Benzer şekilde, ihaleye katılan firma teklifi yaklaşık maliyetin % 60'ının altındaysa, doğrudan ihale dışı bırakılmayacaktır. Ancak, bu noktada özellikle sınır değer altı firmaların doğrudan ihale dışı bırakılması düzenlemesine de dikkat edilmesinde yarar vardır.

Hizmet Alım İhaleleri Uygulama Yönetmeliğine göre;

“Yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerinin yarısına kadar olan, açık ihale, belli istekliler arasında ihale veya Kanununun 21 nci maddesinin (b), (c) ve (f) bentleri gereğince pazarlık usulü ile yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımı ihalelerinde, ikinci fıkranın (a), (b) veya (c) bendindeki seçeneklerden birinin kullanılması zorunludur.”

Söz konusu düzenlemeye göre, eşik değerinin yarısına kadar olan ve açık ihale yöntemine göre yapılan personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarında sınır de-

ğer altındaki firmaların doğrudan elenmesi seçeneği tercih edilebilecektir.

Söz konusu seçeneğin tercih edildiği ihalelerde, sınır değer hesabında yaklaşık maliyetin % 60'ının altındaki teklifler dikkate alınmayacağı gibi sınır değer altındaki firmalar da doğrudan ihale dışı bırakılacaktır. Ancak, bu halde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır.

- R katsayısının sınır değere etkisi de dikkate alındığında, çok fazla sayıda yan firmayla ihaleye katılma halinde sınır değere yakın bir teklifle ihale alınması mümkün hale gelebilecektir.

- R katsayısının etkisiyle sınır değerinin yaklaşık maliyetin % 60'ının altına inmesi ihtimal dahilindedir. Ancak, yaklaşık maliyetin % 60'ının altında bir sınır değer çıkabilmesi çok fazla sayıda firmanın yaklaşık maliyetin % 60'ına yakın teklif vermesiyle mümkündür.

- Normal şartlarda, 3 veya 5 firmanın ihaleye katıldığı bir personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımında, tahmini sınır değer yaklaşık maliyetin % 70'i civarında olacaktır.

- Sınır değerinin yaklaşık maliyetin üzerinde çıkması mümkün olmadığı gibi, R katsayısına bağlı olarak sınır değer maksimum YAKLAŞIK MALİYET X R Katsayısı kadar olacaktır.

3. KAMU İHALE KURULU KARARLARI İLE İLGİLİ YARGI KARARLARININ UYGULANMASI İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİK

2.1. Değişiklik ve Gerekçesi

Aynı günkü Resmi Gazete'de Kamu İhale Genel Tebliğinin 25 inci maddesinde aşağıdaki ibareye yer verilmiştir.

“25.4. Sözleşmenin uygulanması aşamasındaki idari yargı kararları

Kamu İhale Kurulu kararlarına ilişkin idari yargı mercilerince verilen yürütmenin

durdurulması veya iptal kararlarının yerine getirilmesi sonucunda idare tarafından belirlenen ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibinin yükleniciden farklı olması halinde; İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere göre ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi istekli idarece sözleşmeye davet edilir. Bu isteklinin sözleşme yapılmasına ilişkin üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirerek idareye yazılı olarak başvurması durumunda, mevcut sözleşme feshedilerek tasfiye sürecinin tamamlanmasını müteakip bu istekli ile sözleşme imzalanır. Söz konusu istekli tarafından sözleşmenin imzalanmayacağı yönünde cevap verilmesi, süresi içinde sözleşme imzalamaya gelinmemesi veya İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere uygun olarak belgelerin sunulmaması hallerinde, mevcut yüklenici ile imzalanmış sözleşme idarece feshedilmeksizin uygulanmaya devam edilebilir. Bu hususa ilişkin belgeler ihale işlem dosyasında muhafaza edilir.”

Bilindiği üzere ihale komisyon kararları hakkında menfaati ihlal edilenlerce ilk olarak idareye; idarenin vermiş olduğu karara karşı da Kamu İhale Kuruluna karşı itirazın şikayet başvurusunda bulunulması gerekmektedir.

2.2 Konunun Örnekle Anlatılması

İdareye şikayet ve Kamu İhale Kuruluna itirazın şikayet başvurusu ihale sonucu alanın kararlarla ilgili olarak idari yargı öncesi tüketilmesi gereken zorunlu başvuru yollarıdır.

Sürecin bu şekilde tasarlanması şu şekilde bir sonucun doğmasına sebebiyet vermektedir;

Kamu İhale Kurulu kararı sonrasında idare ihale üzerinde kalan firmaları sözleşme yapmaya davet etmektedirler. Ve sözleşme imzalanarak söz konusu ihaleye ilişkin yüklenim başlamaktadır. İşte bu noktada Kamu İhale Kurulu kararının idari yargıya taşınma-

sonucunda ve idari yargı tarafından Kamu İhale Kurulu kararının iptal edilmesine yönelik bir karar çıkması durumunda ihaleye çıkmış olan idare yeni oluşan duruma göre karar vermek zorundadır.

Örneğin:

A firması ve B firması ihaleye katılmış olsunlar,

İhale A firması üzerinde kalmış olsun. B firması da ihalenin A firmasında kalmaması gerektiğine dair idareye şikayet ve Kamu İhale Kuruluna itirazın şikayet başvurusunda bulunmuş olsun.

Kamu İhale Kurulu B'nin şikayet başvurusunu reddettiğinde ihaleyi gerçekleştiren idare A firması ile sözleşme imzalamış olacaktır. Ve yüklenim başlayacaktır.

B firması Kamu İhale Kurulu kararını mahkemeye götürmüş olsun. Ve mahkeme tarafından yüklenimin 4 üncü ayında evet B firması haklıdır. A firması ihale dışı bırakılmalıdır diye bir karar çıkmış olsun.

Anayasamızın 138 inci madde hükmü gereğince mahkeme kararlarının ivedilikle uygulanması ve İdari yargılama usulü Kanununun 28 inci madde hükmü gereğince söz konusu kararın tebliğ tarihinden itibaren maksimum 30 gün içinde uygulanma zorunluluğundan dolayı idare firma A ile sözleşmeyi feshedecek ve B firması ile sözleşme imzalayacaktır.

Görüldüğü üzere süreç bir hayli karışık bir hal almaktadır.

2.3. Getirilen Değişiklik:

Bu değişiklik Kamu İhale Kurulu kararlarının uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla getirilmiştir.

- Bu değişiklikte Kamu İhale Kurulu kararı hakkında yürütmenin durdurulması veya iptali yönünde verilen kararlar sonucunda eğer en avantajlı teklif sıralaması değişiyor söz konusu idari yargı kararı uygulanacaktır. Eğer en avantajlı teklif sıralamasını

değiştiren bir yargı kararı değilse (Örneğin başvuru ehliyeti nedeniyle reddedilen itirazın şikayet başvuruları gibi) söz konusu yüklenimin durmasına gerek bulunmayacaktır.

– Ancak idari yargı kararı sonrası eğer en avantajlı teklif sahibi değişmekteyse;

a) Yeni durumda idare tarafından ihale uygulama yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere göre ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi istekli idarece sözleşmeye davet edilecektir.

b) Bu firma sözleşme imzalanması için gerekli yükümlülükleri yerine getirerek idareye yazılı başvuruda bulunacaktır. (Bu yükümlülükler ihale üzerinde kalan firmanın verdiği taahhütlerin yerine getirilmesi, kesin teminatın yatırılması ve damga vergilerinin yatırılması gibi taahhütlerdir)

c) Eğer yukarıdaki süreçler tamamlanmış olursa eski sözleşme feshedilerek bu yeni durumdaki kişi ile sözleşme akdedilecektir.

d) Söz konusu istekli tarafından; sözleşmenin imzalanmayacağı yönünde cevap verilmesi, süresi içinde sözleşme imzalamaya gelinmemesi veya İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere uygun olarak belgelerin sunulmaması hallerinde, mevcut yüklenici ile imzalanmış sözleşme idarece feshedilmeksizin uygulanmaya devam edilecektir.

Görüleceği üzere mevzuattaki bu değişikliklerle idarelerin kafasında bir hayli sorun teşkil eden Kamu İhale Kurulu kararının idari yargı kararı sonrası iptal edilmesi sonucunda nasıl hareket edileceğine dair açıklayıcı bir düzenleme getirilmiştir.

Peki burada akılda kalan soru şu, ihale sonrasında sözleşme imzalamaya gelmeyen istekliler için Kanunda yasaklılık ve geçici teminatlarının gelir olarak kaydedileceğine dair düzenlemeler yer almaktadır.

Bu hükümler Kamu İhale Kurulu kararlarının mahkemece iptali sonrası oluşan yeni

durumda sözleşme akdetmeye gelmeyen firmalar için de uygulanacak mıdır? Çünkü ihale çoktan bitmiştir. Sanırsam önümüzdeki günlerde bu hususa yönelik olarak yargı kararları ile bu husus netliğe kavuşturulacaktır.

4. SONUÇ

Kamu İhale Kurulunun şikayet başvurularını daha objektif olarak değerlendirmek veyahut idari yargı kararlarında KİK kararlarına karşı açılan davalarda içtihat haline gelen kararların mevzuatta yer bulabilmesi amacıyla Kamu İhale Kanununun alt mevzuatında değişiklikler olabilmektedir.

29 Haziran 2017 tarih ve 30109 sayılı Resmi Gazete'de ihale mevzuatına yönelik önemli değişiklikler yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Makalemizde yer verdiğimiz üzere Kamu İhale Genel Tebliğinde önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir:

- Sınır değer tespitine yönelik olarak teklif sayısı ve teklif bedelleri dikkate alınacak firmaların belirlenmesi noktasında, önceki düzenlemeden farklı olarak sınırlama getirilmiştir. Yaklaşık maliyetin üzerinde olan teklifler ile yaklaşık maliyetin % 60'ının altında olan teklifler sınır değer hesabında geçerli teklif olarak kabul edilmeyecektir.

- Kamu İhale Kurulu kararlarının idari yargı tarafından iptal edilmesi sonrasında oluşacak yeni durumda idarelerin sözleşmenin feshi vb. konularda nasıl hareket etmeleri gerektiği açıklığa kavuşturulmuştur.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, erişim: www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat

www.kik.gov.tr/istatistikler/2016 Yılı İstatistikler

www.resmigazete.gov.tr

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

BELEDİYELER İLE SU VE KANALİZASYON İDARELERİ DENETİM KOMİSYONLARININ MECLİSE SUNDUĞU RAPORLAR OYLANMALI MIDIR? BU KONUDA UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanununun 26 nci maddesindeki “Belediye meclisi, bilgi edinme ve denetim yetkisini faaliyet raporunu değerlendirme, denetim komisyonu, soru, genel görüşme ve gensoru yoluyla kullanır...” hükmü uyarınca belediye ve bağlı kuruluşlarının faaliyetleri hakkında meclisin bilgi edinme ve denetim yollarından biri de denetim komisyonlarınca hazırlanan denetim raporlarıdır.

Denetim komisyonu, il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisi tarafından her yıl Ocak ayında yapılan toplantıda, 5393 sayılı Belediye Kanununun 25 inci maddesinde belirtilen esas ve usullere uygun olarak oluşturulur. Buna göre komisyon en az üç, en çok beş üyeden teşkil edilir.

2. BELEDİYELERDE DENETİM RAPORUNUN OYLANMASI HUSUSUNUN İNCELENMESİ

5393 sayılı Belediye Kanununun 25 inci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlendiği üzere, her yıl seçilen ve bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap ve kayıt işlemlerini denetleyen denetim komisyonu, Belediye Başkanı tarafından belediye binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında kamu personelinin ve gerektiğinde diğer uzman kişilerden yararlanabilir. Ay-

rıca, çalışma esnasında belediye birimleri ve bağlı kuruluşlarından, yapılan denetime ilişkin her türlü bilgi ve belge isteyebilir. Komisyon çalışmasını kırk beş iş günü içerisinde tamamlayarak buna ilişkin raporunu Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunar.

Denetim komisyonunun kuruluşu ve çalışma biçimine ilişkin olarak Kanunda düzenlenmemiş hususlarda; Belediye Kanununun 19 uncu maddesine¹ istinaden yayımlanan “**Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği**”²nde bazı düzenlemeler getirilmiştir.

Makalemizin konusu olan; denetim komisyonu raporunun oylanıp/oylanmayacağı hususu ile ilgili olarak; Anılan Yönetmeliğin “**Denetim Komisyonunun Oluşumu**” başlıklı 22 nci maddesinin 5 inci fıkrasındaki “**Komisyon, çalışmasını kırk beş işgünü içinde tamamlar ve buna ilişkin raporunu, Mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunar. Başkan, Nisan ayı meclis toplantısında denetim raporunu okutmak suretiyle meclise bilgi verir.**” hükmü gereği denetim raporunu okutmak suretiyle, meclise bilgi verileceği açıkça belirtilmiştir. Oylama yapılması yönünde mevzuatta her hangi bir düzenleme olmadığı için bu raporun ayrıca belediye meclisi gün-

1 5393 sayılı Belediye Kanunu Madde:19 : ... Meclisin çalışması ve katılımına ilişkin esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

2 09/10/2005 tarih ve 25961 sayılı R.G.de yayımlanmıştır.

demine alınıp kabulü veya reddi hususunda bir oylama yapılması söz konusu değildir.

Burada komisyonun hazırlamış olduğu **denetim raporunun okunarak, Belediye Meclisinin bilgisine sunulmasındaki amaç**; 5393 sayılı Belediye Kanununun 26 ncı maddesindeki;

“...

Belediye başkanınca meclise sunulan bir önceki yıla ait faaliyet raporundaki açıklamalar, meclis üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğuyla yeterli görülmezse, yetersizlik kararıyla görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkan vekili tarafından mahallin mülki idare amirine gönderilir.

Vali, dosyayı gerekçeli görüşüyle birlikte Danıştaya gönderir...

Yetersizlik kararı, Danıştayca uygun görüldüğü takdirde belediye başkanı, başkanlıktan düşer

...”

hükümleri gereği meclis tarafından oylanacak olan ve Kanunda belirtilen nitelikli çoğunlukla yeterli görülmezse belediye Başkanının başkanlıktan düşmesiyle dahi sonuçlanabilecek olan **faaliyet raporunun oylanması öncesinde meclisin doğru karar alabilmesi için kurumun faaliyetlerini inceleyen Denetim Komisyonu tarafından bilgilendirilmesi olduğu değerlendirilmektedir.**

Yapılan araştırma ve incelemede, belediyelerde genel olarak Nisan ayı meclis toplantısında; **faaliyet raporu ve kesin hesabın oylanması, denetim raporunun ise “okutmak”** suretiyle işlem yapıldığı, bu konuda ayrı bir oylamanın yapılmadığı anlaşılmaktadır.

3. BELEDİYELERE BAĞLI İDARELERDE DENETÇİ RAPORUNUN OYLANMASI HUSUSUNUN İNCELENMESİ

Kısaca tanımlamak gerekirse, Bağlı idare; belediyelere bağlı, ayrı bütçeli ve kamu tüzel

kişiliğine haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten idarelerdir.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin³ 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre “*Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, hukuki durumları ve hizmet özelliklerine göre altı ana gruba ayrılmıştır...*” Bu altı ana gruptan “(E) Grubu” olarak nitelendirilen grup “Belediye Bağlı Kuruluşları” olarak kanunda belirtilmiştir. **Buna göre 2017 itibariyle Türkiye’de Belediyelere bağlı 33 kuruluş bulunmaktadır.**⁴ Bu kuruluşların büyük çoğunluğu (30 idare) büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idareleridir.

Bağlı kuruluşların mevzuatı incelendiğinde; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş Görevleri Hakkında Kanunun ek-5 inci maddesi uyarınca bu kanun hükümlerinin diğer 29 büyükşehir belediyesinin su ve kanalizasyon idarelerince de uygulandığı görülmektedir.

2560 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre “**Büyükşehir Belediye Meclisi, ilgili su ve kanalizasyon idaresinin Genel Kurul olarak görevli ve yetkilidir.**” Aynı Kanunun 5 inci maddesindeki “...Genel Kurulun toplama ve çalışma esaslarına ilişkin olarak bu Kanunda düzenlenmemiş hususlarda; 1580 sayılı Belediye Kanununun hükümleri uygulanır.” düzenlemesi bulunmaktadır. Buna göre, bir önceki başlıkta açıklanan mevzuat hükümleri ışığında; su ve kanalizasyon idarelerinin faaliyetlerinin görüşüldüğü **Mayıs ayı Genel Kurulunda, denetim komisyonu tarafından sunulan raporun; bilanço ve faaliyet raporunun oylanması öncesinde**

3 22/02/2007 tarih ve 26442 sayılı R.G.de yayımlanmıştır.

4 22/05/2016 tarih 29719 sayılı R.G.de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin (E) grubu bölümünde belirtilen bağlı idare sayısıdır.

mecliste okutulmasının yeterli olacağı değerlendirilmektedir.

Ancak, bazı su ve kanalizasyon idarelerinin geçmiş yıllara ait Mayıs ayı genel kurulu tutanakları incelendiğinde, **denetim komisyonu raporunun, faaliyet raporu ve bilançodan ayrı olarak meclis oylamasına sundukları görülmektedir.** Söz konusu idareler; 2560 sayılı Kanundaki; genel kurulun görevlerinin açıklandığı 6 ncı maddesinin ilk fıkrasının e bendindeki “*Mayıs ayı toplantısında, yönetim kurulunun, bir önceki yıl çalışmalarına ilişkin faaliyet raporunu, bilançosunu ve denetçiler raporunu inceleyip karara bağlamak*” hükmünü buna gerekçe olarak göstermektedir.

2560 sayılı Kanunun “*Hesap özetleri ve bilanço*” başlıklı 16 ncı maddesinde;

“*İSKİ'nin hesap işlemleri, maliyetleri, mali durumu ve işletme sonuçlarını açıklıkla gösterecek ve gerekli bilgileri düzgün aralıklarla verecek biçimde tutulur. Bu amaçla üç aylık dönemleri kapsayan ve tahmine dayalı gelir - giderlerle aynı dönemde gerçekleşen gelir-gideri gösteren hesap özetleri hazırlanarak yönetim kurulunun bilgi ve incelemesine sunulur.*

Ayrıca her bütçe döneminin bitimini izleyen 3 ay içinde geçen yılla ilgili bilanço ve faaliyet raporu hazırlanarak denetçilerin yıllık raporu ile birlikte Mayıs ayı toplantısında Genel Kurula sunulur.

Bilanço ve faaliyet raporunun Genel Kurulca onaylanmasıyla, Yönetim Kurulu ve denetçiler ibra edilmiş olurlar.” hükümleriyle 6 ncı maddede Genel Kurulun görevleri arasında belirtilen “*...bir önceki yıl çalışmalarına ilişkin faaliyet raporunu, bilançosunu ve denetçiler raporunu inceleyip karara bağlamak*” hususunun nasıl yapılacağına dair bir düzenleme getirmiştir. **Buna göre bilanço, faaliyet raporu ile birlikte denetçilerin raporu da meclise sunulacak, ancak ilgili maddenin son fıkrası gereği oylama sadece bilanço**

ve faaliyet raporunun ibrasına yönelik yapılacaktır. Söz konusu oylama neticesinde, mevzuatta belirtilen yeterli çoğunluk sağlanırsa yönetim kurulu ve denetçiler ibra edilmiş olacaktır. **Nitekim, belediyelerin denetim komisyonu raporunun oylanması söz konusu değilken, ona bağlı bir idarenin aynı maksatla hazırlanmış bir raporunun oylamaya sunulması, uygulama birliğine ve mevcut mevzuat hükümlerine uygun olmayacaktır.**

4. SONUÇ

Denetçi raporları, denetimi yapan kişi veya kişilerin; incelemeleri ve değerlendirmeleri sonucunda, belli kanıtlara dayanarak denetim konusu hakkında yaptıkları tespitler ile edindikleri kanaatin yazılı bir sunumu olup bu raporun meclis tarafından oylanması denetimin genel mantığıyla çelişen bir uygulama olacaktır. Zaten makalemizde ayrıntılı olarak açıklandığı gibi mevzuat hükümleri de bu yönde tesis edilmiştir.

Sonuç olarak;

a) **Meclise sunulan denetçi raporlarının faaliyet raporları ve bilançonun oylanması öncesinde mecliste okutmak suretiyle işlem tesis edilmesinin yeterli olacağı,**

b) Bu konuda, mevzuatın farklı yorumlanmasından kaynaklanan, özellikle **belediyelere bağlı bazı idarelerin;** raporun mecliste okutulmak suretiyle işlem tesis etmesi yeterli olduğu halde, **ayrıca oylanması uygulamasının ilgili idarelerce gözden geçirilmesinin uygun olacağı,**

c) Belediyeler ve bağlı su ve kanalizasyon idarelerinde uygulama birliğinin sağlanması ve bu konudaki tereddütlü uygulamaların önüne geçilebilmesi maksadıyla; ilgili **mevzuatta veya konu hakkında açıklayıcı yasal düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağı;**

değerlendirilmektedir.

Hakan YILDIZ

Mersin Büyükşehir Belediye Müfettişi
Etik Eğitici

Hakan ÖZDEMİR

Mersin Büyükşehir Belediye Müfettişi
Avukat

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINDA YENİ DÖNEM

ÖZET

Bilişim çağı olarak bilinen 21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerinde hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Birtakım e-ticaret ve e-devlet uygulamaları başta olmak üzere insanların günlük yaşamı içerisinde gerçekleştirdikleri işlemler dolayısıyla kayıt altına alınan kişisel bilgileri ve bu verilerin güvenliğinin sağlanması, art niyetli kişiler ve uygulamalar nedeniyle daha da bir önem kazanmıştır. Bu çalışmada kişisel verilerin korunması ile ilgili mevzuat ve bunun önemi konusu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kişisel Veri, 6698 Sayılı Kanun, Veri Güvenliği, Kişisel Verilerin Korunmasında Yasal Dayanak, Bilişim Çağında Güvenlik*

1. GİRİŞ

Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişimin, insanlık tarihinde toplumsal, ekonomik ve bilimsel değişimin yönünü yeniden belirlediği ve giderek ağ toplumunun ortaya çıktığı dönem olarak adlandırılabilen 21. yüzyılda kişisel veriler ve bunların güvenliği hiç bu kadar önemli olmamıştı. Sosyal medyadan, bankacılık işlemlerine, e-devlet uygulamalarından e-ticarete kadar artık insanlar iş ve işlemlerini tek tuşla elektronik cihazlar marifetiyle evlerinden veya iş yerlerinden yapabilmektedir. İyi niyetli uygulamalar ile insan yaşamında kolaylık sağlaması için geliştirilen ve kullanıma sunulan bu uygulama ve projeler aynı zamanda art niyetli kişilerin de kendi menfaatleri doğrultusunda ele geçirdikleri kişisel veriler marifetiyle bir tehdit olma niteliğini de bünyesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla, yerel yönetimler dâhil olmak üzere, gerek kamu ve gerekse

özel sektör çalışanları, hizmet sundukları kesim ile ilgili olarak edinmiş oldukları verilerden artık daha fazla sorumlu olmaları gerektiğinin farkında olmalıdır. Bu çerçevede mevcut çalışmada 07/04/2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, gerek kamu ve gerekse de özel sektör çalışanları nezdinde tam anlamıyla farkındalık yaratılmadığı değerlendirilen 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kişisel verilerin korunması hususunda diğer ulusal ve uluslararası mevzuat hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

Kişisel verilerin korunması ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatı temel olarak aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

- T.C. 1982 Anayasasının 20. maddesi
- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

- 108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi
- 181 sayılı İnsan Hakları Ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

2.1. Kişisel Verilerin Korunmasının Uluslararası Boyutu

Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanarak 28 Ocak 1981 tarihinde Strazburg'da imzaya açılan ve 1 Ekim 1985 tarihinde yürürlüğe giren **"Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi"** yani 108 nolu sözleşme imzalanmış olup; söz konusu sözleşmeye Avrupa Konseyi dışındaki ülkelerin de taraf olma imkânı tanınmıştır. 108 nolu Sözleşme olarak bilinen sözleşmenin temel amacının; *her üye ülkede, uyuşu veya ikametgâhı ne olursa olsun gerçek kişilerin, temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendilerini ilgilendiren kişisel nitelikteki verilerin otomatik bilgi işleme tabi tutulması karşısında özel yaşam haklarını güvence altına almak olduğu, söylenebilir.* Bu nedenle sözleşmenin, hükümetlerin vatandaşlarını korumasına yönelik önemli bir araç niteliği taşıdığını da söylemek mümkündür.

Yine kişisel verilerin korunması ile ilgili diğer önemli bir sözleşme de; **"İnsan Hakları Ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol"** olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Konseyi üyesi hükümetler, Roma'da 4 Kasım 1950 tarihinde imza edilmiş bulunan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin birinci bölümünde belirtilenler dışında bazı hak ve özgürlüklerin ortak güvenceye bağlanmasını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almayı kararlaştırarak bu protokolü imzalamışlardır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de (AİHS) demokratik rejimlerin devam etti-

rilmesi açısından gerekli olan asgari hak ve özgürlükleri güvence altına alarak işe başlamış, zamanla insan hakları listesini genişletmiştir. AİHS ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan çok sivil ve politik hakların korunmasına öncelik vermiştir. Bu sözleşmeyi sosyal ve ekonomik hakları içeren **"Avrupa Sosyal Şartı"** izlemiştir. Türkiye de, 18 Mayıs 1954'te sözleşmeyi onaylamış, 28 Ocak 1987'de bireysel başvuru hakkını tanımış, mahkemenin zorunlu yargı yetkisini ise 1990 yılında kabul etmiştir. **AİHS, Avrupa Konseyi üyesi 47 devlet tarafından onaylanmıştır.** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8 inci maddesinde; *"Herkesin özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu, bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesinin, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabileceği"* hususu belirtilmiştir.

2.2. Kişisel Verilerin Korunmasının Ulusal Boyutu

Kişisel verilerin korunması ile ilgili ulusal düzeyde, 2010 yılı referandumu neticesinde 5982 sayılı Kanunun halk tarafından kabul görmesi ile 2016 yılında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun yayımlanarak yürürlüğe girmesi kişisel verilerin korunması ile ilgili ulusal düzeyde önemli bir mihenk taşıdır.

2.2.1. T.C. 1982 Anayasası

T.C. 1982 Anayasasının **"Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması"** başlıklı 20 nci maddesinde; *"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel*

veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

Hükümlerine yer verilmiş olup, özellikle 2010 yılında yapılan referandum ile kişisel verilerin korunmasına önemli bir Anayasal güvence sağlanmıştır.

2.2.2. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir. Kapsam hükümleri ise, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır şeklindedir.

- **Söz konusu Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde;**

“a) **Açık rıza:** Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı,

b) **Anonim hâle getirme:** Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini,

c) **Başkan:** Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanını,

ç) **İlgili kişi:** Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi,

d) **Kişisel veri:** Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,

e) **Kişisel verilerin işlenmesi:** Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi,

f) **Kurul:** Kişisel Verileri Koruma Kurulunu,

g) **Kurum:** Kişisel Verileri Koruma Kurumunu,

ğ) **Veri işleyen:** Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi,

h) **Veri kayıt sistemi:** Kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini,

ı) **Veri sorumlusu:** Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,”

ifade ettiği hüküm altına alınmıştır.

- **Kanunun kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili olan “Genel ilkeler” başlıklı 4 üncü maddesinde;**

“(1) Kişisel veriler, ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak;

(2) Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur:

a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.

b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma.

c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme.

ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.

d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlen-
dikleri amaç için gerekli olan süre kadar mu-
hafaza edilme.”

İlkeleri doğrultusunda işlenebilecektir.

- **Kanunun kişisel verilerin işlenmesi
ile ilgili olan “Kişisel verilerin işlenme şart-
ları” başlıklı 5 inci maddesinde;**

“(1) Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası
olmaksızın işlenemez.

(2) Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı
hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın
kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.

b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını
açıklayamayacak durumda bulunan veya rı-
zasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin
kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya
beden bütünlüğünün korunması için zorun-
lu olması.

c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifa-
sıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla,
sözleşmenin taraflarına ait kişisel verile-
rin işlenmesinin gerekli olması.

ç) Veri sorumlusunun hukuki yüküm-
lülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu
olması.

d) İlgili kişinin kendisi tarafından aleni-
leştirilmiş olması.

e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya ko-
runması için veri işlemenin zorunlu olması.

f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlükle-
rine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlu-
sunun meşru menfaatleri için veri işlenmesi-
nin zorunlu olması.”

Hususlarına yer verilmiştir.

- **Kanunun kişisel verilerin işlenmesi
ile ilgili olan “Özel nitelikli kişisel verilerin
işlenme şartları” başlıklı 6 ncı maddesinde
ise;**

“(1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi dü-
şüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya di-
ğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf
ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı,
ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle
ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verile-
ri özel nitelikli kişisel veridir.

(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin
açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cin-
sel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda
öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası
aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel ha-
yata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağ-
lığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî
teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürü-
tülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının
planlanması

ve yönetimi amacıyla, sır saklama yü-
kümlülüğü altında bulunan kişiler veya yet-
kili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin
açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlen-
mesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen
yeterli önlemlerin alınması şarttır.” Hüküm-
lerine yer verilmiştir.

3. İLGİLİ MEVZUAT ÇERÇEVESİN- DE DEĞERLENDİRME

Günümüzde gelişen e-ticaret, e-devlet ve
sosyal medya gibi teknolojik uygulamalar ile
birlikte vatandaşların özel hayatlarını ve bil-
gilerini gizli tutmaları son derece zor bir hale
gelmiştir. Kişisel verilerin korunması hukuk
devleti için büyük önem arz etmektedir.
6698 sayılı Kanunun gerekçesinde; “*Kişisel
verilerin, sadece bireyin adı, soyadı, doğum
tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini
sağlayan bilgiler değil, aynı zamanda kişinin
akli, psikolojik, fiziki, kültürel, ekonomik, sos-
yal ve sair özelliklerine ilişkin veriler olduğu
ifade edilmiştir. İsim, telefon numarası, mo-
torlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası,
pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü
ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler*

gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir” açıklamasına yer verilmiştir.

Görüleceği üzere, kapsamlı bir kişisel veri tanımlaması yapılmış durumdadır. Kanunun uygulanmasını sağlamak üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumunun ve kurumun karar organı olan Kişisel Verileri Koruma Kurulunun aktif olarak faaliyete geçmesi ve veri sorumlularının ve veri sicillerinin oluşturulmasıyla bu konuda önemli bir süreç tamamlanmış olacak ve veri güvenliğinin korunmasında yeni bir dönem tam anlamıyla başlamış olacaktır.

Kanunda yer alan veri sorumluları ile diğer bilgilere de değinecek olursak; gerek 6698 sayılı kanun ve gerekse ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenen kişisel veriler, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. Yine kişisel veriler gerek yurt içinde ve gerekse yurtdışına ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz; ancak kanunda oluşan şartlar var ise ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın aktarılabilir. Kanun gereğince herkes veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili kişisel verinin işlenip işlenmediğini öğrenme, buna ilişkin bilgi talep etme, amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, yanlış ve eksik işlenmiş olan verilerin düzeltilmesini isteme, belirli şartlar dâhilinde kişisel verilerin silinmesini ve yok edilmesini talep etme, kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme ve kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme haklarına sahiptir.

Kişisel verilerin işlenmesinden, kaydedilmesinden ve veri güvenliğinden birinci derecede sorumlu bulunan veri sorumlularına bu konuda büyük bir görev izafe edilmektedir.

Kişisel veri sorumluları, verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini veya işlenen verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve bu verileri muhafaza etmekle mükelleftirler. Bu anlamda veri sorumlusu, kendi kurum veya kuruluşunda, bu kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır. İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kurula bildirmeli ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu da, gerekmesi hâlinde bu durumu kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka yollarla ilan etmelidir.

3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurulu ve Kurumunun Oluşumu İle Kurula Başvuru Sürecinin İrdelenmesi

Bu kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haiz **“Kişisel Verileri Koruma Kurumu”** kurulmuştur. Kurum Başbakanlık ile ilişkilidir. Merkezi Ankara olan kurum, Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Kurumun karar organı Kuruldur. **Kurul ise dokuz üyeden** oluşur. Kurulun beş üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi, iki üyesi Cumhurbaşkanlığı, iki üyesi Bakanlar Kurulu tarafından seçilir.

Kişiler bu Kanunun uygulanması ile ilgili taleplerini yazılı veya kurulun belirleyeceği başka şekillerde veri sorumlusuna iletebilirler. Veri sorumlusu başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve **en geç otuz gün içinde** ücretsiz olarak sonuçlandırır. Ancak, işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi hâlinde, Kurulca belirlenen tarifedeki ücret alınabilir. Veri sorumlusu talebi kabul eder veya gereğini açıklayarak reddeder. Cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusunca gereği yerine getirilir. Başvurunun veri sorumlusunun ha-

tasından kaynaklanması hâlinde alınan ücret ilgiliye iade edilir.

Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren **otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde** Kurula şikâyetle bulunabilir. İlgili kurumun veri sorumlusuna başvuru yolu tüketilmeyen şikâyet yoluna kanun gereğince başvurulması mümkün olmamaktadır. Bu çerçevede kişilik hakları ihlal edilen kişilerin tazminat hakları da saklı bulunmaktadır.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu hakkındaki mevzuat hükümlerine bakacak olursak; Kurulun, **şikâyet üzerine** veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda **resen**, görev alanına giren konularda gerekli incelemeyi yapabilmekte olduğu görülmektedir. 3071 sayılı Dilekçe Kanununda belirtilen şartları taşıyacağı ihbar ve şikâyetlerin dikkate alınmayacağı belirtilmekle birlikte devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler hariç; veri sorumlusu, Kurulun, inceleme konusuyla ilgili istemiş olduğu bilgi ve belgeleri **on beş gün** içinde göndermek ve gerektiğinde yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlamak zorundadır. Şikâyet üzerine Kurul, talebi inceleyerek ilgililere bir cevap verir. Şikâyet tarihinden itibaren **altmış gün** içinde cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve **en geç otuz gün** içinde yerine getirilir. Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlar. Kurul, ilke kararı almadan önce ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alabilir. Kurul, telafisi güç veya imkânsız zararların

doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun gözetiminde, Başkanlık tarafından kamuya açık olarak **Veri Sorumluları Sicili** tutulur. Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir. Kişisel veriler ile ilgili her türlü bilgi ve tedbir önlemleri gibi benzeri bilgiler sicile işlenmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun karar organı olan Kişisel Verileri Koruma Kurulu üyelerinin seçimi ve ataması yapılmış olmasına rağmen, Kurumun tam olarak faaliyete geçmediği görülmektedir. Hâlihazırda Kişisel Verileri Koruma Kurumunun web sitesi de bulunmamaktadır. Yeni bir mevzuat olarak hukukumuzda giren fakat işlerliği gerçek ve tüzel kişilerce tam olarak bilinmeyen mevcut durumda, kurumun ve kurulun görev ve yetki alanı ile ilgili yoğun ve yaygın bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin yapılması, veri güvenliğinin hat safhada olduğu bilişim çağında büyük önem arz etmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerin kişisel veri güvenliği anlamında sorumluluklarının farkına varmasında önemli bir adım olan bu hukuki düzenlemenin etkin ve etkili şekilde işletilmesi, gerçek ve tüzel kişilerin menfi anlamda etkilenmemesi için elzemdir.

3.2. Kişisel Verilerin Korunmasında Kabahat ve Suçlar

Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin resen

veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmesi veya yok edilmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmasına rağmen resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinmediği, yok edilmediği veya anonim hâle getirilmediği takdirde ilgili veri sorumlusu hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ila 140 ıncı madde hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Görüldüğü üzere hürriyeti bağlayıcı cezaya varan boyutu olan kişisel verilerin korunmasında, sorumlu ve yetkili olan gerçek ve tüzel kişilere büyük görevler düşmektedir. Bahsi geçen suçların işlenmesi halinde tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunmaktadır.

Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme fiilleri hariç, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yukarıda belirtilen maddelerinde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Ayrıca, 6698 sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili sorumluluklarını ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen veri sorumlusu olan gerçek ve tüzel kişiler hakkında idari para cezaları da uygulanabilmektedir.

Kanunda bahsi geçen eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılması ve sonucunun Kurula bildirilmesi gerekmektedir.

4. SONUÇ

Kişisel verilerin ve veri güvenliğinin büyük önem kazandığı bilişim çağı olarak bilinen 21. yüzyılda, ülkemizde ulusal mevzuat anlamında en ayrıntılı düzenleme 6698 sayılı

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında yapılmıştır. Kişisel verilerin işlenmesi, paylaşımı, korunması ve muhafazası hususunda gerek gerçek ve gerekse tüzel kişilerde bilgi eksikliği olduğu ve bunun öneminin tam olarak anlaşılmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumunun faaliyete geçerek, **faaliyet ve görev alanına ilişkin konularda yönetmeliklerini çıkarması ve Kanunun uygulanmasını sağlamak üzere ayrıntılı uygulama bilgilerine yer vermesi önemlidir.** Ayrıca, kurumun tanıtım ve yoğun bilgilendirme faaliyetleri yapması ve bu şekilde de kişisel veri güvenliği konusunda gerek kamu kurum ve kuruluşları nezdinde ve gerekse özel sektör nezdinde farkındalığı arttırması da büyük önem arz etmektedir. Ancak bu şekilde gerçek ve tüzel kişiler idari ve cezai sorumluluklarının farkına tam anlamıyla varacak ve sorumluların takibi yapılabilecektir.

KAYNAKÇA

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

108 sayılı Sözleşme (*Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi*)

181 sayılı Ek Protokol (İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme 'ye Ek Protokol)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

www.ab.gov.tr

www.mevzuat.gov.tr

www.mfa.gov.tr

www.tihек.gov.tr/

KAMU İDARELERİNDE PERFORMANS DENETİM UNSURLARI

Şadi ÜSTÜN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
İç Denetçi((A-3) sertifikalı)

1. GİRİŞ

Kamu İdarelerinde Performans Denetim Unsurları; Performans Denetim Alanındaki Aktörler, Üst Yöneticilerin Yapmaları Gereken Hususlar, Performans Denetimi Alanları, Performans Denetim Unsurları ve Sonuç başlıkları altında incelenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde güvence ve danışmanlık hizmeti sağlayan iç denetim faaliyetleri kamu yönetimimize dâhil edilmiştir. İç denetim, 5018 sayılı Kanunda; “*kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti*” şeklinde tanımlanmıştır.

5018 sayılı Kanununun 64 üncü maddesinin (b) bendinde “*Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak*” iç denetçilerin görevleri arasında sayılmıştır.

İç denetim faaliyeti, idarenin risk yönetimi ve kontrol süreçlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik rolünü iç denetçilerin çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelikte belirtilen denetim uygulamaları ile yürütmektedir. Söz konusu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde performans denetimi “Yö-

netimin bütün kademelerinde gerçekleştirilen faaliyet ve işlemlerin planlanması, uygulanması ve kontrolü aşamalarındaki etkililiğin, ekonomikliğin ve verimliliğin değerlendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Performans denetimi, deneyim ve yetkinlikleri sürekli gelişen iç denetim birimlerimizin, kamu idarelerinin performans yönetim sistemlerinin gelişimi ve faaliyet, program ve projelerinin ekonomik, etkin ve verimli şekilde yürütülmesine yönelik en üst seviyede katkı sağlamasına imkân veren bir denetim türüdür.

Performans denetimi uygulamasının, bağımsız ve nesnel bir güvence ve danışmanlık faaliyeti olarak yürütülebilmesi için iç denetim birimlerinin faaliyetlerini önceden belirlenmiş standart ve iyi uygulamalar çerçevesinde yürütmeleri gerekmektedir.

2. PERFORMANS DENETİM ALANINDAKİ AKTÖRLER

Öncelikle performans denetim alanındaki aktörleri kısaca açıklamakta fayda vardır. Bunların neler olduğu aşağıda açıklanmıştır.

1- İÇ DENETİM KOORDİNASYON KURULU

İç Denetim Koordinasyon Kurulu yedi üyeden oluşur. Üyelerden biri Başbakanın, biri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri Hazine

Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın, biri İçişleri Bakanının, başkanı dahil üçü Maliye Bakanının önerisi üzerine beş yıl süre ile Bakanlar Kurulu tarafından atanır.

Kurul aşağıdaki görevleri yürütür:

Düzenleme Yapmak: İç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartları ile mesleki ahlak kurallarını belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak, denetim standartları ve uluslararası uygulamalarla uyumlu risk odaklı denetim tekniklerini geliştirmek, iç denetçilerin sertifika sistemlerini düzenlemek, kamuda iç denetim birimi başkanlıklarının kurulması için görüş bildirmek.

İç Denetim Sistemini İzlemek: Kurulca yapılan düzenlemelerin, iç denetim birimleri ve iç denetçiler tarafından uygulanıp uygulanmadığını izlemek, iç denetim faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunu takip etmek, kamudaki en iyi iç denetim uygulamalarını belirlemek ve bunları yaygınlaştırmak, kalite güvence programları kapsamında iç denetim sistemini ve uygulama sonuçlarını değerlendirmek.

Yönlendirme ve Koordinasyon: Kamudaki iç denetim birimleri arasında işbirliğini sağlamak, yolsuzlukların önlenmesi ve risk içeren alanlarda özel denetim yaptırılması için idarelere önerilerde bulunmak, iç denetçiler ile üst yöneticiler arasında görüş ayrılığı bulunması halinde anlaşmazlığın giderilmesine yardımcı olmak, idarelerin iç denetim raporlarını değerlendirerek sonuçlarını yıllık rapor halinde kamuoyuna açıklamak.

Eğitim: Kamuda iç denetçi olarak atanacakların, Kurul koordinatörlüğünde Maliye Bakanlığınca eğitime tabi tutulmasını sağlamak, eğitim sonunda yapılacak sınavda başarılı olanlara sertifika vermek, kariyer planlaması kapsamında iç denetçi eğitimlerini sürekli takip etmek.

İç Denetim Kaynaklarının Yönetimi: Kamu idarelerinin ilave iç denetçi taleplerini

karara bağlamak, iç denetçilerin mesleki itibarını zedeleyecek hareketlerde bulunduğu na dair raporları incelemek, bu kapsamda iç denetçilerin sertifikalarını gözden geçirmek.

İşbirliği: İç ve dış denetimin uyum içinde yürütülebilmesi için Sayıştay ile işbirliği yapmak, kamu idarelerinin diğer denetim birimleriyle işbirliği sağlamak.

Bilgi Teknolojileri: İç denetim faaliyetleri için gerekli bilgi teknolojileri sistemlerini kurmak, denetim yazılımlarını oluşturmak, sistemin işleyişini sağlamak, güncellemek ve izlemek.

İç denetim sistemlerinin düzenlenmesi, izlenmesi, geliştirilmesi, uyumlaştırılması ve koordine edilmesi görevleri, Maliye Bakanlığına bağlı İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından yerine getirilir.

2-ÜST YÖNETİCİ

Üst yönetici, bakanlıklarda müsteşar, Milli Savunma Bakanlığında Bakan, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, *il özel idarelerinde vali, belediyelerde ise belediye başkanıdır.*

Üst yöneticiler, mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunmasından, mali yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesinden, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanmasından, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesinden, kapsamlı bir yönetim anlayışıyla uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanmasından görev ve yetkileri çerçevesinde sorumludurlar.

Üst yöneticiler iş ve işlemlerin, amaçlara, iyi mali yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini içeren iç kontrol güvence beyanını her yıl düzenler ve idare faaliyet raporuna eklerler.

Üst yöneticiler, bakanlıklar ve bağlı idareler dışındaki idarelerde, sertifikalı adaylar

arasından iç denetçileri atar ve aynı usulle görevden alırlar.

Üst yöneticiler, iç denetçilerin görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmeleri ve gerekli bilgi ve belgelere kolayca ulaşmaları için gereken önlemleri alır; iç denetçilerin raporlarında belirtilen önerilerini değerlendirir, iç kontrol sürecinden elde ettiği bilgilerle, iç denetimden elde ettiği bilgileri karşılaştırarak kaynakların verimli kullanımına ilişkin tedbirleri alır. İç denetçiler tarafından düzenlenen raporlarda belirtilen önlemlerin alınıp alınmadığını izlerler.

3-İÇ DENETİM BİRİMİ YÖNETİCİSİ (BAŞKANI)

İç denetim birimi,*il özel idarelerinin de valiyi, belediyelerde belediye başkanına*, diğer kamu idarelerinde en üst yöneticiye doğrudan bağlıdır.

İç denetim birimi yöneticisi (başkanı), iç denetçiler arasından usulüne uygun olarak atanır veya üst yönetici tarafından görevlendirilir. Bu atama veya görevlendirme İç Denetim Koordinasyon Kuruluna bildirilir.

İç denetim birimi yöneticisi (başkanı), iç denetim faaliyetinin, bağımsız ve tarafsız olarak, mevzuata, standartlara ve rehberlere uygun bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olup, iç denetçi ile üst yönetici arasındaki çözülemeyen görüş ayrılıklarını Kurula bildirir.

4-İÇ DENETÇİLER

İç Denetçinin Görevleri: İç denetçi; nesnel risk analizlerine dayanarak kamu idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını, kaynakların verimli, etkin ve ekonomik kullanılıp kullanılmadığını değerlendirir, harcama sonrası yasal uygunluk denetimi yapar, idarenin mali işlemlere ilişkin tasarruflarının plan, program ve politikalara uygunluğunu denetler, iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunur, soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastladığında dene-

tim birimi (başkanlığı) aracılığıyla üst yöneticiye bilgi verir.

İç Denetçilerin Yetkileri: İç denetçi, denetim konusuyla ilgili her türlü bilgi ve belge ile nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkların ibrazını talep eder, denetlenen personelden yazılı ve sözlü bilgi ister, denetimin gerektirdiği araç, gereç ve diğer imkanlardan yararlanır, denetimi engelleyici tutum, davranış ve hareketleri üst yöneticiye bildirir.

İç Denetçilerin Sorumlulukları: İç denetçi; mevzuata, denetim standartlarına ve mesleki ahlak kurallarına uygun hareket eder, mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir, iç denetim faaliyetlerinde yetki ve ehliyetini aşan durumlarda iç denetim birimi yöneticisini (başkanını) haberdar eder, verilen görevin tarafsız ve bağımsız olarak yapılmasına engel olan durumların bulunması halinde durumu iç denetim birimi yöneticisine (başkanına) bildirir, denetim raporlarını kanıtlara dayandırır, değerlendirmelerinde objektif olur, denetim esnasında elde ettiği bilgilerin gizliliğini korur.

3. PERFORMANS DENETİMİ ALANLARI

Kamu Performans Denetim Rehberi İç Denetim Koordinasyon Kurulunun 18.2.2016 tarihli ve 2 sayılı Kararıyla kabul edilmiştir. Böylece, ilk kez iç denetim bakışı ile hazırlanmış Performans Denetimi Rehberi yayımlanmıştır.

Bu rehber de performans denetim alanları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

• **Mali Kaynaklardan Kamusal Hedefler Çerçevesinde Yararlanma;** İdarelerin faaliyet ve uygulamalarına yönelik mali kaynaklarının kamusal hedefler çerçevesinde kullanılıp kullanılmadığına yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **İç Kontrol Sistemlerinin Etkinliği;** İdare içerisinde etkin bir iç kontrol sisteminin var olup olmadığına; kurumların risk

yönetimi, iç kontrol sistem ve süreçlerinin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **Bilgi Sistemleri ve Uygulamaları;** İdare tarafından yürütülen bilgi sistemleri ve uygulamaların kavramsal tasarımı, entegrasyonu ve uygulanması sonrası etki ve sonuçlarının idarenin belirlediği hedefler çerçevesinde gerçekleşip gerçekleşmediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **İnsan Kaynakları Verimliliği;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerdeki sorumlulukların belirlenen hedefler çerçevesinde etkili ve verimli şekilde yürütüldüğüne dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **Maliyet Tasarrufu;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerin daha ekonomik şekilde yürütülebilmesi için gerekli maliyet tasarrufu unsurlarının belirlenmesine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **İş Süreçleri;** İdareler tarafından yönetilen süreçlerin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine ve faaliyetlerin etkili, ekonomik, verimli ve kurum mevzuatına uygun bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine dair güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **Dış Kaynak Kullanımı ve Sözleşmeler;** İdareler tarafından alınan hizmet ve dış kaynak kullanımlarının sözleşmelerde belirtilen kapsam ve hedefler çerçevesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri.

• **Paydaş Memnuniyeti;** İdare tarafından yürütülen faaliyet, program, proje ve süreçlerden etkilenen paydaşların beklenenleri ve hedeflerinin ne seviyede gerçekleştiğine yönelik güvence ve danışmanlık faaliyetleri, olarak belirlenmiştir.

4. PERFORMANS DENETİM UNSURLARI

Performans Denetim Unsuru: Performans denetimi kapsamında inceleme kapsamına alınacak unsurlardır.

Ekonomiklik, verimlilik, etkililik, tutarlılık, sürdürülebilirlik ve uyumluluk unsurları performans denetimi kapsamında incelenecektir.

1-Ekonomiklik

Ekonomiklik: Uygun kalite ve miktardaki kaynakların, en uygun maliyet ile edinilmesini ifade etmektedir. Söz konusu kaynaklar faaliyetin niteliğine göre; mali kaynak, insan kaynağı, malzeme, ekipman, hizmet veya zaman olabilir.

Performans denetimi kapsamında ekonomiklik kavramı, hedeflenen çıktıya ya da sonuca ulaşılması için uygun kalite ve miktardaki kaynakların, uygun zamanda, en uygun maliyet ile edinilmesini ve kullanılmasını ifade etmektedir.

Ekonomiklik unsuru çerçevesinde yapılan denetimin amacı, kamu kaynaklarının tutumlu biçimde kullanılıp kullanılmadığının anlaşılması ve aynı faaliyeti gerçekleştirmek için mevcut alternatiflerin kıyaslanarak kaynak tasarrufu sağlanması için iyileştirme alanlarının tespitidir.

Kamu idarelerinin yürüttükleri program, proje, süreç ve faaliyetlerin girdilerine ve kullandıkları kaynaklara odaklanan ekonomiklik unsuru, diğer denetim unsurları ile beraber ya da ayrıca uygulanabilir. Performans denetiminin kamu kaynaklarının tutumlu kullanılıp kullanılmadığının anlaşılması ve maliyet tasarrufu yapılacak alanların tespit edilmesi gibi amaçları bulunduğu ekonomiklik unsuru kapsama alınabilir. Ayrıca, idarenin dış kaynak kullanımı, sözleşmeleri ve diğer satın almaları üzerinde yapılacak denetimler için ekonomiklik temel unsurlardan biridir ve değerlendirme kapsamına alınması gerekir.

Ekonomiklik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Ekonomiklik unsuru kullanılarak yapılan denetim mevcut kaynak kullanımının alternatifleri ile veya iyi uygulama örnekleri ile kıyaslanarak yapılabilir. Rehberin “Performans Denetimi Analiz Yöntemleri” bölümünde de detaylandırılan kıyaslama yaklaşımı ekonomiklik unsuru kullanılarak yapılacak denetimlerde tercih edilen denetim yöntemleri arasındadır. Bununla birlikte zamanlılık analizi, kalite analizi ve program ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yöntemleri de ekonomiklik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerde uygulanabilir.

Ekonomiklik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Kamu kaynakları tutumlu kullanılmış mıdır?
- Hedeflenen çıktıya ya da sonuca ulaşılmasına imkân vermeyecek kaynak kullanımları bulunmakta mıdır?
- Doğru kaynaklar/girdiler kullanılmakla birlikte bunların daha düşük maliyetlerle temin edilmesi mümkün müdür?
- Alınan ekipman, malzeme veya hizmet için, benzer kalitede ancak daha uygun maliyetli seçenekler mevcut mudur?
- Satın almalarda en düşük maliyetin yanında uygun kalite kriterleri gözetilmiş midir?
- Alınan ekipman, malzeme veya hizmet için kalite kontrolleri yapılmış mıdır?
- Kullanılan girdiler ihtiyaç duyulan zamanda edinilmiş midir?

2. Verimlilik

Verimlilik Unsuru: Kaynaklara kıyasla üretilen çıktının yeterli seviyede olup olmadığının değerlendirilmesidir.

Performans denetimi kapsamında verimlilik kavramı; proje, program, süreç ve faaliyetlerde asgari miktarda girdi kullanılarak azami seviyede ve kalitede çıktı üretilmesi anlamına gelmektedir.

İç denetim hedefleri açısından, ekonomiklik unsuru ile benzer hedeflere sahip olan verimlilik unsuru, girdi-çıkıtı ilişkisine odaklanması ile ekonomiklikten ayrılmaktadır. Ekonomiklik unsuru girdilerin edinilmesine odaklanırken, verimlilik elde edilen bu girdiler ile üretilen çıktılarının ilişkisine yoğunlaşmaktadır.

Verimlilik unsuru, performans denetiminde maliyet tasarrufu, iş süreçleri, bilgi sistemleri ve uygulamaları gibi denetimlerde kullanılabilir.

Verimlilik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Denetim yöntemlerinden; kıyaslama, performansın ölçümü ve raporlanması, verimlilik analizi, zamanlılık analizi, program ve uygulama sonuçları değerlendirmesi yöntemleri, bu unsur çerçevesinde kullanılabilir.

Verimlilik, girdi ve çıktının birbirlerine oranlanması üzerinden ölçülür. Verilen hizmet sayısı, yapılan işlem sayısı gibi çıktılar; kullanılan adam/saat, malzeme ve donanım, maliyet, kalite ve zaman gibi unsurlara bölünerek üretilen çıktılarının birim maliyeti hesaplanır. Verimlilik ölçümü, birim maliyetlerin bulunması durumunda standartlar, standartların bulunmaması durumunda ise iyi uygulama örnekleri veya kurum içi ve kurum dışı benzer sonuçlar ile kıyaslanmasıyla yapılır.

Verimlilik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Kaynaklar maliyet-etkin kullanılmış mı?
- Uygun kalite seviyesi de gözetilerek, çıktılar daha az kaynak kullanılarak elde edilebilir miydi?

- Birim maliyetler ve birim zaman azaltılabilir mi?
- Önemli bir amaca hizmet etmeyen veya hedeflenen çıktıya/sonuca ulaştırmayacak kaynak kullanımı var mı?
- Programın amacına etkin maliyet ile ulaşılmış mıdır?
- Kullanılan kaynaklar, hedeflenen çıktıya ulaşılmasına imkan verebilecek midir?
- Çalışan verimliliğini artırmaya yönelik gelişim alanları bulunmakta mıdır?
- Verimliliği etkileyebilecek dış faktörler (girdiye ilişkin piyasa fiyatları gibi) etkin şekilde takip edilmekte midir?

3. Etkililik

Etkililik: Hedefleri ve planlanan sonuçları gerçekleştirme kapasitesidir. Performans denetimi kapsamında, incelenen kamu programları, projeleri veya kamu idarelerinin süreç ve faaliyetlerinin hedeflediği sonuçları ne seviyede gerçekleştirebildiğinin denetimi olarak tanımlanabilir.

Başka bir ifadeyle etkililik kavramı, planlanan sonuçları gerçekleştirme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır.

Etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimin amacı, söz konusu program, proje, süreç ve faaliyetlerin mevcut kaynak ve girdileri ile hedeflerini ne oranda gerçekleştirebildiklerini anlamak, hedeflerin azami ölçüde gerçekleştirilmelerine engel olan aksaklık ve eksikleri tespit ederek, iyileştirme alanlarını tanımlamaktır.

Etkililik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Etkililik unsurunun, girdi-çıktı ilişkilerine odaklanan verimlilik unsurundan farkı,

çıktı ve sonuçlara odaklanması ve hedefler ile gerçekleştirmelerin ilişkilerini incelemesidir.

Programlar, projeler, süreçler ve faaliyetlerin hedefler ile gerçekleştirmeleri performans göstergeleri ile ölçülmektedir. Performans göstergeleri, bir değişkenin belirli bir zaman dilimi içerisindeki değişimini göstermektedir.

Etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetim temel olarak, önceden belirlenmiş bu göstergelerin program veya proje sonuçlandırıldığında ulaştığı değerlere odaklanmaktadır. Ancak, bazı durumlarda incelenen program veya projelerin gerçek sonuçlarını yansıtan, SMART1 kriterlerine uygun performans göstergeleri tanımlanmamış olabilir. Tanımlanmış olsa da, göstergelerin hedef değerleri belirlenmemiş olabilir. Böyle durumlarda denetim ekibi, veri uygunluğunu da göz önünde bulundurarak, program, proje, süreç veya faaliyetin hedefleri ile doğru orantılı göstergeler belirleyerek, bu göstergelerin denetim kapsamına alınmasını önerebilir. Ayrıca, hedeflenen sonuçların yanında ortaya çıkan öngörülmeleyen olumlu veya olumsuz sonuçlar da kapsama alınarak incelenebilir.

Kamu program ve projelerinin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde göz önünde bulundurulması gereken diğer bir konu da, ulaşılan sonuçların ortaya çıkmasında dış etkenlerin rolüdür. Program veya projenin gerçek performansının anlaşılması için, araştırmaya “kontrol grubu” dâhil edilerek dış etkenlerin rolü araştırılabilir. Program veya projeden etkilenen hedef grubun yanında, etkilenmeyen benzer bir örneklem grubu, kontrol grubu olarak seçilebilir. Her iki grubun ilgili göstergelerdeki sonuçları karşılaştırılıp, sonuçlara ulaşmada dış faktörlerin oynadığı rolü zerinden etkililik unsuru çerçevesinde denetim yapılabilir.

Program ve projelerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Etkililik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

(Program/Proje)

- Program/ proje hedefleri doğru şekilde belirlenmiş ve önceliklendirilmiş midir?
- Program/proje hedeflerine ulaştı mı?
- Hedeflediği çıktıları gerçekleştirdi mi?
- Hedeflediği sonuçlara ulaştı mı?
- Performans göstergeleri makul ve mantıklı şekilde belirlenmiş mi? Önceden belirlenmiş göstergeler haricinde denetim kapsamına alınması gereken başka göstergeler var mı?
- Etkiler program/projeden mi kaynaklanıyor yoksa diğer dış etkenlerden mi?

Kamu idarelerinin süreç ve faaliyetlerinin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde performans göstergeleri belirli bir zaman dilimi için, çıktıların miktarı, zamanlılığı, hizmet kalitesi ve hizmet alanların memnuniyeti gibi konularda incelenir. Program ve projelerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde de olduğu gibi, önceden belirlenmiş performans göstergelerinin yanında, süreç ve faaliyetlerin niteliği ve veri mevcudiyeti göz önünde bulundurularak ek göstergeler tanımlanabilir.

Süreç ve faaliyetlerin etkililik unsuru çerçevesinde yapılan denetimlerinde önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Etkililik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

(Süreç/Faaliyet)

- Süreç veya faaliyet, amacını gerçekleştirebiliyor mu?

- Süreç hedefleri dâhilindeki çıktı miktarını gerçekleştirebiliyor mu?
- Süreç çıktıları zamanında üretilebiliyor mu?
- Süreç içerisinde üretilen çıktılar tanımlanmış kalite standartlarına uygun mu?
- Süreçten faydalananların memnuniyet düzeyi nedir?

4. Tutarlılık

Tutarlılık (Unsur): Faaliyetlerin öngörülen amaç ve hedefler ile tutarlılığının ve makro düzeydeki politika ve planlar ile uyumluluğudur. Ayrıca, planlama ve uygulamanın örtüşmesi de tutarlılık kapsamında değerlendirilmektedir.

Tutarlılık, kamu idarelerinin tanımlanmış amaç, hedef ve stratejileri ile program ve projelerinin planlaması ve uygulamasının uyumlu olmasıdır.

Bu haliyle, ilgililik, iç ve dış tutarlılık gibi kavramlar tutarlılık unsuru çerçevesinde değerlendirilmektedir.

- Yürütülen program ve projeler için dayanak oluşturan, strateji belgeleri (idarenin stratejik planı gibi) ile program ve proje arasındaki ilişki **ilgililik**;
- Program veya projenin amaç ve hedefleri ile planlaması ve uygulaması arasındaki ilişki **iç tutarlılık**;
- Faaliyetin kurum dışı hedef ve öncelikler ile (diğer kamu idarelerinin aynı konulardaki politikaları, orta vadeli program gibi üst düzey strateji belgeleri vb.) ilişkisi de **dış tutarlılık**

olarak tanımlanabilir.

Tutarlılık unsurunun amacı yürütülen program ve projelerin, idarenin amaçları ile ne ölçüde ilgili olduğunu tespit etmek ve

planlama ile uygulama ilişkisini inceleyerek tasarımdaki iyileştirme alanlarını tespit etmektedir.

Tutarlılık Unsuru İçin Önerilen Yöntemler

Tutarlılık unsuru çerçevesinde yapılan denetim bu doğrultuda, program ve projelerin, idarenin amaç ve hedeflerine ne ölçüde hizmet ettiğinin anlaşılması ve idarenin tanımlanmış amaçlarına hizmet etmeyen unsurların tespit edilmesinde kullanılabilir. Bu haliyle, program ve uygulama sonuçları denetiminde ve performans ölçümü ve raporlamasında tutarlılık unsuruna yer verilebilir.

Tutarlılık unsuru ile yapılacak denetimlerde kullanılması önerilen temel analiz aracı **hedefler ağacı** çizelgesidir. Hedefler ağacı çizelgesi ile yapılacak denetimlerde;

- Program veya proje için gerekçe oluşturan tanımlanmış ihtiyaçlar,
- Stratejik plan gibi belgelerde belirtilen genel amaçlar,
- Program veya projenin hedefleri ve
- Faaliyetleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak,

birbirleri ile doğrudan ilişkili olmayan unsurları tespit etmeye katkı sağlar.

Tutarlılık unsuru ile yapılacak denetimlerde önerilen temel sorular aşağıdaki belirtilmiştir.

Tutarlılık Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Program veya projenin hedef ve faaliyetleri idarenin mevzuatında tanımlanmış görev alanları ile örtüşmekte midir?
- Hedefler stratejik planda belirlenen amaçlar ile aynı doğrultuda mıdır?
- Hedef ve faaliyetler ihtiyaçlara yanıt verecek şekilde mi tasarlanmıştır?

- Hedeflere hizmet etmeyen faaliyetler gerçekleştirilmiş midir?
- Hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlayacak başka faaliyetler de yürütülebilir miydi?
- Planlama ile uygulama arasında farklar ortaya çıkmış mıdır?

5. Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik: Faaliyet çıktılarının kullanılmaya devam edilmesi ve ilgili durumlarda yaygınlaştırılarak başka idare ve paydaşlar tarafından tekrar kullanılmasını ifade etmektedir.

Performans denetimi kapsamında sürdürülebilirlik, faaliyet çıktılarının kullanılmaya devam edilmesi ve ilgili durumlarda yaygınlaştırılarak başka idare ve paydaşlar tarafından tekrar kullanılmasını ifade etmektedir.

Kamu idarelerinin yürüttükleri program veya projeler kapsamında ortaya çıkarılan kapasitenin(uzmanlık, teknik bilgi, fiziksel kapasite vb.) paydaşlara, proje sahibi idare ve diğer idarelere fayda sağlamaya devam etmesi bir sürdürülebilirlik ölçütü olarak ele alınabilir.

Verimlilik ve etkililik ile yakından ilişkili olan sürdürülebilirlik unsuru ile yapılan denetimin **amacı; kamu kaynaklarının atıl kalabilecek kapasitelere tahsisinin önüne geçmektir.**

Sürdürülebilirlik unsuru ile yapılan denetim üç boyutta ele alınarak uygulanabilir:

- Uygulanan program ve projeler sonucu ortaya çıkarılan kapasitenin/çıktının aktif olarak kullanılmaya devam edilip edilmediğinin değerlendirilmesi.
- Bu kapasiteden faydalanabilecek ilgili diğer kamu idarelerine yapılan bilgilendirme ve tanıtım ile idarelerin bu kapasiteden yararlanma durumlarının incelenmesi.

- Uygulanan program ve projenin tamamlanmasının ardından elde edilen çıktılardan/sonuçlardan faydalanılmasına engel olabilecek olası unsurların incelenmesi.

Sürdürülebilirlik Unsurunun İncelenmesi İçin Önerilen Yöntemler

Sürdürülebilirlik unsuru ile yapılacak denetim için önerilen temel sorular aşağıda gösterilmektedir.

Sürdürülebilirlik Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Program veya projenin çıktıları ve ortaya çıkardıkları kapasiteler hala aktif olarak kullanılmakta mıdır?
- Program veya projenin tamamlanmasının ardından çıktılardan faydalanılmasına engel olacak unsurlar mevcut mudur?
- Program veya projenin faaliyetleri ile çıktıları hakkında diğer kamu idarelerine tanıtım ve bilgilendirme yapılmış mıdır?
- Başka kamu idareleri de bu çıktılardan faydalanmakta mıdır?

6. Uyumluluk

Uyumluluk: Faaliyetin mevcut düzenleme ve prosedürlere uygunluğu ve kurumsal kapasitenin uygulama için yeterliliğidir.

Performans denetimi dâhilinde uyumluluk unsuru, kamu idarelerinin proje, program, süreç ve faaliyetlerin yürütülebilmesi için mevcut organizasyon kapasitesinin yeterliliğinin değerlendirilmesidir.

Organizasyon kapasitesinin bileşenleri altında insan kaynağı, sistemsel altyapı ve iş süreçleri ile birlikte ilgili mevzuat, prosedürler ve genel kabul görmüş ilkelere uyum da yer alabilir.

Uyumluluk unsuru ile yapılan denetimin amacı, uygulamadaki aksaklıkları ve uyumsuzlukları tespit ederek kamu kaynaklarının kullanımında verimlilik ve etkililiği artırmaktır. Bu niteliği ile etkililik ve verimlilik unsurları ile yakından ilişkili olan uyumluluk unsuru, zamanlılık analizi, kalite analizi, program ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yaklaşımları dâhilinde kullanılabilir.

Uyumluluk Unsuru ile Yapılacak Denetimlerde Önerilen Yöntemler

Uyumluluk unsuru ile yapılacak denetimlerde kullanılması önerilen temel sorular aşağıda belirtilmiştir.

Uyumluluk Unsuru İçin Önerilen Temel Sorular

- Faaliyetlerin yürütülüş biçimi, idarenin ilgili mevzuatı açısından uygun mudur?
- Faaliyetlerin yürütülüş biçimi ve çıktılar genel kalite beklentilerini karşılamakta mıdır?
- İlgili süreçlerin olgunluğu faaliyet çıktılarını istenen zamanda, kalite ve miktarda üretmeye imkan vermekte midir?

5. SONUÇ:

Performans denetiminde unsurlar denetim ekibinin bir süreç, faaliyet, proje ve/veya programa ilişkin girdi, hedef, süreç, çıktı ve sonuçları analiz edebilmesi için gerekli denetim hedef ve kapsamlarını belirler.

Kamu Performans Denetim Rehberi İç Denetim Koordinasyon Kurulunun 18.2.2016 tarihli ve 2 sayılı Kararıyla kabul edilmiştir. Böylece, ilk kez iç denetim bakışı ile hazırlanmış Performans Denetimi Rehberi yayımlanmıştır.

Bu Rehberde performans denetimi ana unsurları, uluslararası standartlara uygun

olacak şekilde **ekonomiklik, verimlilik ve etkinlik/etkililik** olarak tanımlanmaktadır. Bunlara ek olarak **sürdürülebilirlik, tutarlılık ve uyumluluk** da iç denetçilerin denetim faaliyetlerinde takip edecekleri denetim unsurları arasında yer almaktadır.

Denetim unsurları arasında yer alan etkililik hedeflenen sonuçlara ulaşma kabiliyetidir. Etkinlik ise girdi ve çıktı mekanizması aracılığı ile belirlenen hedeflere doğru şekilde ulaşabilme kabiliyetidir.

Performans denetimi faaliyetlerinde etkililik ve etkinlik unsurları birbirlerine yakın bir kapsam içermektedir. İç denetçilerin faaliyetlerinde karışıklık oluşturmamak adına Rehberde bu iki unsur beraber ele alınmaktadır. Bu kavram Rehberin geri kalanında “*etkililik*” şeklinde kullanılmıştır.

Performans denetimi; bir kamusal faaliyet, program, proje ve sürecin etkinliğini, ekonomikliğini ve verimliliğini belirlemek amacıyla yapılan icraatların ve geçirilen aşamaların sistematik ve objektif bir değerlendirilmesidir.

Performans denetimi genel olarak, kamu programlarının ya da faaliyetlerinin beklenen performansa ne ölçüde ulaştığını değerlendirmektir. Performans denetimi, kamu kaynaklarının hesap verme sorumluluğu ile yönetimini geliştirmek adına önemli bir yapı taşıdır.

Kamuda performans arayışıyla, kamu hizmetlerine yönelik olarak kurum içi ve dışı yöneltilen olumsuz pek çok eleştiriyi bertaraf edebilecek bilimsel ve kamusal bir yaklaşım getirilmek istenmiştir. Çünkü, ekonomiklik, verimlilik ve etkililik gibi bilimsel ve daha çok sayısal ölçütlerin yanı sıra, hukuksal, saydamlık ve hesap verebilirlik gibi kamuya, kamu yararına ilişkin ölçütleri içeren kamu performans yönetimi, uygulanabildiği ölçüde yöneticileri, personeli ve hizmet edilen hedef kitleyi de memnun edebilecek bir anlayıştır.

Gerek kurumsal ve gerekse bireysel performansını görebilmek, sayılabilir ve ölçülebilir somut ölçütler belirlenebildiği ölçüde mümkün olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Konuya İlişkin Mevzuat

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar

Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği

İç Denetim Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

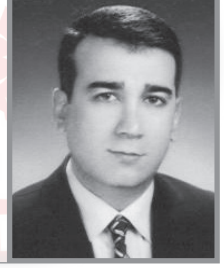
Üst Yönetici Rehberi

Kamu İç Denetçileri İçin Performans Denetim Rehberi

2005/10 sayılı Başbakanlık Genelgesi

(1) ve (2) Seri No'lu Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğler

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN GİDER BÜTÇESİNİN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI ÇERÇEVESİNDE: 2010-2014 BÜTÇESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yusuf MERDOĞLU

İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Müfettişi

Bu makale, Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA danışmanlığında, Yusuf MERDOĞLU tarafından hazırlanan "İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İdari ve Mali Yapısı" isimli yayınlanmış yüksek lisans tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

1. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GİDER BÜTÇESİNİN MEVZUAT-TAKİ YERİ

Yerel yönetimlerin türleri Anayasada belirtilmiş ve yerel yönetimlerin gelir ve harcamaları ile yetki ve sorumlulukları ilgili Kanunlarda tanımlanmıştır. Bu kapsamda büyükşehir belediyelerinin mali yapısını düzenleyen geniş bir mevzuat ağı vardır. Söz konusu mali yapının gider bölümünü ilgilendiren hususlar 5216 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde belirtilmiştir. Bununla birlikte, 2003 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, merkezi yönetim ile büyükşehir belediyesi arasındaki mali ilişkilerin esaslarını belirlemiştir.

Anayasanın Mali Hükümler başlıklı 161 inci maddesinde; "Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları, yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması ve uygulanması ve kontrolü kanunla yapılır."¹ Belirtilen hükme uygun yasal düzenleme 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi

yasası ile düzenlenmiştir. Söz konusu yasanın 25'inci maddesi, "Büyükşehir belediye bütçesi ile ilçe ve ilk kademe² belediyelerinden gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisine sunulur ve büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir. Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediye bütçeleri, büyük şehir belediye meclisinde aynı toplantı döneminde ve birlikte görüşülerek karara bağlanır ve tek bütçe halinde bastırılır." "... Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır."³ şeklinde yasal zemine oturtulmuştur.

Diğer taraftan, Anayasanın yine 161 inci maddesinde belirtildiği üzere, "... Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir."⁴, amir hükmü çerçevesinde stratejik planlar ve çok yıllık bütçeleme ilk defa 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi

2 06.03.2008 tarihli ve 5757 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Katılma, bağlanma, sınır dışına çıkarılma ve isim değişikliği başlıklı 2 nci maddesinde, "Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ve ekli (42) sayılı listede adları belirtilen ilk kademe belediyelerinin (Ayrıca bknz) tüzel kişilikleri kaldırılarak aynı listede belirtilen ilçe belediyelerine mahalleleri veya mahalle kısımları ile birlikte katılmıştır."

3 Hukuk Cep Kitapları Dizisi, "Belediye Mevzuatı", Ankara: Seçkin Yayınevi, 2011, s. 104.

4 Remzi Özmen, T.C. Anayasası, Hukuk Cep Kitapları Dizisi 1, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2008, s. 150.

1 Remzi Özmen, T.C. Anayasası, Hukuk Cep Kitapları Dizisi 1, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2008, s. 149.

Kontrol Kanunu (KMYKK) ile yasal zeminde literatüre dâhil edilmiştir. 5018 KMYKK ile birlikte 5393 sayılı Belediye Kanununun 61 inci maddesinde de bu minvalde bütçenin temel hükümleri aşağıdaki şekilde hüküm altına alınmıştır⁵:

“Belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Buna göre mali yıl bütçesi⁶;

- Stratejik planlara ve performans programlarına uygun olması gereken,
- İzleyen iki yılı da kapsamak suretiyle çok yıllık perspektifte hazırlanan,
- Ayrıntılı harcama ve finansman programları eklenen bir metindir.

2. YEREL YÖNETİMLERDE VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE BÜTÇE SÜRECİ

Yerel yönetimlerde bütçe süreci, bütçe çağrısı ile başlar ve Aralık ayı itibari ile meclislerde bütçe tasarısının görüşülmesi ve mali yılbaşından önce bütçenin kabul edilmesine kadar devam eder. Söz konusu aşamaları Tablo-1 yardımı ile açıklamaya çalışalım.

Meclisin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi, plan ve bütçe komisyonu toplantı süresi de dâhil olmak üzere en çok yirmi gündür. Meclis bu süre içinde bütçeyi görüşür ve mali yılbaşından önce karara bağlar. Bütçe sürecinde de görüldüğü üzere, büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye bütçelerinin kabul edilmesinde diğer belediyele-

re göre farklı bir durum söz konusudur. Büyükşehir belediye bütçe tasarısı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinden gelen bütçe tasarıları büyükşehir belediye meclisine sunulur; büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir. Büyükşehir ve ilçe belediye bütçeleri, büyükşehir belediye meclisinde kasım ayı toplantısında, birlikte görüşülerek karara bağlanır ve büyükşehir belediyesince tek bütçe halinde bastırılır.⁷

Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin Büyükşehir Belediye Kanununda yer almayan diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır. Bu kapsamda, 5393 sayılı Belediye Kanununun Bütçenin hazırlanması ve kabulü başlıklı 62 nci maddesinde, “Belediye Başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı KMYKK uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar. Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirilerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliliğini bozacak biçimde gider arttırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz. Kabul edilen bütçe, mali yılbaşından itibaren yürürlüğe girer.”⁸ 5393 sayılı Belediye Kanununun bütçe sistemi başlıklı 65 inci maddesinde belirtildiği üzere, “Belediye bütçesi... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak... İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”⁹

7 Hakan Yılmaz, M. Ferhat EMİL ve Baki KERİMOĞLU, “Yerel Yönetimler Maliyesi”, s. 198.

8 Hukuk Cep Kitapları Dizisi, “Belediye Mevzuatı”, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2011, s. 73.

9 Hukuk Cep Kitapları Dizisi, “Belediye Mevzuatı”, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2011, s. 74.

5 Hukuk Cep Kitapları Dizisi, “Belediye Mevzuatı”, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2011, s. 73.

6 Hakan Yılmaz, M. Ferhat EMİL ve Baki KERİMOĞLU, “Yerel Yönetimler Maliyesi”, s. 193.

Tablo 1: Yerel yönetimler Bütçe Hazırlama Süreci

Haziran Ayı Sonu	Bütçe Çağrısı
Temmuz Ayı Sonu	Birimlerin Gider Teklifleri (Stratejik plan, performans programı ve yatırım programlarındaki hedef ve ilkeler göz önünde bulundurulur)
Ağustos Ayı İçinde	Mali Hizmetler biriminin gelir bütçe tahmini ile gider tekliflerini birleştirip bütçe tasarısını hazırlaması (Ayrıntılı harcama ve finansman programı eklenir)
Ağustos Ayı Sonu	Belediyelerde belediye başkanı son değerlendirmeden sonra bütçe tasarısını Ağustos ayı sonunda encüme gönderir.
Eylül Ayı Başı	İl Özel İdarelerinde ise Vali son değerlendirmeden sonra bütçe tasarısını Eylül ayının ilk iş gününde encüme gönderir.
Eylül Ayının İlk Haftası	Encüme sunulan bütçe tasarısının 5018 sayılı Kanun uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere İçişleri Bakanlığına gönderilmesi
Eylül Ayı Son Hafta	Encümen tarafından bütçe tasarısının görüş ile birlikte üst yöneticiye verilmesi
Ekim Ayı Başı	Büyükşehir ilçe belediyelerinde bütçe tasarısının encümen görüşüyle sunulması
Kasım Ayı Başı	Büyükşehir Belediyeleri, Belediyeler ve İl Özel İdarelerinde belediye ve il genel meclislerine bütçe tasarısının encümen görüşüyle sunulması
Ekim ve Kasım Ayı	Bütçe tasarılarının plan ve bütçe komisyonlarına sunulması
Aralık Ayı	Meclislerde bütçe tasarısının görüşülmesi ve mali yılbaşından önce bütçenin kabul edilmesi

Kaynak: Devlet Planlama Teşkilatı verileri kapsamında yazar tarafından hazırlanmıştır.

Bu çerçevede Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığınca çıkarılan ve düzenlenen “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” 2006 başında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelik ile sağlanması düşünülen amaç, yerel yönetimlerin bütçe hazırlanması ve kabulü ile merkezi yönetime yakınlaştırılmaya çalışılmıştır.¹⁰

Bütçe sürecinin son aşamasını *bütçe kesin hesabı* oluşturmaktadır. 27.05.2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin, Bütçe kesin hesabının düzenlenmesi ve görüşülmesi başlıklı 40 ıncı maddesinde¹¹, “Kesin hesap, mali hizmetler birimi tarafından mali yılın bitiminden itibaren hazırlanarak,

üst yönetici tarafından... belediyelerde Nisan ayı içinde encüme sunulur. Encümen kesin hesabı en geç Nisan ayının sonuna kadar inceleyip, görüşü ile birlikte meclisin Mayıs ayı toplantısında görüşülmek üzere üst yöneticiye sunar. Kesin hesap meclisçe görüşülerek kabul edilir. Ancak kabul edilmeyen hususlar gerekçeleri belirtilmek suretiyle karara bağlanır. Konusu suç teşkil eden hususlar var ise meclis başkanlığınca yetkili mercilere iletilir.” Kesin hesap meclislerde görüşülmesi süresi en çok beş gündür. Kesin hesap Haziran ayının sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına ekleri ile birlikte bir paket şeklinde gönderilir.

3- İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN GİDER BÜTÇESİ VE GERÇEKLEŞMESİ (2010-2014)

10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 49 uncu, 22.02.2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanununun 48 inci, 03.07.2005 tarihli

¹⁰ Hakan Yılmaz, M. Ferhat EMİL ve Baki KERİMOĞLU, “Yerel Yönetimler Maliyesi”, s. 193

¹¹ Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin Bütçe Kesin Hesap Kısmı, <http://www.mevzuat.gov.tr/Yonetmelikler.aspx>.

ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 65 inci, 26.05.2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 ve 22 nci maddeleri ile 03.12.2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak ilk defa 2006 başında yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” kapsamında Gider Bütçesi; kurumsal, fonksiyonel, finansman tipi ve ekonomik sınıflandırma olarak dört bölümden oluşmaktadır.¹²

olarak oluşturulmuştur. Söz konusu ekonomik sınıflandırma; kurumların faaliyetlerini ekonomik ve mali anlamda çeşitlerini gösteren bir sınıflandırmadır. Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri, Mal ve Hizmet Alımı Giderleri, Faiz Giderleri, Cari Transferler, Sermaye Giderleri, Sermaye Transferleri, Borç Verme, Yedek Ödenek ekonomik sınıflandırma kapsamında sınıflandırılarak İBB'nin gider bütçesi analiz edilecektir

Tablo 1: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 Yılları Gider Bütçesi ve Gerçekleşmesi (Milyon TL)

Giderin Türü	2010 Yılı Bütçesi (TL)	Toplam İçinde ki Payı (%)	2011 Yılı Bütçesi (TL)	Toplam İçinde ki Payı (%)	2012 Yılı Bütçesi (TL)	Toplam İçinde ki Payı (%)	2013 Yılı Bütçesi (TL)	Toplam İçinde ki Payı (%)	2014 Yılı Bütçesi (TL)	Toplam İçinde ki Payı (%)
Personel Giderleri	491,7	7,56	595,4	8,37	657,2	9,16	686,8	7,98	749,7	6,00
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	95,1	1,46	102,5	1,44	105,1	1,46	108,8	1,26	118,4	0,95
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	1.218,6	18,74	1.384,2	19,46	1.634,6	22,77	1.857,8	21,61	2.317,5	18,55
Faiz Giderleri	309,3	4,76	233,5	3,28	181,5	2,53	128,8	1,50	128,1	1,03
Cari Transferler	372,3	5,72	379,3	5,34	330,5	4,60	372,8	4,34	677,8	5,43
Sermaye Giderleri	3.187,2	49,01	2.538,1	35,69	2.846,1	39,65	3.756,2	43,70	7.553,9	60,46
Sermaye Transferleri	9,6	0,15	678,2	9,54	459,9	6,41	548,1	6,38	411,3	3,29
Borç Verme	819,3	12,60	1.200,8	16,88	963,1	13,42	1.136,9	13,23	536,4	4,29
Yedek Ödenek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	6.503,1	100	7.112,0	100	7.178,0	100	8.596,2	100	12.493,1	100

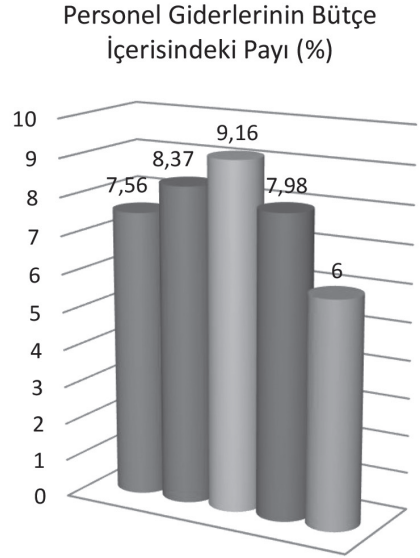
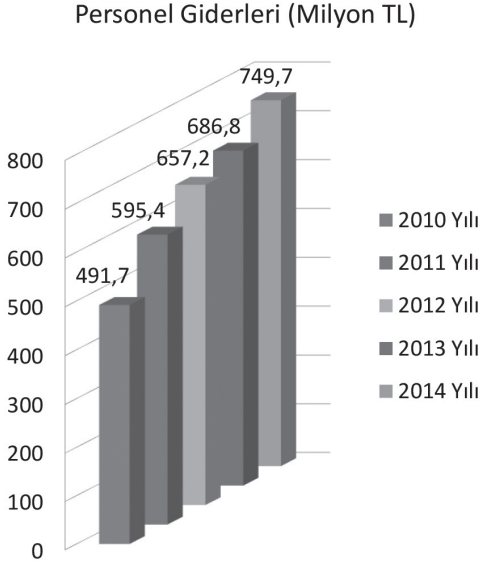
Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları Çerçevesinde Tarafımca Hazırlanmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Gider Bütçesi, Ekonomik Sınıflandırmaya uygun

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Gider Bütçesi 2010 yılından itibaren 2014 yılı gider bütçesi de dâhil olmak üzere sürekli artan yönlü bir gelişme göstermiştir. Söz konusu bu durum İstanbul'da her yıl harcamaların

¹² Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin Gider Bütçesi Kısmı, <http://www.mevzuat.gov.tr/Yonetmelikler.aspx>.

Grafik 1: 2010-2014 Yıllarında Personel Giderlerinin Bütçe İçerisindeki Gerçekleşmesi ve Dağılımı

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları Çerçevesinde Tarafımca Hazırlanmıştır.

arttığını ve gelişim gösterdiğini bununla birlikte harcamaların bu kadar arttığı zamanda kaynak sıkıntısı çekilmemesi için bütçeleme sürecinin iyi hesaplanması gerektiği noktasında fikir vermektedir. Gider bütçesi içerisinde en önemli gider kalemini Tablo-1'deki veriler çerçevesinde değerlendirildiğinde sermaye giderlerinin olduğu açıktır. Sonrasında ise mal ve hizmet alımı giderleri kalemi ile personel giderlerinin gider bütçesi içerisinde önemli bir paya sahip olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu gider kalemlerini yıllara sâri olarak grafik üzerinde değerlendirildiğinde etkileri daha net olarak görülebilir.

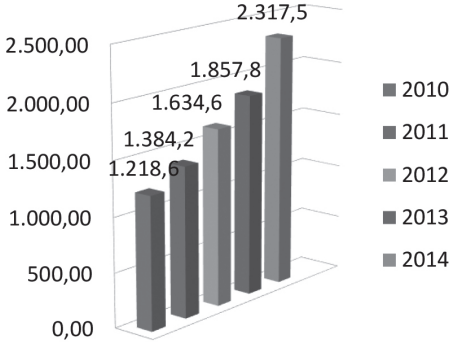
Personel giderleri Tablo-1 ve Grafik 1 çerçevesinde değerlendirildiğinde; söz konusu giderler 2010-2014 yılları döneminde sabit fiyatlarla miktar olarak sürekli artış göstermiştir. Diğer taraftan, personel harcamalarının oranı daima % 10'un altında kalmıştır. Bu oranların önce yükselen, ardından

dan düşen bir seyir izlediği görülmektedir. Personel giderlerindeki artışın ana nedeni artan talep ve sürekli artış gösteren yatırımlara zamanında cevap verilmesi için personel sayısının sürekli artış göstermesi kısmen ise personel verimliliğinin artırılarak daha nitelikli hale gelmesi için hizmet içi eğitimlerinin artış göstermesi etkili olmuştur.

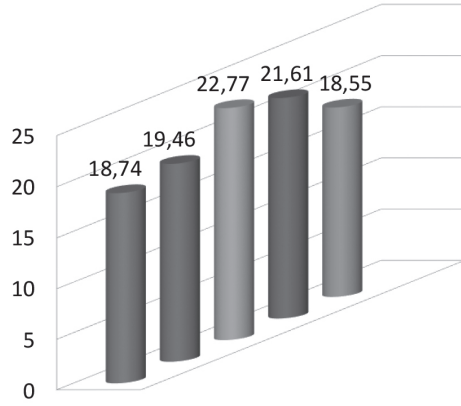
Mal ve hizmet alımı giderleri Tablo-1 ve Grafik 2 çerçevesinde değerlendirildiğinde; park bahçe düzenlemeleri, katı atıkların işlenmesi ve geri kazanımı, yolların meydanların geçitlerin temizliği, kıyı ve sahillerimizin temizlik ve düzenlenmesi, kentsel dönüşüm projeleri, meslek edindirme kursları, kadın sağlığı merkezlerinin işletilmesi, itfaiye ve zabıta personeli hizmeti alımları, tüketime yönelik mal ve malzeme alımları, yolluklar vb. giderlerden oluşan mal ve hizmet alımı giderleri, 2010-2014 döneminde tutar olarak sürekli artış göstermiştir.

Grafik 2: 2010-2014 Yıllarında Mal ve Hizmet Alımı Giderlerinin Bütçe İçerisindeki Gerçekleşmesi ve Dağılımı

Mal ve Hizmet Alımı Giderleri
(Milyon TL)

Mal ve Hizmet Alımı Giderlerinin
Bütçe İçerisindeki Payı (%)

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları Çerçevesinde Tarafımca Hazırlanmıştır.

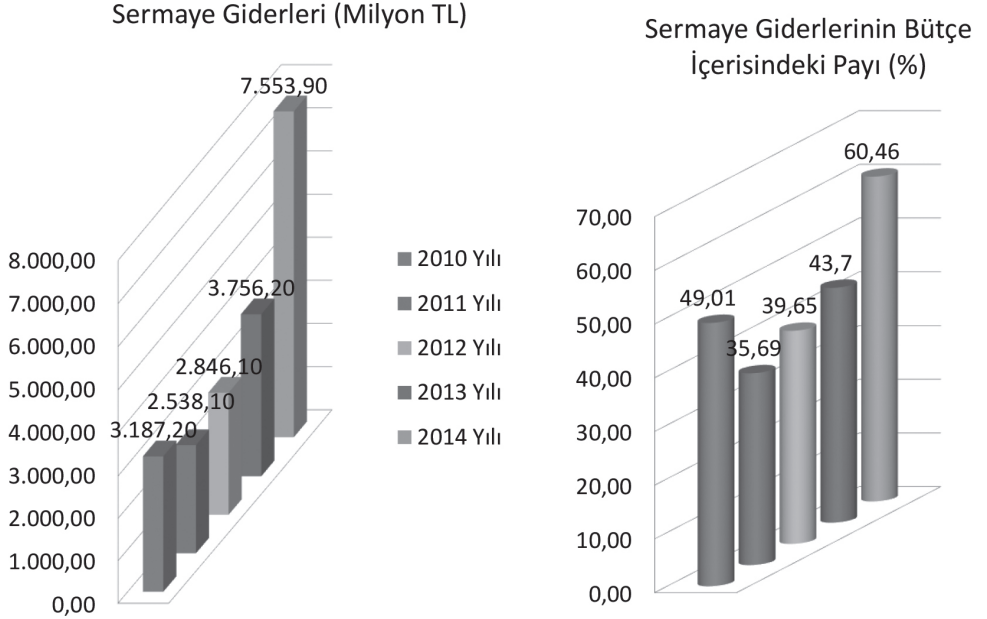
Mal ve hizmet alımı giderlerinin bütçe içerisindeki oranı % 20'ler civarında seyretmiştir. Mal ve hizmet alımı giderlerindeki artışın sosyal hizmetler, imar ve şehircilik faaliyetleri, park ve bahçe hizmetleri, mesleki beceri ve eğitim kursları, kütüphane ve müze hizmetleri ve kentsel dönüşüm hizmetleri gibi sosyal sorumluluk gerektiren projelerdeki artıştan ileri geldiğini söylemek mümkündür. Söz konusu mal ve hizmet giderleri kalemi içerisinde yer alan giderler içerisinde en önemli payı "hizmet alımları" kalemi oluşturmaktadır. Ancak, mal ve hizmet alımı giderleri miktar olarak 2014 yılına kadar artış göstermesine rağmen aynı giderin bütçe içerisindeki payı ise 2013 yılına kadar artış göstermiş ve 2013 yılından 2014 yılına kadar azalan yönlü bir gelişme göstermiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri 2013 yılı ve 2014 yılları itibari ile bütçenin yüksek oranda artış göstermesinden ileri gelmiştir.

Grafik 3: 2010-2014 Yıllarında Sermaye Giderlerinin Bütçe İçerisindeki Gerçekleşmesi ve Dağılımı

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları Çerçevesinde Tarafımca Hazırlanmıştır.

Mamul mal alımları, Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırılması, Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri, Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri ve Diğer Sermaye Giderlerinden oluşan Sermaye giderleri Tablo -1 ve Grafik 3'deki bilgiler aracılığıyla değerlendirildiğinde; söz konusu giderlerin, gider bütçesi içerisinde en önemli gider kalemini oluşturduğu görülmektedir. Bu perspektiften değerlendirildiğinde sermaye giderleri 2011 yılı hariç sürekli artan yönlü bir gelişme göstermiştir. 2012 yılında Sermaye giderleri içerisinde yer alan kalemlerden gayrimenkul alım ve kamulaştırma giderleri payı en yüksek iken, 2013 ve 2014 yıllarında en yüksek payı ise gayrimenkul sermaye üretim giderleri almıştır. Diğer taraftan gider bütçesi 2014 yılında diğer yıllara oranla çok yüksek bir artış göstermiştir. Bunun nedeni, sermaye giderlerinin tamamının yatırım niteliğinde olması (metro yatırımları, alt ve üst

Grafik 3: 2010-2014 Yıllarında Sermaye Giderlerinin Bütçe İçerisindeki Gerçekleşmesi ve Dağılımı

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları Çerçevesinde Tarafımızca Hazırlanmıştır.

geçitler, köprülü kavşak ve viyadük yapımları, karayolları tünelleri gibi) göz önünde bulundurulduğunda özellikle 2014 yılında yatırımlara hız verildiği ve yatırımların artırıldığı söylenebilir. Diğer taraftan, sermaye giderlerinin bütçe içerisindeki payı ise sermaye giderlerine aynı paralellikte genel itibarıyla artış göstermiştir.

Tablo 2'de; Özellikle personel giderleri, faiz giderleri, cari transferler ile sermaye giderlerindeki ciddi artış göze çarpmaktadır. Bu gelişme, yeni büyükşehir belediyelerinin nicel olarak artmasından ve görevleri itibarıyla niteliğinin artmasından ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, büyükşehir belediyelerin giderlerinin GSYİH içerisindeki durumunu göstermesi açısından Tablo 3 deki verilerin incelenmesi yeterli olacaktır. Özellikle mezkûr tablo da 2013 yılı gider bütçesinden

2014 yılı bütçesine geçişte oran itibarıyla ciddi artışı görmek mümkündür. Söz konusu artış, 6360 sayılı Kanun kapsamında 16 büyükşehir belediyesine ek olarak 14 büyükşehir belediyesinin de büyükşehir sistemine dâhil olmasından ileri geldiğini söylemek pekâlâ mümkündür. Özellikle söz konusu giderlerdeki artışın arkasında yatan ana nedenin aslında mevzuattaki değişikliklerle açıklanabilir. Şöyle ki; **5779 sayılı Kanunda 2012 yılındaki 6360 sayılı Kanunun yapmış olduğu değişikliklerle birlikte büyükşehir belediyelerinin payı % 2,85'ten % 1,5'e düşmüştür; ancak büyükşehir ilçe belediyelerinin payı % 2,5'den % 4,5'e ve büyükşehir belediyelerine verilecek payların oranı da % 5'den % 6'ya artarak Anayasanın, "...görevleri oranında gelir sağlanır" hükmüne uygun adım atılarak gelirlerde artış sağlanmıştır.**

Bununla birlikte, Büyükşehir Belediye-

Tablo 2: Büyükşehir Belediyelerinin Gider Türüne Göre; 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 Yılları Gider Bütçesinin Dağılımı (Bin TL)

Giderin Türü	2010 Yılı Bütçesi (TL)	2011 Yılı Bütçesi (TL)	2012 Yılı Bütçesi (TL)	2013 Yılı Bütçesi (TL)	2014 Yılı Bütçesi (TL)
Personel Giderleri	1.369.619	1.585.518	1.811.987	1.969.819	3.082.843
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	251.325	273.531	287.130	308.463	483.625
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	3.397.423	4.100.762	4.764.440	6.097.047	8.691.878
Faiz Giderleri	725.174	669.269	746.285	593.749	889.864
Cari Transferler	1.007.278	990.042	928.984	1.270.381	1.606.878
Sermaye Giderleri	5.704.227	5.469.735	6.406.341	9.715.562	13.586.856
Sermaye Transferleri	20.827	757.579	486.796	722.447	672.174
Borç Verme	1.360.377	1.724.537	1.405.417	2.004.485	1.362.116
Yedek Ödenek	0	0	0	0	0
Toplam	13.836.250	15.570.973	16.837.380	22.681.953	30.376.234

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü, muhasebat.gov.tr

leri Özel Tüketim Kanununa ekli (I) sayılı listede yer alan akaryakıt, gaz ve benzeri akaryakıt ürünleri üzerinden özel tüketim vergisi hariç olmak üzere Büyükşehir Bele-

% 40'lık kısmının % 70'i nüfusa, % 30'u yüzölçümü esasına göre BŞB'ler arasında dağıtılarak¹³ kanun koyucu tarafından belli kriterler ekseninde mali transferlerin tevziinin

Tablo 3: Büyükşehir Belediyelerinin 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 Yılları Gider Bütçesi (Bin TL) ve GSYİH'ya Oranları

Gider Bütçesi (Yıl)	Bin TL	GSYİH'ya Oranları (%)
2010	13.836.250	0.0125
2011	15.570.973	0.0120
2012	16.837.380	0.0118
2013	22.681.953	0.0145
2014	30.376.234	0.0173

Kaynak: muhasebat.gov.tr ile tüik.gov.tr verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

diye sınırları (BŞB) içerisinde yapılan GBVG tahsilatı toplamının % 6'sı ile GBVG tahsilatı toplamı üzerinden BŞB içinde yer alan ilçe belediyelerine ayrılan payların % 30'u BŞB payı olarak ayrılır. % 6'lık payın % 60'ı doğrudan ilgili BŞB hesabına aktarılırken kalan

sağlanması hedeflenmiştir. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak da büyükşehir belediyelerinin harcamaları da artmıştır.

¹³ Hakan YAŞ ve Umut AKDUĞAN, "Türkiye'de Belediyelere Yapılan Mali Transferlerin Flypaper Effect Çerçevesinde İncelenmesi", Maliye Dergisi, Sayı 168, Ocak-Haziran 2015, s. 52.

Tablo 4: 2010-2014 Yılları Bütçe Dengesinin Değişimi (Milyon TL)

TL	2010	2011	2012	2013	2014
Bütçe Giderleri	6.503,1	7.112,0	7.178,0	8.596,2	12.493,1
Bütçe Gelirleri	5.989,3	7.173,0	7.423,15	8.936,1	12.282,6
Bütçe Dengesi	-513,8	61,0	245,15	339,9	-210,5

Kaynak: Bütçe Rakamları İBB Faaliyet Raporlarından Alınarak Yazar Tarafından Hazırlanmıştır.

6360 ve 5779 sayılı yasa ile mali konularda getirilen tüm değişikliklerle birlikte, yerel yönetimlerin mali yapısının güçlendiğini söylemek mümkündür. Çünkü mezkûr değişikliklerle birlikte yerel yönetimlere genel bütçeden aktarılan paylarda yaklaşık % 10,5'lik bir artış sağlanmıştır.¹⁴

Özellikle İBB'nin gider bütçesinin 2010 ve 2011 yıllarında toplam büyükşehir belediye giderlerinin sırasıyla % 47, % 46 lara tekabül ederek neredeyse yarısını teşkil edecek kadar önemli bir bütçesinin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte 2014 yılına gelindiğinde 6360 sayılı Kanun ile birlikte toplam büyükşehir belediye sayısı 30'a ulaşmıştır. Buna bağlı olarak büyükşehirlerin totalde giderleri de artış göstermesine rağmen İBB'nin gider bütçesinin büyükşehir bütçe giderlerinin % 40 'ı gibi büyük bir paya sahip olmuştur. Yeni kurulan 14 büyükşehir belediyesi ile birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bütün büyükşehirler bağlamında gider bütçesinin 2010 itibarıyla % 7'lik bir azalma göstermesine neden olduğu düşünülse de 2013 yılı itibarıyla değerlendirildiğinde oran olarak İBB'nin % 1'lik artış sağladığı anlaşılmaktadır. Söz konusu tersine durumun 5779

ve 6360 sayılı Kanunda belirtilen kriterlerden ileri geldiği düşünülmektedir.

Tablo 4'te yer alan bilgi kapsamında, 2010 ve 2014 yılları itibarı ile açık olan bütçenin finansman ihtiyacı borçlanma yöntemiyle kapatılmıştır. İç borçlanma ve dış borçlanma yöntemi olarak iki şekilde gerçekleşen bütçenin finansmanında en fazla pay dış borçlanmaya (uluslar arası finans kuruluşları) ait olmuştur. Günümüzde ülke ekonomileri gibi yerel yönetimlerinde makroekonomik dengelerin sağlanması kadar, en azından bu dengelerin sürdürülebilir olması da önemli bir konu haline gelmiştir. Sürdürülebilirlikle ilgili olarak gündeme gelen konulardan biri de mali sürdürülebilirliktir. Özellikle yerel yönetimlerde yönetimlerce belirlenen politikaların belirlenmesi ve başarılı bir şekilde uygulanması açısından mali sürdürülebilirliğin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Mali sürdürülebilirlik çerçevesinde orta vadeyi kapsayacak bütçelerin hazırlanması ülkemizde ilk defa 2003 yılında kabul edilen ve 1 Ocak 2006'dan itibaren de fiilen uygulamaya konulan 5018 sayılı KMYKK ile orta vadeli harcama sistemine geçilmiştir. Bu doğrultuda yıllık bütçeleme yerine, çok yıllık bütçe yöntemi benimsenmiş ve yerel bütçe

¹⁴ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Ağustos 2015, 10(2), 205-229, s. 222.

her yıl, gelecek üç yılı kapsayacak şekilde hazırlanmaya başlanmıştır.¹⁵

Tablo 4'teki veriler kapsamında bütçe değişimi analiz edildiğinde 2010-2014 dönemi kapsamında çok yıllık bütçelemeye ve performans esaslı bütçelemeye imkân vermesi amacıyla stratejik plan hazırlanmıştır. Bu çerçevede dengenin 2010 ve 2014 yılları itibarıyla giderler lehine bozulduğu ve bütçenin açık verdiği görülmektedir. Bütçe açığı hiç kuşkusuz borçlanma yöntemiyle kapatılmıştır. İç borçlanma ve dış borçlanma yöntemi olarak iki şekilde gerçekleşen bütçenin finansmanında en fazla pay dış borçlanmaya (uluslar arası finans kuruluşları) ait olmuştur.¹⁶

Bütçe açıklarının ve/veya kamu borç stokunun sürdürülebilir olup olmadığı, merkezi yönetim kadar yerel yönetimlerin de üzerinde durduğu ve mali yapının yumuşak karnını oluşturduğunu söylemek pekâlâ mümkündür. Dolayısıyla, bunun gerçekleşebilmesi için bütçe gelirlerini arttırarak ve/veya bütçe harcamalarını kısarak, bütçe açıkları ve birikmiş kamu borç stokunu sürdürülebilir düzeyde tutabilecek çözümün üretilmesine ihtiyaç vardır.¹⁷

Bu perspektiften İBB'nin 2010-2014 yılları bütçeleri tetkik edildiğinde; 2010 yılı bütçesinin açık vermesi ile birlikte, 2011 yılı gelir bütçesi gider bütçesine göre daha fazla artış gösterdiği görülmüştür. Bununla birlikte İBB'nin yıl içerisinde borçlandığı iç ve dış kredi faiz ödeneklerinin takip edildiği bir gider kalemi olması göz önünde tutulduğunda;

15 Hüseyin ŞEN, İsa SAGBAŞ ve Abdullah KESKİN, Türkiye'de Mali Sürdürülebilirliğin Analizi: 1975-2007, Maliye Dergisi, Sayı 158, Ocak-Haziran 2010, s.104.

16 İBB Faaliyet raporlarından istifade edilmiştir.

17 Hüseyin ŞEN, İsa SAGBAŞ ve Abdullah KESKİN, Türkiye'de Mali Sürdürülebilirliğin Analizi: 1975-2007, Maliye Dergisi, Sayı 158, Ocak-Haziran 2010, s. 111.

Tablo 1'deki veriler kapsamında, faiz giderlerinin 2010 yılı bütçesi ile 2014 yılı bütçesi dahil olmak üzere genel olarak azalarak aşağı yönlü bir trend göstermiştir. Faiz giderlerinin 2010 yılı toplam gider bütçesi içerisindeki payı % 4,76 iken, 2014 yılı itibarıyla % 1,03 seviyelerine gerilemiştir. Bu durum mali literatürde önemli bir yer işgal eden mali sürdürülebilirlik konusunda önemli bir adım atıldığının nicel tezahürü olmuştur.

Yukarıdaki gelişmeler 2014 bütçesine değin devam ettiği anlaşılmıştır. Ancak, 2014 bütçesinin açık vermesinde bütçe giderlerinin hem oran hem de miktar itibarıyla bütçe gelirden fazla artış göstermesi neden olmuştur. Buna sebep olan başka faktör ise kamu borç stokunun 2014 yılına kadar sürdürülebilir bir trend gösterirken, 2014 yılı itibarıyla kamu borç stokundaki artıştan ileri gelmiştir. Söz konusu gelişmeyi biraz daha açmak gerekirse; 2010 yılında en fazla borç stoku 2028 yılına kadar vadeli olan dış borçlanma daha sonra ise 2018 yılına kadar vadeli olan yurtiçi bankalara ve iller bankasına yapılan iç borçlanma takip etmiştir. 2014 yılında ise aynı tablo devam etmiş ancak ödenen faiz miktarı 2010 yılında ödenen faizin % 35'i kadar olmasına rağmen borç stoku kısmen artış göstermiştir.¹⁸

Genel olarak İBB'nin 2010-2014 stratejik plan ve orta vadeli programı kapsamında borç stokunu ve mali yapısını sürdürülebilir düzeyde tutacak hamleler yaptığı ve politikalar geliştirdiği söylenebilir.

4- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Büyükşehir Belediyelerinin Gider bütçesi; 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 49 uncu, 22.02.2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İda-

18 İBB Faaliyet raporlarından istifade edilmiştir.

resi Kanununun 48 inci, 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 65 inci, 26.05.2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 ve 22 nci maddeleri ile 03.12.2014 tarihli ve 2014/7052 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak ilk defa 2006 başında yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” kapsamında Ekonomik Sınıflandırmaya uygun olarak oluşturulmuştur. Söz konusu ekonomik sınıflandırma; kurumların faaliyetlerin ekonomik ve mali anlamda çeşitlerini gösteren bir sınıflandırmadır. Ayrıca, Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığınca çıkarılan ve düzenlenen “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” ile sağlanması düşünülen amaç, yerel yönetimlerin bütçe hazırlanması ve kabulü ile merkezi yönetime yakınlaştırılmaya çalışılmıştır

5018 KMYKK ile birlikte, merkezi yönetim bütçesinin yöntem itibarıyla izdüşümü haline gelen belediye bütçeleri de; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak hazırlanmasına, belediyenin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini göstermesine, bu kapsamda çok yıllık perspektifte hazırlanan ve ayrıntılı harcama ve finansman programlarının yapılmasında bunlarla birlikte “Mali sürdürülebilirlik çerçevesinde” çok önemli bir katkısı olmuştur.

Diğer taraftan, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Gider Bütçesinin analizi neticesinde; 2010 yılından itibaren 2014 yılı gider bütçesi de dâhil olmak üzere sürekli artan yönlü bir gelişme göstermiştir. Gider bütçesi içerisinde en önemli gider kalemi sermaye giderleri olmuştur. Sonrasında ise mal ve

hizmet alımı giderleri kalemi ile personel giderlerinin gider bütçesi içerisinde önemli bir paya sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Bununla birlikte, Personel giderleri 2010-2014 yılları döneminde sabit fiyatlarla miktar olarak sürekli artış göstermiştir ve personel harcamalarının oranı daima % 10'un altında kalmıştır. *Personel giderlerindeki artışın ana nedeni artan talep ve sürekli artış gösteren yatırımlara zamanında cevap verilmesi için personel sayısının sürekli artış göstermesi iken, kısmen de personel verimliliğinin arttırılarak daha nitelikli hale gelmesi için hizmet içi eğitimlerinin artış göstermesi etkili olmuştur.*

Öte yandan, mal ve hizmet alımı giderleri, 2010-2014 döneminde tutar olarak sürekli artış göstermiştir. Söz konusu giderlerinin bütçe içerisindeki oranı % 20'ler civarında seyretmiştir. Mal ve hizmet alımı giderlerindeki artışın sosyal hizmetler, imar ve şehircilik faaliyetleri, park ve bahçe hizmetleri, mesleki beceri ve eğitim kursları, kütüphane ve müze hizmetleri ve kentsel dönüşüm hizmetleri gibi sosyal sorumluluk gerektiren projelerdeki artıştan ileri geldiğini söylemek mümkündür. Söz konusu mal ve hizmet giderleri kalemi içerisinde yer alan giderler içerisinde *en önemli payı “hizmet alımları” kalemi oluşturmaktadır.* Ancak, mal ve hizmet alımı giderleri miktar olarak 2014 yılına kadar artış göstermesine rağmen aynı giderin bütçe içerisindeki payı ise 2013 yılına kadar artış göstermiş ve 2013 yılından 2014 yılına kadar da azalan yönlü bir gelişme göstermiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri 2013 yılı ve 2014 yılları itibarı ile bütçenin yüksek oranda artış göstermesinden ileri gelmiştir.

Son olarak, Sermaye giderleri (Mamul mal alımları, Gayrimenkul Alımları ve Ka-

mulaştırılması, Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri, Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri ve Diğer Sermaye Giderleri), gider bütçesi içerisinde en önemli gider kalemini oluşturmuştur. Bu perspektiften değerlendirildiğinde sermaye giderleri 2011 yılı hariç sürekli artan yönlü bir gelişme göstermiştir. 2012 yılında Sermaye giderleri içerisinde yer alan kalemlerden gayrimenkul alım ve kamulaştırma giderleri payı en yüksek iken, 2013 ve 2014 yıllarında en yüksek payı ise gayrimenkul sermaye üretim giderleri almıştır. Diğer taraftan, gider bütçesi 2014 yılında diğer yıllara oranla çok yüksek bir artış göstermiştir. Bunun nedeni, sermaye giderlerinin tamamının yatırım niteliğinde olması (metro yatırımları, alt ve üst geçitler, köprülülük kavşak ve viyadük yapımları, karayolları tünelleri gibi) göz önünde bulundurulduğunda özellikle 2014 yılında yatırımlara hız verildiği ve yatırımların arttırıldığı söylenebilir. Diğer taraftan, sermaye giderlerinin bütçe içerisindeki payı ise sermaye giderlerine paralel olarak genel itibariyle artış göstermiştir.

Diğer taraftan, büyükşehir belediyelerin giderlerinin GSYİH içerisindeki durumunun analizi neticesinde; 2013 yılı gider bütçesinden 2014 yılı bütçesine geçişte oran itibariyle ciddi artış olmuştur. Söz konusu artış, 6360 sayılı Kanun kapsamında 16 büyükşehir belediyesine ek olarak 14 büyükşehir belediyesinin de büyükşehir sistemine dâhil olmasından ileri geldiğini söylemek pekâlâ mümkündür. Özellikle söz konusu giderlerdeki artışın arkasında yatan ana nedenin aslında mevzuatta büyükşehir belediyesinin payını arttıracak bir değişiklikle, Anayasanın, "...görevleri oranında gelir sağlar" hükmüne uygun adım atılmasından ileri gelmiştir.¹⁹

19 Büyükşehir Belediyeleri Özel Tüketim Kanunu'na ekli (I) sayılı listede yer alan akaryakıt, gaz ve benzeri akaryakıt ürünleri

Özellikle İBB'nin gider bütçesinin 2010 ve 2011 yıllarında toplam büyükşehir belediye giderlerinin sırasıyla % 47, % 46'lara tekabül ederek neredeyse yarısını teşkil edecek kadar önemli bir bütçesinin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte 2014 yılına gelindiğinde 6360 sayılı Kanun ile birlikte toplam büyükşehir belediye sayısı 30'a ulaşmıştır. Buna bağlı olarak büyükşehirlerin totalde giderleri de artış göstermesine rağmen İBB'nin gider bütçesinin büyükşehir bütçe giderlerinin % 40'ı gibi büyük bir paya sahip olmuştur. Yeni kurulan 14 büyükşehir belediyesi ile birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bütün büyükşehirler bağlamında gider bütçesinin 2010 itibariyle % 7'lik bir azalma göstermesine neden olduğu düşünülse de, 2013 yılı itibariyle değerlendirildiğinde oran olarak İBB'nin % 1'lik artış sağladığı anlaşılmaktadır. Söz konusu tersine durumun 5779 ve 6360 sayılı Kanunda belirtilen kriterlerden ileri geldiği düşünülmektedir. Son gelişmeler de gösteriyor ki; 6360 ve 5779 sayılı Kanun ile mali konularda getirilen tüm değişikliklerle birlikte, yerel yönetimlerin mali yapısı güçlenmiştir. Bunun en büyük kanıtı ise, yerel yönetimlere genel bütçeden aktarılan paylarda yaklaşık % 10,5'lik bir artıştır.

üzerinden özel tüketim vergisi hariç olmak üzere Büyükşehir Belediye sınırları (BŞB) içerisinde yapılan GBVG tahsilatı toplamının % 6'sı ile GBVG tahsilatı toplamı üzerinden BŞB içinde yer alan ilçe belediyelerine ayrılan payların % 30'u BŞB payı olarak ayrılır. % 6'lık payın % 60'ı doğrudan ilgili BŞB hesabına aktarılırken kalan % 40'lık kısmının % 70'i nüfusa, % 30'u yüzölçümü esasına göre BŞB'ler arasında dağıtılarak kanun koyucu tarafından belli kriterler ekseninde mali transferlerin tevziinin sağlanması hedeflenmiştir. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak da büyükşehir belediyelerin harcamaları da artmıştır.

İDARE HUKUKUNDA HAK İKTİSÂBINA İYİNİYETİN ETKİSİ

Dr. Selman ÖZDEMİR

Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı

1. GİRİŞ

Gündelik hayatın devamını müsbet ve sorunsuz bir şekilde sağlayabilmek maksadıyla merkezî veya mahallî nitelikli kamu idareleri tarafından, görev alanları ile ilgili olarak kamu hizmeti adı verilen işlerin yürütülmesi, işlemlerin tesis edilmesi gerekmektedir. Bu kamu hizmetlerinin yürütülmesi esnasında ise, gerek kamu hizmetini sunan kurum personeli ile kamu idaresi, gerekse kamu hizmetinden faydalanan kişiler ile kamu idaresi arasında muhtelif hukukî ilişkiler kurulabilmektedir.

Söz konusu hukukî ilişkiler neticesinde ortaya çıkan sonuçlar ise, kimi zaman hukukî ilişkinin muhatabı olan kurum personelinin yahut kamu hizmetinden faydalanan konumunda bulunan kişilerin hoşlarına gitmekte; kimi zaman ise söz konusu hukukî ilişkiler neticesinde ortaya çıkan sonuçlar, hukukî ilişkinin muhatabı olan kurum personelinin yahut kamu hizmetinden faydalanan konumunda bulunan kişilerin hoşlarına gitmemektedir.

Çoğunlukla mevzuata aykırı şekilde ortaya çıkmış olan durumların ortadan kaldırılıp, hukuka aykırılığın giderilerek, durumun mevzuata uygun hale çevrilmesine yönelik idarî tasarruflar; mevzuata aykırı

durumlar neticesinde bir takım menfaatler/avantajlar/faydalar elde etmiş olan kişileri rahatsız etmektedir.

Zira kimse, “evet, ben bu statüye hukuka aykırı şekilde gelmişim, hukuka aykırı şekilde geldiğim bu statü esnasında benim hakkım değil, bu nedenle ben bu statüden ayrılıyorum” dememekte; aksine çoğunlukla hukuksuz şekilde geline statünün muhafazasının devamı istenilmektedir.

Yahut kimse, “evet, ben bu binayı kaçak olarak, üstelik yeşil alana yaptım. Yaptığım yapı, belde halkının yeşil alan kullanımını engelliyor; ben belde halkının hakkına tecavüz etmişim; bu haksız/hukuksuz yaptığım yapı yıkılmalıdır” dememektedir.

Aksine kişiler, mevzuata aykırı durumlar neticesinde elde ettikleri menfaatlerin/avantajların korunmasını, haksız/hukuksuz biçimde muhtelif şekillerde geline durumlara dokunulmamasını istemektedirler.

Hatta kimi zaman bu talepler o kadar “aşırı” dile getirilebilmektedir ki; haksız/hukuksuz elde edilen menfaatlerin/avantajların/durumların o kişiler bakımından “hak” olduğu ileri sürülebilmektedir.

Mevzuata aykırı durumlar neticesinde elde edilen menfaatlerin/avantajların ko-

runmasına dair talepler ileri sürülürken; muhtelif kavramlara dayanılmakta olup; dayanılan bu kavramlardan birisini de “iyiniyet” kavramı olduğu gözlemlenmektedir.

Örneğin, belli bir göreve atanabilmek için, bazı eğitim şartları veya bazı hizmet süresi şartları aranabilmektedir.

Eğitim şartını veya hizmet süresi şartını taşımamasına karşın bir şekilde bu göreve atanmış olan kişinin, eğitim şartını (veya kamu hizmeti süresi şartını) taşımadığı halde bu göreve kişinin mevzuata aykırı biçimde atandığının tesbit edilmesi üzerine, kişinin bu görevden alınarak eğitim durumuna veya hizmet süresine uygun bir göreve atanması halinde; çoğunlukla “evet, ben bu statüye hukuka aykırı şekilde gelmişim, bu hukuka aykırı şekilde geldiğim statü esasında benim hakkım değil, bu nedenle benim bu statüden ayrılmam gerekir” şeklinde bir ifade kullanılmamaktadır.

Aksine kişiler mevzuata aykırı durumlar neticesinde elde ettikleri menfaatlerin/avantajların korunmasını, haksız/hukuksuz biçimde muhtelif şekillerde geline durumlara dokunulmamasını istemektedirler.

Böyle durumlarda kişi tarafından “görevden alınmaması gerektiği, zira kendisinin iyiniyetli bir şekilde bu görevi lâyıkıyla yerine getirdiği, iyiniyetli olduğu için, o görevde kalması gerektiği” ileri sürülebilmektedir.

Yahut mera alanına *izinsiz bina inşa* eden kişinin, merayı tahliye etmesinin istenmesi durumunda çoğunlukla “evet, ben bu binayı bir kamu malı olan meraya inşa ettim. Yaptığım yapı ile kamu malına müdahale etmişim; bu haksız/hukuksuz yaptığım yapı yıkılmalı ve ben bu kamu malını terk etmeliyim” şeklinde bir yaklaşım sergilenmemektedir.

Aksine kişi tarafından, tabir-i caizse kamu malının baba malı gibi kullanımına devam edilmek istenilmekte; mevzuata aykırı durumlar neticesinde elde edilen menfaatlerin / avantajların korunmasını, hukuksuz biçimde oluşan durumlara dokunulmaması istenilmektedir.

Bu durumlarda kişi tarafından “on yıllardır o merayı kullandığı, kimseye bir zararının olmadığı, bu nedenle iyiniyetli olduğu, iyiniyetli olması nedeniyle merayı tahliye etmemesi gerektiği” ileri sürülebilmektedir.

Benzer şekilde, *kaldırımı işgal* eden bir satıcıdan, kaldırımdaki tezgâhları kaldırması istenildiğinde, “kaldırımdan gelen geçenin az olduğu, gelen geçen çok olsa zaten kaldırıma tezgâh koymayacağı, dolayısıyla kaldırımı iyiniyetli şekilde kullandığı, bu nedenle kaldırımda tezgâha müsaade edilmesi gerektiği” ileri sürülebilmektedir.

Görüldüğü üzere, “iyiniyet” adı verilen kavrama kişiler adetâ bir can simidi gibi sarılmaktadır. Kullanımına bakıldığında, yerli yersiz iyiniyet kavramının, adeta kavramın içini boşalttığı; anlamını yitirmesine neden olduğu gözlenmektedir.

Dolayısıyla bu çalışmada, idare hukukundaki durumuna ilâveten, “iyiniyet kavramı, her durumda kullanmaya müsait bir sihirli anahtar mıdır? Yoksa bu kavramı kullanabilmenin, bu kavrama dayanabilmenin ve bu kavramdan güç almanın bazı koşulları var mıdır?” sorularının cevapları aranmaya çalışılacaktır.

Öte yandan; gerek doktrinde, gerekse konuya ilişkin yargı kararlarında, kişinin iyiniyetli olmasının, kişiye hak sağlayacağına dair açıklamalara yer verildiğine rastlanıla-

bilmektedir¹. Lâkin, çalışmanın boyutlarını aşacak olması nedeniyle, idare hukuku bakımından doktrinin ve yargının konuya ilişkin tesbitlerine bu yazıda yer verilmeyecektir.

Biz, bu noktada idare hukukunda hak iktisabında, iyiniyetin rolünün olup olmadığını, iyiniyetin bir rolü var ise bu rolün nasıl tecelli ettiğini değerlendirmeye çalışacağız.

2. İYİNİYET KAVRAMI

İyiniyet kavramının uygulamada ne şekilde ele alındığı konusuna geçilmeden evvel, kavram olarak iyiniyetin manasının ne olduğunun ve iyiniyetin muhteviyatında nelerin bulunduğu incelenmesinde fayda görülmektedir.

Zira bu açıklamaların yapılmasını müteakiben, iyiniyet kavramının uygulamada ne şekilde ele alındığının çalışmada ele alınması sonrasında, uygulamadaki iyiniyet kavramının gerçekteki iyiniyet ile ilgisi olup olmadığı hususu daha iyi izah edilebilecek; uygulamanın iyiniyet kavramını ele alırken hatalı tahlillerinin olup olmadığı daha somut görünebilecektir.

2.1. İnceleme Konumuz Olan “İyiniyet”

Esasında bir “dürüstlük” kavramı, bir de “iyiniyet” kavramı bulunmaktadır. Bu iki kavram birbirinden farklı kavramlar olmasına karşın, uygulamada dürüstlük kapsamında kalan hususların da iyiniyet olarak, iyiniyet kapsamında kalan hususların da iyiniyet olarak değerlendirildiği gözlenmektedir. Bu şekilde karmaşık kullanım ise, hatalı sonuçlar ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Türk Medenî Kanununun 2 nci maddesinde, “Herkesin, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralla-

rına uymak zorunda olduğu; bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeninin korumayacağı” hükmüne yer verilmiştir.

Medenî Kanunun 3 üncü maddesinde ise, “Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olanın iyiniyetin varlığı olduğu; ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimsenin iyiniyet iddiasında bulunamayacağı” kuralına yer verilmiştir.

Medenî (özel) hukuk sahası, genel anlamda toplum içinde yaşayan kişiler arasındaki hukukî ilişkileri düzenlemektedir². Yukarıda metnine yer verilen Medenî Kanunun 2 nci ve 3 üncü maddelerinde yer alan hükümler ile kanun koyucu, “medenî hukuk sahasındaki” hukukî ilişkilerde “dürüstlüğü” ve “iyiniyetin” esas olduğunu, dürüst davranılmaması hâlinde ve iyiniyetli olunmaması hâlinde hukuk düzeninin, kişilerin elde edilen hakları korumayacağını ifade etmektedir.

Kanunun 2 nci maddesinde yer alan kurala doktrinde, “**objektif iyiniyet**” adı verilmektedir³. Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan kurala ise doktrinde “**sübjektif iyiniyet**” adı verilmiştir.

Dürüstlüğü farklı bir kavram, iyiniyetin farklı bir kavram olmasına karşın doktrinin neden her iki kavramda “iyiniyet” kelimesini kullandığı sorusunun cevabı ise, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinde yer almaktadır. Zira mülga Kanunun hem 2 nci maddesinde, hem de 3 üncü maddesinde “hüsünüyet” kelimesi kullanılmıştır. Doktrin ise, her iki maddedeki “hüsünüyet”in farklı anlamı içerdiğini izah bakımından mülga Kanunun 2 nci maddesinde yer alan kurala “objektif iyiniyet”; mülga Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan kurala ise “sübjektif iyiniyet” adını vermişlerdir⁴.

² Kunt, s.205.

³ Adal, s.226.

⁴ Zevkililer, s.119.

¹ Gökyurt, s.10.

Yürürlükteki Medenî Kanun ise bu sorunu ortadan kaldırarak, Kanunun 2 nci maddesinde yer alan kurala “dürüstlük”, Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan kurala ise “iyiniyet” adını vermiştir.

Dolayısıyla iyiniyet denildiğinde, eski tabirle “sübjektif iyiniyet” kastedilmektedir. Ancak, farkları izah bakımından her iki kavrama kısaca değinmekte fayda bulunmaktadır.

Objektif iyiniyet, dürüst herhangi bir kişinin, herhangi bir durum karşısında alacağı pozisyonu ifade etmektedir⁵.

Diğer bir ifadeyle, “objektif iyiniyet” kuralı” orta zekâyâ sahip, dürüst, normal ve makûl kimselerin; toplum içinde karşılıklı gücene, ahlâka ve dürüstlüğe dayalı davranışlar sonucunda meydana gelmiş ve toplum ihtiyaçları ile günlük iş hayatının gereklerini yerine getiren, çoğunlukça benimsenen kuralları ihtiva etmektedir⁶.

Söz konusu ihtiva dolayısıyla, “objektif iyiniyet” olarak adlandırılan bu kurala, “dürüstlük/doğruluk/güven kuralı” adı verilmektedir.

Söz konusu “dürüstlük/doğruluk/güven kuralı” ile kanun koyucu, medenî (özel) hukuk ilişkilerinde, kişilerin sahip oldukları hakların/yetkilerin sınırlarını tesbitte, ortalama bir tip ölçütü oluşturmayı amaçlamış; kişilerin ilişkilerindeki davranışlarını bu ortalama tipe uydurmalarını istemiştir⁷.

Medenî Kanunun 3 üncü maddesinde ise, Kanunun 2 nci maddesinde düzenlenen objektif iyiniyetten farklı bir iyiniyet kavramına yer verilmiştir. Diğer bir deyişle, 2 nci maddede yer alan iyiniyet kuralı, Kanunun 3

üncü maddesinde yer alan iyiniyet kuralından farklı bir içeriği haizdir.

Zira, Kanunun 3 üncü maddesindeki iyiniyet, kişisel bir hak üzerindeki yanılmayı, sübjektif bir durumu içermektedir. Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan iyiniyetin kişisellik arz etmesi, sübjektiflik ihtiva etmesi nedeniyle, bu iyiniyete “sübjektif iyiniyet” adı verilmiştir.

Sübjektif iyiniyetin manâsının mefhum-u muhalifine göre, “gerçekte hakkı olmadığını bilen” veya “duruma göre gerçekte hakkı olmadığını bilmesi gereken” kişi, kötüniyetli kişidir. Kötü niyetli kişi ise, niyetle irtibatlı olan o hakkı kazanamayacaktır⁸; kazandığını ileri sürdüğü hak, kişi bakımından korunmayacaktır.

İşte, doktrinde ve yargı kararlarında “hak kazanma kriteri olarak ele alınan iyiniyet”, “sübjektif iyiniyet”tir.

Bu bakımdan çalışma konumuz ile ilgili olan iyiniyet türü/kavramı, Medenî Kanunun 2 nci maddesinde düzenlenen (objektif) iyiniyet değil, Medenî Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan (sübjektif) iyiniyettir. Dolayısıyla bu çalışma altında, idare hukukundaki hak iktisabında, söz konusu (sübjektif) iyiniyetin herhangi bir etkisinin olup olmadığı değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2.2. İyiniyet

Konumuzla ilgili olan iyiniyet müessesesi, Türk Medenî Kanunu’nun 3 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Madde bir hukukî ilişkide hukukî sonucun, yani bir hakkın doğumunun veya hukukî ilişkinin sonuçlarını meydana getirmesinin, iyiniyetin varlığına veya yokluğuna bağlı olduğunu göstermektedir⁹.

5 Yavuz, s.583.

6 Kunt, s.205.

7 Kunt, s.206.

8 Yavuz, s.583.

9 Edis, “Türk Medenî Hukukunda İyiniyet...”, s.136.

Kendisinden beklenen ihtimamı sarfetmediği halin icabından anlaşılan kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz¹⁰, bulunsa dahi bu iddiası dinlenmez. Yukarıda ifade edildiği üzere, bir hukukî ilişkide “gerçekte hakkı olmadığımı bilen” veya “duruma göre gerçekte hakkı olmadığını bilmesi gereken” kişi, kötüniyetli kişidir. Kötü niyetli kişi ise, niyetle irtibatlı olan o hakkı kazanamayacaktır¹¹; kazandığını ileri sürdüğü hak, kişi bakımından korunmayacaktır.

Bu bağlamda; kanundan doğan bilme yükümlülüğünün mevcut olduğu durumlarda, kişi bir hak elde edemeyecektir. Örneğin, tapu sicili, ticaret sicili, trafik sicili gibi resmî sicillerde yer alan bilgiler ile kanunen ilân zorunlu olan ve bu kapsamda ilân edilmiş olan bilgilerde kişinin bilme yükümlülüğü bulunmaktadır¹². Dolayısıyla, hukukî ilişkilerde kişinin “ben bu bilgileri bilmiyordum, bilseydim ona göre davranırdım, bilmediğim için iyiniyetliyim” iddiası dinlenmeyecektir.

Aynı şekilde “farik ve mümeyyiz olman”, yani iyiyi kötüden ayırt edemeyen, davranışlarının sonuçlarının farkında olmayan kişilerle kurulan hukukî ilişkilerde, kişinin iyiniyet iddiası korunmayacaktır¹³.

Kezâ sahibinin elinden rızası dışında çıkan taşınır malı edinen 3 üncü kişinin iyiniyet iddiası dinlenilmeyecektir¹⁴. Bu hususlar aşağıda detaylandırılacaktır.

2.3. İyiniyet Kişiye Her Hukukî İlişkide Mi, Yoksa Bazı Hukukî İlişkilerde Mi Hak Sağlar?

2.3.1. İyiniyetin korunmasının şartları

“Her hukukî ilişkide, iyiniyete dayanı-

larak bir hak elde etmek mümkün müdür? Yoksa her hukukî ilişkide değil de, sadece bazı hukukî ilişkiler de mi iyiniyete dayanmak mümkündür?”

Diğer bir ifadeyle, “iyiniyetin korunarak bir hak elde edebilmesi için, kişinin “ben iyiniyetliyim” demesi yeterli midir?”

İyiniyetin korunarak bir hak elde edebilmesi için, kişinin “ben iyiniyetliyim” demesi yeterli değildir. **Dolayısıyla, iyiniyetin korunarak bir hak elde edebilmek için, bazı şartların tahakkuk etmiş olması gerekmektedir.**

İyiniyetin korunması için esas olarak “i) **İyiniyetin korunacağı mevzuatla özel olarak öngörülmüş olması**”, “ii) **Kişinin iyiniyetli olması**” ve “iii) **Kişinin belirli bir anda/zamanda iyiniyetli olması**” şeklinde üç şartı bulunmakta olup; iyiniyetin korunarak bir hak elde edebilmek için bu üç şartın aynı anda tahakkuk etmiş olması gerekmektedir.

Fakat bizim konumuzla ilgili olan şart, birinci şarttır. Bu nedenle, bu çalışma kapsamında iyiniyetin korunarak bir hak elde edebilmek için gerekli olan şartlardan ilk şarta değinilecektir.

İyiniyetin korunmasının ilk şartı, iyiniyetin korunacağı mevzuatta açıkça belirtilmiş olmasıdır¹⁵. Zirâ Medenî Kanunun “İyiniyet” başlıklı 3/1 inci maddesinde “Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda” iyiniyetin korunacağı açıkça belirtilmiştir.

Dolayısıyla, kanun metninde kullanılan “kanunen iyiniyete bir sonuç bağlanması” ile kastedilen; özel mevzuatla korunacağı hüküm altına alınmış ise, iyiniyet ancak bu

10 Arslansan.

11 Yavuz, s.583.

12 Korkut, s.1.

13 Korkut, s.1.

14 Korkut, s.1.

15 Edis, Medenî Hukuka... ,s.273.

halde korunacak¹⁶; özel mevzuatta korunacağına dair bir hüküm bulunmamakta ise, iyiniyet korunmayacaktır.

Diğer bir ifadeyle, sadece “iyiniyetli olmak” hukukî sakatlığın sonuçlarından kurtulmak ve sakat hukukî ilişki neticesinde hak elde edebilmek için yeterli değildir; ayrıca, iyiniyetin dayandırılabilceği özel nedenlerin de mevzuatta bulunması gereklidir¹⁷. İyiniyetin dayandırılabilceği bu özel nedenler ise, Medenî Kanunun 3 üncü maddesinde “gösterilmemiş”tir¹⁸.

Bu husus, “iyiniyetin” tek başına uygulama alanı olmadığını, ancak ve ancak özel mevzuat/kanun maddesinde iyiniyete bir sonuç bağlandığı durumlarda iyiniyetin uygulanmasının mümkün olduğunu göstermektedir¹⁹.

Keza, yine aşağıda değinileceği üzere, kamu hukukuna ilişkin mevzuatlarda da “iyiniyetin korunmasına dair hükümlere yer verilmiştir.

Bu bağlamda, bir olayda iyiniyet dolayısıyla hukuk kurallarının normal sonucunun kişiye uygulanmaması; diğer bir ifadeyle haksız/hukuksuz kurulan bir ilişkide, başkasının zararına, kendi yararına olarak hukuk kurallarının normal sonuçlarından kurtularak, hak elde edebilmek için, kişinin

iyiniyetli olması tek başına yeterli değildir; aynı zamanda iyiniyetin dayandırıldığı özel nedenin “mevzuatın ilgili maddesinde” özel olarak yer alması gerekmektedir.

Başka bir deyişle, *hakkın doğumu için mevzuat iyiniyeti şart koşmuş ve buna bir sonuç bağlanmış ise, sadece bu hallerde iyiniyet sonucu doğuracaktır*²⁰.

Bu bakımdan, bir hukukî ilişkide kişinin kendisi lehine, ilişkinin diğer tarafı aleyhine olacak şekilde hukukî koruma talep edebilmesi için, “ben iyiniyetliyim” demesi yeterli değildir. Aynı zamanda kişinin iyi niyetinin korunacağı hususunun özel mevzuatta düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Örneğin, çalınmış bir malı edinen kişinin iyiniyetli olması, o kişiyi bu malı iade etmekten kurtarmamaktadır. Kişi malı iade etmekle yükümlüdür. Kişinin iyiniyeti, burada korunmamakta; kişinin “ben iyiniyetliydim” demesi sonucu değiştirmemektedir.

Çünkü mevzuatta, “çalınmış malı edinen kişinin iyiniyetli olması halinde, malı iade yükümlülüğü ortadan kalkar” şeklinde bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, çalınmış malı edinen kişinin iyiniyeti, özel hükümle korunmamaktadır. Böyle bir durumda iyiniyetli olmanın herhangi bir sonucu yoktur.

2.3.2. İyiniyetin korunmasına dair örnekler

Yukarıda değinildiği üzere iyiniyet, hakların kazanılmasında dikkate alınması gereken bir unsurdur. Haklar ise, hukukî ilişkiler neticesinde ortaya çıkan durumları/yetkileri/avantajları/faydaları ifade etmektedir²¹.

20 Adal, s.218.

21 “Hak” kavramına dair açıklamalar ve değerlendirmeler için bkz. Özdemir, s.101-134.

16 Edis, Medenî Hukuka... ,s.273.

17 Edis, “Türk Medenî Hukukunda İyiniyet...”, s.145.

18 Ancak (aşağıda “2. 3. 2. İyiniyetin korunmasına dair örnekler” başlığı altında örnekleri verildiği üzere) Türk Medenî Kanununun, Medenî Kanun’un beşinci kitabı olan Türk Borçlar Kanunu’nun ve Türk Medenî Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olan Türk Ticaret Kanunu’nun ilgili maddelerinde iyiniyetli olmaya yahut kötüniyetli olmaya ilişkin özel nedenlere yer verilmiştir. (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun “Türk Medenî Kanunu ile ilişkisi” başlıklı 646 ncı maddesinde, Türk Borçlar Kanunu’nun 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısı olduğu hüküm altına alınmıştır.)

(6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1 inci maddesinde, Türk Ticaret Kanunu’nun, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olduğu hükmüne yer verilmiştir.)

19 Özkutlu.

Peki, “her hukukî ilişkide, iyiniyete dayanılarak bir hak elde etmek mümkün müdür? Yoksa her hukukî ilişkide değil de, sadece bazı hukukî ilişkiler de mi iyiniyete dayanmak mümkündür?”

Bu soruların cevabını verebilmek için; diğer bir deyişle her hukukî ilişkide, iyiniyete dayanılarak bir hak elde etmenin mümkün olup olmadığını anlayabilmek için, hukukî ilişkiyi düzenleyen kanuna/mevzuata bakmamız, kanun (mevzuat) koyucunun sözü konusu hukukî ilişkide bu konuyu ne şekilde düzenlediğini görmemiz gerekmektedir.

Zirâ, “Her hukukî ilişkide, iyiniyete dayanılarak bir hak elde etmek mümkün müdür? Yoksa her hukukî ilişkide değil de, sadece bazı hukukî ilişkiler de mi iyiniyete dayanmak mümkündür?” sorularının cevabını, kâideyi/kuralı koyan, diğer bir ifadeyle hukukî ilişkiye esas olan normları ihdas eden merci olan mevzuat koyucu vermektedir.

Kâideyi/kuralı koyan merci olmayan kişilerin verdikleri cevapların şahsî temennîden öteye geçmeyecek olmasına istinaden, sorunun cevabının ne olduğunu görmek maksadı ile, soruya konu durumu tanzim eden kural koyucunun iradesine bakmak gerekmektedir.

Hukukumuzda iyiniyet kurumuna dair temel kurala Medenî Hukukta yer verilmiştir. Ancak, Medenî hukukta iyiniyet kavramı ilke olarak düzenlenmiş bulunmakla beraber; iyiniyet kavramına sadece Medenî Kanununun 3 üncü maddesinde yer verilmeyle yetinilmemiş, ayrıyeten ilgili kanun maddelerinde ve kezâ ilgili özel mevzuat maddelerinde iyiniyetin korunacağı da “ayrıca” gösterilmiştir²².

²² Edis, Medenî Hukuka..., s.262.

Peki, “iyiniyet kavramına sadece Medenî Kanununun 3 üncü maddesinde yer verilmeyle yetinilmeyerek, ayrıyeten ilgili kanun maddelerinde ve kezâ ilgili özel mevzuat maddelerinde iyiniyetin korunacağı da “ayrıca” gösterilmesi” ne manâyı ihtiva etmektedir?”

Bu sorunun cevabını, örnekler üzerinden tartışmak, konunun somutlaşmasına katkı sağlayacaktır.

Örnek – 1: Medenî Kanununun 147 nci maddesinde, “Evliyken yeniden evlenen bir kimsenin önceki evliliği mutlak butlan kararı verilmeden önce sona ermişse ve ikinci evlenmede diğer eş iyiniyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemeyeceği” belirtilmiştir.

Hukukumuzda göre, bir evlilik akdi devam ederken ikinci bir evlilik akdinin kurulması mümkün değildir. Böyle bir evlilik mutlak butlanla malûldür. Bir kişinin ilk evliliği devam ederken, bu kişi bir şekilde ikinci kez evlilik akdi kurmuş ise, bu ikinci evliliğin mutlak butlanına karar verilmesi gerekmektedir.

Ancak, mutlak butlan kararı verilmeden önce ilk evlilik sona ermiş ise bu hâlde, ilk evlilik devam ederken yapılan ikinci evliliğin mutlak butlanına karar verilemeyecektir. Fakat ilk evlilik devam ederken yapılan ikinci evliliğin mutlak butlanına karar verilemesi için ise, özel madde olan 147 nci maddede, diğer eşin iyiniyetli olması gerektiği “özel olarak belirtilmiştir”.

Dolayısıyla hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede, diğer eşin iyiniyetli olması gerektiğine dair bir kurala yer verilmemiş olsa idi, böyle bir durumda evliliğin mutlak butlanına karar verilmemesi için, diğer eşin iyiniyetli olmasının bir etkisi/sonucu olmayacaktı.

Örnek – 2: Medenî Kanununun 158 inci maddesinde, “Evlenmenin butlanına karar verilirse, evlenirken *iyiniyetli* bulunan eşin bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumunu koruyacağı” belirtilmiştir.

Yine bir hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede, “Evlenmenin butlanına karar verilirse, eşin bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumun her durumda korunması değil”; “sadece evlenirken *iyiniyetli* olunması halinde” eşin bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumun korunması kuralı benimsenmiştir.

Özel maddede *iyiniyet* kurumunun ayrıca gösterildiği görülmektedir. Mevzuat koyucu, özel maddeye *iyiniyet* kavramını süs olsun diye yazmamıştır.

Dolayısıyla, şayet maddede “*iyiniyet*” kurumu düzenlenmemiş olsa idi, bu durum hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede *iyiniyete* mevzuat koyucunun bir sonuç bağlamadığını gösterecek; bu halde kişinin *iyiniyet* iddiası dinlenmeyecekti.

Ancak, özel maddede *iyiniyet* kurumu düzenlenmiş olduğundan; diğer bir ifadeyle *iyiniyete*, hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede bir sonuç bağlandığından, kişinin *iyiniyet* iddiası dinlenecektir.

Örnek – 3: Medenî Kanun’un 763 üncü maddesinde, “Bir taşınırın zilyetliğini *iyiniyetle* ve malik olmak üzere devralan kimsenin, devredenin mülkiyeti devir yetkisi olmasa bile, zilyetlik hükümlerine göre kazanmanın korunduğu hâllerde o şeyin maliki olacağı” hükmüne yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, taşınır zilyetliği devrine ilişkin hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede, “zilyetlik hükümlerine göre kazanmanın korunduğu hâllerde o şeyin her durumda maliki olacağı” kuralı değil; taşı-

nırın zilyetliğini devralırken *iyiniyetli* olunması halinde, o şeyin maliki olunacağı kuralı benimsenmiştir.

Özel maddede *iyiniyet* kurumunun ayrıca gösterildiği görülmektedir. Dolayısıyla, şayet maddede “*iyiniyet*” kurumu düzenlenmemiş olsa idi, bu durum hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede *iyiniyete* mevzuat koyucunun bir sonuç bağlamadığını gösterecek; bu halde kişinin *iyiniyet* iddiası dinlenmeyecek, diğer bir deyişle kişi *iyiniyetli* olsa dahi hiçbir durumda taşınırın maliki olamayacaktı.

Ancak, özel maddede *iyiniyet* kurumu düzenlenmiş olduğundan; diğer bir ifadeyle *iyiniyete*, hukukî ilişkiyi düzenleyen özel maddede bir sonuç bağlandığından, kişinin *iyiniyet* iddiası dinlenecek, şartları mevcut ise, kişi taşınıra dair kazanımı korunacaktır.

Benzer şekilde Türk Borçlar Kanununun 186 ncı maddesinde, “alacağın devrinden sonra borçlunun eski alacaklıya *iyiniyetle* yaptığı ifanın durumu”ndan; Borçlar Kanununun 599 uncu maddesinde “*iyiniyetli* kefilin durumu”ndan açıkça söz edilmiştir.

Kezâ Türk Ticaret Kanununun 611 inci maddesinde, “*İyiniyetli* oldukları takdirde ortak veya müdürün haksız alınan kârı geri verme borcunun, şirket alacaklılarının haklarını ödemek için gerekli olan tutarı aşamayacağı” belirtilmiştir.

Yukarıda örnek olarak gösterilen durumlar ele alındığında, ilgili kanunların muhtelif maddelerinde, iyiniyetli olup olmamanın sonuçlarının “ayrı ayrı” düzenlendiği görülmektedir.

Nitekim, (bir üst başlığın sonunda ifade edildiği üzere), çalıntı bir malı edinen kişinin *iyiniyetli* olması, o kişiyi bu malı iade etmekten kurtarmamaktadır. Kişi malı iade

etmekle yükümlüdür. Kişinin iyiniyeti, burada korunmamakta; kişinin “ben iyiniyetliydim” demesi sonucu değiştirmemektedir. Çünkü mevzuatta, “çalınmış malı edinen kişinin iyiniyetli olması halinde malı iade yükümlülüğü ortadan kalkar” şeklinde bir hüküm bulunmamakta; dolayısıyla çalınmış malı edinen kişinin iyiniyeti, özel hükümle korunmamaktadır.

Bu açıdan, “sübjektif iyiniyet kavramına sadece Medenî Kanununun 3 üncü maddesinde yer verilmekle yetinilmeyerek, ayrıyeten ilgili kanun maddelerinde ve kezâ ilgili özel mevzuat maddelerinde iyiniyetin korunacağına da “ayrıca” gösterilmesi” demek, hukukî ilişkide iyiniyet iddiasına her durumda dayanılmayacağını, ayrıca ilgili özel maddede ve ilgili özel mevzuatta iyiniyetin korunacağına dair bir ibarenin mevcut olması durumunda, iyiniyetin kişiye hak sağlayabileceğini ifade etmektedir.

2.3.3. İyiniyetin manâsı ve unsurları

Bu noktada, konunun daha iyi izahı için, “iyiniyetin manâsı nedir?” sorusunun cevaplanması gerekmektedir.

İyiniyet, hakkın doğumuna engel olan bir durumun olayda varlığı için aranan unsurlardan birinin olayda yokluğu konusunda ve kezâ hakkın doğumu için aranan unsurlardan birinin olayda yokluğu konusunda kişideki mazur görülebilir bir bilgisizlik veya maruz görülebilir bir yanlış bilgiyi ifade etmektedir²³.

Dolayısıyla iyiniyet, niteliği bakımından derûnî ve rûhî bir kavramdır²⁴. Diğer bir deyişle iyiniyet kavramı, bir hususu bilmek yahut bilmemek şeklindeki sübjektif ve psikolojik bir temele dayanmaktadır²⁵. Bu açıdan

bir olayda iyiniyetin söz konusu olabilmesi için,

i) Yanlış bilgi veya bilgisizliğin mevcut olması ve aynı zamanda,

ii) Bilgisizlik veya yanlış bilginin mazur görülebilir olması,

gerekmektedir²⁶. Söz konusu unsurların mevcut olmadığı bir hukukî ilişkide kişinin iyiniyetli olmadığı, diğer bir deyişle kişinin kötünietli olduğu, kötünietli olmak ile hak kazanılamayacağı sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan; her bilgisizliğin mazur görülmesi hukuken mümkün değildir. Zirâ hukukta, hiç kimse kendi kusuru sonucunda bir hak elde edemez²⁷.

Şayet hak elde etmeyi amaçlayan kişi, hukukî ilişkinin mevzuata uygun cereyan ettiğini araştırmaksızın bir ilişkiye girmiş ise, burada bu kişinin iyiniyetli olduğundan bahsetmek mümkün değildir²⁸. Dolayısıyla, bu kişinin “ben bu konuda bilgisizdim” şeklindeki beyanı, mazur görülebilir bir bilgisizlik değildir.

Örneğin, memuriyet hizmet süresine göre, hizmet süresi şartını sağlamaması nedeniyle atanılması mümkün olmayan bir kadroya kişinin atanması sonrasında, kişinin “ben bu kadroya atanmaya esas memuriyet hizmet süresini taşımadığımı bilmiyordum” şeklindeki beyanında yer alan bilgisizlik, mazur görülebilir bir bilgisizlik değildir.

Zira, personel hukukunda personelin özlük durumunu ve konuya ilişkin mevzuatı bilmediğini ileri sürmesi, mazur görülebilir bir bilgisizliğin değil; aksine mazur görülemeyecek bir bilgisizliğin olduğuna delâlet etmektedir. Nitekim, memurun özlük duru-

23 Edis, “Doğruluk ve Güven...”, s.457.

24 Edis, “Doğruluk ve Güven...”, s.457.

25 Adal, s.217.

26 Edis, “Türk Medenî Hukukunda İyiniyet...”, s.138.

27 Edis, Medenî Hukuka... ,s.264.

28 Edis, Medenî Hukuka... ,s.265.

munu ve ilgili mevzuatı bilme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Nitekim, kimi hukukî ilişkilerde, hukukî ilişkiye matuf kuralları tarafların kanundan dolayı bilme yükümlülükleri bulunmaktadır²⁹. Kanundan dolayı bilme yükümlülüğünün olduğu durumlarda ilişkinin bir tarafının “ben aslında kanunda bu durumun böyle olduğunu bilmiyordum, ben karşıdaki kişiye güvendim, iyiniyetliyim” şeklindeki beyanı dinlenmeyecektir. Zira, **kişi kanundan doğan bilme yükümlülüğünü yerine getirmemekle zaten iyiniyetli olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla bu kişi, anılan hukukî ilişkide derûnî ve ruhî bakımdan kötünüyetli kabul edilmekte, bunun sonucunda bir hak kazanmamaktadır.**

Kanundan doğan bilme yükümlülüğünde, ilânı kanunen zorunlu olan hususlar, üçüncü kişilerce bilinmiş sayılmakta olup; bu kuralın istisnası, ilânın usûlüne uygun yapılmaması halidir³⁰. Dolayısıyla **ilân usûlüne uygun yapılmış ise, “ilân edilen şeyi ben bilmiyordum, bilsem böyle yapmazdım, bilmediğim için iyiniyetliyim” şeklindeki beyanın mazur görülebilir bir yanı bulunmamaktadır.**

Örneğin “akıl hastalığı veya akıl zayıflığı” sebebiyle veya “savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim” sebebiyle bir kişi hakkında kısıtlama kararı alınmış ise, bu karar kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur. Kısıtlama kararı ilân edildikten sonra, bu kişinin fiil ehliyetinin kısıtlı olduğu üçüncü kişilerce (kanun gereği) bilinmiş sayılmaktadır. Bu şekilde kısıtlanan ve kısıtlama kararı ilân edilen kişi ile hukukî ilişkiye giren kişi-

nin, “ben bu kişi hakkındaki ilândan habersizim, dolayısıyla iyiniyetliyim, bu nedenle girdiğim ilişki neticesinde elde ettiğim hakkın korunması gerekir, bilgisizliğimin mazur görülmesi gerekir” şeklindeki beyanın mazur görülebilir bir yanı bulunmamaktadır.

Benzer şekilde, tapu sicili, ticaret sicili, maden sicili gibi açıklık ilkesinin benimsendiği sicillerde, sicildeki bilginin bilinmemesi bilgisizliği, mazur görülebilir bir bilgisizlik değildir³¹. Zira, resmî sicillerin incelenmemiş olması, iyiniyetli olmamayı, diğer bir ifadeyle kötünüyetli olmayı ifade etmektedir³².

Kezâ imar plânı arz kullanım kararlarına göre arz kullanım kararı sosyal donatı alanı olan bir parselde kişinin sanayi tesisi yapması halinde, “ben bu parselin arz kullanım kararının sosyal donatı alanı olduğunu bilmiyordum, bu bilgisizliğim mazur görülmeli” şeklindeki beyanın hukuken bir geçerliliği bulunmamaktadır. Zira, **usûlüne uygun şekilde ilân edilen imar plânı kararlarını incelemeyen ve izin almadan yapı yapma; iyiniyete değil, kötünüyete delâlet etmektedir.**

2.3.4. İyiniyetli olmanın sonuçları

İyiniyetin korunmasının elbette bir sonucu bulunmaktadır. Zirâ mevzuat koyucu iyiniyet kavramını ve iyiniyetin korunacağını özel maddelere beyhudeye derc etmemiştir.

İyiniyetin korunması sonucunda, hukukî uyumsuzlukta taraflardan birinin menfaati, bazı nedenlerden dolayı ötekinin menfaatinin üstün tutulmaktadır. Böylece, iyiniyetli kabul edilen kimse başkasının zararına, kendi yararına olarak hukuk kurallarının normal sonuçlarından kurtularak, hak/fayda elde edebilmektedir³³.

29 Korkut, s.1.

30 Edis, Medeni Hukuka... ,s.265.

31 Edis, Medeni Hukuka... ,s.266.

32 Edis, Medeni Hukuka... ,s.267.

33 Edis, “Türk Medeni Hukukunda İyiniyet...”, s.145.

Kimi zaman, iyiniyet dolayısıyla kişi hukukî sakatlığın bütün olumsuz sonuçlarından kurtulabilmekte; kimi zaman iyiniyet dolayısıyla hukukî sakatlığın sonuçları hafifleyebilmekte; kimi zaman ise iyiniyet dolayısıyla kişi elde edeceğinden daha geniş haklar elde edebilmektedir³⁴.

Ancak, iyiniyetin söz konusu sonuçlarından hangisinden kişinin faydalanacağı hususu, yine mevzuat koyucu tarafından ilgili mevzuatta düzenlenmektedir. Bu açıdan, kişi söz konusu sonuçlardan birini keyfine göre seçmemekte, mevzuat hangi sonucu öngörmüş ise, kişiye o sonuç uygulanmaktadır.

2.3.5. İyiniyetin idare hukukunda uygulanabilirliği

Evvelâ belirtmek gerekir ki, iyiniyetin yahut kötünüyetin hak kazanmaya ve hak kaybetmeye esas etkisi bize göre medenî hukuk (özel hukuk) ilişkilerine münhasırdır.

Öte yandan; özel hukuk alanı kişinin, Ahmet ile Mehmet ile Ayşe ile ilgili olan şahsî ilişkilerini düzenleyen bir hukuk alanıdır. Ayrıca, özel hukuk alanında şahsî menfaatler yarışmaktadır, kimi zaman şahsî menfaatler çatışmaktadır. Zira, **özel hukuk alanında herkes kendi şahsî çıkarımı (kişisel menfaatini) sağlamak ve korumak maksadı ile hareket etmektedir.**

İdare hukuku alanında ise, “özel kişiler” yine kendi şahsî çıkarlarını/menfaatlerini sağlamak ve korumak maksadı ile hareket etmekte ise de, kamu makamları özel kişiler gibi şahsî menfaatleri temin maksadı ile hukukî muamelede bulunmamaktadırlar. **Kamu makamlarının hukukî muamelede bulunmalarının amacı, özel kişi menfaatine değil kamunun menfaatine olacak şekilde kamu hizmetlerinin teminidir.**

34 Edis, Medenî Hukuka... ,s.279.

Bu duruma mukabil kamu makamları hukukî münasebete girerken, özel hukuk ilişkilerinde olduğu gibi muhatabının uygun irade beyanı ve rızası olup olmadığını dikkate alamamaktadır. Zirâ, özel hukukta olduğu gibi bir işlem yapılırken muhatabın rızası ve uygun irade beyanının aranması durumunda, kamunun menfaatinden şahsî menfaat uğruna sarfınazar edilmiş olunacak ve belki kamu hizmetleri yürütülemeyecektir.

Bu durum ise, idare hukuku alanındaki hak ve hak sahibi ilişkisinin, özel hukuktaki hak ve hak sahibi ilişkisinden farklılık arz ettiğini göstermektedir.

Bu açıdan; Ahmet ile Mehmet arasındaki özel hukuk ilişkisinde dahi, her durumda iyiniyetli olmak kişiye bir hak sağlamamakta ise, bir kişinin kamu hukuku ilişkisinde tek başına iyiniyetli olması, kişiye evleviyetle bir hak sağlamayacaktır.

Dolayısıyla, Ahmet ile Mehmet arasındaki özel hukuk ilişkisinde dahi “kanunen iyiniyete bir sonuç bağlanması”, yani özel mevzuatla korunacağı hüküm altına alınmış ise, iyiniyetin ancak bu halde korunması³⁵, özel mevzuatta korunacağına dair bir hüküm bulunmamakta ise, iyiniyetin korunmaması kuralı benimsenmiş ise, kamu hukuku ilişkilerinde evleviyetle özel mevzuatla korunacağı hüküm altına alınmadığı sürece iyiniyete bir sonuç bağlanması mümkün değildir.

Kaldı ki, iyiniyet kuralları esas olarak Medenî Kanunda düzenlenmiştir. Medenî Kanun ise, idare hukuku ilişkilerini değil, özel hukuk ilişkilerini düzenleyen bir kânundur³⁶.

Medenî hukuk (özel hukuk) ilişkilerinde ise, “şahsî irade” ön plândadır. İyiniyet de,

35 Edis, Medenî Hukuka... ,s.273.

36 Kunt, s.205.

doğrudan “irade” ile ilgili olan bir kavramdır. Daha evvelden de değinildiği üzere iyiniyet, niteliği bakımından derûnî ve rûhî bir kavramdır³⁷. Dolayısıyla, iyiniyet kişisel iradeyle ilgili bir durumdur. Medenî Kanunun idare hukuku ilişkilerinde uygulanabilmesi için, ilgili idare hukuku mevzuatının Medenî Kanunun ilgili maddesine yollama/atf yapması gerekmektedir. Böyle bir atf olmadığı sürece, yahut idare hukuku ilişkisine münhasır özel mevzuatta iyiniyetli olmaya özel bir sonuç bağlanmadığı sürece idare hukuku ilişkilerinde iyiniyet marifeti ile hak elde edilmesi mümkün değildir.

Örneğin, D'nin bir arsasının bulunduğu, bu arsanın bir kenarının E'nin arsası ile sınır/komşu, bir kenarının ise imar yolu ile sınır/komşu olduğunu varsayalım.

D'nin, arsasına bir bina inşa etmeye başladığını ve fakat D'nin bu binasını kendi parseli içine oturtması gerekirken, müteahhidin hatalı ölçümleri sonucu binanın bir kısmının E'nin arsasına, bir kısmının ise yola taşıdığı kabul edelim.

Bu durumda, taşkın yapı dolayısıyla D'nin E ile gireceği (D⇔E) hukukî ilişkinin esasları Türk Medenî Kanununun 722, 723, 724 ve 725 inci maddelerine göre belirlenecektir³⁸.

Kendi malzemesi ile başkasının taşınmazına yapı yapılması durumunda, yapının değeri arazinin değerinden fazla ise, “iyiniyetli” tarafın uygun bir bedel ödemesi karşılığında yapının ve arazinin tamamının veya yeterli kısmının mülkiyeti, yapı/malzeme sahibine intikâl edebilecektir³⁹. Bu Kanun hükümleri kapsamında D'nin yapısının E'nin arsasına taşan yapı kısmı korunabilecektir.

D ile E'nin hak kazanıp kaybetmeleri, D'nin iyiniyetli olmasına bağlıdır. Zira, mevzuat bu ilişkide hak kazanılıp kazanılmayacağı hususunda “iyiniyete bir sonuç bağlamış”tır.

Ancak, D ne kadar iyiniyetli olursa olsun, yola yapılan/taşan inşaat kısmı bakımından bir hak kazanamayacaktır. D iyiniyetli olduğunu söylediğinde, yolun mülkiyetini edinmesi hukuken mümkün değildir. Zirâ, D ile E arasındaki hukukî ilişkiden farklı olarak, olaydaki D'nin Belediye ile gireceği (D ⇔ B eleliye) hukukî ilişki, bir idare hukuku ilişkisidir ve idare hukuku ilişkisi bakımından ilgili özel kanun, yola yapı yapılmasında iyiniyete bir sonuç bağlamamıştır.

Yargı kararlarında⁴⁰ ve doktrinde, hak iktisab edilebilmesi için hakkı kazanan/kazanacak kişinin iyiniyetli olması gerektiğinden⁴¹; yahut en azından iyiniyetin bir destek ölçüt olduğundan bahsedilmektedir⁴². Diğer bir ifadeyle, kimi idare hukuku ilişkilerine dair görüşlerde, idare hukukunda hak kazanmanın koşullarından birisinin, kişinin iyiniyetli olması olduğu söylenebilmektedir. Bu hususun mefhum-u muhalifine göre, şayet kişi kötünietli ise, idare hukukunda hak iktisab edilmesi hukuken mümkün değildir şeklinde bir sonuca varılmaktadır.

Bize göre ise, “idare hukukunda hak kazanmanın koşullarından birisinin, kişinin iyiniyetli olması olduğu” yönündeki değerlendirmeler, kesin bir kâide değildir.

Diğer bir ifadeyle kişinin iyiniyetli ya da kötünietli olması idare hukukunda hak iktisab edebilme bakımından gerekli/zorunlu bir şart değildir.

37 Edis, “Doğruluk ve Güven...”, s.457.

38 Duman, “Taşkın Yapı”.

39 Şimşek, s.111.

40 Danıştay 10 uncu Dairesi'nin 18.05.2005 tarih ve E: 2003/4745, K: 2005/2591 sayılı kararı.

Danıştay 14 üncü Dairesi'nin 14.10.2015 tarih ve E: 2013/9014, K: 2015/2896 sayılı kararı.

41 Feyzioğlu, s.426.

42 Oğurlu, s.106. Altundış, s.88.

Zirâ, ne zamanki idare hukuku ilişkisine münhasır kanunda, tüzükte, yönetmelikte yahut imar plânında iyiniyete bir sonuç bağlanmış ise, ancak o zaman idare hukukunda hak iktisabında iyiniyetli olma etki edecek, aksi halde iyiniyet kavramının idare hukuku ilişkisine bir etkisi olmayacaktır. Nitekim, bu husus özel hukuk ilişkilerinde yukarıda aktarılan biçimde düzenlendiğine göre, kamu hukuku ilişkilerinde evleviyetle özel mevzuatın hukukî ilişkide iyiniyete bir sonuç bağlayıp bağlamadığına bakılması gerekmektedir.

İdare hukuku ilişkileri objektif kurallar çerçevesinde cereyan etmektedir. İyiniyet ise, sübjektif/şahsî bir durumdur ve bu sübjektif durumun objektif hukuk kurallarının geçerli olduğu bir alanda sonuç doğurabilmesi için, pozitif idare hukuku mevzuatında o ilişki bakımından açık bir hüküm bulunması gerekmektedir.

Bu hususa binaen idare hukuku alanında kişi iyiniyetli de olsa, kötü niyetli de olsa bulunduğu statünün sağladığı yetkilerden/menfaatlerden/avantajlardan (yani haklardan) faydalanacaktır. Bu durum aşağıda bir simülasyon örnek ile izah edilmeye çalışılmıştır.

Örneğin kişi üniversite öğrencisi ise, öğrencilik hukukî statüsünün herhangi bir öğrenciye sağladığı yetkilerden/menfaatlerden/avantajlardan (yani haklardan) faydalanacaktır. Bu kişinin iyiniyetli yahut kötüniyetli olmasının bir önemi yoktur. Kişi kötü niyetli olarak öğrenci olmuş olabilir. Kişi “ben hocalara saygısızlık yapmak, arkadaşlarıma sözle sataşmak, ailemden uzaklaşarak zararlı alışkanlıklar edinmek, üniversitede kavga çıkarmak niyetleri ile öğrenci oldum” diyebilir. Kişinin bahse konu şekilde, kötüniyetli olarak öğrenci olması, o kişinin öğrencilik hukukî statüsünün bir öğrenciye sağladığı

haklardan faydalanamayacağı anlamına gelmemektedir. Örneğin, kişinin sınavlara giremeyeceği, diploma alamayacağı, indirimli bilet kullanamayacağı sonucunu doğurmayacaktır.

İyiniyet ve kötüniyetten kastın, kişinin iç dünyasındaki öğrenci olmaya dair hayal ve tahayyülleri olmadığı; iyiniyetten ve kötüniyetten kastın öğrencilik statüsüne giriş esnasında yalan beyanda bulunma, gerçeğe aykırı belge ibrazı olduğu söylenebilir. İlk olarak; bu durum “iyiniyet” kavramı ilgili değil, “dürüstlük” kavramı ile ilgilidir. Dolayısıyla, “öğrencilik statüsüne giriş esnasında yalan beyanda bulunma, gerçeğe aykırı belge ibrazı” hususlarının teknik anlamda “iyiniyetle” bir ilgisi bulunmamaktadır. Zira, dürüstlük başka bir kavram, iyiniyet başka bir kavramdır.

Kaldı ki; “öğrencilik statüsüne giriş esnasında yalan beyanda bulunma, gerçeğe aykırı belge ibrazı” hususları sübjektif iyiniyet kapsamında değerlendirilse dahi, yine iyiniyetin veya kötüniyetin, hak kazanmaya bir etkisi yoktur.

Zira, kişinin üniversite giriş sınavında gerçekte 350 puan almasına karşın, sınav sonuç belgesinde oynama yaparak 450 puan almış şekilde göstermesinin kötüniyet olduğu, kişinin dürüst davranmadığı ileri sürülebilir. Böyle bir durumda kişinin üniversiteye kaydı hâlinde, yapılan kayıt hukuka aykırıdır ve hukuka aykırı işlem ise zaten hak kazanılmamaktadır. İşlem hukuka aykırı ise, kişinin iyiniyetli yahut kötüniyetli olmasının bir önemi ve anlamı bulunmamaktadır.

Bu hususu bir simülasyon örnekle değerlendirebiliriz. Diyelim ki, kişinin üniversiteye giriş sınavında gerçekte 350 puan aldığını, ancak sınav sonuç belgesine dair bilgisayar programındaki hatadan dolayı sınav sonucu-

nun 450 puan olarak görüldüğünü, kişinin ise bu durumdan habersiz olarak kendisinin sınavdan gerçekten 450 puan aldığını zannederek, taban puanı 450 olan bir fakülteye yerleşerek kayıt yaptırdığını varsayalım.

Burada kişi, bir üst paragrafta yer alan örnekteki kişiye göre iyiniyetlidir. Çünkü gerçekte 350 puan aldığını düşünmemekte, 350 puan aldığını bilmemekte ve bilebilecek durumda da değildir. Zira, 400-450 puan arasında bir puan beklemektedir ve ona göre sınav sonucu beklediği gibi açıklanmıştır. Gerçekte, 350 puan ile öğrenci alan bir ön-lisans programına yerleşebilecek iken, bozuk bilgisayar programı sayesinde fakülteye kayıt yaptırdığından haberi yoktur.

Bu durumda kişinin fakülteye kaydının hukuka uygun bir kayıt olduğundan söz edilemeyecektir. Kayıt, hukuka aykırıdır. Kişi hukuka aykırı kayıt yaptırdığından haberdâr değildir (iyiniyetlidir). Fakat kişinin durumdan haberdâr olmaması (iyiniyetli olması), kayıt işlemini hukuka uygun hale getirmektedir.

Kişinin iyiniyetli olması gerçekte 350 olan puanı, 450'ye çıkarmamaktadır. İyiniyet tılsımlı bir değnek işlevi görerek yanlış cevapları doğru cevaba dönüştürmemektedir.

Kezâ kişinin bozuk bilgisayar programı sayesinde fakülteye kaydolduğundan haberdâr olmaması (iyiniyetli olması), gerçekte fakülteye yerleşecek olan başka bir öğrencinin kayıt hakkına engel olduğu gerçeğini de ortadan kaldırmamaktadır.

Konuya ilişkin özel kanun olan Yükseköğretim Kanununda da, “öğrencinin iyiniyetli olması neticesinde, hukuka aykırı olarak yapılan kaydın silinmeyeceği, kaydın geçerli kabul edileceği” şeklinde bir hükümle, iyiniyete bir sonuç da bağlanmamıştır.

Dolayısıyla, kayıt işlemi hukuka aykırıdır. Ve bu hukuka aykırı kayıt, bir önceki örnekte olduğu gibi, öğrenciliğin devamını kişi bakımından müktesep bir hak durumuna dönüştürmemektedir.

Bu bakımdan, kimi yargı kararlarında gereğinden fazla sıklıkla kullanıldığını düşündüğümüz, hattâ kimi zaman “dürüstlük” kavramı ile de karıştırıldığına şahit olduğumuz, iyiniyetin ve kötünüyetin (özel bir hüküm bulunmadığı sürece tek başına) idare hukukunda hak iktisab edilmesinde veya hakkın hukuken korunmasında bir etkisinin olmadığını değerlendirmekteyiz.

Ancak, idare hukuku alanına ilişkin kimi mevzuatta (da), “iyiniyet”e özel olarak yer verildiğine, iyiniyete bir sonuç bağlandığına şahit olunmaktadır.

Örneğin, Türk Vatandaşlığı Kanununun 16/3 üncü maddesinde, “Evllenme ile Türk vatandaşlığını kazanan yabancıların, evlenmenin butlanına karar verilmesi hâlinde evlenmede iyiniyetli iseler Türk vatandaşlığını muhafaza edecekleri” belirtilerek, vatandaşlık hukukuna ilişkin Kanunda iyiniyete sonuç bağlandığı görülmektedir.

Benzer şekilde Türk Petrol Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde de iyiniyete yer verilmiştir. Ayrıca, Yönetmelik uygulamasında iyiniyetin ne anlam ifade ettiği de tanımlanmıştır.

Kezâ Elektronik Haberleşme Kanununun 60/2 nci maddesinde, iyiniyete bir idarî yaptırım ölçütü olarak yer verilmiş, iyiniyetli olunması durumunda yaptırımın alt haddenden uygulanması esası benimsenmiş; kanunda iyiniyete bir sonuç bağlanmıştır.

3. SONUÇ

İdare hukuku alanına ilişkin olaylarda ve hukukî ilişkilerde, bu olayların ve hukukî

ilişkilerin düzenlendiği mevzuat iyiniyete bir sonuç bağlamış ise, bu hâllerde iyiniyetli yahut kötüniyetli olmak, kişi bakımından sonuç doğurabilecektir. Aksi hâlde iyiniyetli yahut kötüniyetli olmanın idare hukukuna münhasır işlemlere bir etkisinin olamayacağını değerlendirmekteyiz. Nitekim, “iyiniyet”, sadece kanunun iyiniyeti düzenlediği durumlar bakımından söz konusu olabilir⁴³.

Yargının da idarî işlemin hukuka uygunluğunu, iyiniyet bakımından sadece bu yönü ile inceleyebileceği kanaatindeyiz.

İdare hukukunda mevzuatın, iyiniyete dair bir kural getirmek sureti ile iyiniyete bir sonuç bağlamadığı bir durumda, yargının mevzuat koyucu yerine geçip, o mevzuat bakımından iyiniyete sonuç bağlamaya dair bir hüküm ihdas edip, ondan sonra idarî işlemi kendince ihdas ettiği hükme göre hukuka uygunluk incelemesine tabi tutmasının, yargının kendisini mevzuat koyucu yerine koymasından başka bir anlam taşımadığını düşünmekteyiz.

Fakat iyiniyet ve kötüniyet kavramları, belki idarî istikrar⁴⁴ kavramı yönünden geçerlilik arz edebilir. Ancak, iyiniyetin ve kötüniyetin idare hukukunda hak sağlamak bakımından (mevzuatta bu kavramlara sonuç bağlanmadığı sürece) bir etkisinin olmadığını değerlendirmekteyiz.

Netice itibariyle, idare hukuku bakımından sadece “iyiniyetli olmak” hukukî sakatlığın sonuçlarından kurtulmak ve sakat hukukî ilişki neticesinde hak elde edebilmek için yeterli değildir; ayrıca, iyiniyetin dayandırılacağı özel nedenlerin, özel mevzuatta gösterilmiş olması gerekli-

43 Akipek Öcal, s.21

44 Öte yandan, idarî istikrar kavramının anlam, kapsam ve mahiyetinin bu çalışmanın boyutlarını aşacak nitelikte olması nedeniyle, iyiniyet ve idarî istikrar kavramlarının ilişkisine bu çalışmada değinilmemiştir.

dir. Dolayısıyla, özel mevzuatla korunacağı hüküm altına alınmış ise, iyiniyet ancak bu halde korunacak; özel mevzuatta korunacağına dair bir hüküm bulunmamakta ise, idare hukuku ilişkilerinde iyiniyetli olmanın kişi bakımından bir etkisi olmayacaktır.

KAYNAKÇA

ADAL, Erhan, Hukukun Temel Kavramları, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1985.

AKİPEK ÖCAL, Şebnem, Medenî Hukuk – I, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2011.

ALTUNDİŞ, Mehmet, “Hukukî Güvenlik İlkesi”, Yasama Dergisi, Sayı 10, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2008.

ARSLANSAN, Yusuf Kemal, 14.02.1951 tarih ve E: 1949/17, K: 1951/1 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu’nun 11.12.1950 tarihli müzâkeresinde yapılan açıklamalar.

DUMAN, İlker H., “Taşkın Yapı”,

<http://www.ilkerduman.av.tr/makaleoku.aspx?id=531&/MAKALELER/TA%C5%9E-KIN%20YAPI>, 08.09.2014.

EDİS, Seyfullah, “Türk Medenî Hukukunda İyiniyet (Sübjektif Hüsnüniyet)”, Prof. Dr. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu’na Armağan, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1972.

EDİS, Seyfullah, “Doğruluk ve Güven Kurallarının Hukukî Niteliği”, Prof. Dr. Mahmut Koloğlu’ya 70 inci Yaş Armağanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1975.

EDİS, Seyfullah, Medenî Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993.

FEYZİOĞLU, Turhan, “*Lazimülcira Karar, Müktesep Hak, Avukatlık Stajı Hakkında Bir Danıştay Kararı*”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, C. 2, Sayı 3, Yıl 1947.

GÖKYURT, Fatih, *İdare Hukukunda Kazanılmış Hak ve Müesses Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

KORKUT, Ömer, “*Hakların Kazanılmasında ve Kullanılmasında İyi Niyetin Korunması*”, oplumsalbilinc.org/forum/index.php?action=dlattach;topic=16864.0;attach=2238, 24.12.2012.

KUNT, İsmail Hakkı, “*Objektif Hüsnüniyet İlkesinin Taraflara ve Hâkime Yönelmesi*”, Yargıtay Dergisi, C. 11, Sayı 3, Temmuz 1985.

OĞURLU, Yücel, *İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003.

ÖZDEMİR, Selman, “*Hak Üzerine Bir Değerlendirme*”, Adalet Dergisi, Sayı 56, Yıl: 2016.

ÖZKUTLU, Şefkati, 14.02.1951 tarih ve E: 1949/17, K: 1951/1 sayılı Yargıtay İçtihadı

Birleştirme Genel Kurulu’nun 13.02.1951 tarihli müzâkeresinde yapılan açıklamalar.

ŞİMŞEK, Suat, “*Kamu Mallarının Özel Mülkiyete Konu Olmaması İlkesinin Mülkiyet Hukukuna Yansımaları*”, Sayıştay Dergisi, Sayı 92, Ocak-Mart 2014.

YAVUZ, Nihat, “*Mukayeseli Hukuk Açısından Dava Açılmasının İyiniyetli Zilyedi Hangi Andan İtibaren Kötü Niyetli Zilyet Hattine Sokacağı Sorunu*”, Yargıtay Dergisi, C. 6, Sayı 4, Ekim 1980.

ZEVKLİLER, Aydın, *Medeni Hukuk: Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Savaş Yayınları*, Ankara, 1995.

Danıştay 10 uncu Dairesi’nin 18.05.2005 tarih ve E: 2003/4745, K: 2005/2591 sayılı kararı.

Danıştay 14 üncü Dairesi’nin 14.10.2015 tarih ve E: 2013/9014, K: 2015/2896 sayılı kararı.

www.mevzuat.gov.tr

www.resmigazete.gov.tr

MEVZUAT FİHRİSTİ

23/05/2017-15/06/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 18/6/2017 - 7033
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01/07/2017 – 30111
- Konusu** : Bu Kanun ile bazı aşağıdaki kanunlarda veya KHK'de değişiklik yapılmıştır
- 2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.
- 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına “, Ürün Denetmenleri ve Ürün Denetmen Yardımcıları, Gümrük ve Ticaret Denetmenleri ve Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcıları” ibaresi eklenmiştir.
- 17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanunu
6948 sayılı Kanun
6948 sayılı Kanun
- 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu
24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin (m) fıkrasına “ile organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan binalar” ibaresi eklenmiştir. Kanunun 5 inci maddesinin (f) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.
- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hafta tatili ve ulusal” ibaresi “Ulusal” şeklinde değiştirilmiş ve 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlemesi Hakkında Kanunun 25 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.
- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu
28/3/1983 tarihli 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu
7/10/1983 tarihli ve 124 sayılı Yükseköğretim Üst Kuruluşları ile

Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun
Hükmünde Kararname

4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kuru-
mu Gelirleri Kanunu

3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci madde-
sinin birinci fıkrasının (d) bendine birinci cümlesinden sonra
gelmek üzere “Mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve
1/25.000 ölçekli nazım imar planlarında; organize sanayi bölge-
si, endüstri bölgesi, sanayi sitesi ve teknoloji geliştirme bölgesine
ilişkin kararların alınması ve bu kararlarda değişiklik yapılması
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının uygun görüşüne tabi-
dir.”cümle eklenmiştir.

31/10/1985 tarihli ve 3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teş-
kilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin
Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun

5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanun

4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu

3621 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki
şekilde değiştirilmiştir.

“Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili ida-
renin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve
Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili
kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun
bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı
hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3/5/1985
tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak
bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12/3/1982
tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında ka-
lan alanlardaki planlar, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre
ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise
anılan Kanunun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir.
Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine
göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altın-
dadır, özel mülkiyet konusu olamaz.”

12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmele-
ri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hak-
kında Kanun

24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları
Hakkında Kanun

12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Ka-
nunu

18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu

26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
Kanunu

29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzua-

tın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun

29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “ve Organize Sanayi Bölgeleri” ibaresi “, Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeler ve Sanayi Siteleri” şeklinde değiştirilmiştir.

4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (u) bendi “u) Yenilik, yerleşme ve teknoloji transferini sağlamaya yönelik sanayi iş birliği uygulamalarını içeren mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,” şeklinde değiştirilmiştir.

20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun;

a) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde,

b) 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde,

c) 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (6) numaralı alt bendinde yer alan “10’dan az” ibaresi “50’den az” şeklinde, 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “1/7/2017” ibaresi “1/7/2020” şeklinde değiştirilmiştir.

14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunlarında değişiklik yapılmıştır.

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

- KHK’nın Adı** : Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Kanun Tarih ve No.** : KHK/691
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22.06.2017 – 30104 (Mükerrer)
- Konusu** : Bu Kanun Hükmünde Kararname ile 22/4/1925 tarihli ve 657 sayılı Harita Genel Komutanlığı Kanununa uçuş güvenliğine ilişkin ek madde, 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununa ek madde, 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 67 nci maddesi, 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıl” ibaresi “iki yıl” şeklinde değiştirilmiş ve aynı maddeye fıkralar, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 399 uncu madde-

sinin altıncı fıkrasına cümleler , 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına (ç) bendinden sonra gelmek üzere bent, 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına (a) bendinden sonra gelmek üzere bent eklenmiş ve 2/1/2017 tarihli ve 685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine “Jandarma Genel Komutanlığı” ibaresinden önce gelmek üzere “Emniyet Genel Müdürlüğü,” ibaresi eklenmiştir.

- KHK'nın Adı** : Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Kanun Tarih ve No.** : KHK/691
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14.07.2017 – 30124 (Mükerrer)
- Konusu** : Kamu personeline ilişkin tedbirler, Ekli (2) sayılı listede yer alan kamu görevlileri, ilgili kanun hükmünde kararnamenin eki listelerin ilgili sıralarından çıkarılmış, Rütbesi alınan emekli Türk Silahlı Kuvvetleri personeli ve Yurtdışında öğrenim görenlere ilişkin yeni düzenlemeler yer almıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : Sosyal Yardım Yararlanıcılarının İstihdamına İlişkin Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22.06.2017 – 30104
- Konusu** : Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca uygulanan nakdi düzenli sosyal yardım programlarından yararlanan ve bu Yönetmelikte belirtilen şartları haiz çalışabilir durumda olan kişilerin istihdam edilmesi halinde verilecek sigorta prim desteği ile çalışabilir durumda olanların işe veya mesleki eğitime yönlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Soruşturma, Kovuşturma Veya Yargılama Hedef Sürelerinin Belirlenmesi ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.06.2017 – 30105
- Konusu** : Bölge adliye mahkemeleri ve Cumhuriyet başsavcılıkları, adli yargı ilk derece mahkemeleri ve Cumhuriyet başsavcılıkları, bölge idare mahkemeleri ile idari yargı ilk derece mahkemeleri tarafından yürütülen soruşturma, kovuşturma veya yargılamalara ilişkin hedef sürelerin belirlenmesi ve uygulanması sırasında soruşturma, kovuşturma veya yargılamaların tamamlanması için öngörülen hedef sürelerin belirlenmesi ve uygulanmasına dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Yağmursuyu Toplama, Depolama Ve Deşarj Sistemleri Hakkında Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.06.2017 – 30105
- Konusu** : Halk sağlığını ve güvenliğini, çevrenin korunmasını, sistemin sürdürülebilir olmasını, içmesuyu kaynaklarının suyla taşınan kirliliklerden korunmasını esas alarak yağmursuyu toplama, depolama ve deşarj sistemlerinin planlanmasına, tasarımına, projelendirilmesine, yapımına ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Fazla Veya Yersiz Ödemelerin Tahsiline İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.06.2017 – 30105
- Konusu** : 27/9/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Fazla veya Yersiz Ödemelerin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 ve 6 ncı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 23.06.2017 – 30105(Mükerrer)
- Konusu** : İnsan sağlığı ve çevrenin yüksek düzeyde korunmasını sağlamak, maddelerin zararlarının değerlendirilmesine yönelik alternatif yöntemleri özendirme, rekabeti ve yeniliği artırmak üzere kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasına ilişkin idari ve teknik usul ve esaslar düzenlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.06.2017 – 30106
- Konusu** : 7/10/2004 tarihli ve 25606 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin “MADDE 26 – Görevin niteliği uzun namlulu silah bulundurmaya ve taşımayı gerektiriyorsa, uzun namlulu silahın niteliği ve sayısı komisyonun kararı ve valinin onayı ile tayin edilir.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.06.2017 – 30109
- Konusu** : 27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin 138 inci maddesi “(4) 19/12/2007 tarihinden önce yapı ruhsatı başvurusu dilekçesi eki ve yapı projeleri ilgili idarece onaylanmış olan yapı, bina, tesis ve işletmeler de bu Yönetmeliğin uygulanması açısından mevcut yapı olarak kabul edilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.06.2017 – 30109
- Konusu** : 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentleri, Ek-2’de yer alan Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip Ön Yeterlik Şartnamesi’nin 8.7.4.1, 8.7.4.2, 8.7.4.3, 8.7.4.4 ve 8.7.4.5 inci maddeleri, Aynı Yönetmeliğin eki Ek-3’te yer alan “Danışmanlık Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tip İdari Şartname” nin 6.5.4.1, 6.5.4.2, 6.5.4.3, 6.5.4.4 ve 6.5.4.5 inci maddeleri değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.06.2017 – 30109
- Konusu** : 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.06.2017 – 30109
- Konusu** : 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin bazı maddeleri değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.07.2017 – 30113
- Konusu** : Uygulama imar planı bulunan alanlarda plan, fen, sağlık ve sürdürülebilir çevre şartlarına uygun yapı ve yapılaşma ile projelendirme ve denetime ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Geçici 8 inci Maddesine İlişkin Uygulama Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.07.2017 – 30113
- Konusu** : EÜAŞ veya bağlı ortaklık, iştirak, işletme ve işletme birimleri ile varlıklarına ve 25/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında oluşturulacak kamu üretim şirketlerine ve kamu üretim şirketlerine ait üretim tesislerine, bunlardan 17/6/2016 tarihinden önce özelleştirilmiş olanlarla, bu tarihten sonra özelleştirilecek olanların çevre mevzuatına uyuma yönelik yatırımları gerçekleştirmesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinleri tamamlamasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortasında tarife uygulama esasları hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına Dair yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.07.2017 – 30121
- Konusu** : 14/7/2007 tarihli ve 26582 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesi “Bu sigortalıların primi Müsteşarlıkça tespit edilir.” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı Yönetmeliğe “Riskli sigortalılar havuzu” başlığı altında geçici madde eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Kamu Kurum Ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü Veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.07.2017 – 30127
- Konusu** : 19/9/2009 tarihli ve 27354 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendindeki **eski hükümlü ibaresi tanımı yeniden yapılmıştır. “a) Eski hükümlü:** Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası alan ya da ceza süresine bakılmaksızın Devlet memuru olmaya engel bir suçtan hüküm giyenlerden cezasını tamamlayanlar, cezası ertelenenler, koşullu salıverilenler, denetimli serbestlikten yararlananlardan eski hükümlü belgesi ile durumlarını belgelendirenleri,” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesi “**MADDE 6 – (1) Kamu kurum ve kuruluşları işçi ihtiyaçlarını, iş kolu, meslek pozisyonu, öğrenim, iş tecrübesi, ücret, sosyal yardımlar gibi ayrıntılarla yazılı veya elektronik ortamda Kurumdan talep etmek ve Kurum tarafından gönderilenler arasından karşılamak zorundadır.**
- (2) Kurum tarafından yapılan inceleme sonucunda mevzuata uygun olmadığına karar verilen talepler, kamu kurum ve kuruluşuna iade edilerek düzeltildikten sonra ilan edilir.
- (3) Kamu kurum ve kuruluşları sürekli işçi taleplerini ulusal düzeyde verir.
- (4) Kamu kurum ve kuruluşları geçici işçi taleplerini ilçe veya il düzeyinde ya da ulusal düzeyde yahut teşkilat yapıları veya faaliyetlerinin bölge düzeyinde olması hâlinde bölge düzeyinde verebilirler.
- (5) Kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde il düzeyinde veya ulusal

düzeyde; il düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilir. Teşkilat yapıları veya faaliyetleri bölge düzeyinde olan kamu kurum ve kuruluşlarının ilçe düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde il veya bölge düzeyinde ya da ulusal düzeyde; il düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde bölge düzeyinde veya ulusal düzeyde; bölge düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde ise ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilir.” Şeklinde değiştirilmiştir.

– Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi, 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.07.2017 – 30127
- Konusu** : 25/4/2009 tarihli ve 27210 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi **Kamu Kurum Ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü Veya Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralananların İşçi Olarak Alınmasında Uygulanacak Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte yapılan Eski hükümlü tanımı yapılmıştır.** “a) Eski hükümlü: Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası alan ya da ceza süresine bakılmaksızın Devlet memuru olmaya engel bir suçtan hüküm giyenlerden cezasını tamamlayanlar, cezası ertelenenler, koşullu salıverilenler, denetimli serbestlikten yararlananlardan eski hükümlü belgesi ile durumlarını belgelendirenleri,”

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 313)’Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 378)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 17/06/2017 – 30099
- Konusu** : 29/8/2007 tarihli ve 26628 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 313)’nin “XI. SATIŞ USULLERİ” bölümünün “B) DOĞRUDAN SATIŞ” başlıklı alt bölümünün “2.2 - Tapu Kaydına Şerhler ve Beyanlar Hanesine İşlenecek Hususlar” başlıklı bölümünün ikinci fıkrası “(2) 4706 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası uyarınca yapılacak satış (Serbest Bölge ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri kurulmak üzere yapılacak satışlar

ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığına yapılacak satışlar hariç) iş-lemine konu taşınmaz ile ilgili olarak, "Bu taşınmaz, 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası uyarınca projesine uygun olarak faaliyeti yapılmak ve bu amaçta kullanılmak üzere satılmıştır. Öngörülen yatırım için belirlenen sürelerde yatırımın faaliyete geçirilmesi zorunludur. Projeye süresi içinde başlanmaması veya tamamlanmaması ya da satış amacı dışında kullanılması durumunda, taşınmaz Hazinece geri alınacak ve tahsil edilen satış bedelinin yüzde beşi mahrum kalan gelire karşılık olarak bütçeye irat kaydedilecektir. Geriye kalan satış bedeli faizsiz olarak iade edilecektir. Taşınmaz üzerine ilgili tüzelkişilik tarafından yapılmış olan muhdesatlar için Hazine-neden herhangi bir hak veya tazminat talebinde bulunulmayacak ve taşınmaz genel hükümlere göre tahliye edilecektir. Projede ön-görülen yatırım faaliyete geçmeden önce 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu uyarınca yapılabilecek satışlar haricin-de üçüncü kişilere hiç bir şekilde devredilemeyecektir." şeklinde ilgililerinden noter tasdikli taahhütname alınması ve bu taah-hütname hükümlerinin tapu kütüğünün beyanlar hanesine de işlenmesi, ferağ işlemi için ilgili tapu sicil müdürlüklerine yazılan yazılarda belirtilecektir." Şeklinde değiştirilmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi verilmesine Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19/06/2017 – 30101
- Konusu** : Konaklama tesislerinin; *sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin artırılması, çevreye olan olumlu katkılarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi, çevreye duyarlılık yönünde yaptığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.*
- Tebliğin Adı** : **2017 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19/06/2017 – 30101
- Konusu** : 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 7 nci maddesi, Bakanlar Kurulunun 24/10/2001 tarihli ve 2001/3214 sayılı Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Kararı ve 18/8/2002 tarihli ve 24850 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Yönetmeliğe dayanılarak **2017 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ** *kurban kesmek isteyenlerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak hayvana en az acı verecek şekilde kesmelerine veya vekalet yoluyla kestirmelerine yardımcı olunması, kurban satış ve kesim yerlerinin belirlenmesi, kesim yapacak kişilerin eğitilmesi, alınacak tedbirler ve bu konulara ilişkin diğer hususları düzenlemiştir.*

- Tebliğın Adı** : **Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29/06/2017 – 30109
- Konusu** : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin 25.3 üncü maddesinden sonra gelmek üzere **“25.4. Sözleşmenin uygulanması aşamasındaki idari yargı kararları-** Kamu İhale Kurulu kararlarına ilişkin idari yargı mercilerince verilen yürütmenin durdurulması veya iptal kararlarının yerine getirilmesi sonucunda idare tarafından belirlenen ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibinin yükleniciden farklı olması halinde; İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere göre ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi istekli idarece sözleşmeye davet edilir. Bu isteklinin sözleşme yapılmasına ilişkin üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirerek idareye yazılı olarak başvurması durumunda, mevcut sözleşme feshedilerek tasfiye sürecinin tamamlanmasını müteakip bu istekli ile sözleşme imzalanır. Söz konusu istekli tarafından sözleşmenin imzalanmayacağı yönünde cevap verilmesi, süresi içinde sözleşme imzalamaya gelinmemesi veya İhale Uygulama Yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili hükümlere uygun olarak belgelerin sunulmaması hallerinde, mevcut yüklenici ile imzalanmış sözleşme idarece feshedilmeksizin uygulanmaya devam edilebilir. Bu hususa ilişkin belgeler ihale işlem dosyasında muhafaza edilir.” MADDE 2 – Aynı Tebliğın 79.1.2 nci maddesinde yer alan “anlaşılan” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve teklif tutarı yaklaşık maliyetin yüzde 60’ından düşük ve yaklaşık maliyetten yüksek olanlar dışındaki” ibaresi eklenmiştir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.
- Tebliğın Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğı (Sıra No: 481)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29/06/2017 – 30109
- Konusu** : 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğı; (...) bu hüküm uyarınca, ikmalen, re’sen veya idarece yapılan tarhiyatlar dolayısıyla kesinleşen vergi ve cezalar ile vadesi geçtiğı halde ödenmemiş vergi ve cezaların açıklanmasına ilişkin usuller 27/1/2001 tarihli ve 24300 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğı (Sıra No: 293) ile tespit edilmiştir.
- Tebliğın Adı** : **4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu Gereğince Kamu Görevlileri Sendikaları ile Konfederasyonların Üye Sayılarına İlişkin 2017 Temmuz İstatistikleri Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05/07/2017 – 30115
- Konusu** : 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu Gereğince Kamu Görevlileri Sendikaları ile Konfederasyonların Üye Sayılarına İlişkin 2017 Temmuz İstatistikleri açıklanmıştır.

- Tebliğin Adı** : Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 05/07/2017 – 30115
- Konusu** : 24/3/2013 tarihli ve 28597 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : **Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ (Sayı: 2017-6)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 07/07/2017 – 30117
- Konusu** : Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri, kamu sermayeli bankalar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislerin etkili, ekonomik ve verimli işletilmesine, güçlü bir idari ve mali yapının oluşturulmasına yönelik tedbirlerin alınmasına ilişkin açıklanmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

TOPLUM YARARINA PROGRAM KATILIMCI İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ¹

Toplum yararına program (TYP) 12.03.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Aktif İş Gücü Hizmetleri Yönetmeliğinin 62 nci vd. maddelerinde düzenlenmiş olup, işsiz kişinin TYP uyarınca Belediye'ye ait işyerinde çalışmasıyla Belediye ile işçi arasında işçi-işveren ilişkisinin kurulacağı ve bu kişilerin de sendikanın toplu iş sözleşmesi yapması için aranan işçi sayısına dahil edilmesi gerektiği gözetilmelidir. (6356 s. TİSK m. 2/3, 41/1), (4857 s. İş K. m. 2/1)

E) Gerekeç;

Taraflar arasındaki uyuşmazlık 18.08.2014 tarihi itibarıyla davalı belediye'de çalışan işçi sayısı bu kapsamda davacı ... Sendikası veya davalı ... Sendikasının toplu iş sözleşmesi yapmak için yeterli çoğunluğa sahip olup olmadığı noktasındadır.

6356 sayılı Kanun'un 41. Maddesinin 1. Fıkrasına göre "(1)Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvurusu tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması halinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir." Yetkiye esas olacak çoğunluğun hesabında işçi sıfatını taşıyan tüm işçilerin dikkate alınması gerekir. Burada işçinden maksat 6356 sayılı Kanun bakımından işçi sayılanlardır.

6356 sayılı Kanun'un tanımlar başlıklı ikinci maddesinin üçüncü fıkrasına göre "Bu Kanunun uygulanması bakımından işçi, işveren ve işyeri kavramları 22.05.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlandığı gibidir."

4857 sayılı İş Kanununun ikinci maddesinin birinci fıkrasına göre "**Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi**" denir. Buna göre 6356 sayılı Kanun bakımından işçi sayılanlar bir iş sözleşmesiyle çalışanlardır. Bu kişiler hangi kanun kapsamına girerlerse girsinler 6356 sayılı Kanun bakımından işçi sayılacaktır.

Mahkemenin önceki kararı ... sicil numaralı işyerinde 2014/8. Dönem bordrosuna göre 63 işçi çalıştığı halde bunların Yetki Prosedür dosyası içindeki yetki dökümünde isimlerinin bulunmadığı bunun nedeninin davalı Bakanlıktan sorularak açıklığa kavuşturulması noktasında bozulmuştur. Bozma sonrası mahkemece bu husus Bakanlığa sorulmuş **Bakanlık bu kişilerin Toplum Yararına Program (TYP) Genelgesi kapsamında çalıştığından genelgenin ek 3 katılımcı taahhütnamesinin birinci maddesinde "Toplum Yararına Program (TYP) işsizliğin**

¹ T.C. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2017/772, K:2017/1321, T:09/02/2017

yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Bu nedenle TYP herhangi bir kamu kurumunda geçici veya daimi surette işçi statüsü kazandırmaz.” denildiğinden bu kişilerin işçi sayısına dahil edilmediği belirtilmiştir.

TYP 12.03.2013 tarih 28585 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Aktip İş Gücü hizmetleri Yönetmeliğinin 62 vd. maddelerinde düzenlenmektedir.

Buna göre Toplum yararına Program, işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla İŞKUR tarafından uygulanan bir programdır (Madde 62).

Toplum yararına programa katılmak için;

- a) Kuruma kayıtlı işsiz olmak,
- b) 18 yaşının tamamlanmış olmak,
- c) Emekli, malul, dul ve yetik aylığı almamak,
- ç) Öğrenci olmamak (açık öğretim öğrencileri hariç) şartları ararın (Madde 67).

Katılımcı sağlayacak Türkiye İş Kurumu’dur. Karşı taraf ise yüklenici konumunda olan ve yasadaki hizmet alınabilecek veya işbirliği yapılabilecek hizmet sağlayıcı olarak tanımlanmış ve;

- a) Kamu kurum ve kuruluşları,
- b) Sivil toplum kuruluşları,
- c) özel sektör işyeri, olarak belirtilmiştir. (Madde 63).

Toplum yararına program uygulanabilecek alanlar ise;

- a) Çevre temizliği,
- b) Kamusal altyapının yenilenmesi,
- c) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çevre düzenlenmesi,
- ç) Bakım onarım ve temizlik işleri yapılması,
- d) Restorasyon, tarihi ve kültürel mirasın korunması,
- e) Ağaçlandırma,
- f) Park düzenlemeleri,
- g) Vadi ve dere ıslahı,
- ğ) Erozyon engelleme çalışmaları, olarak belirlenmiştir (Madde 65).

Programda haftalık çalışma süresinin, kırk beş saat olacağı, uygulama süresinin, her bir program için dokuz aydan fazla olamayacağı, İl müdürlüğünün niteliğine göre, toplam süreyi aşmamak şartı ile süreyi belirleme yetkisine sahip olacağı, katılımcılar için yararlanma süresi, on iki ay içerisinde ayrı ayrı olarak veya bir defada en fazla dokuz ayı geçmeyeceği, dokuz aylık sürenin, kişinin bir programdan yararlanmaya başlama tarihi üzerinden değerlendirile-

çeği, katılımcıların programa başladığı tarihten on iki ay sonra yeniden düzenlenmesi halinde, işbirliği yapılan kurum veya kuruluşun olumlu görüşü ve il müdürlüğünün onayı ile katılımcıların, üçüncü fıkraya aykırı olmamak şartı ile aynı programdan tekrar yararlanabilecekleri, yönetmelikte düzenlenmiştir. (Madde 66).

Katılımcıların seçiminde uygulanan iki ayrı yöntem bulunmaktadır. Her Programın niteliğine göre bu yöntemlerden hangisinin kullanılacağı Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yüzde seksen noter kurası ile ve yüzde yirmi liste yöntemi belirlenecektir.

Katılımcıların seçiminde uygulanan iki ayrı yöntem bulunmaktadır. Her Programın niteliğine göre bu yöntemlerden hangisinin kullanılacağı Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yüzde seksen noter kurası ile ve yüzde yirmi liste yöntemi ile belirlenecektir.

Katılımcılara, hizmet alımı karşılığı verilen bedelden hizmet sağlayıcısı tarafından asgari ücret ödenmekte ve vergi ve sosyal güvenlik primi giderleri yatırılmaktadır. Katılımcıların Kurumla ilgili iş ve işlemleri dışındaki, vergi ve sosyal güvenlik gibi tüm resmi iş ve işlemleri yükleniciler tarafından yerine getirilir. Keza 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde katılımcıların durumuna uygun olarak hesaplanacak olan asgari geçim indirimini, durumlarını gösterir belgelere bağlı olarak yükleniciler tarafından katılımcılara ödenir. Katılımcıların uygun nitelikte olmamalarından kaynaklanacak sonuçlardan ya da görevli oldukları alanlara ve üçüncü kişilere verecekleri zararlardan yüklenici sorumludur.

Program, sözleşmede belirlenen sürenin tamamlanmasıyla sona erer. Ancak ilgili kurumların gerekçeli olarak uzatma talebinde bulunmaları ve gerekçenin il müdürlüğünce uygun bulunması halinde, toplam dokuz ayı aşmamak şartı ve ödenek durumu da dikkate alınarak program süresi uzatılabilir. Toplum Yararına Program tamamlanmadan önce veya ilişik kemsi işlemlerinden önce, programın özelliği gereği 4857 sayılı Kanununun 17. maddesinde yer alan belirsiz süreli sözleşmelere ilişkin olarak belirlenmiş olan bildirim sürelerinin uygulanmayaacağı yönetmeliğin 72. maddesinde belirtilmiştir.

Yine bu yönetmeliğe ilişkin Türkiye İş Kurumu tarafından Toplum Yararına Program Genelgesi çıkarılmıştır. Genelgeye ek katılımcı taahhütnamesinin birinci maddesinde “TYP herhangi bir kamu kurumunda geçici veya daimi surette işçi statüsünü kazandırmaz.” yönünde ibare bulunmaktadır.

Diğer tarafından Anayasa'nın 128/2. maddesi uyarınca “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atamaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” Memur ve kamu görevlileri ise yukarıda belirttiği gibi memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda işçilerde, belirsiz, belirli süreli sözleşmelerle, geçici veya daimi kadro da, aslı-alt işveren ilişkisi veya ödünç iş ilişkisi kapsamında çalıştırılabilir. Toplum yararına program kapsamında katılımcı olarak çalıştırılanlar sözleşmeli personel, geçici personel değildir. Türkiye İş Kurumu işveren olmadığına göre asıl-alt işveren ilişkisi de 4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesi kapsamında kabul edilemez. Ayrıca aynı Kanunun 7. Maddesi uyarınca geçici (ödünç) iş ilişkisinin yasal unsurları da bulunmamaktadır. O halde yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. Maddesi değerlendirildiğinde işçi oldukları açıktır. İşçi program kapsamında katıldığı kurumda veya işyerinde iş görme edini mi hizmet sağlayıcısına karşı yerine getirmektedir. İhale ile hizmet sağlayan yüklenici ücretini ödemektedir. **Bu nedenle iş ilişkisi yüklenici ile kurulmuştur.**

Anılan yönetmelik hükümleri yasal düzenlemeler ile birlikte irdelendiğinde, her ne kadar genelgeye ek katılımcı taahhütnamesinin birinci maddesinde “TYP herhangi bir kamu kuru-

*munda geçici veya daimi surette işçi statüsünü kazandırmaz” yönünde ibare bulunsa da işsizlerin başvurusu sonrası noter kurasıyla veya listeye girmesi üzerine kamu kurum veya kuruluşları, sivil toplum kuruluşları veya özel sektör işyerinde çalıştıkları, iş için başvuruda bulunanın bu yönde **bir taahhütte bulunmasının statüsünün işçi sayılmasını engelleyeceği, programa katılanların yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. maddesi değerlendirildiğinde, kişinin TYP uyarınca Belediye’ye ait işyerinde çalışmasıyla Belediye ile işçi arasında işçi işveren ilişkisinin kurulacağı, bu kişilerin de işçi sayısına dahil edilmesi gerektiği şüphesizdir.***

(...)

Davalı Bakanlığın 02.10.2014 tarih ve 71106642/103.02/17129 sayılı Sendikasının toplu iş sözleşmesi yapması için yeterli çoğunluğa sahip olduğu yönündeki tespitin İPTALİNE,

(...) 09.02.2017 günü karar verildi.

GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA, İHALEYE FESAT KARIŞTIRMA²

Belediye başkanı sanık tarafından Belediyeye ait bir kısım yapım işleri ihalesiz olarak firma sahibi sanığa yaptırıldıktan sonra, ihale evraklarının düzenlendiği olayda; işlerin yapılma tarihleri ile ödemeye esas ihale evraklarının düzenlenme tarihlerinin kurum kayıtlarında kolaylıkla anlaşılabilir olması ve işler yapılmayan ödeme yapılması da söz konusu olmadığından, görevlerinin gereklerine aykırı hareket eden kamu görevlisi sanıkların zincirleme biçimde görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmaları gerektiği, firma sahibi sanığın da bu suça TCK’nın 40/2 maddesi uyarınca iştirak ettiği gözetilmeden ihaleye fesat karıştırma ve sahtecilik suçlarından mahkumiyetlerine karar verilmesi isabetsizliktir. (5237 s. TCK m. 43/1, 204/1, 235/1-3, 257/1)

BASİT ZİMMET³

Vezenadar olarak görev yapan sanığın zimmet eyleminin kurum kayıtlarının kontrolü sırasın-da uyumsuzluğun belirlenmesi neticesi daire içi basit bir araştırma ile tespit edildiği, kullanılan kaba hilenin zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya elverişli olmadığı anlaşıldığından, basit zimmet suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 247/1,2)

KIDEM TAZMİNATI⁴

İşçinin işe başladıktan sonra işyerinin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde, işlemiş kıdem tazminatlarından işverenlerin sorumluluklarının, işçiyi çalıştırdıkları süre ve devir esnasındaki işçinin aldığı ücret seviyesi ile sınırlı olduğu gözetilmelidir. (1475 s. İş K. m. 14/3)

2 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2014/7285, K:2017/865, T:13/03/2017

3 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2017/401, K:2017/1035, T:20/03/2017

4 T.C. Yargıtay Yirmüçüncü Hukuk Dairesi E:2016/5103, K:2017/105, T:23/01/2017

DANIŞTAY KARARLARI

UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVINA MÜTEAKİP ATAMADA TAKDİR YETKİSİ¹

Tekniker kadrosu için açılan unvan değişikliği sınavını kazanan davacının atanma isteminin, mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilip sonuçlandırılması gerektiği; atanma hakkı kazanan personelin atanmaması konusunda idarenin takdire dayalı yetki kullanamayacağı hakkında.

04/07/2009 tarih ve 27278 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5. maddesinin 2/a fıkrasında, tekniker kadrosunun unvan değişikliğine tabi kadrolar arasında sayıldığı; unvan değişikliği sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak genel şartları düzenleyen 8. maddesinde, son yılın sicil notununun 76 puandan aşağı olmamak, unvan değişikliği sınavında başarılı olmak ve yükseköğrenim mezunu olanları 1-4 dereceli kadrolara atanmaları için 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen süre kadar hizmeti bulunmak; unvan değişikliği sınavına tabi olan kadrolara atanacaklarda aranacak özel şartları düzenleyen 9. maddesinin 1/e bendinde, en az iki yıl süreli mesleki veya teknik yükseköğretim mezunu olmak şartının yer aldığı; unvan değişikliği sınavı başlıklı 16. maddesinin 1. fıkrasında, unvan değişikliğine tabi kadrolara atamanın; bu yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde, unvan değişikliği sınavı sonucuna göre yapılacağı; aynı maddenin 4. fıkrasında, yapılacak sınavda başarılı olabilmek için 100 üzerinden 70 puan alınmasının şart olduğu; sınav sonucunun açıklanması ve belgelerin saklanması başlıklı 17. maddesinin 2. fıkrasında ise, sınav sonuçlarının aynı görev ve unvan için yapılacak bir sonraki sınava kadar geçerli olduğu belirtilmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; ... Belediye Başkanlığı emrinde tahsildar kadrosunda görev yapan davacının, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile Anadolu Üniversitesi arasında yapılan protokol uyarınca, 19.09.2010 tarihinde Anadolu Üniversitesi tarafından yapılan unvan değişikliği sınavına katıldığı ve bu sınav sonucunda 74,33 puan almak suretiyle başarılı olduğu; sonrasında 04.01.2011 tarihli dilekçe ile davalı idareye başvurarak, tekniker kadrosuna atanma talebinde bulunduğu; bu talebin, teknik kadrolara kalifiye elemanlar arasından ihtiyaç bulunan birimlere ehliyet ve liyakat esasları göz önüne alınarak personelin üst yönetici tarafından atamalarının yapıldığından bahisle, davalı idare tarafından değerlendirilemediği gerekçesiyle reddi üzerine temyizden incelenmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca gerçekleştirilen unvan değişikliği sınavı sonucunda başarılı olarak, atanma hakkını kazanan personelin, atanması konusunda, idarenin bağlı yetki içerisinde olduğu; diğer bir ifadeyle, ilan edilen boş kadroya sınav sonucu atanma hakkını kazanan personelin atanmaması hususunda İdarenin takdire dayalı yetki kullanamayacağı açıktır.

Buna göre; tekniker kadrosu için açılan sınavı kazanarak, atanmaya hak kazanan davacının, atanma talebinin anılan yönetmeliğin ilgili hükümleri kapsamında değerlendirilip neti-

¹ T.C. Danıştay Beşinci Daire Esas No:2014/6135, Karar No:2015/8923

celendirilmesi gerekirken, kalifiye elemanlar arasından ihtiyaç bulunan birimlere ehliyet ve liyakat esasları göz önüne alınarak personelin üst yönetici tarafından atamalarının yapıldığı gerekçesiyle talebin reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlılık; davanın reddine ilişkin Mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

FIRIN İŞLETMESİNDE AYRIK NİZAMDA MÜSTAKİL BİNA ŞARTI² (İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğinin Geçici 3 üncü Maddesi)

Fırınlara ayrik nizam olarak öngörülen taşınmazlarda faaliyet gösterebileceğinden bahisle bitişik nizamdaki taşınmazda faaliyet gösteren fırının ekmek üretiminin durdurulması ve üretim ruhsatının iptal edilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali yolunda verilen mahkeme kararında, işlemin dayanağı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükmünün yargı kararıyla iptal edildiği, değiştirilen Yönetmeliğin geçici 3. maddesinde, bu maddenin yayımı tarihinden önce yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi özel yapı şekline uygun olarak düzenlenen ve bu haliyle tapu kütüğüne telsi edilen yapılarda açılacak fırınlarda ayrik nizamda müstakil bina şartı aranmayacağı ifade edildiğinden hukuki isabet bulunmadığı hakkında.

Dava, ... adresinde faaliyet gösteren fırına yönelik olarak ekmek üretiminin durdurulması ve üretim ruhsatının iptal edilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 18.11.2013 tarih ve 804 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, uyumsuzluğa konu taşınmazın bitişik nizamda yer aldığı, fırınların ayrik nizam olarak öngörülen taşınmazlarda faaliyet gösterebileceği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare ve davalı idare yanında dava katılan tarafından temyiz edilmiştir.

05.07.2010 gün ve 27652 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İşleri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin 5. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan (m) bendinde; “Büyükşehir belediyesi ile nüfusu 100.000’i geçen belediye sınırları içinde açılacak ekmek fırınlarının bu amaca tahsisli ayrik nizamda müstakil binalarda açılmış olması (Ancak, alışveriş merkezleri içinde bulunan 1000 m² ve üstü alana sahip hipermarket, süpermarket, grosmarket ve megamarket gibi adlarla açılan işyeri bünyesinde yer alan fırınlarda ayrik nizamda müstakil bina şartı aranmaz.” kuralına yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan yönetmelik hükmünün iptali istemiyle açılan davada, dava konusu Yönetmelik maddesi ile ülkemizde en çok tüketilen gıda maddelerinden biri olan ekmek ve ekmek çeşitlerinin üretiminden tüketicilere ulaşıncaya kadar halk sağlığının ve güvenliğinin korunması standartların gerçekleştirilmesi için sağlık ve çevre şartlarına göre belirli standartların sağlanabilmesine yönelik koşullar getirildiği, bu tür işyerlerinin kamu sağlığı ve güvenliği bakımından müstakil bina ve ayrik nizamda bulunması koşulu getirilerek de kamu yararının amaçlandığı anlaşılmakla beraber, söz konusu düzenleme ile getirilen “nüfus” ve “büyükşehir” kriterinin yasal bir dayanağının bulunmadığı, öte yandan, söz konusu yönetmelik maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapı ruhsatının ve yapı kullanma izin belgesini “konut ve fırın” şeklinde alan ve tapu senedine işleten taşınmaz malikleri yönünden ise düzenleme ya-

2 T.C. Danıştay Onyedinci Dairesi Esas No:2015/10084, Karar NoL:2015/4691

pılırken geçiş hükümlerinin de getirilmemesi nedeniyle mülkiyet haklarının kullanılmasının da engellendiği gerekçesiyle Danıştay Sekizinci Dairesinin 25/06/2014 gün ve E:2010/9072, K:2014/8707 sayılı kararıyla dava konusu yönetmelik hükmü iptal edilmiştir.

Anılan Yönetmelik maddesinin iptal edilmesi sırasında, 10.11.2014 tarihinde yeniden düzenleme yapılarak, söz konusu Yönetmeliğin 5/m maddesinde; “Ekmek fırınlarının bu amaçla tahsisli ayırık nizamda müstakil binalarda açılmış olması (Ancak, alışveriş merkezleri içinde bulunan 1000 m2 üstü ve alana sahip hipermarket, süpermarket, grosmarket ve megamarken gibi adlarla açılan işyeri bünyesinde yer alan fırınlarda ayırık nizamda müstakil bina şartı aranmaz.)” hükmünün öngörüldüğü, geçici 3. Maddesinde ise, “Bu maddenin yayımı tarihinden önce yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi özel yapı şekline uygun olarak düzenlenen ve bu haliyle tapu kütüğüne tescil edilen yapılarda açılacak fırınlarda ayırık nizamda müstakil bina şartı aranmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunan ancak ayırık nizamda müstakil binada bulunmayan ekmek fırınları devredilemez.” hükmünün yer aldığı görülmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlığa konu taşınmazda bulunan fırına yönelik olarak 30.09.2013 tarihinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlendiği, taşınmazın bitişik yapı nizamına sahip olduğu, davacı tarafından ekmek fırınlarının ayırık nizamlı taşınmazlarda faaliyet gösterebileceği gerekçesiyle işyerine yönelik olarak düzenlenen işyeri açma ve çalışma ruhsatının iptalinin talep edildiği, bu talebin davalı idarece reddi üzerine bakılmakta olan davacın açıldığı, taşınmaza yönelik olarak düzenlenen 19.09.2013 tarihli yapı kullanma izin belgesinde taşınmazın kullanımının “fırın” olarak öngörüldüğü, dava konusu işlemin dayanağı Yönetmelik maddesinin yargı kararıyla iptal edildiği, anılan Yönetmelik 10./11/2014 tarihinde değişiklik yapılarak fırınların ayırık nizamda inşa edilen taşınmazlarda faaliyet gösterebileceği yolunda benzer bir hüküm öngörüldüğü, geçici 3. maddesinde ise maddenin yürürlüğünden önceki yapılara yönelik olarak müstakil bina şartının aranmayacağı belirtiltiği anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığa konu işyerine yönelik olarak düzenlenen yapı kullanma izin belgesinde taşınmazın kullanımının “fırın” olarak öngörüldüğü, dava konusu işlemin dayandığı yönetmelik hükmünün yargı kararıyla iptal edildiği, Yönetmelikte değişiklik yapılarak benzer bir hükmün tekrar getirildiği, değiştirilen Yönetmeliğin geçici 3. maddesinde, bu maddenin yayımı tarihinden önce yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi özel yapı şekline uygun olarak düzenlenen ve bu haliyle tapu kütüğüne tescil edilen yapılarda açılacak fırınlarda ayırık nizamda müstakil bina şartı aranmayacağı ifade edildiği görülmektedir.

Bu durumda, yargı kararlarıyla Yönetmelik maddesinin iptali edilmesi ve sonrasında Yönetmelikte yapılan düzenlemeler dikkate alındığında, 30.09.2013 tarihinde düzenlenen uyuşmazlığa konu işyeri açma ve çalışma ruhsatına yönelik olarak dava konusu işlemin iptali yolunda verilen Mahkeme kararında hukuki isabet bulunmamıştır.

İL ÖZEL İDARESİNDEKİ TAŞINMAZ SATIŞI³

İl Genel Meclisince, il özel idaresi mülkiyetindeki taşınmazın satışına karar verilmesine ilişkin dava konusu kararda takdir yetkisinin kapsam ve yönü doğrultusunda hukuka aykırılık bulunmadığından aksi yönde yerindelik denetimi yasağına aykırı şekilde taşınmazın

³ T.C. Danıştay Onyedinci Daire Esas No:2015/6089, Karar No:2015/5672

***satışının kamu yararına aykırı olacağından bahisle dava konusu işlemin iptali yolunda ve-
rilen mahkeme kararında hukuki isabet bulunmadığı hakkında.***

Dava, ... parsel sayılı taşınmazın satışına ilişkin 11.12.2009 tarih ve 692 sayılı İl Genel Meclisi kararının iptaliyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, davalı idare tarafından davaya konusu taşınmazın satışından elde edilecek gelirlerin idarenin görev ve yetkileri kapsamındaki diğer projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılacağı belirtilmiş ise de sözü edilen projelerin neler olduğunun açıkça ortaya konulmadığı, satışından elde edilecek gelirlerin hangi amaçla kullanılacağına ilişkin somut bilgi veya belgenin dosyaya sunulmadığı anlaşılmakla taşınmazın satışına ilişkin dava konusu meclis kararında hukuka uyarılık bulunmadığı gerçeğiyle dava konu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Davalı idare tarafından Mahkeme kararına hukuka aykırı olduğu öne sürülerek temyizden incelenip bozulması istenilmektedir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun “İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 7. maddesinin (c) bendinde; hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz mallar almak, satmak kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek, Özel İdarelerinin yetkileri arasında sayılmış; İl Genel Meclisinin görev ve yetkileri başlıklı 10. maddesinin (f) bendinde de, taşınmaz mal alımına satımına trampa edilmesine tahsisine tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi yirmibeş yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar verilmek, konularında il genel meclisi görevi ve yetkili kılınmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinin 2. fıkrasında, idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, idari mahkemelerin, yerindelik denetimi yapamayacakları, yürütme görevinin Kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremeyecekleri kurala bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, dava konusu İl Genel Meclisi kararı ile mülkiyeti İl Özel İdaresine ait parselde yer alan ve restorasyon inşaatı tamamlanma aşamasına gelmiş olan binanın hizmet binası veya lojman olarak kullanılması yerine satış cihetine gidilmesi ve elde edilen gelirin. İl Özel İdaresi görev ve yetkilerindeki diğer projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılması yolunda verilen önerenin kabul edilerek, söz konusu taşınmazın mevzuatın getirdiği bütün usul ve esaslara riayet edilerek piyasa şartlarının ve satış şartlarının iyi derecede araştırılarak satılmasına karar verildiği, İl genel meclisi üyesi olan ve karara katılmayan davacıların bu işlemin iptali istemiyle bakılan davayı açtıkları anlaşılmıştır.

Bir yerel yönetim kuruluşu olan İl Özel idaresi, kanun ile verilen görevleri yerine getirmek amacıyla yine sınırları kanun ile çizilmiş yetkilerle donatılmıştır. Gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetim kuruluşlarınca kullanılacak yetkilerin yasa ile tanınan özerklik ve çerçeve içerisinde, ancak kamu yararına hizmet etmek amacıyla kullanılması gerektiğinde duraksama bulunmamaktadır. Bu bağlamda, İl Özel İdaresinin karar organlarınca, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla tesis edilen işlemlerin yargısal denetime açık olduğu da tabiidir. **Ancak**

bu denetim yapılırken, yargı yerlerince sadece hukukilik denetimi yapılmalı ve yerindelik denetimi niteliğinde yargı kararı verilmemelidir.

Bakılan olayda, İl Özel İdaresi mülkiyetindeki taşınmazın bizzat kurum tarafından kullanılması veya üçüncü kişilere kiralanması suretiyle gelir elde edilmesinin kamu hizmeti için gereken kamu kaynağının sağlanması için bir yöntem olduğu; öte yandan dava konusu işlem ile karara bağlandığı üzere, taşınmazın satışı sonucu elde edilen gelirin, yürütülmesi gereken diğer kamu hizmetlerinde değerlendirilmesinin ise kamu hizmetinin sürdürülebilmesi için kullanılabilir başka bir yöntem olduğu görülmektedir. Kamu hizmetinin yürütülebilmesi için birden fazla seçeneğin bulunduğu hallerde, hangi usulün tercih edileceği noktasında karar vermek, il Özel İdaresinin seçilmişlerden oluşan yönetim organına ait bir yetkidir.

Bu durumda, usulüne uygun şekilde toplanan ve karar alan İl Genel meclisince, İl Özel İdaresi mülkiyetindeki taşınmazın satışına karar verilmesine ilişkin dava konusu kararda, kullanılan takdir yetkisinin kapsamı ve yönü doğrultusunda hukuka aykırılık bulunmamakta olup, aksi yönde değerlendirme yapılmak ve yerindelik denetimi yasağına aykırı şekilde taşınmazın satışının kamu yararına aykırı olacağından bahsetmek suretiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen Mahkeme kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

SAYIŞTAY KARARLARI

EMLAK VERGİSİ¹

Kamulaştırılan özel mülkiyete ait taşınmazların emlak vergisine esas vergi değerleri ile maliklere ödenen kamulaştırma bedelleri arasında fark olmasına rağmen bu farklar için emlak vergisi tarhiyatı yapılmaması sonucu kamu zararına neden olduğu, görülmüştür.

Sorguya konu Projesinde, 6306 sayılı Yasa kapsamında rezerv alanında kalan taşınmazlar için kamulaştırma yapılmıştır. Söz konusu kamulaştırma kentsel dönüşüm projesi kapsamında olup 3194 sayılı İmar Kanunu'nun imar planlarında umumi hizmetlere ayrılan yerler başlıklı 13'üncü maddesinde belirtilen umumi hizmetlere ayrılan yerler için yapılmamıştır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Vergilendirme başlıklı 39'uncu maddesinde yer alan "Kamulaştırılan taşınmazın kamulaştırıldığı yıla ait emlak vergisi tarhına esas olan vergi değeri, kesinleşen kamulaştırma bedelinden az olduğu takdirde, kamulaştırma bedeli ile vergi değeri arasındaki fark üzerinden, cezalı emlak vergisi tarh olunur. Emlak vergisi beyannamesinin ek süreye rağmen verilmemiş olması halinde, kesinleşen kamulaştırma bedeli, kamulaştırmanın yapıldığı yıla ait vergi değeri yerine geçer ve bu değer üzerinden cezalı emlak vergisi tarhiyatı yapılır" hükmüne göre kamulaştırma bedeli ile vergi değeri arasındaki fark üzerinden, emlak vergisi tarhiyatı yapılması gerekmektedir.

¹ yıştay 6. Dairesi, Karar No 276, İlam No 163, Tutanak Tarihi 24.11.2015

Ayrıca 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun Vergi Değerini Tadil Eden Sebepler başlıklı 33'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasında, taşınmazların kamulaştırılması da vergi değerini değiştiren sebepler arasında sayılmıştır.

Bu itibarla, *kamulaştırılan özel mülkiyete ait taşınmazların emlak vergisine esas vergi değerleri ile maliklerine ödenen kamulaştırma bedelleri arasında fark olmasına rağmen bu fark üzerinden emlak vergisi tarhiyatı yapılmaması sonucu oluşan tutarındaki kamu zararının sorumlularına, müştereken ve müteselsilen*, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereği hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile ödetirilmesine,

Her ne kadar Denetçi sorgusunda kamu zararından Üst Yönetici (Belediye Başkanı) ile Emlak İstimlak Müdürü'yı sorumlu tutmuş ise de;

Söz konusu emlak vergisi tarhiyatının Mali Hizmetler Müdürlüğü Emlak Servisinin görevleri arasında yer alması, Belediye Başkanının emlak vergisi gelirlerini takip ve tahsil görevini Mali Hizmetler Müdürlüğü Emlak Servisi aracılığı ile yerine getiriyor olması ve bu konuda Belediye Başkanının gözetim yükümlülüğünü yerine getirmiş olması nedenleri ile Üst Yönetici (Belediye Başkanı)'ın kamu zararından sorumlu olmadığına,

Sorguya konu emlak vergilerinin tarh, tahakkuk ve tahsilinin Emlak ve İstimlak Müdürlüğü ile şahsının görev, yetki ve sorumlulukları arasında bulunmaması nedeniyle Emlak İstimlak Müdürü'ın da kamu zararından sorumlu olmadığına,

(Üye'ın "09/04/2002 tarih ve 24721 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girilen 4751 sayılı Kanun ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda önemli değişikliklere gidilmiş ve yapılan değişiklik ile emlak vergisinin tarh ve tahakkukuna ilişkin yeni esaslar getirilmiştir.

4751 sayılı Kanun'un 2 (f) maddesi ile değişen 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 'Vergi Değeri' başlıklı 29'uncü maddesine göre vergi değeri Belediyelerde tespit edilmeye başlanmıştır.

1319 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler sonrasında 2002 yılı itibariyle emlak vergisinin ilgili Belediye tarafından tarh ve tahakkuk ettirilmesinde mükellefin bildirim dışında asli bir fonksiyonunun kalmaması ve vergi değerinin hesaplanmasının idari bir tasarruf olması nedeni ile, her ne kadar 2942 sayılı Kanun'un 39'uncü maddesi cezalı emlak vergisi tarhiyatı öngörmekte ise de *kamulaştırma yapılan taşınmaza ilişkin emlak vergi değerinin kesinleşen kamulaştırma bedelinden düşük olması halinde yukarıda belirtilen cezalardan mükellefe zıfafa edilebilecek bir kusurun bulunmaması, kamulaştırmanın yapıldığı yıla ait kamulaştırma bedeli ile emlak vergi değeri arasındaki fark üzerinden yapılacak ikmalen tarhiyata vergi ziyai veya usulsüzlük cezası kesilmemesi ve gecikme faizi hesaplanmaması gerekir.*

Söz konu ada ve parsellerin, Belediyesi Encümeninin tarih ve sayılı Kararı ile 1/1000 ölçekli sağlıklılaştırma dönüşüm amaçlı uygulama imar planı revizyonu kapsamında rezerv alanında kalması, rezerv alanında kalan bu taşınmazların satın alınması ve kamulaştırılması için dairesince Belediye meclisine teklifte bulunulmuştur. Belediye Meclisinin esas no:..... karar no:..... ile söz konusu ada parsellerin 3194 sayılı İmar Kanununun 10'uncü maddesine istinaden 2011/2015 yılları arası 5 yıllık imar programına alınmasına günlü olağan toplantısında oy çokluğuyla karar verilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nda ise "İmar programına alınan alanlarda kamulaştırma yapılmaya kadar emlak vergisi ödenmesinin durdurulacağı, kamulaştırmanın yapılması halinde durdurma tarihi ile kamulaştırma tarihi arasında tahakkuk edecek olan emlak vergisini, kamulaştırmayı yapan idarenin ödeyeceği" hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, **Kamulaştırma Kanunu'nun 39'uncu maddesine göre doğan emlak vergisi farkını, İmar Kanununun 13'üncü maddesine göre kamulaştırmayı yapan idarenin ödeyeceğine dair hüküm bulunmaktadır. Kamulaştırmayı yapan idare ise Emlak Vergisi Kanununun 4 ve 14'üncü maddelerine göre emlak vergisinden daimi muaftır. Dolayısı ile konu hakkında ilişilecek husus bulunmamaktadır.** şeklindeki ayrışık görüşlerine karşı),

oy çokluğuyla,

LİSE MEZUNUNUN BAŞKAN YARDIMCILIĞINA ATANMASI²

Ek Ödeme, Özel Hizmet Tazminatı Ve Yan Ödeme

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda;

Lise mezunu olan ...'nin 15.08.2007 tarihinde 1'inci dereceli Belediye Başkan Yardımcısı kadrosuna atandığı ve atandığı bu kadroya ait ek ödeme, özel hizmet tazminatı ve yan ödemeden yararlandığı görülmüştür.

22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Kadro kütükleri" başlıklı 15'inci maddesinde;

"(1)Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren mahalli idarelerdeki memur kadroları, Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-4 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Kütüklerinden (I) sayılı Belediye ve Belediye Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Memur Kadro Kütüğünde belirtilen unvan kodu, kadro unvanı, sınıflar ile belirlenen en alt ve üst derecelere uygun olarak kullanılır. İptal, ihdas ve kadro değişikliklerinde bu kütükler esas alınır.

..."

hükmüne yer verilmiş olup, anılan maddede belirtilen Kütükte 1000 Unvan Kodlu Belediye Başkan Yardımcılığı görevi Genel İdare Hizmetleri Sınıfında 1'inci dereceli bir görev olarak belirlenmiştir.

Bilindiği üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesinde, liseyi bitirenlerin yükselebileceği en yüksek derecenin üçüncü derece olduğu belirtildikten sonra 68'inci maddesinin (B) bendinde,

"(Değişik: 4/5/1984 - KHK 199/1 md.) Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

2 Sayıştay 6. Dairesi, Karar No 449, Tutanak Tarihi

6.4.2017

(Değişik ikinci paragraf: 13/2/2011-6111/101 md.) Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 nci dereceli görevlerden ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- b) 1 ve 2 nci derece görevlerden ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- c) 3 ve 4 ncü dereceli görevler için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için bu sürelere iki yıl ilave edilir.

....

Bu bent hükümlerine göre atanalar atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanırlar.

...”

denilerek sınıfların 1, 2, 3 ve 4'üncü derecedeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, belirli çalışma sürelerini doldurmuş olmak ve yüksek öğrenim görmüş olmak şartıyla atama yapılabileceği ve ancak kendi derecesinin üstünde bir kadroya bu usulle atanmış olanların, atandıkları kadronun aylık ve diğer haklarından yararlanacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte 1'inci dereceli bir kadro olarak belirlenen Belediye Başkan Yardımcılığı görevine atanabilmek için ilgilinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) bendinin (a) alt bendindeki hizmet süresi şartı ile birlikte yükseköğrenim görmüş olmak şartını taşıması gerekmektedir. Oysa adı geçen kişi yukarıda da belirtildiği üzere lise mezunudur. Dolayısıyla kadro derecesi 1'inci derece olan Belediye Başkan Yardımcılığı görevine anılan Kanun'un 68'inci maddesinin (B) bendi hükmüne göre atanamaz. Diğer taraftan lise mezunu olduğu için müktesep hak derecesi itibarıyla de bu göreve atamasının yapılması mümkün değildir.

Açıklanan gerekçelerle, ...'nin anılan **Belediyede zabıta memuru olarak görev yapmaktayken, 15.08.2007 tarihinde 1'inci dereceli Başkan Yardımcılığı kadrosuna mevzuata aykırı olarak atanmasının sonucu olarak kendisine atandığı bu kadroya ait ek ödeme, özel hizmet tazminatı ve yan ödemenin ödenmesi suretiyle neden olunan kamu zararı tutarı-TL'nin söz konusu atama işlemini yapan Eski Belediye Başkanı ...'ya münferiden 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereği işleyecek faizleriyle ödetirilmesine,**

Her ne kadar Denetçi tarafından söz konusu kamu zararından, yargılamaya konu hesap yılında görevli olan Belediye Başkanı ...'nın da sorumlu tutulması gerektiği ileri sürülmüş ise de; söz konusu atama işleminin ...'ndan önceki Belediye Başkanı tarafından yapılması ve kendisinden göreve başladığı tarihe kadar yapılan atamaların teker teker incelenmesinin beklenmeyeceği gerçeği bir arada değerlendirildiğinde kamu zararından Belediye Başkanı ...'nin sorumlu tutulmamasına,

oy çokluğuyla,

BERBERLER ESNAF ODASINA BELEDİYE BÜTÇESİNDEN MALZEME ALIMI³

Belediye tarafındanErkek ve Kadın Berberler Esnaf Odası'nın talebi üzerine büro tefrişat malzemeleri ihtiyacının karşılanması neticesindeTL kamu zararına sebebiyet verildiği

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin Görev ve Sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

...” denilmiş olup aynı Kanunun “Belediyenin Yetki ve İmtiyazları” başlıklı 15 inci maddesinin (a) fıkrasında “Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak” Belediyelerin yetkileri arasında sayılmıştır.

Belde halkına sağlıklı bir hizmet sunulmasını amaçlayan Berberler Esnaf Odasına belediye tarafından büro ve tefrişat malzemesi alınması, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine paralel olarak belde ekonomisinin sosyal hizmet ve yardım ile belde ekonomisinin geliştirilmesi hizmetlerini yapma anlamında değerlendirilebilecek bir uygulamadır.

Bu itibarla,Erkek ve Kadın Berberler Esnaf Odası'nın talebi üzerine büro tefrişat malzemeleri ihtiyacının karşılanması hususunda mevzuatına uygun olduğu anlaşılanTL ile ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına,

Üye'un “5393 sayılı Belediye Kanununun 60 ıncı maddesinde, Belediyelerin giderleri sınırlı olarak sayılmıştır. Söz konusu maddede Belediyelerin Beldede faaliyet gösteren esnaf odalarına malzeme veya tefrişat alımı yapılmasına ilişkin herhangi bir gider sayılmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinde de gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmayacağı, yardımda bulunulamayacağı ve menfaat sağlanamayacağı hükmü altına alındığından, Berberler esnaf odasına herhangi bir hukuki dayanağı olmadan Belediye bütçesinden malzeme alımı yapılması kamu zararını teşkil etmektedir.

Bu itibarla, Raporda tespit edilen kamu zararının sorumlulara ödettilmesine karar verilmesi gerekir ” yönündeki ayrışık görüşü ...

ISI YALITIM İŞİNİN FARKLI YAPILMASI⁴

...Yapım İşine ait hakediş dosyaları incelenirken, uygulama projesi ve inşaat mahal listesinde belirtilen “19.055/C1 Poz Numaralı 5 cm Kalınlıkta XPS İle Isı Yalıtımı Yapılması”

3 Sayıştay 5. Daire, Karar No 240, Tutanak Tarihi 16.3.2017

4 Sayıştay 5. Daire, Karar No 152, Tutanak Tarihi 18.2.2016

imalatı yerine “19.055/024 Poz Numaralı 6 cm Kalınlıkta EPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı kullanılmasıyla ilgili olarak;

..... Yapım İşine ait hakediş dosyalarına ekli uygulama projeleri ve mahal listeleri incelendiğinde; dış cephe ısı yalıtımı için kullanılacak imalat olarak “19.055/C1 Poz Numaralı 5 cm Kalınlıkta XPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı yapılmasının gerektiği anlaşılmıştır

Ancak yerinde yapılan fiili ve fiziki denetim sonucu, dış cephe ısı yalıtımı için “19.055/C1 Poz Numaralı 5 cm Kalınlıkta XPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı yerine “19.055/024 Poz Numaralı 6 cm Kalınlıkta EPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı kullanıldığı tespit edilmiş ve bu durumun 19.01.2015 tarihinde bir tutanakla kayıt altına alındığı görülmüştür.

Kamu ihale mevzuatı ve sözleşme hükümlerine göre, kontrol teşkilatı, yüklenici ve alt yükleniciler tarafından gerçekleştirilen işlerin sözleşme ve eklerinde (proje, teknik şartname, mahal listesi, birim fiyat tarifleri vs.) belirlenmiş kural ve niteliklere uygun biçimde imal ve inşasından sorumludur. Bununla birlikte, sözleşme ve eklerinde belirlenmemiş bile olsa genel olarak yapı tekniği ve mühendislik kuralları ile kamu makamlarınca belirlenen ve yayımlanan uyulması zorunlu standartlara ve yapı mevzuatına uygunluktan yüklenici ile birlikte kontrol teşkilatı ayrıca sorumludur. Buna ek olarak, her hangi bir yapım işinin Geçici Kabulünün yapılabilmesi için YİĞŞ’ nin 41’inci maddesinin (1) fıkrasına göre sözleşme ve eklerine uygun bir şekilde tamamlanması gerekmektedir.

Sorumlular savunmada özetle her ne kadar, “19.055/024 Poz Numaralı 6 cm Kalınlıkta EPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatının kullanıldığını kabul etmekle birlikte, detay projeleri ve kendilerinin yaptırmış oldukları ısı hesap raporlarına istinaden bu yalıtım malzemesini kullandıklarını ve bu malzemenin de yeterli olduğunu belirtmekte iseler de yapılan imalatın işin uygulama projesi ve mahal listesine uygun olmadığı görüldüğünden savunmaya katılmak mümkün görülmemiştir.

Ayrıca sorumlulardan geçici kabul komisyonu üyeleri (Elektrik Müh.), (Makine Mühendisi),.... (Harita Müh.) ilaveten sorumluluk yönüyle ilgili savunmalarında **söz konusu yalıtım imalatının sıva ve boya altında kalması nedeniyle geçici kabul aşamasında anlaşılmadığını ve kendilerinin görev ünvanları dikkate alındığında mesleki bilgi ve yeterlilik bakımından inşaatla ilgili teknik personelin anlayabileceği bir konuda sorumlu tutulmalarının uygun olmadığı ifade etmişlerdir.**

Bu itibarla;**Yapım İşine ait hakediş dosyaları incelenirken, uygulama projesi ve inşaat mahal listesinde belirtilen “19.055/C1 Poz Numaralı 5 cm Kalınlıkta XPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı yerine “19.055/024 Poz Numaralı 6 cm Kalınlıkta EPS İle Isı Yalıtımı Yapılması” imalatı kullanılması sonucu oluşan TL kamu zararının sorumluların savunmaları uyarınca geçici kabul komisyonu üyelerinin sorumluluk tablosundan çıkartılarak hakedişlerde kontrol işlemini tasdik eden** Harcama Yetkilisi ve hakedişlerde inşaat işleri kontrolü Gerçekleştirme Görevlisi’ a, müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile birlikte ödettirilmesine, iş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren aynı Kanunun 55 inci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu ve 56 ncı maddesi gereğince beş yıl içinde Sayıştay Daireleri nezdinde yargılamanın iadesi yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

KAMU İHALE KURULU KARARI

Karar Tarihi: 20.06.2017

Karar No:2017/UY.I-1713

Karar Özeti:

İstekli tarafından sunulan teklif mektubunda rakam ve yazı ile birbirine uyumlu olarak yazılan teklif tutarında para biriminin belirtilmemiş olmasının ihale dokümanı kapsamında düzenlenen standart formun esas alınmamasına yönelik bir eksiklik olarak düşünülebilirse de, anılan isteklinin, ihale dokümanında yalnızca Türk Lirası olarak teklif verileceği belirtilmiş olan başvuruya konu ihaleye sunmuş olduğu teklif mektubunda ihale dokümanını oluşturan tüm belgelerin okunduğunun, anlaşıldığının ve kabul edildiğinin beyan edildiği, teklif tutarının rakam ve yazı ile birbirine uyumlu olarak yazıldığı dikkate alındığında, bu hususun anılan teklifi geçersiz kılmayacağı ve anılan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasının yerinde olmadığından, anılan isteklinin teklifinin değerlendirmeye alınması yönünde düzeltici işlem tesis edilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi:20.06.2017

Karar No:2017/UY.II-1734

Karar Özeti:

Her ne kadar bir tanesi teklif bedeli ve teklif sahibi istekliye ait imza içermemesi yönüyle geçerlilik koşullarını taşımayan nitelikte olsa da, teklif zarfı içinde iki adet teklif mektubu sunulmuş olmasının, ihale komisyonunun tereddüte düşmesine sebebiyet verebileceği dolayısıyla, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 17. Maddesinin (b) bendinde yer alan "... Rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak" hükmü çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği, bu teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği hakkında.

Karar Tarihi:20.06.2017

Karar No:2017/UH.IV-1697

Karar Özeti:

Başvuru sahibinin, birim fiyat teklif cetvelinin zeyilname ile yapılan değişikliğe uygun olmadığı için teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı, isteklinin ekonomik açıdan en avantajlı birinci veya ikinci teklif olma ihtimalinin bulunmadığı, bu nedenle başvuru sahibinin ilgili mevzuat ve Danıştay kararları uyarınca şikayet ehliyetinin bulunmadığı, dolayısıyla, ihale üzerinde bırakılan isteklinin teklifinin yaklaşık maliyetin üzerinde bulunduğu ve kamu zararına sebebiyet verildiği şeklindeki iddiasının yerinde olmadığı ve itirazın şikayetin ehliyet yönünden reddi hakkında.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 27998389-010.06.02- 5820
Konu : Mali ve Sosyal Haklar

41712017

GENELGE (Sıra No: 5)

1- Bilindiği üzere, 23/8/2015 tarihli ve 29454 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2016 ve 2017 Yıllarını Kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci maddesinin beşinci fıkrasında,

“(5) Maliye Bakanlığı, 8 inci maddede öngörülen hallerin gerçekleşmesi durumunda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirlenmiş olan katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını ve ücret tavanları ile 7 nci maddede yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırlarını; anılan fıkralarda belirlenmiş olan artış oranı ile 8 inci madde uyarınca verilecek enflasyon farkını yansıtacak şekilde yeniden belirler ve duyurur.”

hükmü yer almaktadır.

Buna göre, 01/07/2017-31/12/2017 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,102706), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,607645), iş gücü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,03257) olarak belirlenmiştir.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 5.621,72 TL’ye yükseltilmiştir.

c) 06/06/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.011,63 TL’ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 03/01/2017 tarihli ve 66 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %6,92 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %6,92 oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle artırılmış olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %6,92 oranında artırılmıştır.

f) 21/10/2011 tarihli ve 2011/T-20 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararına ekli (EK-I)'de gösterilen grupların 30/06/2017 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri %6,92 oranında artırılmıştır.

g) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamı dışında kalan kamu iktisadi teşebbüsü ve bağlı ortaklıklarında (özelleştirme kapsam ve programında bulunanlar dahil) çalışan sözleşmeli personelin 30/06/2017 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %6,92 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.

ğ) 08/02/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı 10.230,21 TL'ye yükseltilmiş ve 3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları ise bu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %6,92 oranında artırılmıştır.

2- 2017 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı 1.777,50 TL'dir.

3- Aylık ve ücretlerin hesaplanması, yukarıdaki maddelerde yer alan açıklamalar dikkate alınmak suretiyle gerçekleştirilecek olup, 01/07/2017-14/07/2017 tarihleri arasındaki fark tutarları ise hesaplanmalarını müteakiben ödenecektir.

4- 01/07/2017 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı 4.732,48 TL'dir.

5-19/04/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı, 01/07/2017 tarihi itibarıyla 4.429,88 TL'dir.

Gereğini arz / rica ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 63107535-010.06.02-[115708-184]- **5933**
Konu : Mahalli İdare Sözleşmeli Personeli Ücret Tavanları

10.07/2017

GENELGE
(Sıra No:7)

23/8/2015 tarihli ve 29454 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2016 ve 2017 Yıllarını Kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşmesinin 5 inci maddesi çerçevesinde Bakanlığımız tarafından çıkarılan 4/7/2017 tarihli ve 27998389-010.06.02-5820 sayılı Genelge ile 1/7/2017-31/12/2017 döneminde geçerli olmak üzere;

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı **(0,102706)**,

- Memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı **(1,607645)**,

- İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise **(0,03257)**,
olarak belirlenmiştir.

Bu itibarla, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde 1/7/2017 tarihinden itibaren sözleşmeli personel olarak çalıştırılacakların sözleşmelerinin düzenlenmesinde, sözleşme ücretlerinin tespitinde ve ödenmesinde aşağıda belirtilen hususlara uygun olarak işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

1- 24/7/2008 tarihli ve 5793 sayılı Kanunun 46 ncı maddesiyle yapılan düzenleme neticesinde, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "İçişleri Bakanlığına ve Maliye Bakanlığına" ibaresi, "İçişleri Bakanlığına" şeklinde değiştirilmiştir. **Bu nedenle, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları gereğince düzenlenecek sözleşmelerin örnekleri Maliye Bakanlığına gönderilmeyecektir.**

2- 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde çalıştırılacak sözleşmeli personel için 1/7/2017 tarihinden itibaren unvanlar itibarıyla geçerli olan net ücret tavanları, asgari geçim indirimi tutarı uygulanmaksızın ve yukarıda belirtilen katsayı rakamları dikkate alınmak suretiyle hesaplanmış ve ekli (1) Sayılı Sözleşme Ücreti Cetveli'nde gösterilmiştir.

Buna göre;

a) İl özel idareleri ve belediyeler ile mahalli idare birliklerinin meclisleri veya büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarının yönetim kurulları, anılan madde çerçevesinde 1/7/2017 tarihinden sonra sözleşmeli personel olarak ilk defa istihdam etmeye başlayacakları kişiler için söz konusu Cetvelde gösterilen ücret tavanlarını aşmamak kaydıyla net ücret tespitine yetkilidir.

b) İl özel idareleri, belediyeler ve mahalli idare birlikleri ile büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarında, 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında

tam zamanlı veya aynı maddenin dördüncü fıkrası çerçevesinde kısmi zamanlı olarak istihdam edilmekte olan sözleşmeli personelin 1/7/2017 tarihinden sonraki net aylık sözleşme ücretlerinin hesabında ise, görev yaptıkları unvanda Devlet memuru olarak çalışanların aylıklarında 2017 yılının ikinci altı ayı için gerçekleşen aylık artış oranının dikkate alınması gerekmektedir. Bu durumdaki sözleşmeli personele, 1/7/2017 tarihinden geçerli olmak üzere, Haziran ayındaki sözleşme ücretinin %6,92 oranında artırılması suretiyle bulunacak tutar üzerinden net aylık sözleşme ücreti ödenecektir.

c) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 32 nci maddesi uyarınca hesaplanması gereken asgari geçim indirimi tutarı, aylık net sözleşme ücretinin belirlenmesi aşamasında dikkate alınmayacak ve bu nedenle aylık net sözleşme ücretlerinin tespitinde ekli (1) Sayılı Sözleşme Ücreti Cetveli'nde gösterilen tutarlar aşılmayacaktır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlerin asgari geçim indirimi uygulamasından yararlandırılmasında genel hükümlere uygun olarak işlem tesis edilecektir.

d) 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere, sözleşmelerinin 31/12/2017 tarihine kadar geçerli olduğu dikkate alınarak 15/12/2017-31/12/2017 tarihleri arasındaki 17 günlük süre için; 15/12/2017 tarihi itibarıyla geçerli olan aylık net sözleşme ücretinin 17/31'i ve bu Genelgenin üçüncü maddesinde belirtilen ek ödemenin 17/31'i tutarında ödeme yapılacaktır.

3- 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde tam zamanlı sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre ek ödeme verilmesine ilişkin uygulama, anılan 3. Dönem Toplu Sözleşmenin dördüncü bölümünde yer alan "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme"nin 2 nci maddesinde farklı bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu çerçevede, ilgili personel hakkında uygulanması gereken ek ödeme oranları ile bu oranların karşılığı olan ek ödeme tutarı tavanları ekli (2) Sayılı Ek Ödeme Oranları Cetveli'nde gösterilmiştir. Öte yandan, söz konusu sözleşmeli personelin ek ödeme uygulamasından yararlandırılmasında, 3/1/2012 tarihli ve 2012/2665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Karar"da belirtilen usul ve esaslar ile birlikte aşağıdaki hususlara uyulacaktır.

a) İlgili personel için, ayrıca bir meclis kararı veya yönetim kurulu kararı alınmaksızın ve 1/7/2017 tarihinden geçerli olmak üzere; 2017 yılına ilişkin sözleşmesinde belirtilen kadro unvanı ile sınırlı olmak kaydıyla sözleşmeli personelin aynı mahalli idarede geçen hizmet süresi hesaplanmak suretiyle ve hesaplanan hizmet sürelerine karşılık olarak bu Genelge'ye ekli (2) Sayılı Ek Ödeme Oranları Cetveli'nde denk gelen ek ödeme oranı üzerinden ek ödeme hesabı yapılacaktır.

b) 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde kısmi zamanlı olarak çalıştırılan sözleşmeli personel ek ödeme uygulamasından yararlandırılmayacaktır.

c) **Ek ödemeler, sigorta primine esas kazançta dahil edilmeyecek ve bu ödemelerden sigorta primi kesilmeyecek olup, bu ek ödemeden sadece damga vergisi kesilecektir.**

ç) Ek ödeme tutarı, mevcut sözleşme örneğinin ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak sözleşmede gösterilecektir.

d) Ek ödeme tutarı, maaş bordrosunda sözleşme ücreti ile birleştirilmeksizin ayrı bir sütun halinde ayrıca gösterilecektir.

4- 2017 yılında çalıştırılmış olanlardan 2018 yılında da çalıştırmaya devam olunacaklar hakkında 31/12/2017 tarihi itibarıyla işten çıkış işlemi yapılmayacak, bunların

2018 yılına ilişkin aylık net ücretleri Ocak/2018'de belirlenecek ve kendileri ile 1/1/2018 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde 2018 yılı Ocak ayında sözleşme düzenlenecektir.

5- 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına ilişkin uygulamaların ilgili meclis veya yönetim kurulu kararı ile verilen izin amacına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin tespiti için, tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına yönelik olarak alınacak meclis veya yönetim kurulu kararlarında her bir kadro unvanı için kaç adet tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına izin verildiği de açıkça karara bağlanacaktır.

6- Anılan 3. Dönem Toplu Sözleşmenin 9 uncu maddesinde, sözleşmeli personel pozisyonlarında çalışanların 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği hükümlerinden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre, 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde mahalli idarelerde sözleşmeli personel olarak istihdam edilenler, sözleşmelerinde belirtilen unvanda Devlet memuru olarak çalışmakta olanların ödemekte oldukları yemek bedeli kendilerinden tahsil edilmek suretiyle ve anılan Yönetmelik'te belirtilen usul ve esaslar dikkate alınarak 31/12/2017 tarihine kadar yiyecek yardımından yararlandırılmaya devam olunacaktır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı

(1) SAYILI CETVEL
01/07/2017 - 31/12/2017 DÖNEMİNDE GEÇERLİ OLMAK ÜZERE, 5393 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE ÇALIŞTIRILACAK SÖZLEŞMELİ PERSONELİN UNVAN BAZINDA ÜCRET TAVANLARI (TL)

UNVAN	SINIF	DERECE	657 SAYILI KANUNA GÖRE NET AYLIK TUTARI	KISMI ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONEL NET ÜCRET TAVANI	TAM ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONEL NET ÜCRET TAVANI
Avukat	AH	1/1	2.717,95	1.358,98	3.397,44
Mimar	TH	1/1	2.940,32	1.470,16	3.675,40
Mühendis	TH	1/1	2.940,32	1.470,16	3.675,40
Veteriner	SH	1/1	2.755,78	1.377,89	3.444,73
Şehir Plancısı	TH	1/1	2.940,32		3.675,40
Fizikçi	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Kimyager	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
İstatistikçi	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Jeolog	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Arkeolog	TH	1/1	2.627,19		3.283,99
Restorator (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.334,64		2.918,30
Tekniker	TH	1/1	2.333,27		2.916,59
Grafiker (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.334,64		2.918,30
Kaptan (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.334,64		2.918,30
Teknisyen (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	TH	3/1	1.879,51		2.349,39
Teknik Ressam (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	TH	3/1	1.879,51		2.349,39
Teknik Ressam (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.322,61		2.903,26
Hidrobiyolog	TH	1/1	2.339,01		2.923,76
Hidrolog	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Jeofizikçi	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Jeomorfoloğ	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Laborant (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	TH	3/1	1.879,51		2.349,39
Matematikçi	TH	1/1	2.685,24		3.356,55
Ölçü Ayar Memuru (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	TH	3/1	1.879,51		2.349,39
Pilot	TH	1/1	2.339,01		2.923,76
Topograf (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	TH	3/1	1.879,51		2.349,39
Sanat Tarihcisi	TH	1/1	2.334,64		2.918,30
Çözümleyici (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.339,01		2.923,76
Programcı (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.339,01		2.923,76
Hukuk Müşaviri	GH	1/1	3.350,24		4.187,80
Mütercim	GH	1/1	1.921,49		2.401,86
Tercüman (Yükseköğretim Mezunu)	GH	3/1	1.812,77		2.265,96
Eğitmen (Yükseköğretim Mezunu)	GH	3/1	1.799,06		2.248,83
Eğitmen (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	GH	3/1	1.777,28		2.221,60
Çocuk Eğitici (Yükseköğretim Mezunu)	GH	3/1	1.799,06		2.248,83
Çocuk Eğitici (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	GH	3/1	1.777,28		2.221,60
Çocuk Eğitimsizi (Yükseköğretim Mezunu)	GH	1/1	1.859,36		2.324,20
Çocuk Rehberi ve Gözetimsizi (Yükseköğretim Mezunu)	GH	1/1	1.859,36		2.324,20
Kameraman (Yükseköğretim Mezunu)	GH	4/1	1.769,67		2.212,09
Kameraman (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	GH	4/1	1.758,79		2.198,49
Sosyolog	TH	1/1	2.339,01		2.923,76
Uzman Tabip	SH	1/1	3.150,29		3.937,86
Tabip	SH	1/1	2.800,42		3.500,53
Diş Tabibi	SH	1/1	2.552,92		3.191,15
Psikolog	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Biyolog	SH	1/1	2.312,46		2.890,58
Bakteriyolog	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Diyetisyen (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Çocuk Gelişimsizi (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Sağlık Teknikeri	SH	1/1	2.228,53		2.785,66
Ebe (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Hemşire (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Ebe (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Hemşire (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Sağlık Memuru (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.296,31		2.870,39
Sağlık Memuru (Önlisans Mezunu)	SH	1/1	2.228,53		2.785,66
Sağlık Memuru (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Diş Protez Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Sağlık Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Sosyal Çalışmacı (Yükseköğretim Mezunu)	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Eczacı	SH	1/1	2.445,20		3.056,50
Fizyoterapist	SH	1/1	2.348,56		2.935,70
Laborant (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	SH	3/1	1.961,09		2.451,36
Uzman (Tıpta Uzmanlık Tüzüğüne Göre)	SH	1/1	2.803,16		3.503,95
Veteriner Sağlık Teknikeri	SH	1/1	2.240,87		2.801,09
Veteriner Sağlık Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğretim Mezunu)	SH	3/1	1.980,99		2.476,24
Antropolog	SH	1/1	2.300,42		2.875,53
Kütüphaneci (Yükseköğretim Mezunu)	TH	1/1	2.340,45		2.925,56
Ekonomist (Lisans Mezunu)	TH	1/1	1.884,83		2.356,04

5393 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE ÇALIŞTIRILACAK TAM ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONELİN EK ÖDEME ORAN VE TUTARLARI					
UNVAN	Öğrenim Durumu	Hizmet Yılı	Oran (%)	01/07/2017-31/12/2017 DÖNEMİ BRÜT TUTAR	
Hukuk Müşaviri		a) 13 yıl ve daha fazla olanlar	170	1.658,70	
		b) 0-12 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.268,42	
Avukat		a) 19 yıl ve daha fazla olanlar	150	1.463,56	
		b) 13-18 (dahil) yıl arasında olanlar	140	1.365,99	
		c) 0-12 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.268,42	
Mimar, Mühendis, Şehir Plancısı		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	150	1.463,56	
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	140	1.365,99	
		c) 0-11 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.268,42	
Fizikçi, Kimyager, İstatistikçi, Jeolog, Arkeolog, Hidrolog, Jeofizikçi, Jeomorfoloj, Matematikçi		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	120	1.170,85	
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	110	1.073,28	
		c) 0-11 (dahil) yıl arasında olanlar	100	975,71	
Restorator, Tekniker, Grafiker, Kaptan, Teknik Ressam, Hidrobiyolog, Pilot, Sanat Tarihçisi, Sosyolog, Ekonomist, Topograf, Teknisyen, Laborant, Ölçü Ayar Memuru, Kütüphaneçi	Lisans mezunu olanlar	a) 21 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.073,28	
		b) 15-20 (dahil) yıl arasında olanlar	100	975,71	
		c) 6-14 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
		d) 0-5 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	
	Önlisans mezunu olanlar	a) 23 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.073,28	
		b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	100	975,71	
		c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
		d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	
	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	100	975,71	
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	
	Uzman Tabip		a) 13 yıl ve daha fazla olanlar	200	1.951,41
		b) 7-12 (dahil) yıl arasında olanlar	190	1.853,84	
		c) 0-6 (dahil) yıl arasında olanlar	180	1.756,27	
Tabip, Uzman (Tıpta Uzmanlık Tüzüğüne Göre)		a) 16 yıl ve daha fazla olanlar	190	1.853,84	
		b) 10-15 (dahil) yıl arasında olanlar	180	1.756,27	
		c) 0-9 (dahil) yıl arasında olanlar	170	1.658,70	
Diş Tabibi		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	185	1.805,06	
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	175	1.707,49	
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	165	1.609,92	
Veteriner		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	165	1.609,92	
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	155	1.512,35	
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	145	1.414,78	
Eczacı		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	140	1.365,99	
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.268,42	
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	120	1.170,85	
Psikolog, Diyetisyen, Fizyoterapist, Sosyal Çalışmacı, Biyolog, Bakteriyolog, Çocuk Gelişimcisi, Antropolog		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.122,06	
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.024,49	
		c) 3-11 (dahil) yıl arasında olanlar	95	926,92	
		d) 0-2 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
Sağlık Bilimleri Lisansiyeri olanlar	Sağlık bilimleri lisansiyeri olanlar	a) 21 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.122,06	
		b) 15-20 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.024,49	
		c) 6-14 (dahil) yıl arasında olanlar	95	926,92	
		d) 0-5 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
	Sağlık Teknikeri, Ebe, Hemşire, Sağlık Memuru, Veteriner Sağlık Teknikeri, Diş Protez Teknisyeni, Sağlık Teknisyeni, Laborant, Veteriner Sağlık Teknisyeni	Önlisans mezunu olanlar	a) 23 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.122,06
			b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.024,49
			c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	95	926,92
			d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14
	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	105	1.024,49	
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	95	926,92	
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
	Çözümleyici, Programcı, Mütercim	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.122,06
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	110	1.073,28	
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	100	975,71	
		d) 23 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.073,28	
Çocuk Eğitimsi, Çocuk Rehberi ve Gözlemcisi, Tercüman, Eğitmen, Çocuk Eğitici, Kameraaman	Yükseköğrenim mezunu olanlar	b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	100	975,71	
		c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
		d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	
		a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	100	975,71	
	Diğerleri	b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	90	878,14	
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	
		d) 23 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.073,28	
		e) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	829,35	

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Enerji İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 97830837-200-E.15304

31.05.2017

Konu : Genel Aydınlatma Yönetmeliği Genelge (3),

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü)

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Geçici 6 ıncı. maddesi kapsamında Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliğinin (Yönetmelik) pratikteki uygulamaları açısından görülen aksaklıkların giderilmesi için, yapılacak çalışmalara esas teşkil etmesi bakımından bahsi geçen sıkıntıların çözümüne zaman zaman genelgelerle açıklık getirildiği bilinmektedir. Geçmiş dönemlerdeki çalışmalarda tespit edilen aksaklıklara çözüm üretebilmek amacıyla bu Genelge'nin (Genelge-3) hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Yönetmelikteki genel aydınlatma tanımı içerisinde, toplu taşıma araçlarından olan raylı sistemlerin işletilebilmesi için gerekli olan enerjinin trafo merkezlerinden havai hat sistemine aktarıldığı katener direklerine ilave konulan konsollarla halkın ücretsiz kullanımına ve yaya trafiğine açık yol, cadde üzerinde direk dikilmesi mümkün olmayan yerlerde yapılması düşünülen aydınlatma tesisinin (raylı sistemler katener hattı enerji ihtiyaçları, tramvay güzergâhında bulunan katener hattının ve durakların aydınlatılması hariç) Yönetmeliğin Komisyon Hak ve Yükümlülükleri başlıklı 12 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki "Direk dikilmesi uygun olmayan bulvar, cadde, sokak, kavşak, alt-üst geçit, köprü, meydan ve yaya geçidi gibi yerlerde aydınlatma tipi belirlemeye yetkilidir." hükmü ' ile yetkilendirilen aydınlatma komisyonunca karar alınması durumunda yapılan aydınlatma tesislerine ait tüketim bedeli Genel Aydınlatma kapsamında ödenir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarınca mevzuata uygun olarak tesis edilen veya edilecek olan bu tür tesislerin işletme ve bakım yükümlülüğü ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına aittir. Söz konusu tesislerin proje onay ve kabulleri, ilgili dağıtım şirketlerince yapılır.

Yerleşim yerlerinin dışındaki Karayolları Genel Müdürlüğü' ne (KGM) ait yollarda yapılacak olan güvenlik kontrol noktalarının aydınlatma tesisler, İçişleri Bakanlığı ya da KGM kurumlarınca tesis edilecek elektrik tüketim bedelleri de ilgili kurumlarca ödenir. Ancak söz konusu güvenlik kontrol noktalarının yerleşim yerleri sınırları içinde kalması durumunda ise, elektrik dağıtım veya aydınlatma şebekelerine uzaklığı veya iletişim şartları da dikkate alınarak il aydınlatma komisyonlarınca karar alınması halinde gerekli aydınlatmaların dış çevre aydınlatması için tüketilen enerjinin ayrı ölçülecek şekilde tesis edilmesi durumunda, aydınlatma tesislerinin işletme ve bakımı dağıtım şirketi tarafından yapılır. Sadece aydınlatma enerji tüketim bedeli 'Genel Aydınlatma' kapsamında ödenir.

Genel aydınlatma tesislerinin OSOS kapsamına alınması işlemi 31.12.2018 tarihine kadar tamamlanır.

Belediyeler ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından, 25.03.2014 tarih ve 28952 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımın-

da Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkındaki Yönetmelik ile Yönetmeliğin 23 üncü Maddesinin birinci fıkrasının (c) ve-(e) bentlerine ve mevzuata uygun olarak tesis edilmiş ve edilecek olan park, bahçe, meydan, yürüyüş yolu, alt ve üst geçitlerdeki LED armatürlü aydınlatma tesislerinin tüketim bedeli genel aydınlatma kapsamında ödenir.

Halkın genel kullanımına yönelik ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yerleşim yeri (meskûn mahal) içerisinde tesis edilmiş veya edilecek olan ibadethane, okul, park, bahçe, tarihi ören yerleri, şehitlik gibi yerlerin kapı girişlerine kadar olan bağlantı yollarının aydınlatma tesislerine ait tüketim bedeli genel aydınlatma kapsamında ödenir.

TED AŞ tarafından yapılan kontroller sonucunda eksik, hatalı veya usulsüz olduğu tespit edilen("Genel Aydınlatma" tüketim faturaları dağıtım şirketine bildirilir. Şirket tarafından eksik tüketim kaydı nedeniyle düzenlenen ek kWh faturaları, itiraz kapsamında dağıtım şirketi tarafından gerekli düzeltmelerin yapılması sonucunda, 15 gün içerisinde TEDAŞ'a yazı ile gönderilir. Dağıtım şirketi tarafından itiraza konu. Olan faturaların doğruluğu, bilgi, belge ve bulgulara dayalı olarak ispat edilir. Hatalı ya da eksik olan faturalar iptal edilerek tahsili yapılan bedellerin iade edilmesinden sonra, doğru şekilde düzeltilmiş olan tahakkuklar ile tekrar talep edilir. Talep edilen faturalara ait bilgi, belge ve bulguların doğruluğunun TEDAŞ tarafından kontrol edilerek uygun görülmesi halinde, bir sonraki dönem ödemesine eklenir. Eksik, hatalı veya usulsüz olduğu tespit edilen tüketimlerle ilgili esas alınacak süre; tespit yapıldığı tarihten geriye doğru 12 (on iki) ayı geçemez.

Genelge (Genelge-3) hükümlerinin uygulanması hususunda,
Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

...
Bakan a.
Müsteşar

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-00011723
Konu : EKMEK FİYATLARI HK

24.05.2017

İlgi : Başbakan Yardımcılığının 09.05.2017 tarihli ve 0959 sayılı yazısı.

Başbakan Yardımcılığının ekmek fiyatları hakkındaki ilgi yazısı ilişikte gönderilmiş olup, konunun iliniz dâhilindeki mahalli idarelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

EK: İlgi Yazı Sureti (1 sayfa)

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

Sayı : 15671364-000-999-[16]-0959
Konu: Ekmek Fiyatları Hk.

09.05.2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

9 Aralık 2014 tarih ve 29200 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan 2014/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan, 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan 2016/30 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile yeniden yapılandırılan Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi çalışmaları kapsamında gıda ürünlerinde arz sürekliliği ve fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik çalışmalar kurumlar arası işbirliği ile yürütülmektedir.

Komite çalışmaları kapsamında başta halkımızın tüketim sepetinde ağırlığı yüksek ürünler olmak üzere tüm gıda ürünlerindeki fiyat hareketleri dikkatle takip edilmektedir. Ayrıca, temel tüketim ürünlerinde fiyatlamaya ilişkin teknik çerçeve de detaylı bir şekilde gözden geçirilmekte ve rekabetçi fiyat oluşumunun önündeki engellerin kaldırılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, ekmekte fiyat belirleme mekanizmasının yeniden ele alındığı bir çalışma, ilgili kurum ve bakanlıkların eşgüdümünde yürütülmektedir.

Söz konusu çalışma neticelendirilerek Bakanlığınıza konu ile ilgili bilgilendirme yapıldığı kadar ekmek fiyatında herhangi bir artışa onay verilmemesi hususunda Valiliklerin bilgilendirilmesini rica ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Başbakan Yardımcısı

DEVLET MEMUR İKİN KİT SÖZLEŞMELİ STATÜSÜNE GEÇEN
PERSONELİN YILLIK İZİNİ¹

ÖZET:*Bir kamu kurumunda Devlet memuru statüsünde görev yapmakta iken kamu ik-tisadi teşebbüsünde sözleşmeli statüde göreve başlayan personelineski kurumundahak edip kullanamadığı yıllık izinleri kullanmasının mümkün olup olmadığını hk.*

...İdareleri Başkanlığı emrinde mühendis unvanlı Devlet memuru kadrosunda görev yapmaktayken ağıktan atama suretiyle Teşebbüsünüzde 399 sayılıKHK kapsamında mühendis unvanlı sözleşmeli personel pozisyonunda göreve başlayan personelin bahsi geçen İdarede geçen hizmeti esasında hak ettiği ve 2016 yılına ait kullanılmayan yıllık iznini 2017 yılı içerisinde Teşebbüsünüzde kullanıp kullanamayacağı hususunda Başkanlığımızdangörüş talep eden ilgi yazı ve eki incelenmiştir.

İlgi yazıda belirtildiği üzere Başkanlığımız tarafından yapılan 23/03/2017 tarihli açıklamada "KİT sözleşmeli personelinin 2016 yılında kullanılmayan yıllık izinlerinin 2017 yılında kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir." denilmek suretiyle sözleşmeli personelin 2016 yılına ait yıllık izinlerihususunu açıklığa kavuşturulmuştur.

Öte yandan, 399 sayılı KHK "Yıllık İzin" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasında "Söz-

1 Devlet Personel Başkanlığının 24/05/2017 tarih ve E.3076 sayılı görüşü

leşmeli personelden hizmeti 10 yıla kadar olanlara (10 yıl dahil) yılda 20 gün, 10 yıldan fazla olanlara yılda 30 gün ücretli izin verilir. Yıllık izin verilmesine esas hizmetin tesbitinde kamu kurum ve kuruluşlarında geçen fiili hizmet süreleri ile askerlik hizmeti gözönüne alınır. Bu şekilde hizmet süresi bir yıldan az olanlar ile kısmi zamanlı istihdam edilenlerden biryıldan az süreli sözleşme yapılanlara (yıl içinde memur statüsünden sözleşmeli statüye geçirilenler hariç) yıllık izin verilmez." hükmü yer almaktadır.

Mezkûr hükümde "yıl içinde memur statüsünden sözleşmeli statüye geçirilenler hariç" ifadesine yer verilerek suretiyle memur statüsünde görev yapmaktayken elde edilen izin haklarının sözleşmeli statüye geçişi takiben de kullanılmasına imkân tanınmıştır. Söz konusu düzenlemede "sözleşmeli statüye geçirilenler" denilmek suretiyle esas olarak Teşebbüs emrinde (I) sayılı cetveldeyer alan kadrolarda görev yapmaktayken sözleşmeli statüye geçirilenler kasdedilmektedir.

Ayrıca, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının personel rejimini düzenleyen, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, sözleşmeli personelin hak ve yükümlülükleri, memuriyet statüsünden bağımsız olarak düzenlenmiştir. 13/3/1990 tarih ve 02162 sayılı yazımızdayer alan I seri nolu KİT Personel Rejimi Genel Tebliğinde "Sözleşmeli personelin naklen atanması söz konusu olmadığından bir sözleşmeli personelin diğer bir teşebbüs veya bağlı ortaklıkta görev alması, açıktan işe alma niteliğindedir.." hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla Devlet memurlarının sözleşmeli statüye geçişleri açıktan atama niteliğindedir.

Bu itibarla, diğer kurum ve kuruluşlarda görev yapmakta iken sözleşmeli statüye geçen personelin 399 sayılı KHK "Yıllık İzin" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasında geçen "yıl içinde memur statüsünden sözleşmeli statüye geçirilenler hariç" ifadesi kapsamında ele alınmayacağı ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçmiş yıllara ait kullanılmayan izin haklarının kullandırılmasının mümkün olmadığı mütalaa edilmektedir.

ADLİ PARA CEZASININ MEMURİYETE ENGEL OLUP OLMADIĞI¹

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 1 inci maddesi kapsamında Başkanlığımız tarafından Üniversiteniz bünyesinde hizmetli kadrosuna atama teklifi yapılan ... 'ın, yapılan inceleme sonucunda adli sicil kaydı ile adli sicil arşiv kaydının bulunduğu tespit edildiği belirtilerek, ilgilinin atamasının yapılıp yapılamayacağı hususunda oluşan tereddüde ilişkin Başkanlığımız görüşünün talep edildiği ilgi yazı ve ekleri incelenmiştir.

İlgi yazı ve eklerinin incelenmesinden, ilgilinin; hangi suçtan ve ne kadar süreli hapis cezası ile cezalandırıldığı belirtilmemiş olmakla birlikte, hapisten çevrilen adli para cezası ile cezalandırıldığı ve sözkonusu cezanın kesinleştiği anlaşılmıştır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun devlet memurluğuna alınacaklarda aranacak genel ve özel şartların düzenlendiği 48 inci maddesinin "A) Genel Şartlar" başlıklı bölümünün beşinci fıkrasında "Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak." hükmüne yer verilmiş olup, kasten işlenen bir suçtan dolayı (1) yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına çarptırılanlar ile verilen hapis cezasının süresine bakılmaksızın affa uğramış olsalar bile yukarıda sayılan nitelikteki suçlardan hüküm giymiş olanların devlet memuru olamayacakları ifade edilmiştir.

¹ Devlet Personel Başkanlığının 25/04/2017 ve 2460 sayılı görüşü

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun; "Sürelî hapis cezası" başlıklı 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında "Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır." hükmüne, "Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar" başlıklı 50 nci maddesinin birinci fıkrasında "Kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre;

a) Adli para cezasına,

...

Çevrilebilir. " hükmüne, beşinci fıkrasında "Uygulamada asıl mahkûmiyet, bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbirdir." hükmüne, altıncı fıkrasında ise "Hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi halinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhal infaz edilir. Bu durumda, beşinci fıkra hükmü uygulanmaz." hükmüne, "Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma" başlıklı 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

...

Yoksun bırakılır." hükmüne, ikinci fıkrasında "Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz" hükmüne, beşinci fıkrasında "...Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet halinde, hükümde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükümün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar" hükmüne yer verilmiştir.

Danıştay 1 inci Dairesinin 2009/221 E. sayılı Kararında "...Ancak, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin A bendinin 5 inci alt bendinde geçen 'Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile' ifadesi; bu alt bentde süre (bir yıl veya daha fazla süreli) yönünden belirlenen hapis cezasına veya tür (casusluk, zimmet, hırsızlık gibi) itibarıyla sayılan suçlardan dolayı mahkûmiyet halinde, cezanın infaz süresi veya ek süre tamamlanarak hak ve yetki yoksunluğu kalksa bile, mahkûmiyet kararı kalkmadığı için Devlet memurluğuna atama hakkını kazandırmamakta, nitelik kaybı nedeniyle memuriyete son verilmesini gerektirmektedir. Mahkûmiyetin ertelenmiş olması da bu durumu değiştirmemektedir. Sonuç olarak, 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin A bendinin 5 inci alt bendi hükmü, bu hükümde belirlenen süreli hapis cezası veya nevi sayılan suçlardan mahkûmiyet halinde, Devlet memurluğuna atanma ve memuriyeti sürdürme hak ve yetkisini süresiz olarak ortadan kaldırmaktadır..." ifadesine, Danıştay İdari Dava Dairelerinin 17/11/2011 tarihli ve E:2007/2368 ve K:2011/1214 sayılı Kararında ise "Memnu hakların iadesi kararı, 657 sayılı Kanunun anılan 48/A5 inci maddesinde sayılan yüz kıstırtıcı suçlar dışında kalan suçlar bakımından devlet memuru olabilme koşulları yönünden ehliyetsizliği geleceğe dönük olarak ortadan kaldırmakta..." ifadesine yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48/A-5 inci maddesinde sayılan nitelikteki suçlar ve süreli hapis cezaları ile ilgili olarak, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda farklı düzenlemelere yer verilmiş olup; 5237 sayılı Kanunda yer alan genel düzenlemenin aksine, Devlet Memurları Kanununun 48/A-5 inci maddesi ile getirilen özel düzenleme ile; anılan bentte belirlenen süreli hapis cezası veya nevi sayılan suçlardan mahkûmiyet halinde, cezanın

infaz süresi veya ek süre tamamlanarak hak ve yetki yoksunluğu kalksa bile, mahkûmiyet kararı kalkmadığı için devlet memurluğuna atanma ve memuriyeti sürdürme hak ve yetkisi süresiz olarak ortadan kaldırılmıştır.

Danıştay İdari Dava Dairelerinin anılan kararı ile de, 657 sayılı Kanununun 48/A-5 inci maddesinde sayılan nitelikli suçlardan mahkumiyet halinde, memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararı alınmış olsa dahi, devlet memuru olabilme koşulları yönünden ehliyetliliğinin süresiz devam edeceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, -İlgilinin; hakkında verilen hapis cezası adli para cezasına çevrilmiş, memnu hakların iadesi kararı alınmış ve adli sicil kaydı silinmiş olsa dahi, işlemiş olduğu suçun 657 sayılı Kanununun 48/A-5 inci maddesinde sayılan nitelikli suçlar arasında yer alması halinde atamasının yapılamayacağı,

-İşlemiş olduğu suçun, 657 sayılı Kanununun 48/A-5 inci maddesinde sayılan nitelikli suçlar arasında yer almaması, ancak, adli para cezasına çevrilen hapis cezasının bir yıl olması halinde, hakkında memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararı alınması kaydıyla atamasının yapılabileceği,

-İşlemiş olduğu suçun, 657 sayılı Kanununun 48/A-5 inci maddesinde sayılan nitelikli suçlar arasında yer almaması ve adli para cezasına çevrilen hapis cezasının bir yıldan az olması halinde atamasının yapılabileceği, mütalaa edilmektedir.

ASİL MEMUR OLARAK GÖREV YAPMAKTA İKEN İSTİFA EDEN KİŞİNİN YENİDEN MEMUR OLARAK ATANIP ATANMASI¹

Keçiören Belediyesinde memur (asil) olarak çalışırken ailevi nedenlerinizden dolayı istifa ettiğinizi belirttiğiniz ve herhangi bir kamu kurum veya kuruluşuna tekrar atanma talebinde bulunduğunuz ilgi dilekçeniz incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesinde "İki defadan fazla olmamak üzere memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden veya bu Kanun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenler, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartıyla ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit bir derecenin aynı kademesine veya 71 inci madde hükümlerine uyulmak suretiyle diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilirler.

657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler.

Yasama görevinde veya bakan olarak geçirilen her yıl bir kademe ilerlemesi ve her iki yıl bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir." hükmü yer almaktadır. Bu madde kapsamında bir kadroya atama; ilgilinin, mezkur Kanununun 48 inci maddesinde ki genel şartlar, belirlenmesi durumunda özel şartlar ve girilecek sınıfın niteliklerini taşıması kaydı ile atanma talebinde bulunulan kamu kurum veya kuruluşunun takdirinde yer alan bir husustur.

Bu kapsamda, memuriyete atanma için aranan şartları taşımanız halinde sınav şartı aranmaksızın kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarına, 657 sayılı Kanununun 92 nci maddesi ve ilgili mevzuat çerçevesinde atamanızın yapılması ilgili kurumların takdirinde olup, konuya ilişkin olarak Başkanlığımızca yapılabilecek bir işlem bulunmamaktadır.

¹ Devlet Personel Başkanlığının 2/3/2017 tarih ve 1758 sayılı görüşü

SORU - CEVAP

Sayın Muhittin YENTÜR'ün Sorusu:

Girdiğimiz ihaleye ilişkin olarak verilen birim fiyat teklif mektubuna ait teklif cetvelinde yer verilen 16 kalemden birinde TL ibaresine yer verilmemesi elenme sebebi olur mu?

Cevap:

İhale Uygulama Yönetmeliklerinde, 29.11.2016 tarih ve 29903 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik değişiklikleriyle, gerek ihalelere tekliflerin verilmesinde gerekse sözleşme konusu işin ödemelerinde Türk Lirasının kullanılması mecburiyeti getirilmiştir.

Örneğin, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğine ekli Açık İhale Usulü ile İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Tıp İdari Şartnamenin 21.1. maddesinde "... istekliler teklifini gösteren fiyatlar ve bunların toplam tutarlarını Türk Lirası olarak verecektir. Sözleşme konusu işin ödemelerinde Türk Lirası kullanılacaktır. ..." şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, ihale dokümanlarında yapılan değişiklikler sonucunda, Türk Lirası dışında, diğer bir deyişle, yabancı para cinsinden teklif verilmesi mümkün olmadığından, teklif cetvelinde yer alan kalemlerden birine ilişkin Türk Lirası ibaresinin yazılmaması elenmeye sebep teşkil etmeyecektir.

Sayın Tuncay GÖSDEMİR'in Sorusu

Şahıs olarak edindiğim iş yönetme belgelerini iki farklı Anonim Şirkette kullanmam mümkün müdür?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10. maddesinde, iş bitirme, yönetim veya denetim suretiyle elde edilecek belgelerin, belge sahibi kişi veya kuruluşların dışındaki istekliler tarafından kullanılmayacağı, belgelerin devredilemeyeceği, kiraya verilemeyeceği ve satılmayacağı ifade edilmiş ayrıca, bu belge sahiplerinin kuracakları veya ortak olacakları tüzel kişiliklerin ihaleye girebilmesinde en az bir yıldır. Tüzel kişiliğin yarısından fazla hissesine sahip olmaları her ihalede bu oranın aranması ve teminat süresince bu oranın muhafaza edilmesinin zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin "iş deneyim belgelerinin verilmesi" başlıklı 47. Maddesinde de "... 8) Tüzel kişi tarafından sunulan iş deneyimi gösteren belgenin, tüzel kişiliğin yarısından fazla hissesine sahip ortağına ait olması halinde, bu ortağa ait iş deneyimini gösteren belgeler teminat süresi sonuna kadar başka bir tüzel kişiye kullanılamaz ..." şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.

Dolayısıyla, birden fazla iş yönetme belgesine sahip olan bir şahsın; Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 42. Maddesinde, “.. Geçici kabul ile kesin kabul tarihi arasında gerçek süre teminat süresidir. Yapım işlerinde teminat süresi, sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa on iki aydan az olamaz...” şeklinde tarif edilen teminat süresi boyunca sahip olduğu iş yönetme belgeleri de dahil olmak üzere, bütün iş deneyim belgelerini başka bir tüzel kişilikte kullanması mümkün değildir.

Sayın İzzet Gokalp'ın Sorusu

SGK çıkışı 18 kodu (işin sona ermesi) ile çıkışı yapılan, yani iş akdi işveren tarafından feshedilen hizmet alımı personeline kıdem tazminatı ödenir mi?

Cevap:

10/09/2014 tarih ve 6552 Sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6552 sayılı Kanunla 4734 sayılı Kamu İhale Kanununu, 4857 sayılı İş Kanunun ve bazı diğer Kanunlarda değişiklik getirmiştir.

Kamu İhale Kanununun “İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar” başlıklı 62 nci maddesinin (e) bendinde “e) (Değişik: 10/9/2014-6552/10 md.) İdarelerin bu Kanunda tanımlanan hizmetlerden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında aşağıda belirtilen hususlara uyması zorunludur:

(.....)3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 67 nci maddesi ile diğer kanunların hizmet alımına ilişkin özel hükümleri saklıdır.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Mülga 1475 sayılı İş Kanununun halen yürürlükte bulunan “Çağrı üzerine çalışma ve uzaktan çalışma” başlıklı 14 üncü maddesi, aynı Kanununun “Sürelî fesih” başlıklı 17 nci ve “Feshin geçerli sebebe dayandırılması” başlıklı 18 inci maddeleri ile birlikte 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun “İşsizlik ödeneğine hak kazanmanın şartları” 51 inci maddesi hükümlerinin birlikte değerlendirmesinde kıdem tazminatını hak kazanması durumunda alabilecektir. İşin sona ermesi halinde kıdem tazminatına hak kazanılmakla birlikte, hizmet alımı yoluyla çalıştırılan işlerde iş devam ediyorsa ve diğer işçiler yeni ihale döneminde de çalışmaya devam ediyorlarsa ihale sonunda işin sona ermesi nedeniyle işten çıkışlarda kıdem tazminatı doğmaz. Çünkü, iş aslında devam etmekle birlikte sadece o işçi için bitmiş sayılmaktadır.

Dolayısıyla, haksız fesih durumunda işçi işe iade davası açabileceği gibi kıdem, ihbar ve işsizlik haklarından da yararlanacaktır.

Sonuç olarak

1- İhaleli işin yeni yıla yeni bir şirket tarafından devamı halinde kıdem tazminatı ödenmeyecektir.

2- Eğer işçinin iş sözleşmesini feshedilmesi, (kurumun işçi sayısını azaltması/iş sözleşmesinin tek taraflı feshi) durumunda en az bir yıl çalışmış olan işçilere kıdem tazminatı ödenmesi gerekmektedir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017 - 31.12.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,096058	0,102.706
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,503595	1,607645
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,030462	0,03257
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010.-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi ile birlikte 04.07.2017 tarih ve 5810 Sayılı Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.01.2017- 30.06.2017 Dönemi TL.	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		204,98	219,17
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	48,02	51,35
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	24,01	25,68
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	912,55	975,71
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.825,10	1.951,41

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010.-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
	72.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	7.423,59
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
	82.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	8.450,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
	102.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	10.504,77
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
	117.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	12.045,36
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
	137.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	14.099,46
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
	157.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	16.153,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
	192.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	19.748,31
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35
	232.280	01.07.2017-31.12.2017	0,102.706	23.856,55
Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 10.504,77 dir.				

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01.07.2017- 31.12.2017 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	77,15	82,48
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	87,82	93,87
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	109,16	116,72
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	125,17	133,84
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	146,52	156,66
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	167,87	179,48
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	205,22	219,43
2.000.001'den fazla olan beldelerde	247,92	265,07

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/07/2017- 31/12/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	336,20	359,47
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	432,26	462,18
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	576,35	616,24
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	720,44	770,30
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.152,70	1.232,48

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,102.706)	578,65	618,70
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,102.706)	213,83	228,62
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017	Dönemi 01/07/2017-31/12/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,102.706)	1.344,81	1.437,88
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,102.706)	1.152,70	1.232,47
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)		
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (i) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csbg.gov.tr/csbgPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KA- NUN MAD- DESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERE- CEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiy	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiy	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiyne	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirlilik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATIN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye encümenine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı derece kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yılda 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yılda Fazla 15 Yılda Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yılda 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yılda Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
- İlk tespit her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50

İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
--	----------

PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,	
- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında	355,50
- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında	222,18
- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00

İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
---	----------

İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
--	----------

SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
---	--------

RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
--	----------

SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
---	----------

Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
---	-----------

5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;

- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
--	----------

- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
--	----------

Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;

- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
---	--------

- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
---	--------

5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
--	--------

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

<p>Şıgortalılığı sona erenlere ilişkin bildirimini sũresi içinde ya da Sosyal Gũvenlik Kurumunca belirlenen Şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Gũvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda gũndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda gũndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yũkũmlũ bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı için asgari ũcretin 1/10'ũ tutarında</p>	177,75
--	--------

İŐ KAZASI VE MESLEK HASTALIĐININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

<p>İŐ kazasının en geç kazadan sonraki 3 iŐgũnũ içinde, meslek hastalığının ũđrenildiđi tarihten itibaren 3 iŐ gũnũ içinde Sosyal Gũvenlik Kurumuna bildirilmemesi</p>	2.702,69
--	----------

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GũRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m10	Hafta tatili ruhsatı almadan Pazar gũnleri çalışan işyerlerine	Belediye Encũmeni	179 TL

6301 SAYILI ŐĐLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GũRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1	m.7/1	İŞçilerine Őđle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde iŐyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İŐ Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encũmeni	179 TL

TAHSİLDARLARIN ũZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nũfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yonetmeliđi 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bũe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTİÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazide Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu en ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK
İDARİ PARA CEZALARI
(01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış ol-makla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vadedi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34

Önemli Not:

- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde **tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak** uygulanır.

-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.

- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,

- 1) üyesi buldukları meslek odasına
- 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere **3.282,49-** bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde **6.564,99-**Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde **9.847,51-**Türk Lirası idari para cezası verilir.

Diğer taraftan ;

a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde **beş yıl,**

b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde **on yıl,**

c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde **bir yıl,**

süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül elli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanununun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b- Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrada Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullandırılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalışma yaşına ve çalışma yaşına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalışma yaşına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YÖNETİM MUHASEBE YÖNETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

**Emekli Sandığı İştirakçiliği Bulunan Belediye Başkanlarının
01.07.2017-31.12.2017 Tarihleri Arasındaki Emekli Aylık ve İkramiyeleri**

UNVANI	D/K	EK GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI GÖSTERGE	MAKAM TAZMİNATI TUTAR (TL)	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI TUTAR (TL) (*)	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	MAKAM, TEMSİL, GÖREV TAZMİNATI GÖSTERGE	EMEKLİ AYLIĞI (TL)		EMEKLİ İKRAMİYESİ (TL)	
										25 YIL	30 YIL	25 YIL	30 YIL
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.401,92	5.597,71	97.899,06	117.478,87	
Büyükşehir Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	5.180,07	5.361,08	90.504,23	108.605,07	
Büyükşehir Belediye Başkanı (Lise mezunu)	3/1	3.000	7.000	718,94	17.000	1.746,00	24.000	2.464,94	4.640,86	4.785,93	72.530,68	87.036,81	
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	5.093,80	5.289,60	97.899,06	117.478,87	
İl Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.871,95	5.052,96	90.504,23	108.605,07	
İl Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.332,75	4.477,81	72.530,68	87.036,81	
İl Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	4.256,87	4.396,88	70.001,54	84.001,85	
İl Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	6.000	616,24	15.000	1.540,59	21.000	2.156,83	3.973,40	4.094,51	60.552,59	72.663,11	
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	4.169,44	4.365,24	97.899,06	117.478,87	
İlçe Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.947,60	4.128,61	90.504,23	108.605,07	
İlçe Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.408,39	3.553,45	72.530,68	87.036,81	
İlçe Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.332,52	3.472,52	70.001,54	84.001,85	
İlçe Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	3.000	308,12	9.000	924,35	12.000	1.232,47	3.049,05	3.170,15	60.552,59	72.663,11	
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/4	4.800	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.861,33	4.057,12	97.899,06	117.478,87	
Belde Belediye Başkanı (Üniversite Mezunu)	1/1	4.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.639,48	3.820,49	90.504,23	108.605,07	
Belde Belediye Başkanı (Lise Mezunu)	3/1	3.000	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.100,27	3.245,34	72.530,68	87.036,81	
Belde Belediye Başkanı (Ortaokul Mezunu)	5/1	2.200	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	3.024,40	3.164,40	70.001,54	84.001,85	
Belde Belediye Başkanı (İlkokul Mezunu)	7/1	1.500	1.500	154,06	7.500	770,30	9.000	924,35	2.740,93	2.862,04	60.552,59	72.663,11	

(*) Emekli aylığı almakta iken fiilen belediye başkanlığı da yapanlara emekli maaşları ile makam tazminatları ödenmekle birlikte, temsil/görev tazminatları ödenmemekte olup, belediye başkanlığı sona erince tekrar belediye başkanı seçilmeyenler ile kamuda başka görev de almayanların temsil/görev tazminatları ödenmeye başlanmaktadır. Emekillere vergi iadesi yerine ödenen yüzde 4 ek ödeme dahil edilmiştir.

**İLK DEFA 4/1-c SİGORTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI
(01.01.2017-30.06.2017)**

Öğrenim Durumu	Derece	Kademe	D/K Gösterge	Ek Gösterge	Kid/Hiz Süre	Makam Temsil-Görev İz. Göst.	Ö.H.T. Oranı	PRİME ESAS KAZANCA DÂHİL UNSURLAR (TL)						Prime Esas Kazanç Tutarı (TL)	Şahıs (TL)			Kurum (TL)			TOPLAM (TL)
								Göst. Aylığı	Ek Göst. Aylığı	Taban Aylık	Kid. Ay. Tut.	Makam Temsil-Görev Tazm Tutarı	Özel Hizmet Tazminatı		%9 MYÖ Primi	%5 GSS Primi	Toplam	%11 MYÖ Primi	%7,5 GSS Primi	Toplam	
6 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Doktor)	8	3	690	1300	0	0	240	70,87	133,52	1.607,65	0	0	2.341,70	4.153,73	373,84	207,69	581,52	456,91	311,53	768,44	1.349,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Mühendis)	8	1	660	1300	0	0	240	67,79	133,52	1.607,65	0	0	2.341,70	4.150,65	373,56	207,53	581,09	456,57	311,30	767,87	1.348,96
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Avukat)	9	3	645	1150	0	0	240	66,25	118,11	1.607,65	0	0	2.341,70	4.133,70	372,03	206,68	578,72	454,71	310,03	764,73	1.343,45
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	9	1	620	1150	0	0	240	63,68	118,11	1.607,65	0	0	2.341,70	4.131,13	371,80	206,56	578,36	454,42	309,83	764,26	1.342,62
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	10	2	600	0	0	0	240	61,62	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.010,97	360,99	200,55	561,54	441,21	300,82	742,03	1.303,56
Meslek Lisesi	12	2	550	0	0	0	240	56,49	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.005,83	360,52	200,29	560,82	440,64	300,44	741,08	1.301,89
Lise	13	3	540	0	0	0	240	55,46	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.004,80	360,43	200,24	560,67	440,53	300,36	740,89	1.301,56
Ortaokul	14	2	520	0	0	0	240	53,41	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.002,75	360,25	200,14	560,38	440,30	300,21	740,51	1.300,89
İlkokul	15	1	500	0	0	0	240	51,35	0,00	1.607,65	0	0	2.341,70	4.000,69	360,06	200,03	560,10	440,08	300,05	740,13	1.300,23

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatırımları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den		7.415,-
	2.472.180-TL'ye kadar		11.123,-
	2.472.180-TL'den		11.123,-
	18.541.351-TL'ye kadar		14.832,-
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günlü ve 29955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.